

ΟΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ ΚΑΙ Η ΝΕΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

ΠΑΤΡΑ 2001
ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ
ΠΑΤΡΩΝ

ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ ΒΑΣΙΛΗΣ
ΛΕΙΒΑΔΑΡΑΣ ΝΙΚΟΣ
ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ ΕΙΡΗΝΗ

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ:
ΤΣΙΓΑΡΑΣ ΒΑΣΙΛΗΣ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ	5886
----------------------	------

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

"Η ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΠΟΥ ΟΔΗΓΕΙ ΣΕ
ΕΝΑ ΝΕΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ" 1

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

"ΤΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ..... 14

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

"Η ΔΟΜΗ ΤΩΝ ΑΓΟΡΩΝ ΚΑΙ Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ
ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ" 28

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

"ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ Η
ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ" 50

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

"ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ" 68

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο

"ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ" 89

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7^ο

"ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ" 118

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8^ο

"ΤΗΛΕ - ΕΡΓΑΣΙΑ" 135

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9^ο

"ΤΙ ΕΙΝΑΙ Η ΝΕΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ" 150

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10^ο

**"ΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΣΤΟΙΧΗΜΑ ΕΙΝΑΙ Η ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΗΣ
ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ Η ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΗΣ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΣΥΝΟΧΗΣ" 163**

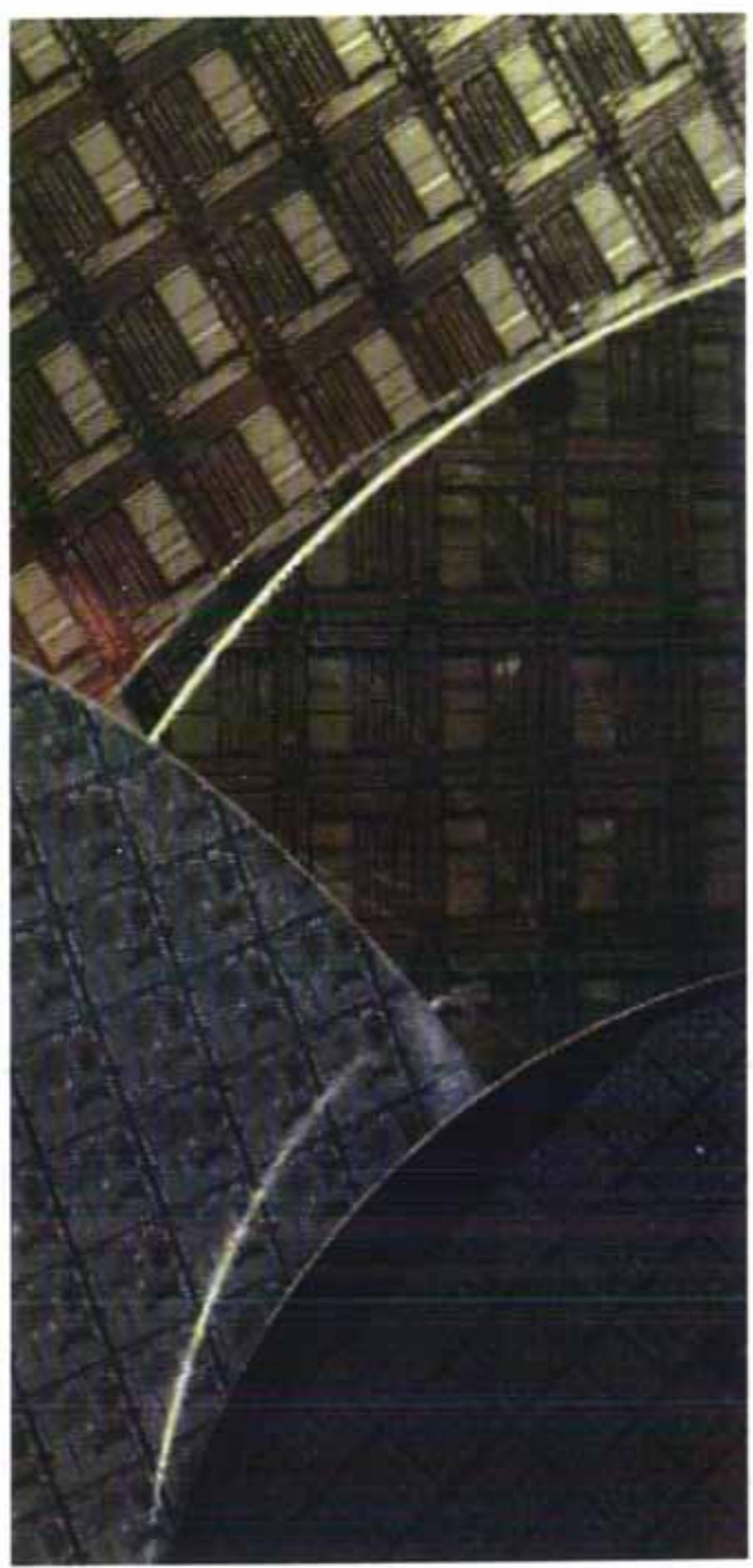
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 175

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 178

ΚΕΦΑΛΑΙΟ

1

**“Η
ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗ
ΕΞΕΛΙΞΗ ΠΟΥ
ΟΔΗΓΕΙ ΣΕ ΕΝΑ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ”**

Το 1838 ο Γουτεμβέργιος έψαχνε να βρει ένα φτηνό τρόπο για να παράγει τη Βίβλο. Ανακαλύπτοντας και χρησιμοποιώντας την κινητή τυπογραφία, βοήθησε άθελά του στην ταχεία διάδοση των φιλοσοφικών και τεχνολογικών γνώσεων της εποχής, η οποία με την σειρά της οδήγησε στην Βιομηχανική Επανάσταση.

Αν η ανακάλυψη του Γουτεμβέργιου είχε τόσο σημαντικές επιπτώσεις στην παγκόσμια ιστορία, τι μπορεί να φανταστεί κανείς για τη σημερινή εποχή που η ανάπτυξη της πληροφορικής και των τηλεπικοινωνιών έχει δημιουργήσει πρωτόγνωρες δυνατότητες αναζήτησης, εντοπισμού και διαχείρισης πληροφορίας από όλους;

Οι εξελίξεις που δρομολογήθηκαν και συνεχίζουν να δρομολογούνται λόγω της προόδου αυτής, ήταν τόσο σημαντικές που για πολλούς συγκρίνονται με τις αλλαγές που οδήγησαν στην Βιομηχανική Επανάσταση στα μέσα του 18^{ου} αιώνα.

Πολλοί υποστηρίζουν ότι διανύουμε την αρχή μιας εποχής που μπορεί να περιγραφεί ως η Πληροφορική Επανάσταση και η οποία θα αλλάξει ριζικά την όλη δομή της Μετα – Βιομηχανικής Κοινωνίας, οδηγώντας μας προς την Κοινωνία των Πληροφοριών (Information Society). Ποιος να το φανταζόταν πως μόλις 21 χρόνια αργότερα από το 1980 που η IBM κυκλοφόρησε τον πρώτο προσωπικό υπολογιστή, οι υπολογιστές θα ήταν 40,000 φορές γρηγορότεροι και ταχύτεροι και μάλιστα θα προσφέρονταν σε εκπληκτικά χαμηλότερες τιμές. Πρόκειται λοιπόν για μια επανάσταση που υλοποιείται αθόρυβα με τη ραγδαία διαδοχή μικρών τεχνολογικών επιτευγμάτων.

Η επανάσταση αυτή αναμένεται να επηρεάσει σημαντικά τα επόμενα χρόνια όλες τις πλευρές του παγκόσμιου κοινωνικού και οικονομικού γίνεσθαι, με σημαντικές επιπτώσεις τόσο για τους πολίτες όσο και για τις επιχειρήσεις.

Σε ότι αφορά στις επιδράσεις της Πληροφορικής Επανάστασης στους πολίτες, οι νέες τεχνολογίες που συνεχώς αναπτύσσονται δημιουργούν τις απαραίτητες προϋποθέσεις για την μετάβαση της παγκόσμιας κοινωνίας σε μια νέα μορφή οργάνωσης και λειτουργίας που χαρακτηρίζεται από μια σειρά πρωτόγνωρων δυνατοτήτων και ευκαιριών για τους πολίτες όλου του κόσμου.

Η Πληροφορική Επανάσταση όμως, αλλάζοντας ριζικά τον τρόπο ζωής των πολιτών, επέφερε (και θα συνεχίσει να επιφέρει με ολοένα αυξανόμενο ρυθμό) μια σειρά αλλαγών που επηρεάζουν και τις επιχειρήσεις.

Αυτές οι αλλαγές μπορούν να αποτελέσουν σημαντικό όπλο στα χέρια των επιχειρήσεων που θέλουν να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις ενός νέου περιβάλλοντος που χαρακτηρίζεται από συνεχώς μεταβαλλόμενες συνθήκες, διεθνοποίηση και εντατικοποίηση του ανταγωνισμού, κ.α. Ταυτόχρονα όμως αυτή η μεταβλητότητα δημιουργεί αυξημένες απαιτήσεις στις επιχειρήσεις, ακριβώς γιατί η στάση τους στη δεδομένη στιγμή της ραγδαίας εμπλοκής των τεχνολογιών στο επιχειρηματικό τους εσωτερικό και εξωτερικό περιβάλλον, δημιουργεί δεσμεύσεις και προσδοκίες για τα κέρδη του μέλλοντος στο εγγύς και απώτερο διάστημα. Φαίνεται πως τελικά στο ανταγωνιστικό πεδίο του 21^{ου} αιώνα οι επιχειρήσεις που θα επιβιώσουν είναι αυτές που στον παρόντα χρόνο θα κάνουν τις στρατηγικές επιλογές για την ενσωμάτωση των νέων τεχνολογιών στις πρακτικές τους.

Η αύξηση της χωρητικότητας και της ταχύτητας των υπολογιστών και των δικτύων, και η συνεχώς αυξανόμενη εξοικείωση μας με τη νέα τεχνολογία, έχουν οδηγήσει σε μια υπερπροσφορά πληροφοριών και γνώσεων που ταξιδεύουν

καθημερινά σε «υπερλεωφόρους πληροφοριών» (Information Superhighways). Ένα CD – ROM ζυγίζει 15 γραμμάρια και χωράει περισσότερες πληροφορίες από 330,000 σελίδες χαρτί. Ήδη η IBM προχωράει στο σχεδιασμό CD – ROM με 20 επιφάνειες εγγραφής (αντί της μιας που διαθέτουν τα συμβατικά). Τέτοιες συσκευές θα μας επιτρέψουν σύντομα να έχουμε το ισοδύναμο πληροφοριών μιας ολόκληρης πανεπιστημιακής βιβλιοθήκης μέσα στον προσωπικό μας υπολογιστή. Ήδη σήμερα μια και μοναδική συσκευή (ο Ηλεκτρονικός Υπολογιστής) μας προσφέρει όλες αυτές τις δυνατότητες, αλλάζοντας ριζικά τον τρόπο που αντιλαμβανόμαστε τον κόσμο.

Η διεθνής τάση είναι αυτή της ολοκλήρωσης, δηλαδή παροχής όλων των πιθανών τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών (τηλέφωνο, fax, τηλεόραση, ραδιόφωνο, επικοινωνίες δεδομένων) μέσα από ένα κοινό τηλεπικοινωνιακό δίκτυο.

Βέβαια το ότι όλες αυτές οι δυνατότητες είναι τεχνολογικά εφικτές δεν σημαίνει αναγκαστικά ότι θα προσφερθούν στο εγγύς μέλλον. Συσκευές σαν τις παραπάνω είναι σήμερα πολύ δαπανηρές και η αντικατάσταση του τηλεπικοινωνιακού κορμού μιας χώρας με σύγχρονα δίκτυα οπτικών ινών ικανά να μεταφέρουν όλα τα παραπάνω σήματα, είναι κάθε άλλο παρά εύκολη. Για να καθιερωθεί μια τεχνολογική καινοτομία, κάποιος θα πρέπει να έχει κέρδος από την παροχή της. Με τον τρέχοντα ρυθμό ωρίμανσης της τεχνολογίας και πτώσης του κόστους παροχής της, η εποχή αυτή δεν είναι μακριά. Γεγονός πάντως παραμένει πως η υιοθέτηση των προηγμένων τεχνολογικών λύσεων αποτελεί μακροπρόθεσμη αποδοτική επένδυση για την αντίσταση στην αλλαγή. Επειδή μάλιστα, τις περισσότερες φορές η αντίσταση είναι προϊόν αμάθειας ή ελλιπούς γνώσης, αποκτείται

μια συστηματική προσπάθεια ενημέρωσης (awareness) προς όλες τις κατευθύνσεις.

Η Επιτροπή Bangemann της Ευρωπαϊκής Ένωσης προσδιόρισε την Κοινωνία της Πληροφορίας ως έναν συνδυασμό των Τηλεπικοινωνιών και της Πληροφορικής και αναζητάμε τις αλληλοεπιδράσεις τους, καθώς και τις επιδράσεις αυτής της Νέας Τεχνολογίας Επανάστασης στην Κοινωνική και Οικονομική Ανάπτυξη. Σήμερα ζούμε ήδη την εποχή της σύγκλισης των Τηλεπικοινωνιών, των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης και των Τεχνολογιών της Πληροφορικής.

Οι τεχνολογίες πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών αλλάζουν τον τρόπο εργασίας, διασκέδασης, επικοινωνίας και συναλλαγής, και μεταλλάσσουν τις βάσεις του οικονομικού ανταγωνισμού. Αποτελούν εργαλείο για τον εκσυγχρονισμό του κράτους και την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων, δημιουργούν νέους τρόπους εργασίας, νέες δεξιότητες, και την ανάγκη συνεχούς μάθησης και μεταβολής του εκπαιδευτικού συστήματος. Παράλληλα επιτρέπουν την βελτίωση των υπηρεσιών στην υγεία, την πρόνοια, το περιβάλλον, και συμβάλλουν στην ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς και της ελληνικής γλώσσας. Μέλημα της πολιτείας είναι η Κοινωνία της Πληροφορίας που διαμορφώνεται να είναι μια κοινωνία για όλους χωρίς διακρίσεις σε πληροφοριακά έχοντες και μη – έχοντες όπου διαφυλάσσονται τα δικαιώματα του πολίτη καθώς και η ελευθερία έκφρασης και πληροφόρησης.

Σήμερα στην Ελλάδα υπάρχει μεγάλη κινητικότητα και πλήθος πρωτοβουλιών που αφορούν την Κοινωνία της Πληροφορίας.

Στον ιδιωτικό τομέα και την ερευνητική κοινότητα – η ανάπτυξη νέων επιχειρήσεων εστιασμένων στις νέες τεχνολογίες –

το σημαντικό ερευνητικό έργο και η διάχυση και αποδοχή πολλών νέων τεχνολογιών από τους καταναλωτές είναι σημάδια μιας νέας δυναμικής.

Στο δημόσιο τομέα, μετά από καθυστερήσεις, έχει δρομολογηθεί σειρά έργων τα οποία όταν ολοκληρωθούν θα αλλάξουν όλη τη λειτουργία του κράτους, ενώ έχουν μπει οι βάσεις για να μπορέσει η πολιτεία να ασκήσει τον ρυθμιστικό της ρόλο στο νέο περιβάλλον.

Παρά τις θετικές αυτές εξελίξεις, σε σύγκριση με άλλες χώρες, στην Ελλάδα η χρήση πληροφοριών και επικοινωνιακών συστημάτων εξακολουθεί να είναι περιορισμένη.

Οι κλάδοι αυτοί εξακολουθούν να συνεισφέρουν λιγότερο στο Α.Ε.Π. από ότι οι αντίστοιχοι κλάδοι στις άλλες χώρες, έχουμε τις χαμηλότερες επενδύσεις ανά κεφαλή σε τεχνολογίες πληροφορικής και τη μικρότερη διείσδυση στο Internet.

Ο δημόσιος τομέας εξακολουθεί να χαρακτηρίζεται από σημαντικές αγκυλώσεις, με ακατάλληλες δομές και στελέχωση, παράγοντες που εμποδίζουν την επιτυχή εισαγωγή, εξομοίωση και χρήση νέων τεχνολογιών.

Έχουμε τέλος μια υποδομή επικοινωνιών η οποία παρά τις μεγάλες προσπάθειες που έχουν γίνει τα τελευταία χρόνια παραμένει ανεπαρκής.

Ο Πρωθυπουργός έχει θέσει 10 βασικούς στόχους και άξονες του σχεδίου για την Κοινωνία της Πληροφορίας για υλοποίηση με ορίζοντα το 3^ο Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης:

1. Ανοιχτή και αποτελεσματική κυβέρνηση: βελτίωση των υπηρεσιών προς τον πολίτη και τις επιχειρήσεις με την εισαγωγή και εκπαίδευση στην χρήση πληροφοριακών

- συστημάτων για την παροχή πληροφοριών και τις συναλλαγές με το δημόσιο.
2. Παιδεία για τον 21^ο αιώνα: εξοπλισμός και δικτύωση στο Internet όλων των σχολείων, εκπαίδευση με νέες τεχνολογίες, υποστήριξη της παραγωγής εκπαιδευτικού ψηφιακού υλικού, επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στις νέες τεχνολογίες.
 3. Οικονομική ανάπτυξη με την αξιοποίηση νέων τεχνολογιών: πρωτοβουλίες για την αναβάθμιση της βιομηχανίας πληροφορικής, υποστήριξη για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, δημιουργία ρυθμιστικού πλαισίου για την ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εμπορίου.
 4. Αύξηση της απασχόλησης, βελτίωση των δεξιοτήτων: παρεμβάσεις για τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας σε αναδυόμενους τομείς, προγράμματα επανειδίκευσης και δια βίου κατάρτισης, προώθηση νέων μορφών εργασίας όπως η τηλε – εργασία.
 5. Καλύτερη ποιότητα ζωής: ολοκλήρωση εισαγωγής πληροφοριακών συστημάτων στα νοσοκομεία και κέντρα υγείας, εκπαίδευση υγειονομικού προσωπικού στις νέες τεχνολογίες, παροχή κινήτρων για εφαρμογές τηλεϊατρικής, μέτρα για την ασφάλεια, την εμπιστευτικότητα, και την αξιοπιστία τηλεϊατρικών υπηρεσιών.
 6. Προστασία και προβολή του ελληνικού πολιτισμού: αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών για τεκμηρίωση, προβολή και οικονομική αξιοποίηση του ελληνικού πολιτιστικού περιεχομένου για επαφή με την ομογένεια, και για την ενίσχυση της γλώσσας και την διαφύλαξη της ελληνικής ταυτότητας στην ψηφιακή εποχή.

7. Αξιοποίηση νέων τεχνολογιών στα μέσα μαζικής επικοινωνίας: δημιουργία ρυθμιστικού πλαισίου για ανάπτυξη νέων υπηρεσιών σε περιβάλλον υγιούς ανταγωνισμού, με παράλληλη διαφύλαξη της πολυφωνίας και ελεύθερης έκφρασης, ενδυνάμωση της λειτουργίας ανεξάρτητων ρυθμιστικών αρχών.
8. Ισότιμη συμμετοχή των περιφερειών στον παγκόσμιο χώρο: αποκέντρωση, ενθάρρυνση τοπικών πρωτοβουλιών, προώθηση νέων τηλε – υπηρεσιών (εργασίας, ιατρικής, εκπαίδευσης, συναλλαγών), ενίσχυση τοπικών εταιρειών (πληροφορικής, τηλεπικοινωνιών, εκπαίδευσης), επιτόπια εξυπηρέτηση πολιτών.
9. Ανάπτυξη της εθνικής υποδομής επικοινωνιών: επενδυτικά προγράμματα, απελευθέρωση των τηλεπικοινωνιών, πρωτοβουλίες για την κοστολόγηση, τη χρηματοδότηση και την εφαρμογή της καθολικής υπηρεσίας.
10. Προστασία των δικαιωμάτων του πολίτη: για να μην δημιουργήσει η Κοινωνία της Πληροφορίας έναν νέο αναλφαβητισμό, πέρα από θέματα παιδείας: νομοθετικές πρωτοβουλίες για πρόσβαση στην πληροφορία, αλλά και για την προστασία καταναλωτών, έλεγχος περιεχομένου στο Ιντερνετ.

Η εξειδίκευση της στρατηγικής και των δράσεων για την Κοινωνία της Πληροφορίας προϋποθέτει τη διαμόρφωση μιας συνολικής αντίληψης για την σημερινή κατάσταση στον τομέα αυτό. Παρά τις εγγενείς δυσκολίες για την ποσοτική εκτίμηση ενός πολυδιάστατου φαινομένου, είναι σαφές ότι απαιτούνται αποφασιστικές ενέργειες για να μειωθεί η απόσταση που χωρίζει σήμερα την Ελλάδα από τα υπόλοιπα Κράτη – Μέλη της

Ευρωπαϊκής Ένωσης όσον αφορά τις εφαρμογές για την Κοινωνία της Πληροφορίας.

Οι συνολικές δαπάνες σε Τ.Π.Ε. αποτελούν τον πιο διαδεδομένο δείκτη ανάπτυξης της Κοινωνίας της Πληροφορίας. Οι δαπάνες αυτές αντιπροσώπευαν στην Ελλάδα το 1998 περίπου το 4% του Α.Ε.Π., σημαντικά ενισχυμένες σε σχέση με το 2,4% του Α.Ε.Π. του 1992. Παρά την αύξηση του 16% κάθε χρόνο, οι δαπάνες για Τ.Π.Ε. (τηλεπικοινωνίες, υλικό, λογισμικό, υπηρεσίες πληροφορικής, κ.λ.π), εξακολουθούν να παραμένουν στο χαμηλότερο επίπεδο στην Ευρωπαϊκή Ένωση, όπου ο μέσος όρος είναι περίπου 6% του Α.Ε.Π. Το χαμηλό αυτό ποσοστό είναι εμφανές και στην χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών (Η/Υ). σύμφωνα με πρόσφατα στοιχεία μόλις 12 στους 100 Έλληνες κάνουν χρήση Η/Υ, ενώ ο αντίστοιχος Κοινοτικός μέσος όρος ήταν 31%.

Τα τελευταία χρόνια το εύρος, η ποιότητα και το κόστος των τηλεπικοινωνιακών υποδομών και υπηρεσιών στην Ελλάδα έχει βελτιωθεί σημαντικά. Το ποσοστό ψηφιακοποίησης του δικτύου έχει αυξηθεί στο 95% για τα αστικά κέντρα και 74% για το σύνολο της χώρας, ενώ η ποιότητα των υπηρεσιών παρουσιάζει αλματώδη βελτίωση. Το κόστος των υπηρεσιών για τις επιχειρήσεις παραμένει υψηλό, ενώ είναι χαμηλό για τον καταναλωτή. Η ταχεία ολοκλήρωση της απελευθέρωσης της αγοράς θα οδηγήσει σε σημαντικές μειώσεις του μέσου κόστους και σε περαιτέρω βελτίωση της ποιότητας και του εύρους των προσφερομένων υπηρεσιών.

Η εξάπλωση του Internet αποτελεί καθοριστικό παράγοντα για την ανάπτυξη της Κοινωνίας της Πληροφορίας, αλλά και για συγκεκριμένες εφαρμογές όπως το ηλεκτρονικό εμπόριο.

Σύμφωνα με πρόσφατα στοιχεία το 5% του πληθυσμού στην Ελλάδα έχει σήμερα πρόσβαση στο Internet και ο αριθμός των χρηστών παρουσιάζει αλματώδη αύξηση κάθε χρόνο.

Η συνεισφορά των Τ.Π.Ε. στην αναπτυξιακή διαδικασία εξαρτάται τόσο από την εξέλιξη των ίδιων των κλάδων πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών όσο και από τη διάχυση των Τ.Π.Ε. σε όλη την οικονομία. Σε γενικές γραμμές, η Ελληνική οικονομία χαρακτηρίζεται από αρκετούς ανασταλτικούς παράγοντες: Χαμηλό ποσοστό διάχυσης νέων τεχνολογιών, μικρό μερίδιο ειδικευμένων στο σύνολο των εργαζομένων, εξαγωγική εξειδίκευση σε προϊόντα ευάλωτα στον έντονο ανταγωνισμό, αγορά κεφαλαίου που περιέχει ανεπαρκή χρηματοδότηση νέων επενδυτικών πρωτοβουλιών, υψηλό μη – εργασιακό κόστος και ελάχιστα παραδείγματα ανάπτυξης νέων μορφών εργασίας, όπως η τηλε – εργασία. Παράλληλα όμως, η ανάπτυξη νέων επιχειρήσεων εστιασμένων στις νέες τεχνολογίες, το ερευνητικό έργο στα πανεπιστήμια και η σταθερή διάχυση και αποδοχή πολλών νέων τεχνολογιών από τους καταναλωτές είναι σημάδια μιας νέας δυναμικής.

Μεγάλες δυνατότητες για αύξηση της χρήσης των Τ.Π.Ε. εμφανίζονται, επίσης, στη δημόσια διοίκηση, στα σχολεία και στους χώρους εργασίας, δυνατότητες που προς το παρόν δεν έχουν πλήρως ενεργοποιηθεί. Παρά τις σημαντικές προσπάθειες και κεφάλαια που έχουν καταβληθεί, η ελληνική δημόσια διοίκηση χαρακτηρίζεται σήμερα από μικρό αριθμό εγκατεστημένων συστημάτων, με έμφαση σε διαχειριστικά συστήματα σε βάρος συστημάτων διοικητικής πληροφόρησης και προσφοράς υπηρεσιών προς τον πολίτη. Υπάρχουν περίπου 15 σταθμοί εργασίας ανά 100 υπαλλήλους, ενώ οι κεντρικές υπηρεσίες όλων

σχεδόν των υπουργείων και των κρατικών νομικών προσώπων συντηρούν σελίδες στο Internet. Ένας αυξανόμενος αριθμός υπαλλήλων έχει πρόσβαση σε ηλεκτρονικό ταχυδρομείο. Έχουν γίνει σημαντικές προσπάθειες αναβάθμισης του ανθρώπινου δυναμικού με προγράμματα συνεχιζόμενης κατάρτισης, αλλά αυτές δεν επαρκούν για τις νέες ανάγκες που δημιουργούνται στην Κοινωνία της Πληροφορίας.

Το εκπαιδευτικό σύστημα μεταμορφώνεται σταδιακά αλλά άνισα με την εισαγωγή των νέων Τ.Π.Ε. Στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, λίγες σχολικές μονάδες έχουν υπολογιστικό εξοπλισμό και πρόσβαση στο Internet. Στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, η πληροφορική διδάσκεται από τα μέσα της δεκαετίας του 80. Στα Ανώτατα και Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Α.Ε.Ι., Τ.Ε.Ι.) έχουν αναπτυχθεί δίκτυα προηγμένης τηλεματικής τεχνολογίας για την υποστήριξη της εκπαίδευσης και της έρευνας και καλύπτουν ποσοστό μεγαλύτερο από το 1/3 των 300,000 μελών της Ακαδημαϊκής κοινότητας. Με την υλοποίηση του Πανεπιστημιακού Διαδικτύου αναβαθμίστηκαν και επεκτάθηκαν σε όλα τα Ιδρύματα οι δυνατότητες διασύνδεσης και άμεσης διεθνούς επικοινωνίας με γραμμές υψηλής ταχύτητας, παρέχοντας προηγμένες υπηρεσίες ψηφιακής τηλεφωνίας και πρόσβαση στις παγκόσμιες πηγές πληροφόρησης.

Το σημερινό έντονα ανταγωνιστικό περιβάλλον και το πέρασμα στη νέα χιλιετία βρίσκει την ανθρωπότητα σε μία περίοδο μεγάλων αλλαγών, όπου η Έρευνα και η Τεχνολογία διαδραματίζουν ρόλο καταλυτικό. Τα τελευταία χρόνια ο νευραλγικός αυτός τομέας γνώρισε σημαντική εξέλιξη στη χώρα μας και πολλά ελληνικά επιτεύγματα αναγνωρίστηκαν διεθνώς. Ο σχεδιασμός και η πολιτική που άσκησε η Γενική Γραμματεία

Έρευνας και Τεχνολογίας μέσω των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων Έρευνας και Τεχνολογίας (ΕΠΕΤ Ι & ΕΠΕΤ ΙΙ), πέτυχε να εστιάσει τις προσπάθειες του ερευνητικού δυναμικού της χώρας σε επιλεγμένους τομείς, υψηλού οικονομικού ενδιαφέροντος, που συνδέονται άμεσα με την ποιότητα ζωής του Έλληνα πολίτη.

Η Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας αποτελεί σήμερα ένα δυναμικό τομέα της Δημόσιας Διοίκησης με σύγχρονη οργανωτική δομή και λειτουργία. Στόχος της είναι να συμβάλλει στην αύξηση της ανταγωνιστικότητας στην ελληνική οικονομία, στη μεταφορά τεχνογνωσίας από τους ερευνητικούς φορείς στις παραγωγικές μονάδες και στην αναδιάρθρωση και ενίσχυση του ερευνητικού δυναμικού της χώρας, έχοντας πάντα ως γνώμονα την βελτίωση της ζωής του Έλληνα πολίτη.

Η Τεχνολογική Επανάσταση έφερε στο προσκήνιο της ιστορίας την Κοινωνία της Πληροφορίας στη θέση της Βιομηχανικής Κοινωνίας και αντικατέστησε τους παραδοσιακούς συντελεστές της, κεφάλαιο, έδαφος – εργασία, με τους συντελεστές της γνώσης, της πληροφορίας, της τεχνολογίας και τεχνογνωσίας.

Η κοινωνία αυτή κινείται πλέον από μια νέα οικονομία που έχει ως βάση τη γνώση, την πληροφορία και την τεχνολογία. Η παγκοσμιοποίηση ήρθε να μπερδέψει ακόμη πιο πολύ τα πράγματα σε σχέση με το που βαδίζει αυτή η Νέα Οικονομία.

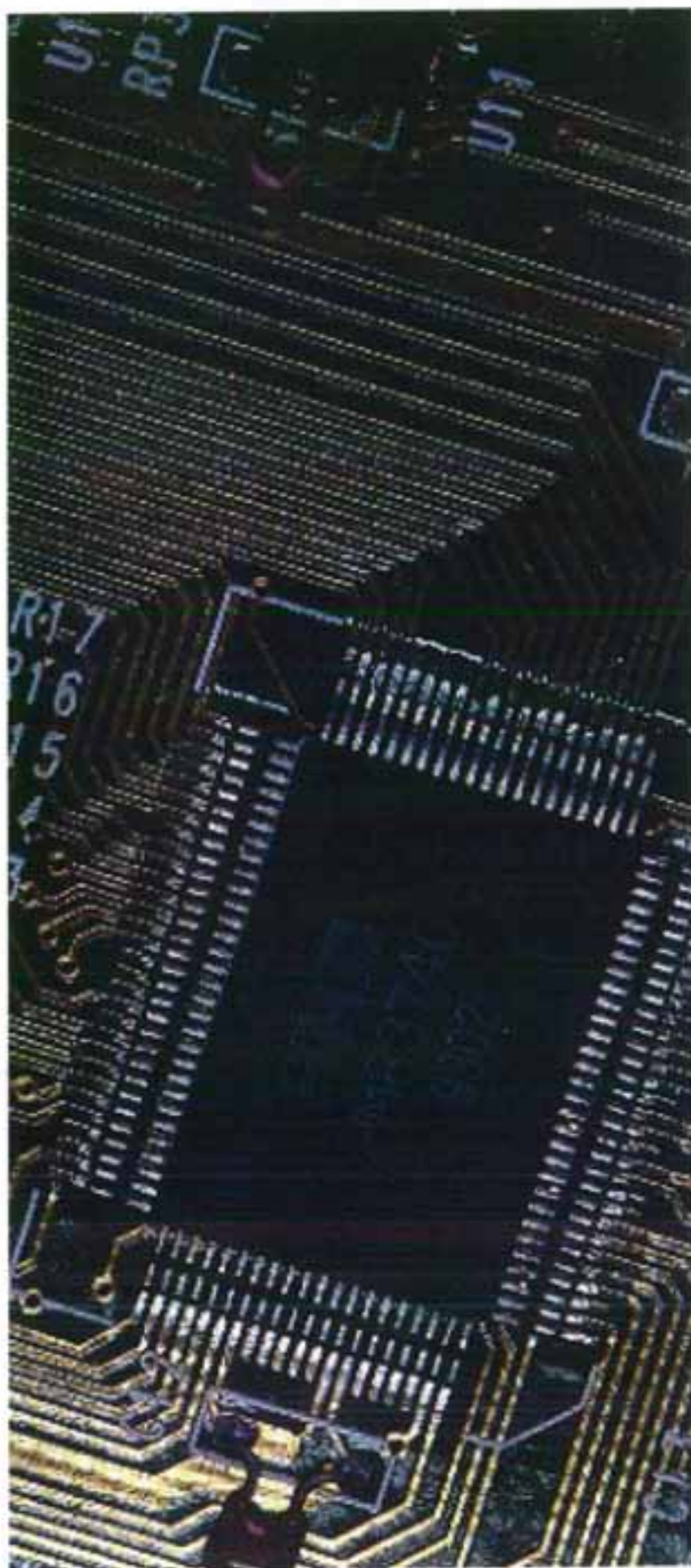
Πάντως η κοινωνία έτσι κι αλλιώς αλλάζει ριζικά, τη θέση του ανθρώπου την καταλαμβάνουν ήδη αυτόματες μηχανές σε μια σειρά χειρωνακτικών εργασιών, αλλά και πνευματικών δραστηριοτήτων. Η πληροφορία τείνει να γίνει προϊόν πολλών βασικών υπηρεσιών. Γίνονται αλλαγές στην παραγωγική διαδικασία και στην απασχόληση. Αλλάζουν τα επαγγέλματα, οι

συνθήκες απασχόλησης. Χρειάζονται συνεχείς αλλαγές στην εκπαίδευση και κατά συνέπεια καθιέρωση της Συνεχιζόμενης Εκπαίδευσης. Όλα αυτά δημιουργούν μια συνεχή αναστάτωση και φέρνουν νέα προβλήματα κάνοντας τα ήδη υπάρχοντα πιο πιεστικά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ

2

“ΤΑ
ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ
ΤΟΥ ΝΕΟΥ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ”

Ο δημοκρατικός καπιταλισμός κυριάρχησε στον παγκόσμιο οικονομικό και κοινωνικό ορίζοντα. Κι έχει αρχίσει μάλιστα να σηματοδοτεί μια σταδιακή παρακμή της Δύσης απέναντι στην ορμητικότητα μιας δυναμικής και νεοφώτιστης στις διεθνείς αγορές Ανατολής. Μαζί, όμως με τον θρίαμβο ο βιομηχανικός καπιταλισμός έφθασε και στα όρια της αντοχής του. Η βιομηχανική κοινωνία, πάνω στην οποία στηρίχθηκε η καπιταλιστική οργάνωση της οικονομίας, έχει ήδη αρχίσει να εκλείπει. Η κοινωνία της πληροφορίας, στηριγμένη σε ένα μετα – καπιταλιστικό σύστημα διάρθρωσης της οικονομικής παραγωγής, κάνει δυναμικά την εμφάνισή της, κυρίως στις πιο αναπτυγμένες περιοχές του πλανήτη.

Η ορμητική εισβολή της ηλεκτρονικής εποχής μεταβάλλει συνήθειες, ανατρέπει κοινωνικές αξίες και παραδοσιακές συμπεριφορές, δημιουργεί νέες πραγματικότητες και προκαλεί την βιωσιμότητα των θεσμών. Η οργάνωση της οικονομικής παραγωγής, με την είσοδο της πληροφορικής, ακολουθεί διαφορετικές λογικές, με αποτέλεσμα τη διεύρυνση της ανεργίας και την περιθωριοποίηση των ανειδίκευτων εργατικών χεριών. Πρωταγωνιστής στις οικονομικές δραστηριότητες δεν είναι πια η παραγωγικότητα σε προϊόντα, αλλά η αποδοτικότητα σε χρήμα. Το χρήμα παράγει χρήμα με τον πρωταγωνιστικό ρόλο των χρηματιστηρίων, των ομολόγων και των συστημάτων δανεισμού κι αποπληρωμής. Η γνώση γίνεται εξουσία καθώς και ζωτικό περιουσιακό στοιχείο για την επιτυχία στο νέο οικονομικό περιβάλλον. Η εκπαίδευση μετατρέπεται σε ουσιαστική επένδυση υποδομής για την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας. Για να θυμηθούμε τον George Gilder: «Βρισκόμαστε σήμερα στο ξεκίνημα μιας νέας εποχής στην Ιστορία... Οι πετυχημένες οικονομίες του

21^{ου} αιώνα θα είναι εκείνες των χωρών που θα έχουν απελευθερώσει τους λαούς τους. Το ανθρώπινο κεφάλαιο η γνώση, η δημιουργικότητα και το επιχειρηματικό πνεύμα αποτελούν το κλειδί της ευημερίας στην εποχή της πληροφορικής». Η αναδιάταξη της παραγωγικής υποδομής μιας χώρας αποτελεί προϋπόθεση για την δυνατότητα έστω και στοιχειώδους παρουσίας στις διεθνείς αγορές. Η διατήρηση με επιδοτήσεις ξεπερασμένων βιομηχανικών μονάδων στη ζωή δε συνιστά πλέον μόνο μια λαθεμένη οικονομική στρατηγική. Αντικατοπτρίζει την απόφαση μιας χώρας να προχωρήσει συνειδητά σε οικονομική αυτοκτονία... Η κοινωνία της γνώσης απαιτεί συνειδητή πειθαρχία και ανάληψη ευθυνών από τους πολίτες. Ωστε το τελικό αποτέλεσμα να είναι η επιτυχία. Διαφορετικά, η οικονομική περιθωριοποίηση και η ολική κατάρρευση αποτελούν το φυσικό τελικό επακόλουθο.

Στην κοινωνία, λοιπόν, του μεγενθυμένου «εγώ» η κλασική έννοια της κοινωνικής αλληλεγγύης έχει διαβρωθεί από την καχυποψία απέναντι σε κάθε επίσημη αρχή που δεν «αποδίδει» αυτό που ο καθένας ατομικά επιθυμεί. Είναι, λοιπόν, εντελώς εξωπραγματικές οι προσπάθειες π.χ. για την πάταξη της φοροδιαφυγής, εφόσον το Δημόσιο δεν δείχνει ικανό να προσφέρει στον κάθε πολίτη ουσιαστικές ανταποδοτικές υπηρεσίες για τους φόρους που εισπράττει. Εξίσου αποκρουστικά ηχούν τα μηνύματα για συλλογικές προσπάθειες και για την εφαρμογή κάποιας γενικής φόρμα εξισωτικών επιδιώξεων, σε έναν κοινωνικό περίγυρο που επιδιώκει την προσωπική διαφοροποίηση σε όλα και την εξατομίκευση σχεδόν των πάντων.

Η κυριαρχία μιας καινούργιας πολιτισμικής πραγματικότητας που διαφέρει ριζικά από τις παραδοσιακές αντιλήψεις για τις

διαπροσωπικές σχέσεις, την κοινωνική ευθύνη, τις οικογενειακές αξίες, τον τρόπο και τις εκφράσεις της διασκέδασης αρχίζει βαθμιαία να γίνεται συνείδηση από όλους. Προκαλώντας ανησυχία, προβληματισμό και σε ορισμένες περιπτώσεις μέχρι και πανικό. Όλα όμως τα φαινόμενα αυτά αποτελούν γενοβόλια της συναρπαστικής εποχής που ζούμε και εκπορεύονται από τον μεταμοντέρνο πολιτιστικό περίγυρο που μας ζώνει πλέον από παντού. Η ελληνική κοινωνία έχει βυθιστεί μέσα σ' αυτήν την πρωτόγνωρη, απαιτητική και δύσκολη μεταμοντέρνα εποχή χωρίς να έχει συνειδητοποιήσει τον χαρακτήρα και την επαναστατικά ριζοσπαστική της διάσταση. Όπως πάντοτε παραμένουμε ανυποψίαστοι στις εξελίξεις της εποχής αφομοιώνοντας – χωρίς να τα κατανοούμε – τα αποτελέσματα και υφιστάμενοι αδρανείς τις ανατροπές και τις εντάσεις.

Δεν αποτελεί έκπληξη, λοιπόν, που σε ένα τέτοιο έντονα μεταμοντέρνο κοινωνικό περιβάλλον φαντάζουν σχεδόν αρχαιολογικά, και ουσιαστικά έξω από την φυσιολογική ροή της ζωής για τους νέους ανθρώπους, πολλά φαινόμενα που σημαδεύουν την καθημερινότητα της ελληνικής δημόσιας ζωής και που πρωταγωνιστούν στην ειδησεογραφία των ηλεκτρονικών και των έντυπων μέσων πληροφόρησης. Σχεδόν τίποτα από αυτά που μέχρι και πριν από λίγα χρόνια θεωρούσαμε σα δεδομένα δεν ισχύει πια. Η αβεβαιότητα, η ρευστότητα, οι δραστικές αλλαγές και οι συνεχείς μετεξελίξεις χαρακτηρίζουν πια την εποχή μας. Σε κάθε χώρα σχεδόν όλοι δουλεύουν πυρετωδώς προσπαθώντας να επεξεργαστούν σενάρια και να διατυπώσουν πολιτικές που θα τους εφοδιάσουν με πλεονεκτήματα για τον σκληρά ανταγωνιστικό κόσμο που ανατέλλει. Το ζήτημα για μια κοινωνία είναι να βρει μεθόδους μέσα από τις οποίες θα προστατεύει τα ψυχικά υγιή

μέλη της, και ιδιαίτερα τα νεότερα, από τον εθισμό στον κόσμο των ψευδαισθήσεων και της φαντασίας των ναρκωτικών ουσιών. Μοναδική διέξοδος είναι η δραστική τεχνολογική πρόοδος, οι επικοινωνιακοί υπερλεωφόροι και οι εκτεταμένες καλωδιώσεις με οπτικές ίνες, ώστε οι νέοι τεχνολογικοί κόσμοι να είναι εύκολα προσβατοί χωρίς την βοήθεια «τεχνητών» μέσων.

Η μετα – μοντέρνα κοινωνική πραγματικότητα, που στην πολιτική και την οικονομική ζωή εκφράζεται μέσα από τις διαστάσεις αυτού που λέγεται «ώριμος καπιταλισμός», ή «μετα – βιομηχανική κοινωνία» ή «κοινωνία των μέσων μαζικής επικοινωνίας» και της «υψηλής τεχνολογίας» έχει τους δικούς της κανόνες συμπεριφοράς. Που στην Ελλάδα δεν έχουν γίνει ακόμη συνολικά αντιληπτοί. Μέσα από τις μεταβολές στους κανόνες της παραγωγής της δεκαετίας του '50, με την έμφαση στις νέες τεχνολογίες και την προσφορά συνεχώς καινούριων προϊόντων, καθώς και την επανάσταση στην συμπεριφορά και τις αξίες μέσα από την δεκαετία της αμφισβήτησης του '60, ξεπήδησε μια διαφορετική πραγματικότητα. Οι κοινωνικές σχέσεις, το λεξιλόγιο, η μουσική, η λογοτεχνία, οι προσλαμβάνουσες παραστάσεις μέσα από τα ειδικευμένα έντυπα, την τηλεόραση και το βίντεο υπαγορεύουν έναν καινούργιο τρόπο ζωής και μια νέα κλίμακα αξιών.

Οι κοινωνικές δομές, οι ανθρώπινες αξίες, η αντίληψη για τη θρησκεία και ο πολιτισμός αλλάζουν περιεχόμενο και προσανατολισμό ετοιμάζοντας τον κόσμο για μια καινούρια πραγματικότητα. Η ηλεκτρονική τεχνολογία μεταβάλλει την λογική των ανθρώπινων σχέσεων, περιορίζει την δυνατότητα ελέγχου του κράτους, διευρύνει την σφαίρα της προσωπικής ανεξαρτησίας και της αυτόνομης δράσης του καθενός, ανατρέπει τις παραδοσιακές

σχέσεις εργασίας ενισχύοντας τον ειδικευμένο εργαζόμενο απέναντι στον εργοδότη.

Στη διάρκεια της βιομηχανικής εποχής ο λαός δραπέτευσε από την ύπαιθρο και το αγρόκτημα προς το εργοστάσιο. Η κοινωνία της γνώσης, προς την οποία πορευόμαστε, σημαδεύεται από την μετανάστευση του κόσμου από το εργοστάσιο προς την φαντασία και τις επιθυμίες. Κι αυτή είναι μια μετακίνηση απρόβλεπτη, χωρίς ευδιάκριτα όρια και χωρίς περιορισμούς. Ουσιαστικά σημαίνει την διαμόρφωση μιας κοινωνίας στηριγμένης στις ατομικές επιλογές, που μέσα από την τεχνολογία ο καθένας θα διεκδικεί αυτόνομα την άμεση υλοποίησή τους.

Στα πλαίσια μιας εποχής κατάρρευσης των ιδεολογικών οχυρών και των μεγάλων θεωριών και οραματισμών η κοινωνία και η οικονομία στρέφονται από τα πράγματα στην κατεύθυνση της ικανοποίησης – όχι μόνο των αναγκών – αλλά και ενοράσεων και επιθυμιών. Η εποχή της πληροφορικής περιορίζει τις απαιτήσεις στα απαραίτητα. Οι «υπερλεωφόροι» της πληροφορίας και τα πολυδιάστατα μέσα μετάδοσης εικόνων και συμβόλων μετατρέπουν σε καθημερινή ανάγκη την εξασφάλιση αγαθών ή και τρόπων ζωής ιδεατών ή και σε ορισμένες περιπτώσεις έξω από τα όρια της πραγματικότητας.

Το βλέπουμε στην εισαγωγή του Διαδικτύου στην επιχειρηματική καθημερινότητα. Στις νέες επιχειρηματικές πρωτοβουλίες εκεί που συναντώνται η πληροφορική, οι τηλεπικοινωνίες και τα μέσα μαζικής επικοινωνίας. Στις πετυχημένες ελληνικές νέες επιχειρήσεις – πολλές φορές μικρού μεγέθους – που κερδίζουν βραβεία και μερίδια αγοράς σε όλο τον κόσμο.

Το βλέπουμε και στη χρήση των νέων τεχνολογιών στην κοινωνία. Στα νοικοκυριά με υπολογιστή. Στην αλματώδη αύξηση των χρηστών του Internet, ιδιαίτερα ανάμεσα στους νέους. Στη μεγάλη συμμετοχή σε Δικτυακές δραστηριότητες. Στο Ελληνικό περιεχόμενο κάθε είδους στο Διαδίκτυο που συνεχώς εμπλουτίζεται.

Είναι γεγονός ότι η εικόνα του Διαδικτύου στη χώρα μας έχει αλλάξει εκ βάθρων.

Το Internet αποτελούσε τον τελευταίο «φτωχό συγγενή» των παραδοσιακών μέσων και ήταν έτσι η τελευταία μέθοδος την οποία θα εμπιστευόντουσαν οργανισμοί και επιχειρήσεις, για την προβολή τους και κατόπιν την αύξηση των εσόδων τους. Βέβαια υπήρχαν και κάποιοι «Δον Κιχώτες» που το είχαν εμπιστευτεί από την αρχή και σήμερα δικαιώνονται.

Σήμερα όλοι μας συζητούμε για τις προκλήσεις και τις αλλαγές στο Επιχειρηματικό Περιβάλλον, προκειμένου να καταστήσουμε κοινωνοί αυτής της κοσμογονίας που είναι προ των πυλών του Ελληνικού Επιχειρείν και λέγεται e – commerce.

Τελευταία πολλά και σπουδαία έγιναν στον χώρο του ελληνικού Internet.

Μεγάλα ονόματα και οργανισμοί, έκαναν την δική τους παρουσία αισθητή με τον ένα ή με τον άλλο τρόπο.

Έδωσαν όμως τόσο με τις κινήσεις τους προς το μέσο, όσο και με την επένδυση που έκαναν, το στίγμα της εξέλιξης του μέσου στη χώρα μας.

Έδειξαν ότι οι μεγάλοι και ισχυροί αυτής της χώρας, αποδέχονται το Internet και τις παρελκόμενες υπηρεσίες του, ως ισχυρές παρουσίες στις e – business.

Δεν θα μπορούσε βέβαια να γίνει και αλλιώς.

Η ένταξη της χώρας μας στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση και στη ζώνη του Ευρώ, έχει ως αποτέλεσμα την δυνατότητα διεύρυνσης των εμπορικών δραστηριοτήτων σε όλες τις χώρες Ευρωπαϊκής Ένωσης και μάλιστα από πολίτες που θα διαχειρίζονται το ίδιο νόμισμα.

Είναι ευνόητο ότι οι φορείς της οικονομίας με τις κινήσεις αυτές, περνούν και στις άλλες κατηγορίες επιχειρήσεων, το μήνυμα της εξέλιξης και της αποδοχής του νέου μέσου.

Το βλέπουμε και στην πρόοδο στις τεχνολογίες και στις υποδομές. Στα χιλιάδες χιλιόμετρα οπτικές ίνες, στους βελτιωμένους δείκτες ποιότητας τηλεπικοινωνιών. Έχουμε αφήσει πολύ πίσω μας την εποχή όπου περίμενες χρόνια για να βάλεις τηλέφωνο.

Ο δημόσιος τομέας έχει κάνει κι αυτός τα πρώτα βήματα. Η δυνατότητα ηλεκτρονικής επικοινωνίας με τον πολίτη, η εξυπηρέτησή του με νέους τρόπους, είναι σήμερα πραγματικότητα.

Αλλά το βλέπουμε και στη βελτίωση των κοινωνικών υπηρεσιών, της καθημερινότητας των πολιτών. Στη συντόμευση του χρόνου για την έκδοση των συντάξεων. Στις εφαρμογές τηλεϊατρικής σε απομακρυσμένα νησιά.

Η τεχνολογία μεταμορφώνει τις κοινωνίες με τρόπους που δεν είναι πάντα προβλέψιμοι γιατί κάθε νέα τεχνολογία έχει και το σπόρο της επανάστασης μέσα της.

Για να μην παρασυρθούν από τις αλλαγές, για να μπορέσουν να αξιοποιήσουν τις ευκαιρίες και να αντιμετωπίσουν τις απειλές, οι κοινωνίες πρέπει να σχεδιάζουν το μέλλον, όχι απλώς να το περιμένουν να έρθει.

Η ελεύθερη οικονομία της αγοράς αποδείχθηκε από τα πράγματα σαν ο μοναδικός τρόπος οργάνωσης της παραγωγής

που μπορεί να ανταποκριθεί στα νέα δεδομένα. Αλλά η επανάσταση της τεχνολογίας των επικοινωνιών επιτάσσει διαφορετική διάρθρωση της παραγωγής και άλλες προτεραιότητες στην οικονομική πορεία μιας χώρας.

Μερικές από τις νέες δυνατότητες και ευκαιρίες που προσφέρει η εποχή της Πληροφορικής Επανάστασης, παρουσιάζονται συνοπτικά παρακάτω:

- Ηλεκτρονική Επικοινωνία. Όλο και περισσότεροι άνθρωποι επικοινωνούν καθημερινά μέσω των υπολογιστών παρά μέσω τηλεφώνου, ταχυδρομείου, ή άλλων παραδοσιακών μέσων. Το Ηλεκτρονικό Ταχυδρομείο (Electronic Mail) προσφέρει την δυνατότητα αποστολής και λήψης οποιουδήποτε γραπτού μηνύματος σε όλο τον κόσμο μέσα σε μερικά δευτερόλεπτα.
- Τηλεδιάσκεψη. Η Τηλεδιάσκεψη (Videoconferencing) επιτρέπει την άμεση επικοινωνία με χρήση εικόνας και ήχου μέσω υπολογιστή. Το υψηλό κόστος των υποδομών καθιστούν την τεχνολογία αυτή περισσότερο στις μεγάλες επιχειρήσεις και στους δημόσιους οργανισμούς που επιθυμούν να παρέχουν υπηρεσίες σε απομακρυσμένες τοποθεσίες. Η χρησιμοποίηση των τηλεδιασκέψεων ανάμενεται ότι θα επεκταθεί όταν θα κυκλοφορήσουν στο εμπόριο φθηνές επιτραπέζιες βιντεοκάμερες που θα μπορούν να συνδεθούν με προσωπικό υπολογιστή, και όταν οι συνδέσεις στο Internet θα αποκτήσουν μεγαλύτερη ταχύτητα.
- Τηλε – εργασία. Στο κατώφλι του 21^{ου} αιώνα, η πληροφορική εισβάλλει δυναμικά στο χώρο της εργασίας και των εργασιακών σχέσεων με την ευρεία έννοια δημιουργώντας νέες απαιτήσεις αλλά και προκλήσεις. Η τηλε – εργασία καταργεί ουσιαστικά τον παραδοσιακό χώρο εργασίας

(physical space), παρέχοντας τη δυνατότητα στον εργαζόμενο να προσφέρει τις υπηρεσίες του απομακρυσμένα. Με τη χρήση δικτυακών τεχνολογιών εξοικονομούνται πολύτιμοι χρόνοι που παραδοσιακά σπαταλούνται σε άσχετες προς την εργασία ενέργειες (π.χ μετακινήσεις).

➤ Τηλε – εκπαίδευση. Με διαπιστωμένες δυσλειτουργίες στις εκπαιδευτικές πρακτικές που χρησιμοποιούνται στις μέρες μας, η τηλε – εκπαίδευση αποτελεί τη σύγχρονη απάντηση. Η τηλε – εκπαίδευση παρέχει ουσιαστικά τη δυνατότητα εκπαίδευσης από απόσταση (distance learning) με χρήση δικτύων υπολογιστών και τεχνολογιών πληροφορικής. Στην ουσία πρόκειται για μία νέα προσέγγιση που προσπαθεί να συνθέσει:

- ❖ αρχές μάθησης και εκπαιδευτικά παραδείγματα,
- ❖ ψυχολογικές και γνωστικές θεωρίες και
- ❖ προηγμένες τεχνολογικές λύσεις προκειμένου να προτείνει ένα νέο εκπαιδευτικό υπόδειγμα με κυρίαρχα χαρακτηριστικά:

- την αξιοπιστία και τη λειτουργικότητα
- την ισόρροπη ανάπτυξη των εκπαιδευομένων για ενεργητική συμμετοχή και κριτική προσέγγιση
- τον έλεγχο της εκπαιδευτικής πράξης ως προς την αποτελεσματικότητά της
- την πρόσβαση σε ποικιλία εκπαιδευτικού υλικού με χρήση δικτύων υπολογιστών
- τη δημιουργία ισχυρής επικοινωνίας μεταξύ εκπαιδευτών και εκπαιδευομένων
- την εξοικονόμηση πολύτιμου χρόνου

- τη δημιουργία εκπαιδευτικών ευκαιριών σε δυσπρόσιτα μέρη και σε άτομα με ειδικές ανάγκες.
- Ηλεκτρονικές Αγορές. Η δυνατότητα διεξαγωγής πραγματικών αγορών από το σπίτι ξεκίνησε με τη χρήση της τηλεόρασης και του τηλεφώνου, αλλά σήμερα έχει επεκταθεί και γίνεται κυρίως μέσω των Η/Υ και του Internet. Σήμερα ο πελάτης μπορεί να αναζητήσει με απλό και φιλικό τρόπο τα προϊόντα που επιθυμεί, να τα παραγγείλει και να τα εξοφλήσει μέσα από το Internet. Επιπλέον οι επιχειρήσεις έχουν την δυνατότητα να εξατομικεύσουν και να αναλύσουν τη συμπεριφορά των πελατών τους, να ελέγξουν και να αναπληρώσουν τα αποθέματά τους, με πιο αποδοτικό τρόπο και να προωθήσουν αποτελεσματικότερα τα προϊόντα τους.
- Αναζήτηση πληροφοριών. Η αναζήτηση πληροφοριών είναι πλέον υπόθεση ρουτίνας για πολλούς ανθρώπους που μπορούν να προσπελάσουν απομακρυσμένες πηγές πληροφοριών χωρίς να χρειαστεί να μετακινηθούν από το δωμάτιό τους. Το Internet επιτρέπει σε ερευνητές, εκπαιδευτικούς, αλλά και απλούς ανθρώπους να έχουν πρόσβαση σε μια πληθώρα γνώσεων για όποιο θέμα τους ενδιαφέρει. Η χρήση Υπερκειμένων (Hypertext) επιτρέπει την μετακίνηση του χρήστη μεταξύ λογικά συνδεδεμένων πληροφοριών, ανεξάρτητα από την πραγματική γεωγραφική τους απόσταση.
- Πληροφορίες σε απευθείας σύνδεση. Μια μεγάλη ποικιλία πληροφοριών μπορεί να προσπελαστεί με απευθείας σύνδεση. Έτσι υπάρχουν οργανωμένες υπηρεσίες αναζήτησης βάσεων δεδομένων για έρευνα, όπως οι Lexis, Nexis και Dialog που προσφέρουν ενημέρωση σε νομικά

θέματα, πρόσβαση σε άρθρα εφημερίδων και περιοδικών κ.α. Ταυτόχρονα αυτή η εξέλιξη έχει ως συνέπεια όλο και περισσότερες εκδόσεις, π.χ. επιστημονικές έρευνες και μελέτες, εγκυκλοπαίδειες και περιοδικά, να δημιουργούνται και να διανέμονται σε ψηφιακή μορφή. Το μεγάλο πλεονέκτημα των υπηρεσιών αυτών είναι ότι εκτός από την άμεση πρόσβαση εξίσου εύκολη είναι και η ηλεκτρονική μεταφορά των πληροφοριών αφού η ψηφιακή αναπαράστασή τους το επιτρέπει.

- Υπηρεσίες. Οι ηλεκτρονικές υπηρεσίες θα αποτελέσουν ταχέως αναπτυσσόμενο τομέα του Ηλεκτρονικού Εμπορίου. Λογιστικές επιχειρήσεις, νομικοί κ.λ.π. προσφέρουν ήδη συμβουλευτικές υπηρεσίες με ηλεκτρονικά μέσα. Οι συνδρομητές έχουν πρόσβαση στη διεύθυνση της επιχείρησης στο ζεβ, όπου μπορούν να αναζητήσουν κάποια βάση δεδομένων για πληροφόρηση, να παρακολουθήσουν σχετικές ειδήσεις ή να υποβάλλουν ερωτήματα σε επαγγελματικούς συμβούλους από τα αρμόδια τμήματα παροχής συμβουλών της επιχείρησης για φορολογικά, λογιστικά, διαχειριστικά, νομικά και άλλα θέματα.
- Χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες. Ορισμένα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα επιτρέπουν στους πελάτες την αγορά και πώληση χρεογράφων με ηλεκτρονικά μέσα. Η διεκπεραίωση των συναλλαγών εξακολουθεί να γίνεται κυρίως με συμβατικά μέσα (χρήμα), εντούτοις στο προσεχές μέλλον η χρήση του ηλεκτρονικού χρήματος (άυλο χρήμα) θα αποτελεί ρουτίνα. Ο όρος παγκόσμια διαπραγμάτευση αναφέρεται στην ικανότητα χρηματοπιστωτικών μεσαζόντων, ιδίως τραπεζών και

- χρηματιστηριακών εταιρειών, να δραστηριοποιούνται σε χρηματιστηριακές αγορές σε όλο τον κόσμο σε 24ωρη βάση.
- Ηλεκτρονικές κρατήσεις. Στο Internet έχουν αναπτυχθεί συστήματα κρατήσεων (π.χ. για τουριστικά γραφεία, για κρατήσεις εισιτηρίων παραστάσεων θεάτρου και κινηματογράφου, δηλώσεις συμμετοχής σε συνέδρια κ.λ.π.) που επιτρέπουν στους χρήστες να κάνουν ηλεκτρονικά την κράτησή τους, εξοικονομώντας πολύτιμο χρόνο.
 - Ψυχαγωγία. Η σύγκλιση των τηλεπικοινωνιακών δικτύων έχει προσφέρει την δυνατότητα παροχής υπηρεσιών, όπως τα Role Playing Games όπου ομάδες χρηστών από όλο τον κόσμο μπορούν να παίξουν σε ένα κοινό παιχνίδι μέσω του υπολογιστή τους, ανταγωνιζόμενοι ή συνεργαζόμενοι μεταξύ τους. Το 1996 διοργανώθηκε το πρώτο παιχνίδι σκακιού στο Internet, όπου ο παγκόσμιος πρωταθλητής Gary Kasparov αντιμετώπισε μια ομάδα 300 περίπου ερασιτεχνών από διάφορα μέρη του κόσμου, οι οποίοι συνεργάζονταν μέσα από το δίκτυο για να επιλέξουν την καλύτερη δυνατή κίνηση. Άλλες δυνατότητες που προσφέρει η καινούργια εποχή είναι οι υπηρεσίες Διαλογικής Τηλεόρασης (Interactive TV) που προσφέρονται κυρίως μέσα από δίκτυα καλωδιακής τηλεόρασης και περιλαμβάνουν ανάμεσα στα άλλα:
 - Βίντεο κατ' επιλογή (Video on Demand). Το βίντεο κατ' επιλογή αποτελεί πρόσθετη δυνατότητα που γεφυρώνει το χάσμα μεταξύ παραδοσιακών τηλεοπτικών υπηρεσιών και ηλεκτρονικής βιβλιοθήκης σε ό,τι αφορά το οπτικό υλικό. Ο χρήστης έχει τον πλήρη έλεγχο μιας εικονικής συσκευής βίντεο στην τηλεόρασή του και μπορεί να επιλέγει τα προγράμματα που θα παρακολουθήσει μέσα από βιβλιοθήκες προγραμμάτων

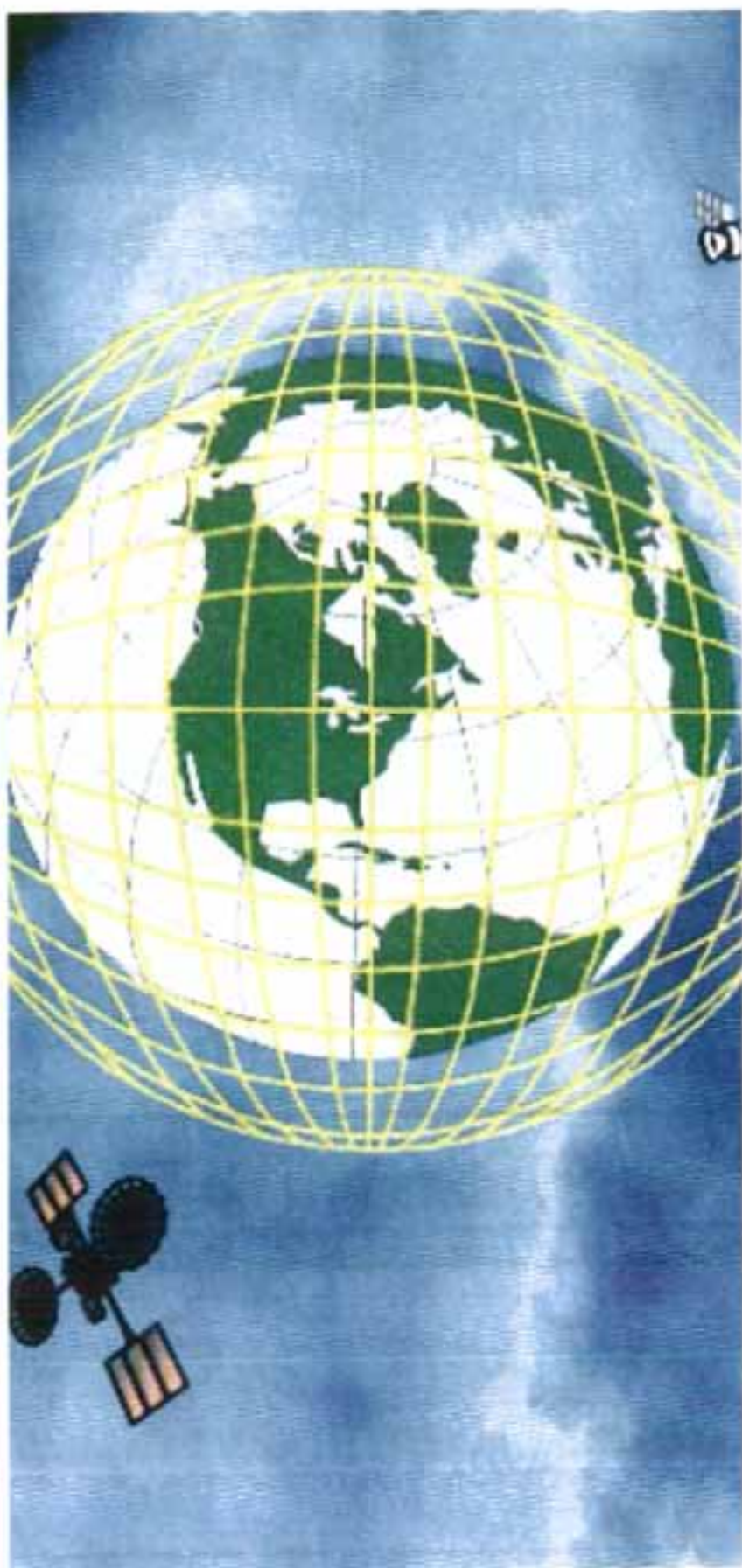
που διαθέτουν οι σταθμοί, χωρίς να περιορίζεται από το τρέχον πρόγραμμα κάθε καναλιού.

- WEB TV. Πρόκειται για τη δυνατότητα σύνδεσης στο Internet μέσω της τηλεόρασης αντί του υπολογιστή. Ο χρήστης του Web TV θα μπορεί να αντιστοιχίσει ένα συγκεκριμένο κανάλι στη συχνότητα του Internet και να συνδεθεί με αυτό πατώντας απλά το αντίστοιχο κουμπί στο τηλεχειριστήριο της τηλεόρασης. Η Web TV κάνει πιο προσιτό το Internet σε αυτούς που δεν είναι ιδιαίτερα εξοικειωμένοι με τη χρήση του Ηλεκτρονικού Υπολογιστή και αναμένεται να αυξήσει σημαντικά το πλήθος των χρηστών του διαδικτύου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ

3

**“Η ΔΟΜΗ
ΤΩΝ ΑΓΟΡΩΝ
ΚΑΙ Η ΟΔΗΓΗΣΗ
ΣΤΗΝ
ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ
ΤΗΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ”**

Οι σύγχρονες οικονομίες βρίσκονται σε μια φάση μεταλλαγής από βιομηχανικές σε μεταβιομηχανικές, οικονομίες που στηρίζονται ολοένα και περισσότερο στην παραγωγή, διανομή και χρήση γνώσης και πληροφορίας. Η τεχνολογία αποτελεί πλέον τον κύριο υποκινητή της παραγωγικότητας και της οικονομικής ανάπτυξης. Καινοτόμες δραστηριότητες βασισμένες στις νέες τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών δημιουργούν νέα ή καλύτερα προϊόντα και υπηρεσίες και αλλάζουν την διάρθρωση της οικονομίας.

Στη σημερινή κοινωνία καμία επιχείρηση ή οργανισμός δε μπορεί να αγνοήσει την πληροφορική, γιατί αυτό θα σήμαινε ότι αγνοεί μια δύναμη με την οποία μπορεί να καλυτερεύσει τις υπηρεσίες της, να διευρύνει τις αγορές της, να αυξήσει τα κέρδη της ή αντίθετα να θέσει σε κίνδυνο την επιβίωσή της. Οι επιχειρήσεις εκείνες που καταφέρνουν να συνδυάσουν αρμονικά την πληροφορική με την συνολική επιχειρηματική τους στρατηγική έχουν τις περισσότερες πιθανότητες επιβίωσης, ανάπτυξης και αύξησης της απασχόλησης.

Η εισαγωγή νέων τεχνολογιών στις βιομηχανίες – επιχειρήσεις επιδιώκει την αύξηση της παραγωγικότητας στην εργασία και του κεφαλαίου, την εισαγωγή καινοτομιών στο επίπεδο των προϊόντων και της παραγωγής, όπως και την βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων. Σε ότι αφορά την εργασία, δεν είναι μόνο υπό συζήτηση οι επιπτώσεις που μπορεί να έχουν οι νέες τεχνολογίες για τον αριθμό των απασχολουμένων στη βιομηχανία, αλλά και οι επιπτώσεις για τις γνώσεις και τις ευθύνες των εργαζομένων, όπως και για τις μορφές οργάνωσης της εργασίας και την ευελιξία των εργασιακών σχέσεων.

Η έρευνα και μελέτη, σε συγκεκριμένες επιχειρήσεις και κλάδους της βιομηχανίας, της διαδικασίας αξιοποίησης των νέων τεχνολογιών, έχουν ήδη δείξει διεθνώς ότι πρόκειται για μια μεταβολή που δεν πραγματοποιείται κατά κανόνα με άλματα, που δεν ακολουθεί μια ενιαία οδό.

Είναι κατ' αρχάς αναγκαίο να υπογραμμιστεί ότι οι επιπτώσεις των νέων τεχνολογιών συνδυάζονται με αυτές πολλών άλλων παραγόντων.

- α) Η δυναμική του συγκεκριμένου κλάδου, η εξέλιξη της ζήτησης, οι συνθήκες του ανταγωνισμού διεθνώς ή στην εγχώρια αγορά, οι δυνατότητες αλλαγής της τεχνολογίας και βελτίωση των προϊόντων, έχουν προφανώς επιπτώσεις τόσο για την απασχόληση, όσο και για τα περιθώρια των τεχνολογικών μεταβολών.
- β) Οι πολιτικές υποστήριξης της ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας της βιομηχανίας σε συνολικό και κλαδικό επίπεδο, μπορούν να επηρεάσουν τόσο το ρυθμό των τεχνολογικών μεταβολών, όσο και τις συνθήκες στις οποίες πραγματοποιούνται.
- γ) Η κατάσταση στην αγορά εργασίας, με την πίεση που μπορεί να ασκεί η ανεργία στις μορφές απασχόλησης και στις εργατικές αμοιβές, όπως και με την ύπαρξη ορισμένων ειδικοτήτων, μπορεί να επηρεάσει αποφασιστικά τις λύσεις που υιοθετούνται στα τεχνολογικά και οργανωτικά ζητήματα.
- δ) Οι τεχνικές και οργανωτικές επιλογές τις οποίες επιτρέπουν και μερικές φορές επιβάλλουν οι τεχνολογικές μεταβολές. Ενώ κατά λάθος να ισχυριστεί κανείς ότι οι μεταβολές αυτές ορίζουν με αυστηρότητα την ιεραρχία των ειδικοτήτων και την

οργάνωση της εργασίας, είναι γεγονός ότι θέτουν κάποια όρια εντός των οποίων είναι δυνατόν να πραγματοποιηθούν.

- ε) Η κουλτούρα των επιχειρήσεων μεμονωμένων ή σε κλαδικό επίπεδο, αποτελεί σημαντικό παράγοντα για την χάραξη της πορείας που ακολουθούν οι μεταβολές, καθώς η εισαγωγή νέας τεχνολογίας και νέων μεθόδων, εγγράφεται αναγκαστικά σε μια συνέχεια.

Η δικτυακή και τηλεπικοινωνιακή υποδομή καθιστά την παραγωγή «προϊόντων» σε μεγάλο βαθμό ανεξάρτητη από γεωγραφικούς ή γεωπολιτικούς περιορισμούς. Επιπλέον, το είδος των «προϊόντων» που παράγεται και ανταλλάσσεται αλλάζει. Το μεγαλύτερο μέρος της παραγωγής και της απασχόλησης είναι πλέον στον τριτογενή τομέα των υπηρεσιών, στον οποίο σταδιακά οι υψηλής τεχνολογίας δραστηριότητες αποκτούν μεγαλύτερο βάρος. Ταυτόχρονα, από ενδιάμεσα προϊόντα και υπηρεσίες για την αύξηση της αποδοτικότητας των συστημάτων παραγωγής, περνάμε πλέον σε υπηρεσίες πολυμέσων, που χρησιμοποιούνται από τον τελικό χρήστη σαν καταναλωτικά αγαθά.

Η καινοτομία και οι νέες τεχνολογίες δημιουργούν νέες επιχειρήσεις, ανανεώνουν τον παραγωγικό ιστό και αναβαθμίζουν τον αναπτυξιακό ρόλο της Ελλάδας.

Οι τεχνολογίες πληροφορίας και επικοινωνίας έχουν πολλές επιπτώσεις στις μακροοικονομικές τάσεις και τη δημοσιονομική και νομισματική πολιτική οι οποίες μόλις τώρα αρχίζουν να κατανοούνται και να λαμβάνονται υπόψη από τις κυβερνήσεις. Όταν η καλύτερη ποιότητα του σύγχρονου εξοπλισμού πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών δεν αντανakλάται πλήρως στους δείκτες τιμών, ο πληθωρισμός τείνει να υπερεκτιμάται και η αύξηση της παραγωγικότητας να υποεκτιμάται. Το πρόβλημα είναι

ιδιαίτερα σημαντικό για χώρες οι οποίες τιμαριθμοποιούν κοινωνικές παροχές, όπως επιδόματα ανεργίας ή συντάξεις, με βάση δείκτες τιμών οι οποίοι πάσχουν από τέτοια σφάλματα μετρήσεων. Στη νομισματική πολιτική, η εισαγωγή του ηλεκτρονικού χρήματος δημιουργεί ερωτήματα για τον ορισμό των νομισματικών κυκλοφοριών και της σταθερότητάς τους. Στη δημοσιονομική πολιτική, το ηλεκτρονικό εμπόριο μπορεί να διευκολύνει την πρόσβαση σε φορολογικούς παραδείσους και έτσι να διαβρώσει τη φορολογική βάση, ενώ μπορεί επίσης να δυσχεράνει τη συλλογή ορισμένων φόρων. Γι' αυτό και είναι απαραίτητη η θέσπιση κανόνων για τη φορολογία του στο πλαίσιο διεθνών συμφωνιών.

Η δημιουργία νέων επιχειρήσεων βασισμένων στις νέες τεχνολογίες και η προώθηση της επιχειρηματικότητας γενικότερα αποτελούν κλειδιά για την ανανέωση του βιομηχανικού ιστού. Στις χώρες – πρωτοπόρους στην πορεία για την Κοινωνία της Πληροφορίας, η πλειοψηφία των προϊόντων και υπηρεσιών και των νέων θέσεων απασχόλησης δημιουργούνται από νέες επιχειρηματικές πρωτοβουλίες. Η είσοδος νέων εταιρειών στην αγορά είναι στο επίκεντρο των δυναμικών και ανταγωνιστικών οικονομιών.

Μια πρόσφατη έρευνα για τη χρήση της τεχνολογίας πληροφορικής – επικοινωνιών από μικρές επιχειρήσεις στην Βρετανία έδειξε ότι η χρήση τείνει να αυξάνει με το μέγεθος της επιχείρησης.

Η κατοχή και χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών και τηλεπικοινωνιακών συστημάτων από μικρές επιχειρήσεις είναι ακόμη ένα φαινόμενο που δεν έχει χαρτογραφηθεί.

Το πεδίο της χρήσης υπολογιστών ποικίλει, από απλές λογιστικές εφαρμογές ως την εκπαίδευση των εργαζομένων. Ένα ενδιαφέρον σημείο είναι ο μικρός αριθμός επιχειρήσεων που χρησιμοποιούν σε συνδυασμό με τα ανερχόμενα τηλεπικοινωνιακά δίκτυα, όπως το Internet.

Ενώ η τεχνολογία πληροφορικής – επικοινωνίας προσφέρει στις μικρές επιχειρήσεις πολλές ευκαιρίες, η άλλη πλευρά του νομίσματος είναι ότι οι επιχειρήσεις λόγω της τεχνολογίας αυτής έχουν αυξημένες απαιτήσεις για ευελιξία και ποιότητα υπηρεσιών από καλά πληροφορημένους και ενημερωμένους πελάτες.

Τα παγκόσμια δίκτυα ηλεκτρονικών υπολογιστών κάνουν όλες τις αγορές προσιτές και περιορίζουν τους φυσικούς προστατευτικούς φραγμούς του χρόνου και της απόστασης. Οι επιχειρήσεις θα πρέπει αργά ή γρήγορα να προσαρμοστούν στις νέες συνθήκες παγκοσμιοποίησης των αγορών.

Η τεχνολογία πληροφορικής – επικοινωνιών αποτελεί το μέσο των παγκόσμιων δικτύων, που κάνει δυνατή την επικοινωνία και το εμπόριο ανεξάρτητα από τη γεωγραφική απόσταση. Η καρδιά της τεχνολογίας είναι οι ψηφιακές επικοινωνίες μεγάλου εύρους, που πραγματοποιούνται με καλώδια οπτικών ινών και συστήματα ταχύτατης επεξεργασίας δεδομένων, ενώ οι ψηφιακές εκπομπές ραδιοκυμάτων και μικροκυμάτων αναμένεται να είναι το επόμενο μεγάλο βήμα της τεχνολογικής προόδου.

Οι κυριότερες τάσεις μεταξύ των επιχειρήσεων, που οφείλονται στις αλλαγές της τεχνολογίας πληροφορικής – επικοινωνιών, είναι οι εξής:

- Το λογισμικό των ηλεκτρονικών υπολογιστών είναι σε θέση να αυτοματοποιήσει καθημερινά καθήκοντα και να κάνει δυνατή ή να απλοποιήσει την εκτέλεση πολύπλοκων πνευματικών

καθηκόντων. Η εξοικείωση των εργαζομένων με τη χρήση υπολογιστών είναι μια απαραίτητη προϋπόθεση για την αξιοποίηση αυτής της δυνατότητας.

- Ο χρόνος που απαιτείται για την παραγωγή προϊόντων ή την παροχή υπηρεσιών μειώνεται, ενώ η ευελιξία προσαρμογής στις ανάγκες των πελατών αυξάνεται. Οι πελάτες μπορούν να έχουν ένα βαθμό ελέγχου πάνω στην διαδικασία παραγωγής, και η δυνατότητα επικοινωνίας με τους πελάτες μέσω της νέας τεχνολογίας αποκτά διαρκώς μεγαλύτερη σημασία.
- Η πρόσβαση σε πληροφορίες μέσα από τα δίκτυα υπολογιστών επιτρέπει στους πελάτες να συγκρίνουν ανταγωνιστικά προϊόντα και υπηρεσίες. Επίσης οι πελάτες μπορούν να αλληλεπιδρούν με τις επιχειρήσεις ώστε να σχεδιάζουν τις απαιτήσεις τους και να αναμένουν μεγαλύτερη ευελιξία στην ικανοποίηση των αναγκών τους.
- Τα συστήματα παραγωγής στο μέλλον θα μπορούν να ανταποκριθούν στις ιδιαίτερες προτιμήσεις κάθε μεμονωμένου πελάτη. Κάθε αλυσίδα παραγωγής, που μπορεί να εκτείνεται σε μια σειρά επιχειρήσεων, θα πρέπει να έχει την ευελιξία μιας ενιαίας δραστηριότητας, και να μην έχει τον χαρακτήρα μιας σειράς ασύνδετων μεταξύ τους δραστηριοτήτων. Η διαχείριση των επικοινωνιών μιας επιχείρησης θα είναι μια σημαντική δραστηριότητα και θα αυξηθεί η εξάρτηση πολλών κοινωνικών και εμπορικών δραστηριοτήτων από τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές.
- Η αμοιβαία εμπιστοσύνη θα αναδειχθεί σε μια σημαντική συνιστώσα των εργασιακών σχέσεων, καθώς οι μακροπρόθεσμες εργασιακές συμβάσεις θα ξεπεραστούν από μια συχνή εναλλαγή εργασιακών σχέσεων και συναλλαγών.

- Η γεωγραφική θέση των επιχειρήσεων και των εργαζομένων θα καθορίζεται κυρίως από την πρόσβαση σε δίκτυα υψηλής ταχύτητας

Η τεχνολογία πληροφορικής – επικοινωνιών σε συνδυασμό με τον πολιτικό φιλελευθερισμό και την πραγματοποίηση μεγάλων οικονομικών επενδύσεων, έχει δημιουργήσει αυτό που ονομάζεται «λεωφόρος των πληροφοριών». Η τεχνολογία πληροφορικής – επικοινωνιών είναι η κινητήρια δύναμη πίσω από τις αλλαγές που διαμορφώνουν τη μελλοντική φυσιογνωμία του εμπορίου. Η ταχύτητα της εξέλιξης της τεχνολογίας αυτής θα επηρεάσει τον ρυθμό εμφάνισης των «ιδεατών» επιχειρήσεων και θα προκαλέσει μια αυξανόμενη πίεση για πολιτικό έλεγχο μέσα από τη νομοθεσία και την παροχή κρατικών αδειών.

Διαφορετικές χώρες κινούνται με διαφορετικές ταχύτητες προς την υλοποίηση της λεωφόρου των πληροφοριών. Η Σιγκαπούρη διαθέτει ήδη ένα δίκτυο οπτικών ινών που συνδέεται πρακτικά με κάθε σπίτι. Η Γερμανία έχει αναπτύξει ψηφιακά δίκτυα στις περισσότερες αστικές περιοχές. Στη Βρετανία η απελευθέρωση της αγοράς των τηλεπικοινωνιών έχει οδηγήσει στην εμφάνιση ιδιωτικών καλωδιακών δικτύων στις αστικές περιοχές, που θα αποτελέσουν την υποδομή για συνδέσεις μεγάλης ταχύτητας στο μέλλον, ενώ η πρόβλεψη για ασύρματες ψηφιακές τηλεπικοινωνίες αποτελεί ένα μείζον θέμα συζήτησης σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο.

Οι Ελληνικές επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην πληροφορική και τις τηλεπικοινωνίες αναμένεται να διαδραματίσουν στρατηγικό ρόλο στην πορεία προς την Κοινωνία της Πληροφορίας και μπορούν να πρωτοστατήσουν στην ανάπτυξη των τεχνολογιών αυτών προς όφελος όλων των

Ελληνικών επιχειρήσεων ανεξάρτητα μεγέθους ή τομέα της οικονομίας στον οποίο ανήκουν. Παρέχοντας υποδομές υψηλής ποιότητας αλλά και νέα προϊόντα και υπηρεσίες, θα συμβάλλουν στην υλοποίηση υπηρεσιών προστιθέμενης αξίας, στην προσέλευση ξένων επενδυτικών κεφαλαίων, στην ανάπτυξη και την αύξηση της απασχόλησης με τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.

- Ενίσχυση των κλάδων πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών για τη βελτίωση της διεθνούς ανταγωνιστικότητάς τους. Η στήριξη προσφέρεται στα πλαίσια μακροπρόθεσμων επιχειρηματικών πλάνων που έχουν εξαγωγικό προσανατολισμό και αναφέρονται σε προϊόντα και υπηρεσίες με υψηλή προστιθέμενη αξία. Ενδεικτικά, το Υπουργείο Ανάπτυξης υποστηρίζει, βάσει αποτελεσμάτων, 25 επιχειρηματικά σχέδια ελληνικών επιχειρήσεων πληροφορικής με συνολικό ύψος επενδύσεων 20 δις.
- Υποστήριξη ανάπτυξης προϊόντων και υπηρεσιών για την Κοινωνία της Πληροφορίας με προτεραιότητα στην αναδυόμενη βιομηχανία ηλεκτρονικού πληροφοριακού περιεχομένου (πολιτιστική κληρονομιά, παιδαγωγικά προγράμματα, ηλεκτρονική ψυχαγωγία).
- Εποπτεία της λειτουργίας και της δομής της αγοράς. Ταυτόχρονα θα ενισχυθεί η επιτήρηση της λειτουργίας και δομής της αγοράς (π.χ. Επιτροπή Ανταγωνισμού) και θα προωθηθεί η ανάληψη από τον ιδιωτικό τομέα – σε ανταγωνιστική βάση – της ανάπτυξης έργων πληροφορικής του δημόσιου τομέα.
- Ρυθμιστικές παρεμβάσεις για την ανάπτυξη ανταγωνιστικής βιομηχανίας τηλεπικοινωνιών και υπηρεσιών ευρείας ζώνης

(π.χ. καλωδιακή τηλεόραση) με την απελευθέρωση της αγοράς , τη δημιουργία του απαιτούμενου ρυθμιστικού / νομικού πλαισίου και την αξιοποίηση του δημόσιου τομέα ως πρωτοπόρου χρήστη.

- Προσέλκυση ξένων επιχειρήσεων υψηλού τεχνολογικού περιεχομένου καθώς επίσης περιφερειακών κέντρων εξειδίκευσης (π.χ. εκπαιδευτικά κέντρα, κέντρα ανάπτυξης εξειδικευμένων λύσεων) και διεθνών εταιρειών μέσω ειδικού καθεστώτος κινήτρων (φορολογία, τεχνολογικά πάρκα) και αξιοποίησης του έργου του Ελληνικού Κέντρου Επενδύσεων.

Προκειμένου οι επιχειρήσεις να αξιοποιήσουν τις ευκαιρίες που παρουσιάζονται στην Κοινωνία της Πληροφορίας πρέπει να αναθεωρήσουν τις δραστηριότητές τους και να τις προσαρμόσουν στις νέες ευρείες γνωστικές δυνατότητες. Η πληροφορική μειώνει τον χρόνο του κύκλου παραγωγής προϊόντων και υπηρεσιών, βελτιώνει την ποιότητα και τη χρονική απόκριση, προκαλεί νέους τρόπους προώθησης των προϊόντων και εξυπηρέτησης των πελατών.

Οι οίκνοι για επιτυχία των Ελληνικών επιχειρήσεων στην κούρσα προς την Κοινωνία της Πληροφορίας είναι αρκετά ευνοϊκοί. Η νέα τεχνολογία περιορίζει τα μειονεκτήματα του μικρού μεγέθους και της απόστασης από τα κέντρα αποφάσεων και τις αγορές. Ταυτόχρονα, η γνώση ως αποφασιστικός συντελεστής παραγωγής καθιστά την ποιότητα, την εφευρετικότητα και την ευελιξία του ανθρώπινου δυναμικού ως κυρίαρχο παράγοντα επιτυχίας.

Ιδιαίτερη σημασία δίνεται στην ένταξη των μικρομεσαίων ελληνικών επιχειρήσεων στο νέο αυτό περιβάλλον, ώστε να διευκολυνθεί η βιομηχανική και εμπορική τους δραστηριότητα στον Ελληνικό χώρο, αλλά και στην Βαλκανική, Κύπρο, Μέση Ανατολή,

Ευρωπαϊκή Ένωση και γενικότερα στις διεθνείς αγορές. Με γνώμονα επίσης την αύξηση της παραγωγικότητας θα απλοποιηθούν και αυτοματοποιηθούν οι συναλλαγές τους με το κράτος και θα τους δοθεί βοήθεια για την αντιμετώπιση τεχνικών και θεσμικών προβλημάτων.

Οι παρεμβάσεις οι οποίες σχεδιάζονται ή υλοποιούνται στους τομείς αυτούς είναι:

- Κίνητρα για την εισαγωγή και εκμετάλλευση καινοτόμων εφαρμογών πληροφορικής στην μεταποίηση και τις υπηρεσίες εφ' όσον έχουν υψηλό ρίσκο, επιτρέπουν αναδιοργάνωση των επιχειρήσεων και παροχή νέων υπηρεσιών / προϊόντων στα πλαίσια επιχειρηματικού σχεδίου.
- Πρωτοβουλία για τη δημιουργία ηλεκτρονικού περιεχομένου το οποίο θα περιλαμβάνει εφαρμογές που συνδέουν ή χρησιμοποιούν επιχειρήσεις του ίδιου κλάδου μεταξύ τους (π.χ. τράπεζες, ναυτιλιακά γραφεία, τουριστικοί οργανισμοί), με αξιοποίηση των επαγγελματικών οργανισμών και επιμελητηρίων όχι μόνο για πληροφόρηση αλλά και για εξασφάλιση κοινωνικών προδιαγραφών, προτύπων, κ.λ.π.
- Μέτρα για καλύτερη διασύνδεση του εκπαιδευτικού συστήματος και των επιχειρήσεων για αποτελεσματικότερη εξειδικευμένη εκπαίδευση, στην πληροφορική και πιο ορθολογιστική αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού.
- Μελέτες και μέτρα για τις κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις της πληροφορικής με έμφαση στις αναγκαίες οργανωτικές αλλαγές, στη δομή της οργάνωσης της εργασίας και των διαδικασιών στις επιχειρήσεις, και στην αναπροσαρμογή των εργασιακών σχέσεων.

Για τις ελληνικές επιχειρήσεις, η πληροφορική και οι τηλεπικοινωνίες δικτύου περιορίζουν τα μειονεκτήματα του μικρού μεγέθους και της απόστασης από τα κέντρα αποφάσεων και τις αγορές και τους επιτρέπουν πρόσβαση και ένταξη στην παγκόσμια αγορά.

Ενώ οι μεγάλες επιχειρήσεις έχουν εν γένει τους ανθρώπινους και οικονομικούς πόρους για να πραγματοποιήσουν τις αλλαγές, οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις χρειάζονται ειδικότερη αντιμετώπιση. Ταυτόχρονα όμως είναι αυτές που έχουν την ευελιξία να αξιοποιήσουν ουσιαστικά την πληροφορική και να έχουν μια παρουσία στο διεθνές εμπορικό πεδίο, χωρίς ιδιαίτερα υψηλές επενδύσεις. Για τον σκοπό αυτό υπάρχουν:

- ❖ Μέτρα έτσι ώστε η πλειοψηφία των Ελληνικών μικρομεσαίων επιχειρήσεων μέσα σε 10 χρόνια να έχει τη δυνατότητα εύκολης πρόσβασης στις αγορές που συνδέονται με την υποδομή της πληροφορίας για αύξηση της ανταγωνιστικότητάς τους κυρίως στο διεθνές περιβάλλον.
- ❖ Πρωτοβουλίες μόνιμης υποστήριξης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων σε θέματα ενημέρωσης και πληροφόρησης, τεχνογνωσίας, ανθρώπινων πόρων και επενδύσεων για την εισαγωγή και χρήση της πληροφορικής ώστε να ξεπεραστούν τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν (κυρίως πόρων) σε υιοθέτηση νέων πρακτικών και τεχνολογιών.
- ❖ Ειδικά κίνητρα για τις κλαδικές συνενώσεις μικρομεσαίων επιχειρήσεων μέσω της πληροφορικής (virtual clusters) για την ανάπτυξη κοινών επιχειρηματικών διαδικασιών και τη δημιουργία ιδεατών επιχειρήσεων (virtual enterprises) με έμφαση στην ηλεκτρονική διανομή προϊόντων όπου αυτό είναι εφικτό.

Οι οργανωτικές αλλαγές που θα επιβάλλει το ηλεκτρονικό εμπόριο προβλέπεται ότι θα αναπτυχθούν σε 4 βασικές κατευθύνσεις:

- αλλαγές στις βασικές λειτουργίες και διαδικασίες εντός της επιχείρησης
- αλλαγές στις εργασιακές ρυθμίσεις
- διαρθρωτικές αλλαγές στους τομείς του κλάδου και
- αλλαγές που αφορούν τα προϊόντα που διατίθενται μέσω των νέων εμπορικών διαύλων προώθησης και διανομής.

Η επιχείρηση εκείνη που αναπτύσσεται στον τομέα του ηλεκτρονικού εμπορίου θα αντιμετωπίσει αναπόφευκτα αλλαγές των βασικών της λειτουργιών. Η διάθεση στην αγορά και η προώθηση των προϊόντων, οι πωλήσεις και οι αγορές και η διαχείριση των σχέσεων με πελάτες και προμηθευτές αποτελούν τους τομείς εκείνους που θα επηρεαστούν περισσότερο από τις νέες πρακτικές των επιχειρήσεων.

Η επίδραση του ηλεκτρονικού εμπορίου στον τρόπο παραγγελίας και παράδοσης των αγαθών θέτει ερωτήματα για το ρόλο των μεσαζόντων στην αλυσίδα αξιών του εμπορίου. Ένα πιθανό σενάριο είναι η εξαφάνιση από την αλυσίδα αξιών κάθε μεσολάβησης λιανέμπορου. Είναι επίσης πιθανό ο παραγωγός να προτιμήσει την άμεση επαφή με τον καταναλωτή. Η απάντηση των λιανέμπορων στα σενάρια του ηλεκτρονικού εμπορίου που τους αποκλείουν από την αλυσίδα αξιών, μπορεί να συνίσταται στην εδραίωση της θέσης τους ως πρωτογενούς διαύλου για την πρόσβαση στους καταναλωτές. Η συνέχιση της ύπαρξής τους θα εξαρτηθεί από τον τρόπο με τον οποίο θα εκμεταλλευθούν τις σε βάθος γνώσεις που κατέχουν σε συγκεκριμένα ζητήματα εμπορικών διαδικασιών (γνώση τμημάτων της αγοράς,

συγκριτικών χαρακτηριστικών των προϊόντων, ειδικών χαρακτηριστικών γνωρισμάτων των καταναλωτών) ώστε να μετατρέψουν τις γνώσεις αυτές σε υπηρεσίες πληροφοριών μέσω ηλεκτρονικών μέσων. Εφόσον προβούν στις κατάλληλες ενέργειες εδραίωσης της θέσης τους, τα άτομα αυτά θα εξελιχθούν στους μεσάζοντες του κυβερνοχώρου στην εποχή του Internet.

Εκ πρώτης όψεως, οι Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις (Μ.Μ.Ε.) είναι ευάλωτες στην αύξηση του ηλεκτρονικού εμπορίου επειδή, σε μια ολοένα περισσότερο ευαίσθητη ως προς την τιμή καταναλωτική αγορά, η δυνατότητά τους για αποτελεσματική συγκράτηση του εσωτερικού τεχνικο – οργανωτικού κόστους έναντι των μεγαλύτερων επιχειρήσεων είναι σημαντικά χαμηλότερη. Το γεγονός αυτό μειώνει τις δυνατότητές τους για περιορισμό των εσωτερικών δαπανών, κατάσταση που οδηγεί σε υψηλότερες τιμές προϊόντων. Ωστόσο, οι Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις έχουν διάφορους τρόπους για να ανταποκριθούν στην πρόκληση αυτή. Οι επιχειρήσεις αυτές χρειάζεται να εξετάσουν τις δυνατότητες σύστασης συμμαχιών και ειδίκευσης (niche marketing), προκειμένου να αυξήσουν την ανταγωνιστικότητά τους έναντι των μεγάλων επιχειρήσεων. Μια άλλη στρατηγική επιλογή είναι η διεύρυνσή τους σε αγορές απομακρυσμένων γεωγραφικών περιοχών. Τέλος, πρέπει να είναι πρόθυμες να υιοθετούν νέες τεχνολογίες.

Όσον αφορά στις στρατηγικές προϊόντων, η αγορά του ηλεκτρονικού εμπορίου χαρακτηρίζεται από καταστήματα που ειδικεύονται στην παροχή πακέτων «προϊόντων - εξυπηρέτησης» (δηλαδή πωλήσεις σε συνδυασμό με υπηρεσίες συντήρησης, υστερογενείς πωλήσεις, παράδοση, συσκευασία) και βασίζονται σε

προϊόντα με χαρακτηριστικά και ποιότητα που είναι σε θέση να αντιμετωπίσουν τον παγκόσμιο ανταγωνισμό.

Κάθε μορφή του ηλεκτρονικού εμπορίου μέσω του Internet είναι, εξ ορισμού, γεωγραφικά ανεξάρτητη. Το γεγονός αυτό σε συνδυασμό με τεχνολογικές καινοτομίες, όπως είναι τα ασφαλή συστήματα ηλεκτρονικών πληρωμών και το ηλεκτρονικό χρήμα που επιτρέπουν την πλήρη ολοκλήρωση ενός κύκλου ηλεκτρονικών πωλήσεων, συμβάλλει στην υιοθέτηση μεθόδων τηλε – εργασίας. Μεταξύ των εργασιών που μπορούν να εκτελεστούν από απόσταση συγκαταλέγονται οι δραστηριότητες προώθησης προϊόντων, η παρακολούθηση του ανταγωνισμού στο δίκτυο, η ανάπτυξη και η συντήρηση των τεχνολογικών υποδομών του ηλεκτρονικού εμπορίου και κυρίως οι δραστηριότητες διανομής.

Τα οργανωτικά, χωρικά και τεχνικά όρια των επιχειρήσεων επεκτείνονται και σε ορισμένες περιπτώσεις καταργούνται, ενώ οι δομές της ιεραρχίας μετασχηματίζονται με την εισαγωγή του ηλεκτρονικού εμπορίου.

Οι εφευρέσεις και η αναπαραγωγή της τεχνολογίας, γενικότερα η τεχνολογική εξέλιξη αποτελούν την κύρια πηγή από την οποία ξεπηδάει κάθε οικονομική κοινωνική και πολιτισμική εξέλιξη. Το επίπεδο διαβίωσης, το είδος και η ποιότητα των ζητούμενων για να παραχθούν προϊόντων και υπηρεσιών προκειμένου να ικανοποιηθούν ατομικές και κοινωνικές ανάγκες αλλά και ο τρόπος παραγωγής τους, απόλυτα συνδέονται με τις νέες τεχνολογίες και τις εφαρμογές τους.

Ιδιαίτερα στην σημερινή εποχή την επανομαζόμενη και νέα εποχή, οι νέες τεχνολογικές εφαρμογές είναι τόσο μεγάλης έντασης και έκτασης έτσι ώστε να προσλαμβάνουν έναν δυναμικά

ανατρεπτικό χαρακτήρα σε σχέση με καταστάσεις που προϋπήρξαν, και να δημιουργούν μια νέα βάση την οποία πρέπει να προσεγγίσουμε προκειμένου να αντιμετωπίσουμε κυρίως τα κοινωνικά παράγωγα της νέας εποχής.

Πιθανώς τα παγκόσμια δίκτυα να μπορούν να κάνουν τη δουλειά τους τόσο εύκολα με μια επιχείρηση που βρίσκεται στην άλλη άκρη του κόσμου όσο και με μια άλλη που βρίσκεται στον απέναντι δρόμο, αλλά αυτό δε σημαίνει ότι η «μέση» επικοινωνία, όποτε χρειαστεί, είναι επαρκής και ικανοποιητική.

Πώς όμως μπορούν να γνωρίζουν οι εταιρείες η μία την ύπαρξη της άλλης, τα προϊόντα και τις υπηρεσίες της καθεμίας που προσφέρει; Πώς μπορεί μια εταιρεία να καταλάβει τις συνθήκες και τις παραδόσεις μιας άλλης εταιρείας ίσως ακόμα και της ίδιας χώρας τη στιγμή που όλα αυτά μάλιστα δεν είναι πουθενά γραμμένα; Και πώς μπορεί η πολιτιστική και λογοτεχνική διαφορετικότητα μιας παγκόσμιας κοινωνίας χρηστών να είναι σεβαστή από όλους; Αυτές και άλλες σχετικές ερωτήσεις είναι όλες μέρος της παγκοσμιοποίησης, που θέλουν απάντηση για να γίνει το ηλεκτρονικό εμπόριο μια εφικτή και ταυτόχρονα ανεκτή πραγματικότητα.

Η αλματώδης προώθηση και αξιοποίηση της τεχνολογίας στις παραγωγικές αλλά και σε πολλές κοινωνικές διαδικασίες καθώς και η κατάργηση των προστατευτικών συνόρων για το εμπόριο, τις επενδύσεις και την κίνηση κεφαλαίων, ενοποιούν τις εθνικές οικονομίες και αλλάζουν τη φύση του παγκόσμιου ανταγωνισμού. Οι ανταγωνιστικές πέσεις που φέρνει η παγκοσμιοποίηση αυξάνουν τις επενδύσεις, την καινοτομία και την οικονομική αποδοτικότητα, τη διεθνή διάχυση της τεχνολογίας, και

οδηγούν σε μεγαλύτερους ρυθμούς ανάπτυξης και υψηλότερα εισοδήματα.

Η παγκοσμιοποίηση, σαν έννοια αλλά και φαινόμενο υπαρκτό, είναι πολύ παλιά και προϋπήρχε ακόμα και του καπιταλισμού σαν κοινωνικοοικονομικό σύστημα.

Στην καπιταλιστική εποχή πήρε διάφορες μορφές με κύρια αυτή της άνισης ανταλλαγής ανάμεσα στις πλούσιες και τις φτωχές χώρες, όπου οι πλούσιες γινόντουσαν πλουσιότερες και οι φτωχές, φτωχότερες, και του ιμπεριαλισμού που εκδηλωνόταν με την πολιτική και την οικονομική επιβολή των ισχυρών του κόσμου των μητροπόλεων δηλαδή επί των φτωχών της περιφέρειας.

Ως χαρακτηριστικά της «παγκοσμιοποίησης», θεωρούνται η ταυτόχρονη επικοινωνία σε ολόκληρο τον πλανήτη, η πληθώρα υπερσυννοριακών οργανώσεων με διακρατικό χαρακτήρα (Ε.Ε., ΝΑΤΟ, ΟΟΣΑ, ΝΑΡΤΑ, ΑΣΕΑΝ, Παγκόσμια Τράπεζα, Δ.Ν.Τ., Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου, κ.τ.λ.), η ταυτόχρονη διαχείριση χρήματος και κεφαλαίων οπουδήποτε στον κόσμο, ο όλο και περισσότερο παγκόσμιος χαρακτήρας του marketing προϊόντων και υπηρεσιών, η παγκόσμια διάσταση των οικολογικών επιπτώσεων στο περιβάλλον και η δημιουργία συνείδησης παγκοσμιότητας που επεκτείνεται συνεχώς σε τομείς της οικονομίας, της πληροφορίας, των ηλεκτρονικών μέσων μαζικής ενημέρωσης και επικοινωνίας, της παιδείας κ.α., όπου μέσω αυτών τίθενται οι βάσεις μιας παγκόσμιας κουλτούρας. Ισχυρίζονται ότι : «Στις μέρες μας οι εθνικές οικονομίες αναμφισβήτητα συγχωνεύονται με έναν σταθερά αναπτυσσόμενο ρυθμό, καθώς αυξάνονται οι δια – συννοριακές ροές αγαθών, εργασίας και κεφαλαίου...» (Σ. Αμπατζόπουλος, 1998) και πως η ατμομηχανή της «παγκοσμιοποίησης» είναι ο παγκόσμιος

(υπερεθνικός) καπιταλισμός, όπου οι παραγωγοί και οι επενδυτές συμπεριφέρονται όλο και περισσότερο ως αν η παγκόσμια οικονομία να αποτελούνταν από μια ενιαία αγορά και από έναν ενιαίο χώρο παραγωγής.

Σε μείζον οικονομικό και πολιτικό θέμα έχει αναδειχθεί το φαινόμενο της «παγκοσμιοποίησης». Χρησιμοποιείται με ιδεολογική σκοπιμότητα, προβάλλοντας το «αναπόφευκτο» και την «παντοδυναμία» της αγοράς χωρίς σύνορα, ούτως ώστε να κάμψει τις εργατικές αντιστάσεις στην κεφαλαιοκρατική αναδιάρθρωση.

Με τον όρο παγκοσμιοποίηση δεν εννοούμε απλά την μεγάλη ανάπτυξη του διεθνούς εμπορίου και την επέκταση της δράσης των πολυεθνικών εταιρειών, αλλά ένα σύνολο αλλαγών που στηρίζονται:

- στις τεράστιες τεχνολογικές αλλαγές που έχουν σημειωθεί τα τελευταία χρόνια,
- στην συνεχή απελευθέρωση της κίνησης προϊόντων, υπηρεσιών και κεφαλαίου
- στην «ανακατανομή» του διεθνούς καταμερισμού της εργασίας όπου υπεισέρχονται πλέον και νέα στοιχεία πέρα από αυτά που συνιστούσαν μέχρι πρότινος το συγκριτικό πλεονέκτημα.

Έτσι σήμερα κάθε εξέλιξη σε όλες τις γωνιές του πλανήτη επηρεάζει με τον ένα ή τον άλλο τρόπο και με διαφορετική ένταση, την ζωή όλων των ανθρώπων σε κάθε γωνιά της γης.

Αυτό που παλιότερα περιέγραφε την σχέση των ανεπτυγμένων οικονομιών με την διατύπωση «κρουολογεί η Αμερική και φταρνίζεται η Ευρώπη» σήμερα το ζούμε ως εξής: καταρρέει το χρηματιστήριο στην Κορέα, ανεβαίνουν τα επιτόκια στην Ελλάδα, χάνει και πάλι την δουλειά του ο μέχρι πριν μια εβδομάδα άνεργος που πίστευε ότι τέλειωσαν τα βάσανά του.

Όλα αυτά όχι ότι είναι καινούρια, αλλά το νέο είναι ότι αυτά πλέον συμβαίνουν με μεγάλη ταχύτητα και με μεγάλη ελευθερία. Πριν μερικά χρόνια η απειλή πολέμου άδειαζε τα ράφια των καταστημάτων από τα τρόφιμα. Σήμερα η κακή πορεία μιας οικονομίας ή και μιας πολυεθνικής εταιρείας, μπορεί να επηρεάσει άμεσα την περιουσία, το εισόδημα, την ζωή του αγρότη στο Βόλο, ή του εργαζόμενου στην Πτολεμαΐδα.

Η παγκοσμιοποίηση είναι η κατάληξη της διαδικασίας διεθνοποίησης της οικονομίας που ξεκίνησε το 1960. Το τέλος του ψυχρού πολέμου και η μετατροπή των ανατολικών χωρών σε κομμάτι των παγκόσμιων αγορών, σήμανε και την άρση των τελευταίων εμποδίων στην διαδικασία αυτή.

Σε μια ανοικτή οικονομία, ο μόνος αποτελεσματικός τρόπος αντιμετώπισης των νέων συνθηκών είναι η δημοσιονομική εξυγίανση και η αναδιάρθρωση των αγορών χρήματος, αγαθών και εργασίας. Παγκοσμιοποίηση σημαίνει κυριαρχία των αγορών και απώλεια της ελευθερίας άσκησης οικονομικής πολιτικής. Οι διεθνείς αγορές αποτελούν έναν αποτελεσματικό μηχανισμό ελέγχου των επιδόσεων της οικονομίας κάθε χώρας.

Στις συνθήκες αυτές ούτε η λογική της διατήρησης των σχέσεων και των όρων που στο παρελθόν διαμορφώθηκαν αποτελεί ουσιαστική απάντηση στα ζητήματα της εργασίας, της διανομής του παραγόμενου πλούτου και του πόλου του κράτους, ούτε όμως η λογική αποδοχής των αυτοματισμών μπορεί να είναι η απάντηση.

Κοινωνίες και οικονομίες που μένουν προσκολλημένες στην παλιά λογική, περιθωριοποιούνται και αποξενώνονται. Μη ενσωμάτωση σημαίνει αδυναμία ανάπτυξης, ανεργία, μείωση εισοδήματος, χειροτέρευση των κοινωνικών υπηρεσιών.

Θεωρώ υποχρέωσή μου να πω ότι έχει αναπτυχθεί μια φιλολογία γύρω από τον όρο «παγκοσμιοποίηση». Στα αγγλικά χρησιμοποιούν δύο όρους: το globalization που προσπαθούν να το ταυτίσουν με το οικουμενικό, οικουμενικοποίηση και το modialization που είναι η παγκοσμιοποίηση.

Στην πράξη, αυτοί οι όροι δεν έχουν κανένα διαχωρισμό, ουσιαστικά στις οικονομικές δραστηριότητες ταυτίζονται. Υπάρχουν επιστήμονες που απορρίπτουν αυτό τον όρο, από μια υγιή βάση, ανεξάρτητα το τι υποστηρίζουν οικονομική θεωρία, από την άποψη ότι δεν περιγράφει σωστά τα οικονομικά φαινόμενα.

Γιατί η παγκοσμιοποίηση κρύβει γεγονότα, οικονομικές εξελίξεις και στο ιδεολογικό επίπεδο αυτόματα λειτουργεί ως μονόδρομος, δηλαδή αποκλείει με το να αναφέρει τον όρο, τον σοσιαλισμό, ως εναλλακτική πρόταση απέναντι στον καπιταλισμό. Και σ' αυτή την κατεύθυνση κινούνται και συγγραφείς οι οποίοι δεν έχουν σχέση με την μαρξιστική αντίληψη.

Η παγκοσμιοποίηση αυξάνει και τις πιέσεις για προσαρμογή και αναδιάρθρωση των οικονομιών, πιέσεις οι οποίες μπορεί να θίξουν ανειδίκευτους εργάτες όσο και επιχειρήσεις και βιομηχανίες ευάλωτες στον διεθνή ανταγωνισμό. Ωστόσο, τα οφέλη για τις οικονομίες και τις κοινωνίες στην ψηφιακή εποχή ανήκουν στους πρωτοπόρους, και επιτυχημένες εθνικές στρατηγικές για αποκόμιση οφέλους με ταυτόχρονο περιορισμό του κόστους είναι οι στρατηγικές που περιλαμβάνουν έναν μέγιστο δυνατό βαθμό ανοικτής οικονομίας και προσαρμοστικότητας που στηρίζεται σε ευρεία συναίνεση για αλλαγή.

Όμως, αντίθετα με τις προαναφερθείσες αντιλήψεις περί «παγκοσμιοποίησης», η παγκόσμια οικονομία δεν είναι ενιαία, ούτε βρίσκεται κάτω από μια «παγκόσμια παράταξη» (N.

Καϊμάκης, 1998), δηλαδή κάτω από κοινή ηγεσία, η οποία κυβερνά τον πλανήτη. Συμπεριλαμβάνει το σύνολο των εθνικών κεφαλαίων, τα οποία βρίσκονται σε συνεχή ανταγωνισμό μεταξύ τους, δραστηριοποιούμενα όμως στο πλαίσιο του παγκόσμιου καπιταλιστικού συστήματος. Ταυτόχρονα, η παγκόσμια οικονομία είναι ανισομερώς αναπτυγμένη και πολώνεται σε μια ομάδα χωρών με διαρκώς αυξανόμενες οικονομικές διαπλοκές μεταξύ τους και σε μια ομάδα χωρών που ο ρόλος τους διαρκώς περιθωριοποιείται στις διεθνείς συναλλαγές, ο λεγόμενος Τρίτος Κόσμος (Γ. Μηλιός, 1997).

Οι ανεπτυγμένες χώρες συγκροτούν τρεις οικονομικές περιοχές – πόλους με υψηλό βαθμό εμπορικής ολοκλήρωσης (οι χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Ε.Ε., της Βόρειας Αμερικής – NAFTA, και της Νοτιοανατολικής Ασίας – ASEAN), δηλαδή με αυξανόμενες ανταλλαγές στο εσωτερικό τους, οι οποίες όμως είναι σχετικά κλειστές ως προς τις υπόλοιπες χώρες. Η Ευρώπη, για παράδειγμα, παράγει το 90% περίπου των αγαθών και υπηρεσιών που καταναλώνει. Επίσης, κατά μέσον όρο, ο καθένας από τους 15 της Ε.Ε. πραγματοποιεί περίπου τα τρία τέταρτα των συναλλαγών του με τους εταίρους του στην Ένωση και τις άλλες ευρωπαϊκές χώρες που συνδέονται με την Ένωση με συμφωνίες ελεύθερου εμπορίου, ολικές ή μερικές (τα στοιχεία αναφέρονται στο Bernard Cassen, 1998)

Η νέα τεχνολογία, δεύτερη έννοια κλειδί, δεν έχει αλλάξει μόνο την ποιότητα και την έκταση των παραγόμενων προϊόντων και το καταναλωτικό πρότυπο της κοινωνίας αλλά επηρεάζει δραματικά τον τρόπο παραγωγής και επιφέρει συνακόλουθα ριζικές αλλαγές στις σχέσεις παραγωγής ανάμεσα στους κατόχους των μέσων και τους εργαζόμενους παραγωγούς.

Το φαινόμενο της παγκοσμιοποίησης μπορεί να είναι διαχρονικό, αλλά στην χώρα μας εμφανίστηκε με έμφαση την τελευταία δεκαετία με την βοήθεια του νεοφιλελευθερισμού ως κοινωνικοοικονομική επιλογή της GATT και της συνθήκης του Μάαστριχ. Οι κυβερνήσεις ιδιαίτερα την τελευταία δεκαετία φάνηκαν απρόθυμες ή έστω ανήμπορες να αντιμετωπίσουν τη σκληρή πραγματικότητα για τους εργαζόμενους και την κοινωνία που διαμορφώνουν αυτά τα φαινόμενα αλλά με περισσή προθυμία πήραν μέτρα και έφτιαξαν νόμους που διευκόλυναν την αύξηση της κερδοφορίας των επιχειρήσεων κυρίως με την μείωση του κόστους της εργασίας, την επιδείνωση των εργασιακών σχέσεων και την μη μείωση του μη μισθολογικού κόστους των εργατών μέσα από την επιδότηση των κρατικών δαπανών.

Οι σημαντικές αυτές τεχνολογικές εξελίξεις που ρυμουλκούν την κοινωνία σε νέες μορφές και σε νέες σχέσεις, οφείλονται στην πρόοδο της ψηφιακής τεχνολογίας.

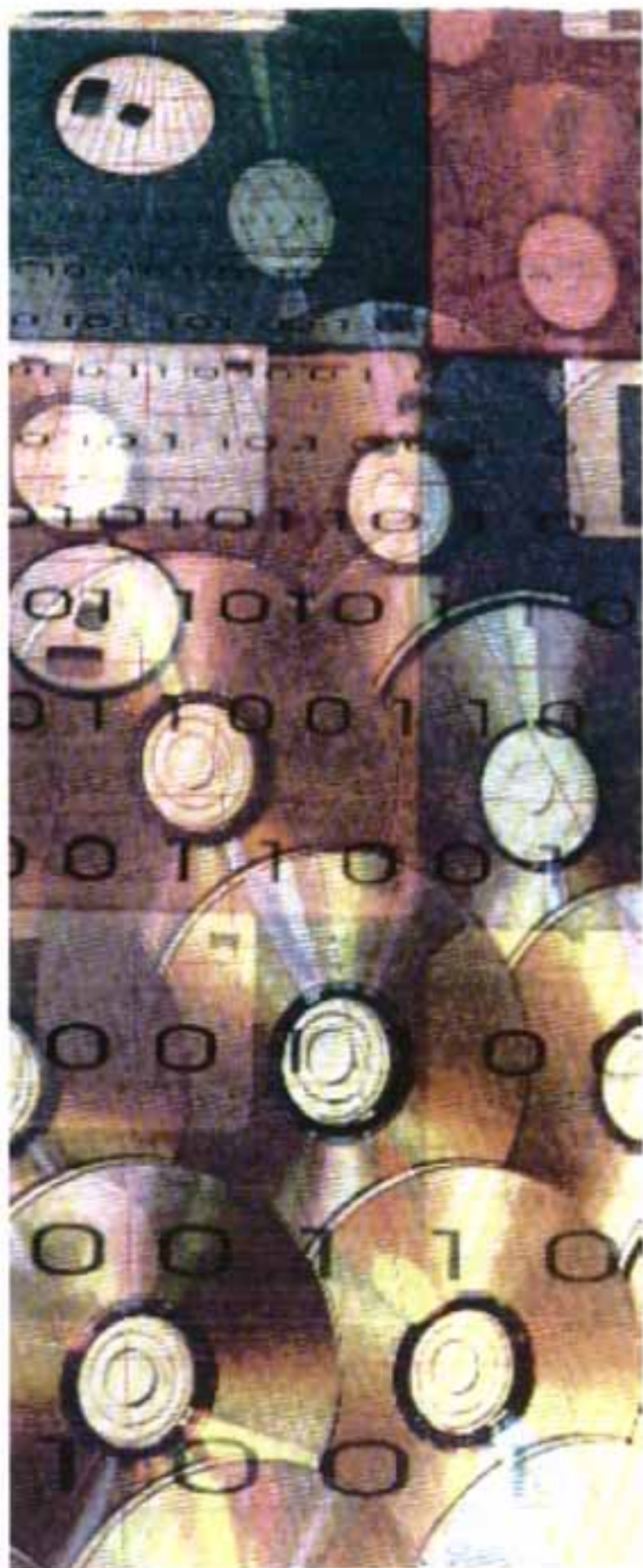
Πρωθούν την ιδέα της ανοικτής κυβέρνησης με την ευρεία συμμετοχή των πολιτών στον πολιτικό σχεδιασμό και στη νομοπαρασκευαστική διαδικασία, διευρύνοντας έτσι την δημοκρατία και την κοινωνική δικαιοσύνη. Συμβάλλουν στην αύξηση της απασχόλησης και της οικονομικής ανάπτυξης με την παραγωγή νέων υπηρεσιών και περιεχομένου.

Η επικοινωνιακή αγορά είναι μια παγκόσμια αγορά που επιτρέπει την ανταλλαγή σκέψεων, μηνυμάτων, καλλιτεχνικών εκφράσεων, οικονομικών συναλλαγών πληροφοριακής εργασίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ

4

"ΚΟΙΝΩΝΙΑ
ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ
ΚΑΙ Η ΣΗΜΑΣΙΑ
ΤΗΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ"

Η τεχνολογία και η παγκοσμιοποίηση ενοποιούν τις εθνικές οικονομίες και αλλάζουν τη φύση του παγκόσμιου ανταγωνισμού. Αυξάνουν την οικονομική αποτελεσματικότητα, δίνουν τη δυνατότητα σε μικρότερες χώρες όπως η Ελλάδα να συμμετάσχουν ισότιμα στις διεθνείς αγορές, βελτιώνουν την ποιότητα προϊόντων και υπηρεσιών, αναβαθμίζουν τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, μεταμορφώνουν παραδοσιακούς κλάδους της οικονομίας. Οι ανταγωνιστικές πιέσεις που φέρνει η παγκοσμιοποίηση αυξάνουν τις επενδύσεις, οδηγούν σε μεγαλύτερους ρυθμούς ανάπτυξης και υψηλότερα εισοδήματα.

Η νέα χιλιετία βρίσκει τη χώρα μας αντιμέτωπη με ριζικές αλλαγές στη διεθνή οικονομία. Η βιομηχανική εποχή βαίνει προς το τέλος της, και μαζί της τείνει να μειώνεται και ο κεντρικός ρόλος της βαριάς βιομηχανίας και η πρωτεύουσα σημασία του φτηνού ανειδίκευτου δυναμικού. Η γνώση, οι δεξιότητες, η τεχνολογία, η ευελιξία στην παραγωγή και η προσφορά νέων υπηρεσιών αναγνωρίζονται ως βασικοί μοχλοί της παραγωγικότητας και της οικονομικής ανάπτυξης.

Οι νέες τεχνολογίες πληροφορίας και επικοινωνίας είναι πια κομμάτι της καθημερινότητας. Τις χρησιμοποιούμε κάθε φορά που χρησιμοποιούμε κινητό τηλέφωνο ή πιστωτική κάρτα, όταν στο ταμείο του σούπερ μάρκετ "σαρώνονται" οι κωδικοί των προϊόντων που αγοράσαμε, ή όταν χρησιμοποιούμε ένα από τα χιλιάδες προϊόντα και υπηρεσίες που ενσωματώνουν ή βασίζονται στις νέες τεχνολογίες. Με περισσότερο ή λιγότερο ορατό τρόπο, οι τεχνολογίες αυτές αλλάζουν το πώς ζούμε, δουλεύουμε, διασκεδάζουμε, μαθαίνουμε και συναναστρεφόμαστε.

Στο κατώφλι του 21^{ου} αιώνα, η ραγδαία εξέλιξη αυτών των νέων τεχνολογιών, η ευρεία τους διάχυση σε όλη την οικονομία και

η ενσωμάτωσή τους σε όλες σχεδόν τις διαστάσεις της καθημερινής ζωής χτίζουν μια παγκόσμια Κοινωνία της Πληροφορίας με νέα δεδομένα και νέες ευκαιρίες για την ανάπτυξη, την απασχόληση, την ευημερία και την ποιότητα ζωής των Ελλήνων. Μέλημα της πολιτείας είναι η νέα αυτή κοινωνία που διαμορφώνεται να είναι μια κοινωνία για όλους.

Μια κοινωνία και μια οικονομία στην οποία οι τρεις παραδοσιακοί συντελεστές της παραγωγής αντικαθίστανται με επιταχυνόμενους ρυθμούς από έναν τέταρτο, την πληροφορία, όταν η διακίνηση και η διαχείριση του καθίστανται σταδιακά οι σημαντικότερες πλουτοπαραγωγικές δραστηριότητες, δικαιολογημένα ίσως περιγράφεται ως "κοινωνία της πληροφορίας".

Οι νέες τεχνολογίες αποτελούν σημαντικό εργαλείο για την δημιουργία σύγχρονου δημοκρατικού κράτους, με τον εκσυγχρονισμό της δημόσιας διοίκησης, τη βελτίωση των σχέσεων κράτους και πολίτη, και την ενδυνάμωση των δημοκρατικών θεσμών. Η ψηφιοποίηση και καλύτερη οργάνωση του τεράστιου όγκου πληροφοριών που κατέχει η κεντρική, περιφερειακή και τοπική διοίκηση δίνουν τη δυνατότητα για πιο αποτελεσματική και ορθολογική διοίκηση, περισσότερες και καλύτερες υπηρεσίες προς τον πολίτη, αλλά και μεγαλύτερη διαφάνεια και δημοκρατική συμμετοχή των πολιτών στα κοινά.

Στην ψηφιακή εποχή, ο οικονομικός ανταγωνισμός είναι βασισμένος στην τεχνολογία και τη γνώση. Με τη διάδοση των νέων τεχνολογιών και την παγκοσμιοποίηση, οι βιομηχανικές οικονομίες μεταμορφώνονται σε οικονομίες που στηρίζονται ευθέως στην παραγωγή, διανομή και χρήση της γνώσης και της πληροφορίας, με νέες μεθόδους, παραγωγής και τύπους

κατανάλωσης. Η μορφή των νέων τεχνολογιών δίνει νέες δυνατότητες και ευκαιρίες ισότιμης συμμετοχής στην παγκόσμια αγορά σε μικρότερες χώρες όπως η Ελλάδα.

Οι νέες τεχνολογίες αλλάζουν τις δομές της εργασίας, δημιουργώντας απαιτήσεις για νέες δεξιότητες, και νέους τρόπους εργασίας όπως η τηλεεργασία. Η σώρευση και αποδοτική κατανομή της γνώσης αναγνωρίζονται πλέον ως ο κύριος μοχλός αύξησης της παραγωγικότητας και του ρυθμού οικονομικής ανάπτυξης. Στο νέο περιβάλλον που διαμορφώνεται, η προσαρμοστικότητα στην αλλαγή και οι ευέλικτες δομές στην απασχόληση είναι πρωταρχικής σημασίας για οικονομική απόδοση και ανταγωνιστικότητα. Ταυτόχρονα, η έμφαση στη γνώση και τις δεξιότητες δημιουργεί την ανάγκη συνεχούς δια βίου μάθησης, και επιβάλλει αλλαγές στο εκπαιδευτικό σύστημα και στα συστήματα κατάρτισης.

Ο όρος "Κοινωνία της Πληροφορίας" αναφέρεται σε μια μορφή κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης όπου η απάντηση, αποθήκευση, επεξεργασία, αποτίμηση, μεταβίβαση και διάχυση πληροφοριών οδηγεί στην δημιουργία γνώσης και την ικανοποίηση αναγκών ατόμων και επιχειρήσεων και παίζει έτσι κεντρικό ρόλο στην οικονομική δραστηριότητα, την παραγωγή πλούτου και τη διαμόρφωση της ποιότητας της ζωής των πολιτών. Στις ανεπτυγμένες οικονομίες, ποικίλοι τομείς με έμφαση στη γνώση, όπως πληροφορική και επικοινωνίες, εκπαίδευση ή παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών στις επιχειρήσεις, φθάνουν ως το 50% του ΑΕΠ και απασχολούν συνεχώς αυξανόμενο μέρος του εργατικού δυναμικού.

Βασικός στόχος των νέων τεχνολογιών στην Κοινωνία της Πληροφορίας είναι η βελτίωση της ποιότητας ζωής. Οι εφαρμογές

πληροφορικής και επικοινωνιών δίνουν την δυνατότητα καλύτερων υπηρεσιών υγείας και πρόνοιας (με μεγαλύτερη πρόσβαση στην ιατρική γνώση και εξειδίκευση), μεγαλύτερης ασφάλειας και πάταξης της εγκληματικότητας, καλύτερων και ασφαλέστερων μεταφορών, διαφύλαξης του περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων, της γλώσσας και της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Σε σύγκριση με άλλες ανεπτυγμένες χώρες, η Ελλάδα υστερεί στην πορεία για την Κοινωνία της Πληροφορίας για να συμμετάσχει ενεργά και ισότιμα στη νέα ψηφιακή εποχή χρειάζεται σημαντική προσπάθεια. Το στοίχημα είναι μεγάλο: η αδράνεια, η έλλειψη των κατάλληλων πρωτοβουλιών και της προετοιμασίας για τα δεδομένα της νέας κοινωνίας που διαμορφώνεται θα έχουν σαν κόστος την περιθωριοποίηση από το ευρωπαϊκό και το παγκόσμιο γίγνεσθαι.

Στην Ελλάδα η χρήση πληροφοριών και επικοινωνιακών συστημάτων στην εργασία και το σπίτι εξακολουθεί να είναι πολύ περιορισμένη. Η δομή της οικονομίας σε μεγάλο βαθμό παραμένει παραδοσιακά προσκολλημένη στη μεταποίηση και τις υπηρεσίες με χαμηλό ποσοστό διάχυσης νέων τεχνολογιών και έναν σχετικά μικρό κλάδο πληροφορικής και επικοινωνιών. Ο δημόσιος τομέας χαρακτηρίζεται από ακατάλληλες δομές και ανεπαρκή στελέχωση, παράγοντες που εμποδίζουν την επιτυχή εισαγωγή και αφομοίωση νέων τεχνολογιών. Τέλος, υποδομή επικοινωνιών παρά τις μεγάλες προσπάθειες που έχουν γίνει τα τελευταία χρόνια παραμένει ανεπαρκής.

Παράλληλα, όμως, σήμερα στη χώρα μας παρατηρείται μεγάλη κινητικότητα και πλήθος πρωτοβουλιών από τον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα.

Στον ιδιωτικό τομέα και την ερευνητική κοινότητα η ίδρυση και ανάπτυξη νέων επιχειρήσεων εστιασμένων στις νέες τεχνολογίες, το σημαντικό ερευνητικό έργο και η σταθερή διάχυση και αποδοχή πολλών νέων τεχνολογιών από τους καταναλωτές είναι σημάδια μιας νέας δυναμικής. Στον δημόσιο τομέα έχει πλέον δρομολογηθεί σειρά έργων που όταν ολοκληρωθούν θα αλλάξουν όλη τη λειτουργία του κράτους ενώ έχουν μπει οι βάσεις ώστε η πολιτεία να μπορέσει να ασκήσει το ρυθμιστικό και νομοθετικό της ρόλο.

Από την πλευρά του δημοσίου τομέα, για την υλοποίηση της Ελληνικής στρατηγικής για την Κοινωνία της Πληροφορίας, προβλέποντας παρεμβάσεις οργανωτικές (αναδιοργάνωση υπηρεσιών πληροφορικής στον δημόσιο τομέα, βελτίωση του νομικού πλαισίου για δημόσια έργα πληροφορικής), ρυθμιστικές (ενίσχυση των κανονιστικών οργάνων, επανεξέταση μηχανισμών στήριξης, βελτίωση των διαδικασιών αξιολόγησης), αλλά και παρεμβάσεις για επιτελικό σχεδιασμό και παρακολούθηση.

Παράλληλα με την προσαρμογή αυτή του δημοσίου τομέα στα νέα δεδομένα, είναι απαραίτητη και η αντίστοιχη προετοιμασία και προσαρμογή του ιδιωτικού τομέα. Οι κλάδοι της πληροφορικής και των τηλεπικοινωνιών θα κληθούν να υλοποιήσουν πρωτόγνωρες δράσεις με την παραγωγή νέων προϊόντων και την προσφορά νέων υπηρεσιών βασισμένων στις τεχνολογίες δικτύου. Ταυτόχρονα, η ανταγωνιστικότητα των Ελληνικών επιχειρήσεων και η δημιουργία πλούτου αλλά και θέσεων εργασίας θα εξαρτηθεί από την ικανότητά τους να επενδύσουν σε ανθρώπους όσο και σε τεχνολογίες, να αφομοιώσουν τις νέες πρακτικές που συνδυάζουν τεχνολογική πρόοδο με μεταρρύθμιση στον τρόπο δουλειάς.

Η χώρα μας βρίσκεται σήμερα σε μια από τις σπάνιες στιγμές μας θα σημάνουν την περιθωριοποίησή μας ή την ισότιμη συμμετοχή μας στη νέα εποχή που δημιουργείται ταχύτατα. Στην Κοινωνία της Πληροφορίας που διαμορφώνεται, η Ελλάδα έχει μια μοναδική ευκαιρία να αναβαθμίσει τη θέση της στην παγκόσμια οικονομία και να βελτιώσει την ποιότητα ζωής των πολιτών της. Η επιτυχία εξαρτάται από εμάς.

Η πορεία για την Κοινωνία της Πληροφορίας αποτελεί μια συνεχή δυναμική αλλαγή οικονομικών και κοινωνικών δομών, πολιτικών αλλά και συνηθειών. Για να επιτευχθεί χρειάζεται σειρά μέτρων και τολμηρών παρεμβάσεων από την πλευρά της πολιτείας, νέες πρωτοβουλίες από τον ιδιωτικό τομέα και την ερευνητική κοινότητα, και ενεργή συμμετοχή από όλους τους πολίτες.

Οι πιο δραστικές αλλαγές που επιφέρουν οι νέες τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών είναι στην οικονομία. Σε σύγκριση με άλλες οικονομίες ανεπτυγμένων χωρών, η δομή της Ελληνικής οικονομίας παραμένει σε μεγάλο βαθμό παραδοσιακή στη μεταποίηση και τις υπηρεσίες, με ανεπαρκή έρευνα και επενδύσεις σε νέα προϊόντα και διαδικασίες παραγωγής, χαμηλό ποσοστό διάχυσης νέων τεχνολογιών, και ένα σχετικά μικρό κλάδο πληροφορικής και επικοινωνιών. Όλοι αυτοί είναι παράγοντες ανασταλτικοί για την αναπτυξιακή διαδικασία. Ο επιτυχής εκσυγχρονισμός του βιομηχανικού ιστού περιπλέκεται και από τον γεωγραφικό κατακερματισμό της χώρας από μια ανάπτυξη βασισμένη σε βιομηχανικές "μονοκαλλιέργειες" σε αρκετούς ευάλωτους τομείς και περιοχές.

Οι δυσλειτουργίες σε κρατικές υπηρεσίες και μηχανισμούς του δημοσίου τομέα στην Ελλάδα αποτελούν ανασταλτικό

παράγοντα για την δημιουργία μιας Κοινωνίας της Πληροφορίας. Ακατάλληλες δομές, γραφειοκρατία, ανεπαρκής στελέχωση, ελλιπής προγραμματισμός και ανυπαρξία απολογισμού εμποδίζουν την επιτυχή εισαγωγή, αφομοίωση και χρήση νέων τεχνολογιών στον δημόσιο τομέα και την καλύτερη εξυπηρέτηση του πολίτη. Μια σειρά κυβερνητικών πρωτοβουλιών μεταρρύθμισης και εκσυγχρονισμού της λειτουργίας των δημόσιων υπηρεσιών έχουν ως στόχο πιο αποτελεσματικές διαδικασίες και καλύτερες υπηρεσίες για τον πολίτη και τις επιχειρήσεις. Παράλληλα το κυβερνητικό πρόγραμμα ιδιωτικοποίησης οργανισμών ή εταιρειών που βρίσκονται σήμερα υπό κρατικό έλεγχο θα έχει σαν αποτέλεσμα την εισαγωγή μεγαλύτερων κινήτρων και δυναμισμού στην προσφορά ορισμένων υπηρεσιών.

Προϋπόθεση για την Κοινωνία της Πληροφόρησης είναι η δημιουργία των απαραίτητων δικτύων επικοινωνίας για τη διακίνηση των νέων υπηρεσιών στην ψηφιακή κοινωνία. Είναι συνεπώς απαραίτητη η επιτάχυνση της δημιουργίας κατάλληλων υποδομών τηλεπικοινωνίας σε καθεστώς απελευθέρωσης και με επαρκές και ευέλικτο κανονιστικό πλαίσιο από την πλευρά της πολιτείας. Στα μεγάλα επενδυτικά προγράμματα του Ο.Τ.Ε. για την ψηφιοποίηση και αναβάθμιση της τηλεπικοινωνιακής υποδομής της χώρας προστίθενται σήμερα και νέα δίκτυα για συγκεκριμένες κατηγορίες χρηστών (επιχειρήσεις, σχολεία, ερευνητική κοινότητα), όπως και σειρά νέων επικοινωνιακών υπηρεσιών.

Παρά τα αναμφισβήτητα πολλά και περίπλοκα προβλήματα που αντιμετωπίζει η Ελλάδα στην πορεία για την Κοινωνία της Πληροφορίας, σήμερα στη χώρα μας υπάρχει μεγάλη κινητικότητα και πλήθος πρωτοβουλιών από τον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα. Στον ιδιωτικό τομέα και στην ερευνητική κοινότητα η ίδρυση

και ανάπτυξη νέων επιχειρήσεων στις νέες τεχνολογίες, το σημαντικό ερευνητικό έργο και η σταθερή διάχυση και αποδοχή πολλών νέων τεχνολογιών από τους καταναλωτές είναι σημάδια μιας νέας δυναμικής.

Η επανάσταση της πληροφορικής ταιριάζει στην Ελλάδα. Στην ιστορία της χώρας μας, τεχνολογία και πολιτισμός είναι δύο έννοιες που συμβαδίζουν. Ταυτόχρονα, η ίδια η φύση της επανάστασης των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνίας (έντατική σε γνώση, με δυνατότητες ανάπτυξης σε μικρή κλίμακα) δίνουν μια μοναδική ευκαιρία στην Ελλάδα για υπέρβαση. Χαρακτηριστικά των Ελλήνων όπως η ευρηματικότητα, η διάθεση για ρίσκο και εξεύρεση λύσεων και η προσέγγιση των προβλημάτων με βάση τον πειραματισμό, βοηθούν επίσης σε πολύ μεγάλο βαθμό.

Η σημερινή συγκυρία, με την ένταξη στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση και την Ευρωπαϊκή ενοποίηση, ανοίγει μια νέα προοπτική. Την ευκαιρία αυτή πρέπει να την εκμεταλλευθούμε με κάθε τρόπο, γιατί στη νέα κατανομή ρόλων της Κοινωνίας της Πληροφορίας, τα μεγαλύτερα οφέλη θα έχουν οι κοινωνίες που θα πετύχουν πρώτες να αξιοποιήσουν τα νέα εργαλεία παραγωγής για να βελτιώσουν την ζωή των πολιτών τους και τη θέση τους στο διεθνές οικονομικό και πολιτικό περιβάλλον.

Το αυξημένο ενδιαφέρον για θέματα Κοινωνίας της Πληροφορίας στην Ευρώπη και τον υπόλοιπο κόσμο μεταφράζεται σε σημαντικές πολιτικές πρωτοβουλίες σε επιμέρους θέματα (π.χ. ηλεκτρονικό εμπόριο, δικαιώματα του πολίτη, απελευθέρωση τηλεπικοινωνιών) αλλά και σε γενικότερα κείμενα πολιτικής που σηματοδοτούν στο υψηλότερο δυνατό πολιτικό επίπεδο την σημασία που δίνεται στην προετοιμασία για την Κοινωνία, όπως η

πρωτοβουλία για τη δημιουργία των "Υπερ - Λεωφόρων της Πληροφορίας" (Information Super - Highways) του αντιπροέδρου των ΗΠΑ το 1993, το Ιαπωνικό πρόγραμμα ανάπτυξης των "Λεωφόρων της Πληροφόρησης", η Λευκή Βίβλος για την "Ανάπτυξη, Ανταγωνιστικότητα και Απασχόληση" της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η "Έκθεση Bangemann", το Ευρωπαϊκό Information Society Forum, κείμενα της Γαλλίας, Αυστρίας, Πορτογαλίας, κ.λ.π.

Στην Ελλάδα το πρώτο σχετικό κείμενο στρατηγικού χαρακτήρα παρουσιάστηκε το χειμώνα του 1995 από τον τότε Υπουργό Βιομηχανίας και σημερινό Πρωθυπουργό κ. Κ. Σημίτη. Από τότε ακολούθησαν και άλλα κείμενα που περιγράφουν δράσεις προς την Κοινωνία της Πληροφορίας, όπως αυτά του Forum Επικοινωνιών που ιδρύθηκε και λειτουργεί υπό την αιγίδα του Υπουργείου Μεταφορών και Επικοινωνιών.

Σε αυτό το ταχύτατα εξελισσόμενο σκηνικό διεθνώς και στην Ελλάδα, χρειαζόμαστε νέες πολιτικές και νέες προσεγγίσεις, προσαρμοσμένες στα νέα δεδομένα. Απαιτούνται ρήξεις με παρωχημένες πολιτικές και νέα εργαλεία παρέμβασης σε ένα περιβάλλον που χαρακτηρίζεται από την ανάγκη καλύτερης συνεργασίας ανάμεσα στον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα.

Πέρα από την ανάπτυξη των κλάδων πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών, οι θετικές επιπτώσεις των νέων τεχνολογιών στην παραγωγικότητα στην ανταγωνιστικότητα, στα εισοδήματα και στην απασχόληση, εξαρτώνται από τη διάχυση και αφομοίωση των τεχνολογιών αυτών στον παραγωγικό ιστό στην μεταποίηση και στις υπηρεσίες.

Από τα διαθέσιμα στοιχεία προκύπτει ότι η δομή της Ελληνικής οικονομίας έχει μια σειρά από αδυναμίες. Παραμένει σε μεγάλο βαθμό παραδοσιακή στην μεταποίηση και τις υπηρεσίες,

με χαμηλό ποσοστό διάχυσης νέων τεχνολογιών. Έχει ένα ανεπαρκές ανθρώπινο κεφάλαιο, με μικρό μερίδιο των ειδικευμένων στο σύνολο εργαζομένων (20% συνολικά κάτω του 10% στη μεταποίηση), και περιορισμένες ιδιωτικές επενδύσεις σε εκπαίδευση. Χαρακτηρίζεται επίσης από μια αγορά κεφαλαίου που παρέχει ανεπαρκή χρηματοδότηση νέων επενδύσεων πρωτοβουλιών, και μια αγορά εργασίας με υψηλό μη - εργασιακό κόστος και ελάχιστα παραδείγματα ανάπτυξης νέων μορφών εργασίας.

Όλοι αυτοί είναι παράγοντες για την αναπτυξιακή διαδικασία. Παράλληλα όμως η ίδρυση και ανάπτυξη νέων επιχειρήσεων εστιασμένων στις νέες τεχνολογίες, οι ρυθμοί ανάπτυξης στην μεταποίηση και στις υπηρεσίες τα τελευταία χρόνια, το ερευνητικό έργο στα πανεπιστήμια και η σταθερή διάχυση και αποδοχή πολλών νέων τεχνολογιών από τους καταναλωτές είναι σημάδια μιας νέας δυναμικής στη χώρα.

Στην πορεία για την Κοινωνία της Πληροφορίας, η Ελλάδα αντιμετωπίζει μια σειρά από προκλήσεις. Για να μπορέσει η χώρα να καρπωθεί τα οφέλη των εξελίξεων, πρέπει να αντιμετωπιστούν αδυναμίες που εμποδίζουν επενδύσεις και τη δημιουργία νέων οικονομικών δραστηριοτήτων. Οι δυσλειτουργίες υπηρεσιών και μηχανισμών πρέπει να ξεπεραστούν, ενώ χρειάζεται ταχύτερη ανάπτυξη τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών σε περιβάλλον πλήρους απελευθέρωσης.

Η Κοινωνία της Πληροφορίας είναι πρωταρχικά κοινωνία της γνώσης και η ανάπτυξη του ανθρώπινου κεφαλαίου αποτελεί κεντρικό άξονα μιας στρατηγικής παρεμβάσεων. Τα χαμηλά ποσοστά εργατικού δυναμικού με κατάλληλες δεξιότητες, η έλλειψη κινήτρων για μετεκπαίδευση και συνεχή μάθηση πρέπει να

αντιμετωπιστούν. Προτεραιότητα επίσης, είναι η προσαρμογή των παιδαγωγικών υποδομών σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης στα νέα δεδομένα.

Στη σημερινή συγκυρία έχει διαμορφωθεί μια συνολική στρατηγική για την Κοινωνία της Πληροφορίας. Αυτή η στρατηγική στηρίζεται πάνω σε μερικές βασικές αρχές:

- Καινοτομία και επιχειρηματικές πρωτοβουλίες: η Κοινωνία της Πληροφορίας θα αναπτυχθεί στηριζόμενη στους μηχανισμούς της αγοράς, και το θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο πρέπει να διευκολύνει τις νέες επιχειρηματικές πρωτοβουλίες και την καινοτομία.
- Δημοκρατία και ατομικές ελευθερίες: η Κοινωνία της Πληροφορίας πρέπει να ενισχύει τις δημοκρατικές διαδικασίες και να διαφυλάσσει τα δικαιώματα των πολιτών.
- Ίσες ευκαιρίες και αλληλεγγύη: η Κοινωνία της Πληροφορίας πρέπει να δίνει σε όλους τους πολίτες πρόσβαση στις ευκαιρίες, τη γνώση και τις αγορές που παρέχουν οι νέες τεχνολογίες και να είναι αλληλέγγυα σε όσους δεν καταφέρνουν να ενταχθούν.

Με βάση αυτές τις αρχές η πολιτική για την Κοινωνία της Πληροφορίας εκφράζεται από μια σειρά γενικών στόχων. Για την επίτευξή τους, αναγκαία προϋπόθεση είναι η ανάπτυξη της κατάλληλης υποδομής επικοινωνιών.

- Βελτίωση των υπηρεσιών προς τον πολίτη με χρήση των νέων τεχνολογιών για εκσυγχρονισμό της λειτουργίας του κράτους, καλύτερη εξυπηρέτηση, πρόσβαση στις πληροφορίες και διαφάνεια.

- Καλύτερη ποιότητα ζωής με εφαρμογές των νέων τεχνολογιών στην υγεία, τη διαφύλαξη του περιβάλλοντος, και τη βελτίωση της υποδομής των μεταφορών.
- Εύρωστη οικονομική ανάπτυξη με τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων βασισμένων στις νέες τεχνολογίες, την ανάδυση νέων κλάδων, και τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας.
- Αύξηση της απασχόλησης με βελτίωση των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού, και δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.
- Δημιουργία παιδείας για τον 21^ο αιώνα με εξοπλισμό και δικτύωση όλων των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, εκπαίδευση και μετεκπαίδευση του διδακτικού προσωπικού, και χρήση παιδαγωγικού περιεχομένου βασισμένου στα πολυμέσα.
- Διερεύνηση της δημοκρατίας με την ενθάρρυνση μεγαλύτερης συμμετοχής των πολιτών στα κοινά, καθώς και με τη λήψη μέτρων προστασίας των δικαιωμάτων του πολίτη στην ψηφιακή εποχή.
- Προώθηση της ελληνικής πολιτισμικής ταυτότητας με την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς, την προβολή του ελληνικού πολιτισμού αλλά και την καλλιέργεια της ελληνικής γλώσσας.
- Ισχυρή Ελλάδα με την χρήση πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών για καλύτερη ασφάλεια και άμυνα, προώθηση των Ελληνικών συμφερόντων και εδραίωση της ομογένειας σε "ενεργούς Έλληνες πολίτες".

Η καινοτομία είναι το θεμέλιο της Κοινωνίας της Πληροφορίας. Η πολιτεία θα ενθαρρύνει την καινοτομία καθώς και προγράμματα που εξετάζουν το μέγεθος των αλλαγών που μπορεί

να επιφέρει η της Κοινωνίας της Πληροφορίας στον οικονομικό, κοινωνικό, πολιτιστικό τομέα, και σε θέματα ποιότητας ζωής.

Οι εθνικοί πόροι οι οποίοι διατίθενται για την έρευνα και την ανάπτυξη είναι χαμηλοί (περίπου το 0,6% του ΑΕΠ) και η υποστήριξη της έρευνας από τον ιδιωτικό τομέα στη χώρα μας είναι από τα χαμηλότερα των αναπτυγμένων χωρών). Παρόλα αυτά χάρη στην ορθή εκμετάλλευση του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, οι ερευνητικές δραστηριότητες στη χώρα μας είναι ιδιαίτερα αξιόλογες και παράδειγμα αποτελεί το Ελληνικό ερευνητικό δυναμικό σε θέματα της Κοινωνίας της Πληροφοριών που απορροφά περίπου 4 - 5% των κοινοτικών πόρων σε ανταγωνιστικά ερευνητικά προγράμματα αν και συνιστά μόλις 1 - 1,5% του ερευνητικού δυναμικού της Ευρώπης.

Η πολιτεία ενθαρρύνει την καινοτομία και τη διάχυση και αξιοποίηση των αποτελεσμάτων της στα πλαίσια της Κοινωνίας της Πληροφορίας.

Η πολιτική για την καινοτομία μιας χώρας όπως η Ελλάδα, φιλοδοξεί μέσα από την ανάπτυξη της επιστημονικής έρευνας να προωθήσει ισόρροπα την ανάπτυξη της γνώσης αλλά συγχρόνως να συμβάλλει ουσιαστικά στην αύξηση της παραγωγικότητας της οικονομίας και στην αναβάθμιση της ποιότητας ζωής του πολίτη.

Ακολουθώντας τις διεθνείς τάσεις, η πολιτική στην Ελλάδα κινήθηκε σταδιακά από την αποκλειστική επικέντρωση στην στήριξη ερευνητικών δραστηριοτήτων προς την αναγνώριση ότι κέρδη παραγωγικότητας για το σύνολο της οικονομίας προέρχεται κυρίως από τη διαδικασία της τεχνολογικής διάχυσης.

Σειρά μέτρων πολιτικής έχουν πλέον τεθεί σε εφαρμογή προκειμένου να συνδράμουν την ικανότητα των εταιρειών να απορροφήσουν και να εκμεταλλευθούν τις νέες τεχνολογίες.

Ωστόσο πολλές από αυτές τις πρωτοβουλίες πολιτικής (όπως τα κλαδικά ινστιτούτα για βιομηχανική έρευνα ή οι μεσάζοντες τεχνολογίας) είχαν απογοητευτικό απολογισμό με μικρή συμβολή στο βιομηχανικό εκσυγχρονισμό. Αυτό οφείλεται εν μέρει στη στενή τους σχέση και εξάρτηση από την κρατική γραφειοκρατία που περιόριζε την ικανότητά τους να προσελκύσουν σημαντικά ειδικευμένο προσωπικό και να προωθήσουν τις υπηρεσίες τους σε εταιρείες.

Αναγκαία κρίνεται η αναβάθμιση της ποιότητας του Ελληνικού ερευνητικού δυναμικού ώστε να βελτιωθεί ακόμη περισσότερο η ανταγωνιστικότητά του. Εξίσου αναγκαία είναι και η αναβάθμιση των υποδομών των υπάρχοντων ερευνητικών κέντρων και η δημιουργία νέων σε διάφορες γεωγραφικές περιοχές για ισόρροπη ανάπτυξη. Οι προτεινόμενες δράσεις είναι:

- Στήριξη της βασικής έρευνας και αναδιάρθρωση της δομής της. Η ισχυρή ερευνητική ικανότητα αποτελεί συμπλήρωμα στη χρήση της τεχνολογίας από τη βιομηχανία και όχι υποκατάστατο. Παράλληλα με επαρκή χρηματοδότηση. Θα επιδιωχθεί μεγαλύτερη ανεξαρτησία και αναδιάρθρωση των κρατικών ινστιτούτων, με στόχο το διαχωρισμό της λειτουργικής διαχείρισης από την επιστημονική έρευνα, την εστίαση της χρηματοδότησης σε επιστημονικούς τομείς όπου υπάρχει δυνατότητα διάκρισης, και την επιδίωξη διεθνών συνεργασιών και "κριτικής μάζας".
- Αναβάθμιση της ποιότητας του Ελληνικού ερευνητικού δυναμικού, δημιουργία νέων στελεχών αλλά και εμβολιασμός του παραγωγικού τομέα με ικανά στελέχη που θα έχουν εκπαιδευτεί σε Ελληνικά ή διεθνή ερευνητικά κέντρα και Πανεπιστήμια, μέσω της ενίσχυσης πρωτοβουλιών όπως

ανθρώπινα δίκτυα διάδοσης επιστημονικής και τεχνολογικής γνώσης, συγχρηματοδότησης, υποτροφίες ερευνών κλπ.

- Ενίσχυση των νέο - ιδρυθέντων ερευνητικών ινστιτούτων στην περιφέρεια (Ξάνθη, Θεσσαλονίκη) για μια ισόρροπη κατανομή του ερευνητικού δυναμικού αλλά και για την εξυπηρέτηση των επιστημονικών αναγκαιοτήτων. Σε αυτά περιλαμβάνονται το Ινστιτούτο Πληροφορικής και Τηλεματικής με έδρα τη Θεσσαλονίκη και με Βιομηχανική προοπτική, και το Ινστιτούτο Πολιτιστικής και Εκπαιδευτικής Τεχνολογίας με έδρα την Ξάνθη και στόχο την πολιτιστική ανάδειξη της Μακεδονίας και της Θράκης, στα πλαίσια της Κοινωνίας της Πληροφορίας.

Οι δράσεις της Γενικής Γραμματείας Έρευνας και Τεχνολογίας που είναι σχετικές με την καινοτομία και την έρευνα για την Κοινωνία της Πληροφορίας είναι οι εξής:

- Υποτροφίες Προσανατολισμένης Έρευνας (ΥΠΕΡ)
- Πρόγραμμα Συγχρηματοδοτήσεων
- Ανθρώπινα δίκτυα διάδοσης επιστημονικών και τεχνολογικών γνώσεων
- Οργάνωση των βιβλιοθηκών των ερευνητικών κέντρων με σύγχρονες τεχνολογίες της πληροφορικής
- Εθνικό Δίκτυο Έρευνας και Τεχνολογίας (ΕΔΕΤ)
- Ερευνητική Κοινοπραξία Βιομηχανικής Ανάπτυξης (ΕΚΒΑΝ)
- Προγράμματα για την Ανάπτυξη της Βιομηχανικής Έρευνας (ΠΑΒΕ)
- Ενίσχυση υποδομής εργαστηρίων παροχής υπηρεσιών ΑΕΙ / ΤΕΙ
- Γραφεία διαμεσολάβησης ΑΕΙ και ερευνητικών κέντρων με τις επιχειρήσεις

- Τεχνομεσίτης
- Ανάπτυξη μικροηλεκτρονικής τεχνολογίας και μικρομηχανικής
- Δίκτυα εργαστηρίων
- Αναβάθμιση και εκσυγχρονισμός της υποδομής των ερευνητικών κέντρων αξιοποιώντας και ενισχύοντας το Εθνικό Δίκτυο Έρευνας και Τεχνολογίας (ΕΔΕΤ) όχι μόνο για χρήση από την ελληνική ερευνητική κοινότητα αλλά και για διασύνδεση του με το επιστημονικά δίκτυα Βαλκανικών και Μεσογειακών χωρών
- Ανάπτυξη Εθνικής ηλεκτρονικής βιβλιοθήκης που θα προσφέρει την καλύτερη και φθηνότερη πρόσβαση στην πληροφορία που σχετίζεται με την επιστήμη και τη γνώση επιτρέποντας στους ερευνητές και στους απλούς πολίτες να έχουν στη διάθεσή τους τις βέλτιστες συνθήκες αναζήτησης και απόκτησης της απαραίτητης πληροφορίας και γνώσης

Το μεγαλύτερο πρόβλημα με τα ερευνητικά - καινοτομικά έργα είναι η αξιοποίηση των αποτελεσμάτων είτε γιατί δεν ανταποκρίνονται σε πραγματικές ανάγκες, είτε γιατί οι επιχειρήσεις θεωρούν τις δαπάνες για έρευνα πολυτέλεια, είτε γιατί δεν υπάρχει αμοιβαία εμπιστοσύνη. Είναι αναγκαίο να υπάρχει αυτή η συνεργασία και να βρεθούν τρόποι αξιοποίησης των αποτελεσμάτων.

Πέρα από την αξιοποίηση της έρευνας από τον επαγγελματικό κόσμο, η επιστημονική έρευνα σε θέματα πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την βελτίωση της ποιότητας ζωής του Έλληνα πολίτη, την ανάπτυξη νέων θέσεων εργασίας με υψηλές απαιτήσεις σύγχρονης γνώσης σε νέες τεχνολογίες και την αντιμετώπιση

συγκεκριμένων προβλημάτων. Επίσης, μπορεί να καλυτερεύσει τις σχέσεις μας με άλλες χώρες. Οι προτεινόμενες δράσεις είναι:

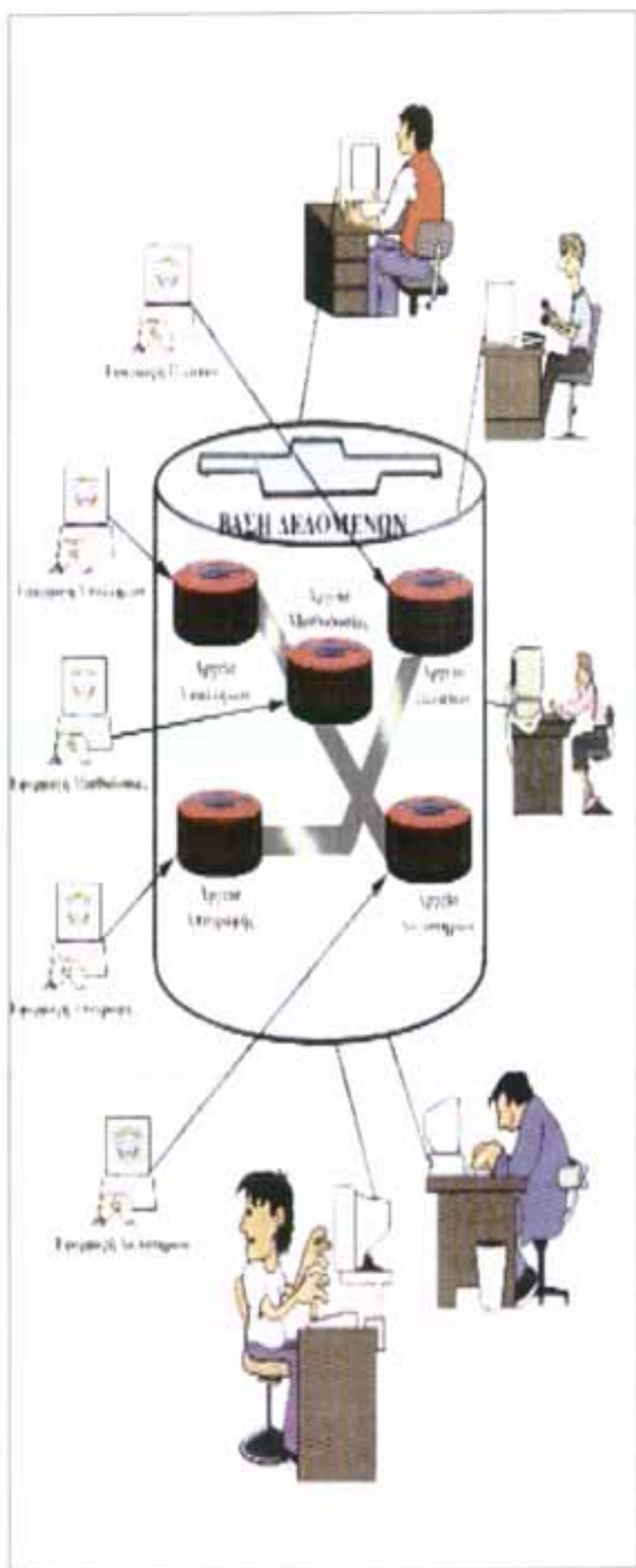
- Ερευνητικές πρωτοβουλίες για την βελτίωση της ποιότητας ζωής του Έλληνα πολίτη στην Κοινωνία της Πληροφορίας με έμφαση στην ανάπτυξη τεχνολογιών υποστήριξης ατόμων με ειδικές ανάγκες, γνωριμία των μαθητών με τον τεχνολογικό πολιτισμό, μελέτες για τις κοινωνικοοικονομικές επιδράσεις της πληροφορικής, κλπ.
- Διακρατικές ερευνητικές συνεργασίες που αποσκοπούν στη διαμόρφωση ενός νέου ρόλου της χώρας μας ως κέντρου ανάπτυξης και διάχυσης πληροφορίας, γνώσης, τεχνολογίας και έρευνας τόσο στην περιοχή των Βαλκανίων όσο και στην ευρύτερη Μεσόγειο και Παρευξείνια περιοχή.

Η γνώση και η καινοτομία αποτελούν τη βάση της διαμορφούμενης παγκόσμιας Κοινωνίας της Πληροφορίας και την προϋπόθεση για την ισότιμη συμμετοχή πολιτών και χωρών σε αυτήν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ

5

«ΟΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ
ΤΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ
ΚΑΙ ΤΗΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ»

Έχουν λάθος κατά την άποψή μας όσοι πιστεύουν ότι αρκεί, να κλείσουμε τα μάτια για να εξαφανίσουμε υπαρκτές καταστάσεις, ή ότι ο σημερινός άνθρωπος και η κοινωνική του δράση μπορούν να αναπτύσσονται και να φέρουν αποτελέσματα σε έναν κόσμο ιδεατό που θα τον καθορίζουν οι προσωπικές ή συλλογικές προκαταλήψεις, έστω και αν αυτός ο κόσμος απέχει πολύ από την πραγματικότητα.

Όπως είναι λανθασμένη η συμπεριφορά εκείνων όπου έκθαμβοι από τις ραγδαίες εξελίξεις στέκονται αμήχανοι μπροστά στην μεταβαλλόμενη πραγματικότητα, αρνούνται να δράσουν για να την επηρεάσουν και παίρνουν θέση θαυμαστού για να αυτοαναγορευτούν σε σύγχρονους και προοδευτικούς, έστω και αν τα αποτελέσματα των επερχόμενων μεταβολών είναι επώδυνα για τους ίδιους – για το κοινωνικό τους περιβάλλον, αλλά και την προοπτική της κοινωνίας.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η ζωή του ανθρώπου ατομική και κοινωνική διευκολύνεται σημαντικά και αναβαθμίζεται ποιοτικά με πολλές από τις καινοτομίες που εφαρμόζονται αλλά δεν υπάρχει επίσης αμφιβολία ότι οι ρυθμοί αύξησης της συσσώρευσης πλούτου στα χέρια των λίγων η εκμετάλλευση των ανθρώπων και η αύξηση της ανισότητας με την περιθωριοποίηση όλο και πιο μεγάλου αριθμού μελών της κοινωνίας παίρνουν εκρηκτικές και επικίνδυνες διαστάσεις. Όλα αλλάζουν αλλά ο καπιταλισμός το σύστημα της αδικίας και της εκμετάλλευσης είναι εδώ απειλητικό περισσότερο από κάθε άλλη φορά. Και αυτό γιατί έχουμε περάσει σε μια περίοδο όπου ο πλουτισμός και η συσσώρευση πραγματοποιείται έξω και πέρα από την παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών που απευθύνονται στον άνθρωπο καταναλωτή.

Κατά την διάρκεια των τελευταίων δεκαετιών η αλματώδης ανάπτυξη της Πληροφορικής, της Τεχνολογίας των Υπολογιστών, της Μικροηλεκτρονικής και των Τηλεπικοινωνιακών συστημάτων, συνέθεσαν αυτό που ονομάζουμε Τεχνολογική Επανάσταση. Οι επιπτώσεις έχουν γίνει αισθητές στην κοινωνία, στην εργασία στην οικονομία και στην εκπαίδευση και έχουν επέλθει σημαντικές μεταβολές στις δομές όλων των δραστηριοτήτων.

Στις ανεπτυγμένες πρωτίστως χώρες το πέρασμα από την βιομηχανική περίοδο (με διάρκεια ενός μόνο αιώνα) στη Μεταβιομηχανική είναι γεγονός, επιπλέον όμως κάθε χώρα με τον τρόπο της, ανάλογα με την ανάπτυξή της και την οργάνωσή της, προσπαθεί να αφομοιώσει την εξέλιξη των προϊόντων των Νέων Τεχνολογιών. Τα προϊόντα κατακλύζουν τις αγορές, οι μηχανές εκτοπίζουν τους εργαζόμενους, η αγορά εργασίας αλλάζει χαρακτήρα, οι πληροφορίες και οι γνώσεις διαχέονται σε παγκόσμιο επίπεδο και ταυτόχρονα τείνουν να γίνουν προσβάσιμες στον καθένα μας, η παραδοσιακή πολιτική διαφοροποιείται και όπως είναι φυσικό νέα προβλήματα ανακύπτουν. Η κοινωνία της Πληροφορίας προ των πυλών και οι προσεγγίσεις από πρόσωπα και ομάδες αρκετά διαφοροποιημένες έως και διαμετρικά αντίθετες.

Ως εκ τούτου τα Εκπαιδευτικά συστήματα όλων των χωρών υφίστανται τους ανάλογους κραδασμούς και γίνεται προσπάθεια προσαρμογής τους. Οι παιδαγωγικές επιστήμες καλούνται να συμβάλλουν με αποφασιστικό τρόπο στην ισότητα ευκαιριών στο σχολείο, αλλά και γενικά στην κοινωνία. Η ανάπτυξη των Νέων Τεχνολογιών Πληροφορικής δένει νέες προοπτικές για την παραγωγή ενός άλλου τύπου εκπαιδευτικού υλικού. Τα δίκτυα και οι τράπεζες πληροφοριών δείχνουν ένα νέο δρόμο στην έρευνα

γνώσης. Διεθνή Συνέδρια και συναντήσεις πραγματοποιούνται σε όλον τον κόσμο μεταξύ ερευνητών, εκπαιδευτικών, δημιουργών λογισμικού για την ανταλλαγή εμπειριών και την παρουσίαση προϊόντων. Σε αυτή τη βάση πολλά προγράμματα δράσης αναπτύσσονται πάνω στους ακόλουθους άξονες:

- Η Πληροφορική ως αυτόνομο γνωστικό αντικείμενο και μάθημα Γενικής Παιδείας
- Οι νέες Τεχνολογίες ως εργαλείο και μέσο για την Διδασκαλία και την μάθηση
- Επαγγελματική κατάρτιση στους Υπολογιστές σε επίπεδο Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης
- Διαχείριση της Εκπαιδευτικής Διαδικασίας μέσω Υπολογιστή.

Η Κοινωνία της Πληροφορίας είναι πρώτα από όλα μία κοινωνία της γνώσης και αυτό καθιστά αναγκαία την μεταβολή του εκπαιδευτικού συστήματος. Για τη δημιουργία μιας παιδείας προσαρμοσμένης στις ανάγκες του 21^{ου} αιώνα, η πολιτεία προωθεί την εξοικείωση των μαθητών με τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές και τα πολυμέσα σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης στηρίζοντας συγχρόνως την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών. Με την ενεργοποίηση και της τοπικής κοινωνίας, δημιουργούνται εργαστήρια πληροφορικής και νέων τεχνολογιών, δικτυώνονται τα σχολεία με τον παγκόσμιο ιστό του Internet, ενώ παράλληλα υποστηρίζεται η παραγωγή ψηφιακού υλικού εκπαιδευτικών πολυμέσων. Τέλος, για τη συμμετοχή της ερευνητικής κοινότητας στην παγκόσμια αναζήτηση και διάδοση πηγών γνώσης, επεκτείνεται η υποδομή διασύνδεσης πανεπιστημίων και ερευνητικών ινστιτούτων.

Η διαρκώς αυξανόμενη χρήση των νέων τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνίας σε όλο το φάσμα της ανθρώπινης

δραστηριότητας σηματοδοτεί την έλευση μιας νέας εποχής με κύριο χαρακτηριστικό την ανάγκη χειρισμού της πληροφορίας και την ανανέωση της γνώσης με ταχείς ρυθμούς. Δημιουργούνται έτσι αυξημένες απαιτήσεις διαρκούς ενημέρωσης και κατάρτισης του ανθρώπινου δυναμικού.

Το εκπαιδευτικό σύστημα καλείται να αντιμετωπίσει την πρόκληση αυτή, προετοιμάζοντας τους αυριανούς πολίτες οι οποίοι θα κληθούν να ζήσουν σε μια κοινωνία διαρκούς ανανέωσης της γνώσης. Κύριο μέλημά του η διασφάλιση της ισότιμης και επαρκούς συμμετοχής όλων των πολιτών στη διαμορφούμενη Κοινωνία της Πληροφορίας. Υποχρέωση της πολιτείας είναι η εξασφάλιση για όλα τα παιδιά ίσων ευκαιριών στη μάθηση και στην απόκτηση των ικανοτήτων που θα τα καταστήσουν ικανά να παρακολουθούν απρόσωπα τις τεχνολογικές εξελίξεις και να εξοικειώνονται με αυτές, συμμετέχοντας ενεργά και ισότιμα στον ψηφιακό κόσμο του αύριο.

Η ευαισθητοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού των σχολείων, καθηγητών και μαθητών, στη χρήση των νέων τεχνολογιών και η παροχή σε όλους των αναγκαίων βασικών γνώσεων και των απαραίτητων δεξιοτήτων, αποτελεί πρωταρχικό και κρίσιμο παράγοντα για την απρόσκοπτη πρόσβασή τους στην Κοινωνία της Πληροφορίας. Η διδασκαλία της πληροφορικής και των νέων τεχνολογιών, καθώς και η εξοικείωση των μαθητών με τη χρήση των ηλεκτρονικών και οπτικοακουστικών μέσων και μέσων επικοινωνίας, πρέπει να αποτελούν μαθήματα βασικής παιδείας σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης. Με αυτό τον τρόπο εξασφαλίζεται η ισότιμη συμμετοχή τους στο αυριανό ψηφιακό οικονομικό και κοινωνικό γίγνεσθαι.

Στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης του Υπουργείου παιδείας, έχουν αναμορφωθεί τα προγράμματα σπουδών για το Γυμνάσιο και το Λύκειο και έχει εισαχθεί η διδασκαλία της Πληροφορικής και της Τεχνολογίας σε όλες τις τάξεις της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης παρέχοντας τις απαιτούμενες βασικές γνώσεις στο σύνολο των μαθητών. Η διδασκαλία της Πληροφορικής έχει ξεκινήσει πιλοτικά από το 1985 ως δίωρο μάθημα τη Γ' Γυμνασίου, σε ορισμένα σχολεία, καθώς και ως ομάδα ειδικότητας στα Πολυκλαδικά και Τεχνικά Επαγγελματικά Λύκεια. Από το 1993 έχει επεκταθεί η διδασκαλία της και στις τρεις τάξεις του Γυμνασίου.

Στόχο αποτελεί η κάλυψη και της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, ώστε να εξασφαλισθεί η απόκτηση βασικών γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων στη χρήση των νέων τεχνολογιών για το σύνολο των αυριανών πολιτών, καταπολεμώντας φαινόμενα κοινωνικού αποκλεισμού που παρουσιάζει η έλλειψή τους. Με αυτόν τον τρόπο εξασφαλίζεται ότι η συντριπτική πλειοψηφία των αυριανών πολιτών θα μπορεί να χρησιμοποιεί απρόσκοπτα τις νέες τεχνολογίες στην καθημερινή της ζωής.

Στόχο, επίσης, αποτελεί και η δημιουργία ενός σχολείου σύγχρονου και ελκυστικού για τους μαθητές. Οι νέες τεχνολογίες μπορούν να συνεισφέρουν στην ποιοτική βελτίωση και στον επαναπροσανατολισμό της διαδικασίας της μάθησης μετατρέποντας το σχολείο σε χώρο αναζήτησης και ανακάλυψης της γνώσης, ανταλλαγής ιδεών και απόψεων, και δημιουργικής απασχόλησης.

Οι μαθητές πρέπει να αποκτήσουν την ικανότητα να εξερευνούν, να αναζητούν, να ανακαλύπτουν, να συλλέγουν και να

παράγουν πληροφορία. Να μπορούν να διαχειρίζονται την πληροφορία, να την επεξεργάζονται με κριτική σκέψη και μεθοδικότητα, να την παρουσιάζουν οι κατάλληλη μορφή και να τη διανέμουν. Να μάθουν να συνεργάζονται αναπτύσσοντας ομαδικό πνεύμα και κοινωνική συμπεριφορά, αναδεικνύοντας ταυτόχρονα τις κλίσεις και το ταλέντο τους. Πρέπει να μάθουν να μαθαίνουν, προσαρμοζόμενοι σε μία κοινωνία όπου βασικό της χαρακτηριστικό και απαίτηση είναι η δια βίου κατάρτιση και εκπαίδευση.

Οι νέες τεχνολογίες επαναπροσδιορίζουν και αναβαθμίζουν το ρόλο του εκπαιδευτικού στο εκπαιδευτικό σύστημα. Παρέχουν την δυνατότητα, να μη μεταφέρει απλώς στεγνή γνώση στους μαθητές του, αλλά να μπορεί να μεταβληθεί σε ουσιαστικό καθοδηγητή τους στην αναζήτηση, επεξεργασία και παραγωγή γνώσης.

Κεντρικός στόχος και κρίσιμος παράγοντας επιτυχίας είναι η διαρκής ενημέρωση, επιμόρφωση και εξοικείωση του συνόλου των εκπαιδευτικών στη χρήση των νέων τεχνολογιών, ώστε να μπορούν να τις χρησιμοποιούν στην εκπαιδευτική διαδικασία αλλά και στην προσωπική τους διαρκή ενημέρωση και αναζήτηση πηγών γνώσης.

Στο πλαίσιο της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών, έχουν οργανωθεί πλήθος σεμιναρίων, με περιεχόμενο τις νέες τεχνολογίες (αυτοματισμό γραφείου, πολυμέσα, Internet). Επίσης σε κάθε Νομαρχία, στις Διευθύνσεις Σπουδών λειτουργούν τμήματα (ΠΛΗΝΕΤ), που έχουν σαν αντικείμενο την υποστήριξη στα αντικείμενα της πληροφορικής και της τεχνολογίας.

Επίσης απαραίτητη είναι η δημιουργία ενός μόνιμου μηχανισμού παροχής επιμόρφωσης και υποστήριξης των

εκπαιδευτικών, αξιοποιώντας και τις δυνατότητες της επιμόρφωσης από απόσταση. Η ενίσχυση και ανάπτυξη παρόμοιων κέντρων επιμόρφωσης μέσω δικτύου, θα εξυπηρετήσει ιδιαίτερα τις ανάγκες διαρκούς επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών και των μαθητών απομακρυσμένων και δυσπρόσιτων περιοχών της χώρας καθώς και του διάσπαρτου Απόδημου Ελληνισμού.

Στην προσπάθεια αυτή καλούνται να συμβάλλουν τόσο το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο και η Διεύθυνση Σπουδών του Υπουργείου Παιδείας, όσο και τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα και Ινστιτούτα της χώρας, καθώς και ο ιδιωτικός τομέας και οι τοπικοί φορείς (δήμοι, επιμελητήρια, επιστημονικές ενώσεις).

Η αξιοποίηση της πληροφορικής και των νέων τεχνολογιών στη βελτίωση και πρόοδο του εκπαιδευτικού συστήματος απαιτεί την εξασφάλιση υποδομής στα σχολεία και επικεντρώνεται στους ακόλουθους στόχους:

- Δημιουργία και εξοπλισμός εργαστηρίων πληροφορικής και τεχνολογιών επικοινωνιών και οπτικοακουστικών μέσων σε όλα τα σχολεία της χώρας, για την υποστήριξη της διδασκαλίας τόσο των αντίστοιχων, όσο και των υπολοίπων μαθημάτων καθώς και των δραστηριοτήτων της εκπαιδευτικής κοινότητας.
- Δημιουργία τοπικών δικτύων και πανεκπαιδευτικού δικτύου, που θα συνδέει όλα τα σχολεία με τα ΑΕΙ και ΤΕΙ, τα Ερευνητικά Ινστιτούτα, τις βιβλιοθήκες και τα Μουσεία και γενικά με πηγές εκπαιδευτικής πληροφόρησης, καθώς και με τον παγκόσμιο ιστό του Internet. Είναι αναγκαία η δημιουργία ανθρώπων και φυσικών δικτύων που θα εκμεταλλευτούν τις υπάρχουσες υποδομές στον Ακαδημαϊκό και τον ιδιωτικό

τομέα. Μεγάλες δυνατότητες παροχής πληροφόρησης και εκπαιδευτικών υπηρεσιών δημιουργούνται και με την καθιέρωση της ψηφιακής και καλωδιακής τηλεόρασης. Η παραγωγή και διάθεση πολλαπλών βιβλίων και εκπαιδευτικού λογισμικού και ψηφιακού υλικού για κάθε μάθημα, δίνει την δυνατότητα για πλουραλιστική παροχή γνώσεων στους μαθητές.

- Εξοπλισμό κάθε αίθουσας διδασκαλίας ή κάθε εκπαιδευτικού με υπολογιστή πολυμέσων και των απαραίτητων περιφερειακών συσκευών και συσκευών προβολής και οπτικοακουστικών μέσων.

Οι αυξημένες απαιτήσεις της εποχής σε γνώσεις υψηλού επιπέδου, διαρκώς ανανεούμενες και εμπλουτιζόμενες, οδηγούν σε χάραξη πολιτικής για το χώρο της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που κινείται στους άξονες που ακολουθούν.

- Υψηλό επίπεδο γενικής παιδείας. Η τάση εξειδίκευσης που επικράτησε τις περασμένες δεκαετίες παγκοσμίως δεν ανταποκρίνεται πλέον στις ανάγκες της σημερινής εποχής που απαιτούν συχνές και γρήγορες αλλαγές των γνώσεων και ικανοτήτων του επιστημονικού προσωπικού. Απαιτούνται λοιπόν πανεπιστημιακά τμήματα που να παρέχουν υψηλό επίπεδο γενικής παιδείας παρέχοντας τη δυνατότητα εξειδίκευσης σε σύντομο χρονικό διάστημα.

Διευκόλυνση της πρόσβασης στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση. Η Κοινωνία της Πληροφορίας δημιουργεί απαιτήσεις για αύξηση του μορφωτικού επιπέδου του πληθυσμού τόσο ποσοτικά όσο και ποιοτικά. Σε αυτό θα συντελέσει η διευκόλυνση της πρόσβασης στις ανώτερες βαθμίδες της εκπαίδευσης.

Η χρήση των δικτύων και των πολυμέσων στον εμπλουτισμό της παρεχομένης ακαδημαϊκής εκπαίδευσης και της ερευνητικής δραστηριότητας αποτελεί σημαντικό εργαλείο για την ουσιαστική αναβάθμισή τους. Η αναμόρφωση των Προγραμμάτων Σπουδών στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, ανεξαιρέτως γνωστικού αντικειμένου κρίνεται απαραίτητη. Η ενσωμάτωση της διδασκαλίας και η αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών στο σύνολο των σχολών θα βοηθήσει στη δημιουργία του κατάλληλου ανθρώπινου δυναμικού που θα στελεχώσει τον παραγωγικό ιστό της χώρας και θα αποτελέσει τον χρήσιμο πληθυσμό για την εισαγωγή των νέων τεχνολογιών στο σύνολο των δραστηριοτήτων της καθημερινής ζωής.

Η ανάγκη για να διασφαλιστεί η ευελιξία και η προσαρμοστικότητα προσόντων και δεξιοτήτων στις μεταβαλλόμενες συνθήκες της αγοράς εργασίας επιβάλλει συστήματα εκπαίδευσης τα οποία να μπορούν να προσαρμοστούν στις απαιτήσεις κάθε εποχής. Το Ανοικτό Πανεπιστήμιο αποτελεί μια απάντηση στις ανάγκες αυτές. Οι νέες τεχνολογίες προσφέρουν σημαντικές δυνατότητες εφαρμογής και αξιοποίησης της εξ' αποστάσεως εκπαίδευσης που θα παρέχουν, βασιζόμενα στις νέες τεχνολογίες, προγράμματα εκπαίδευσης σε ποικίλα γνωστικά αντικείμενα.

Οι ανάγκες εξειδικευμένων γνώσεων που επιτάσσουν οι συνθήκες στην αγορά εργασίας, απαιτούν την οργάνωση και λειτουργία ολοένα και περισσότερων Μεταπτυχιακών Σπουδών. Σ' αυτό κρίνεται απαραίτητη η συμβολή του επιχειρηματικού κλάδου, τόσο στην οικονομική ενίσχυση των προγραμμάτων, όσο και στην παροχή βοήθειας για τη διασύνδεσή τους με την παραγωγή. Ιδιαίτερα απαιτείται η δημιουργία διεπιστημονικών Μεταπτυχιακών

Προγραμμάτων που θα δίνουν έμφαση στην εφαρμογή της πληροφορικής και των νέων τεχνολογιών σε άλλες επιστήμες (π.χ. Ιατρική, βιολογία, οικονομικά, γλώσσα).

Η επιστημονική έρευνα αποτελεί βασικό παράγοντα προόδου και ευημερίας μιας χώρας και ο ρόλος της ενισχύεται σημαντικά και διαρκώς με την πάροδο του χρόνου. Η Ελλάδα εκμεταλλεόμενη την ποιότητα του επιστημονικού της δυναμικού, καθώς και τις ευνοϊκές κλιματολογικές, περιβαλλοντικές και πολιτισμικές της συνθήκες, πρέπει να ενισχύσει τα υπάρχοντα και να δημιουργήσει νέα αξιόλογα ερευνητικά κέντρα, αυξάνοντας τη συμμετοχή της και την επιρροή της στις διεθνείς εξελίξεις. Επίσης έχει τη δυνατότητα να προσελκύσει ικανό αριθμό ξένων και να επιτύχει τον επαναπατρισμό Ελλήνων επιστημόνων αυξημένου κύρους, για την ενίσχυση του ήδη πλούσιου ανθρώπινου δυναμικού της.

Οι υπολογιστές σήμερα στο σχολικό πρόγραμμα χρησιμοποιούνται μόνο για το μάθημα της Πληροφορικής. Σκοπός του Υπουργείου Παιδείας για το μέλλον είναι οι Νέες Τεχνολογίες να γίνουν εργαλείο της εκπαίδευσης προς όφελος της μάθησης. Γι' αυτό το λόγο τα επόμενα βήματα θα πρέπει να είναι η δημιουργία εκπαιδευτικού λογισμικού και προϊόντα multimedia, η δημιουργία εκπαιδευτικών δικτύων και η χρήση εθνικών και διεθνών δικτύων.

Αυτός ο στόχος φαίνεται συχνά απόμακρος εάν λάβουμε υπ' όψιν το ρυθμό με τον οποίο εξελίσσεται η εγκατάσταση Νέων Τεχνολογιών (εξοπλισμός σχολείων, σύνταξη εγχειριδίων, εκπαίδευση εκπαιδευτικών, επεξεργασία αναλυτικών προγραμμάτων).

Ευτυχώς τα προγράμματα της Ευρωπαϊκής Κοινότητας συμβάλλουν θετικά στην πραγματοποίηση των σχεδίων του Υπουργείου Παιδείας.

Η εισαγωγή νέων τεχνολογιών στις βιομηχανίες πραγματοποιείται σε τρία διαφορετικά επίπεδα. Πρόκειται για την εισαγωγή αυτοματισμού σε μεμονωμένα σημεία ελέγχου και παρακολούθησης της παραγωγικής διαδικασίας, την χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών για τη συνθετική παρακολούθηση ενός συνόλου δεδομένων και, κατά τη σημερινή περίοδο, τη συγκεντρωτική παρακολούθηση και αξιολόγηση των μεγεθών της παραγωγής σε πραγματικό χρόνο. Κατά κανόνα οι δύο πρώτες μεταβολές επηρεάζουν (με σταθερή την παραγωγή) αρνητικά την απασχόληση, καθώς αυξάνουν σημαντικά την παραγωγικότητα, ενώ η τελευταία δημιουργεί μερικές νέες θέσεις εργασίας.

Η νέα τεχνολογία επιτρέπει την αναβάθμιση της εργασίας με υψηλό βαθμό ειδίκευσης, στο στάδιο κυρίως του σχεδιασμού. Για την μάζα των εργαζομένων ισχύει ο κανόνας της τεύλορικής οργάνωσης που σε ορισμένες περιπτώσεις μικρών σειρών, αμβλύνεται σε κάποιο βαθμό, καθώς υπάρχουν μεγαλύτερα περιθώρια για αποφάσεις και πρωτοβουλίες από τους ίδιους τους εργαζόμενους. Τα ολοκληρωμένα ηλεκτρονικά συστήματα παρακολούθησης της παραγωγής εντείνουν φυσικά τον έλεγχο των χρόνων.

Για να αξιολογηθούν οι επιπτώσεις που έχει η εισαγωγή της νέας τεχνολογίας στη βιομηχανία για την απασχόληση, πρέπει να συνεκτιμηθούν πολλοί άλλοι παράγοντες. Μπορεί μάλιστα να ισχυριστεί κανείς, με βάση τα εμπειρικά δεδομένα, ότι οι πολιτικές που ενισχύουν την αύξηση των θέσεων απασχόλησης, μπορούν συγχρόνως να επιταχύνουν την εισαγωγή νέων τεχνολογιών και

τις ευεργετικές τους επιπτώσεις για την παραγωγικότητα και την ανταγωνιστικότητα.

Από την άλλη μεριά, η εισαγωγή νέας τεχνολογίας στην παραγωγή και την οργάνωση των βιομηχανικών επιχειρήσεων, μπορεί να οδηγήσει σε ουσιαστική αναβάθμιση των γνώσεων και της ευθύνης σε αρκετές θέσεις εργασίας. Κάτι τέτοιο δεν συμβαίνει όμως σε όλους τους κλάδους, ούτε για όλες τις θέσεις εργασίας, ενώ η σχετική βιβλιογραφία δείχνει ότι και στο εσωτερικό ενός κλάδου και για ειδικές κατηγορίες ειδικοτήτων υπάρχουν από αυτή την άποψη διαφορετικές εκδοχές.

Η χρήση ευέλικτων μορφών απασχόλησης ακολουθεί μια αυξημένη τάση σε μια προσπάθεια μείωσης με κάθε τρόπο του εργατικού κόστους. Η εισαγωγή τέτοιων μορφών δεν είναι όμως δυνατή για όλες τις κατηγορίες ειδικοτήτων. Εκεί όπου βρίσκεται η γνώση που συνδέεται με την παραγωγική διαδικασία ως συνολική διαδικασία και εκεί όπου προγραμματίζεται και επιβλέπεται η συντήρηση, οι εργασιακές σχέσεις στηρίζονται σε συμβάσεις αορίστου χρόνου.

Οι τεχνολογικές μεταβολές έχουν τις εξής επιπτώσεις σε ότι αφορά την οργάνωση της εργασίας και τις ειδικότητες:

- Απαιτούν τη συνεχή αναβάθμιση των γνώσεων των εργαζομένων που επιτυγχάνεται μέσω των εσωτερικών κυρίως συστημάτων εκμάθησης και εκπαίδευσης.
- Οδηγούν σε αναβάθμιση της ευθύνης του εργαζομένου.
- Ενισχύουν τα συλλογικά χαρακτηριστικά της εργασίας, δηλαδή της αξιολόγησης των δεδομένων και της λήψης αποφάσεων σε ειδικές περιπτώσεις. Παρά την ύπαρξη μιας ιεραρχίας ευθυνών και γνώσεων, οι αποφάσεις λαμβάνονται κατά

κανόνα σε συνθήκες συνεργασίας με συναδέλφους της ίδιας ή και της κατώτερης βαθμίδας.

- Ενισχύουν για τις μονάδες παραγωγής τη μακροχρόνια σχέση των εργαζομένων με την επιχείρηση.

Σημαντικό ρόλο παίζουν οι εξής παράγοντες:

- Η εισαγωγή της νέας τεχνολογίας αυξάνει τα δεδομένα που ένας μεμονωμένος χειριστής πρέπει να κατανοεί και να συνδυάζει για να λαμβάνει αποφάσεις, με αποτέλεσμα να χρειάζεται περισσότερες γνώσεις, αλλά και να χρειάζεται τη συνεχή επικοινωνία με τους συναδέλφους του και με τους ανώτερους και κατώτερους του στην ιεραρχία.
- Η εδραιωμένη επιχειρησιακή κουλτούρα της εκμάθησης με την εμπειρία και της ανάδειξης της μεσαίας ιεραρχίας από την κατώτερη.

Οι νέες μέθοδοι παραγωγής έχουν αναμφισβήτητα αρνητικές επιπτώσεις σε ένα μέρος του εργατικού δυναμικού. Εργαζόμενοι με δεξιότητες των οποίων η ζήτηση μειώνεται και όσοι εργάζονται σε τομείς οι οποίοι συρρικνώνονται υπό την πίεση του διεθνούς ανταγωνισμού και της συνεχούς τεχνολογικής εξέλιξης, αντιμετωπίζουν συχνά την ανεργία.

Παράλληλα, η ανάπτυξη αποδοτικότερων μεθόδων παραγωγής και νέων προϊόντων συνοδεύει τη διαδικασία των διαρθρωτικών αλλαγών και ενισχύει την εμφάνιση νέων τομέων δραστηριότητας που παρέχουν νέες ευκαιρίες εργασίας, έτσι ώστε συνολικά η απασχόληση να αυξάνεται παράλληλα με την ραγδαία εξέλιξη των τεχνολογιών. Είναι απαραίτητο συνεπώς η αύξηση των παραγωγικότητας από την εφαρμογή των νέων τεχνολογιών να συμβαδίσει με την ταυτόχρονη ανάπτυξη της αγοράς, έτσι ώστε να έχει σαν επακόλουθο τη συνολική αύξηση των θέσεων εργασίας.

Μέχρι τώρα οι τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνίας έχουν αυξήσει την απασχόληση κυρίως στον τριτογενή τομέα των υπηρεσιών και στα άτομα με υψηλές ειδικότητες, ενώ παρατηρείται μείωση στο δευτερογενή τομέα και στους εργαζόμενους με χαμηλές δεξιότητες. Οι επιχειρήσεις και οι κλάδοι με την περισσότερο καινοτόμο συμπεριφορά παρουσιάζουν παραγωγικότητα και αύξηση της απασχόλησης άνω του μέσου όρου. Επιχειρήσεις, με μεγαλύτερη τεχνογνωσία και δεξιότητες καταλαμβάνουν καλύτερα αμειβόμενες θέσεις απασχόλησης.

Η ταχύτερη διάχυση των νέων τεχνολογιών σε όλους τους τομείς της οικονομίας, με τη δυνατότητα αυτοματοποίησης πολλών παραγωγικών διαδικασιών και μείωσης του ανθρώπινου δυναμικού, έχει δημιουργήσει φόβους για εκτεταμένη ανεργία. Μερικοί αναλυτές έχουν πρόσφατα αναφερθεί ως και στο "τέλος της εργασίας".

Τέτοιοι φόβοι δεν είναι νέοι. Σε κάθε μεγάλη βιομηχανική επανάσταση υπήρξαν προβλέψεις για μαζική ανεργία και εξαθλίωση του εργατικού δυναμικού. Κάθε φορά, τα γεγονότα διέψευσαν ακόμα και τους πιο απαισιόδοξους: η αύξηση της παραγωγικότητας και η δημιουργία νέων προϊόντων και συνεπώς ζήτησης για νέες θέσεις εργασίας οδήγησε στην αύξηση της απασχόλησης και των εισοδημάτων.

Κάτι τέτοιο δεν σημαίνει ότι οι σημερινοί φόβοι είναι εντελώς αβάσιμοι. Η διαδικασία της τεχνολογικής αλλαγής είναι μια δυναμική μεταμόρφωση της παραγωγικής διαδικασίας και της αγοράς εργασίας, με ιδιαίτερα αρνητικές επιπτώσεις σε εργαζόμενους με χαμηλές δεξιότητες. Η συνολική επίδραση στην απασχόληση είναι το αποτέλεσμα σειράς διεργασιών στο επίπεδο

της επιχείρησης, του κλάδου αλλά και της οικονομίας συνολικά, και εξαρτάται από το υπάρχον πλαίσιο πολιτικής.

Η αρχική τάση για μείωση θέσεων εργασίας όταν μια επιχείρηση εισάγει νέες διαδικασίες παραγωγής με λιγότερες ανάγκες για εργατικό δυναμικό αντισταθμίζεται από την αυξημένη ζήτηση για προϊόντα και υπηρεσίες εξαιτίας της αύξησης της παραγωγικότητας, της μείωσης των τιμών, και της δημιουργίας νέων αγορών για τα νέα προϊόντα και υπηρεσίες.

Για να δημιουργηθούν ικανές νέες θέσεις εργασίας, είναι απαραίτητο να διαμορφωθεί ένα πλαίσιο πολιτικής για τις αγορές εργασίας, προϊόντων και υπηρεσιών το οποίο θα διευκολύνει τη δυναμική αυτή αναπροσαρμογή, θα ενθαρρύνει τις απαραίτητες νέες επενδύσεις, αλλά ταυτόχρονα θα προετοιμάζει το εργατικό δυναμικό για τις νέες δεξιότητες που θα κυριαρχήσουν στην αγορά εργασίας.

Οι εργαζόμενοι, αφενός, χρειάζεται να βελτιώσουν τις ικανότητες, τις γνώσεις και τα προσόντα τους. Αφετέρου, έχουν τη δυνατότητα να αναπτύξουν τις ευθύνες, την προσωπικότητα και τις επιδόσεις τους. Η επίτευξη νέων επιχειρηματικών δομών συνεπάγεται αλλαγή των ρόλων και της συμπεριφοράς ως εκ τούτου χρειάζεται να υιοθετηθούν διακριτικά πρότυπα τυπικών προσόντων και υποκίνησης. Οι γνώσεις όσον αφορά τα κίνητρα της ανθρώπινης συμπεριφοράς, την ικανοποίηση από την εργασία, καθώς και τη σύνδεση μεταξύ των εργασιακών ρυθμίσεων και των επιδόσεων των εργαζομένων, θα αποτελέσουν ουσιαστικά κριτήρια για την επιτυχή ένταξη και καθοδήγηση του ανθρώπινου δυναμικού στην εποχή του ηλεκτρονικού εμπορίου. Η εργασία με ουσιαστικό περιεχόμενο, το σαφές εργασιακό περιβάλλον, η ταχεία ανατροφοδότηση των αποτελεσμάτων της εργασίας, καθώς και η

επαρκής ειδίκευση, η αυτονομία και η υπευθυνότητα παρέχουν στο άτομο τη δυνατότητα αυτοπραγμάτωσης και αυξάνουν τη προθυμία του να βελτιώσει τις επιδόσεις του. Ένα τέτοιο εργασιακό πλαίσιο παρέχει στους εργαζόμενους και την απαραίτητη υποκίνηση να δεσμευτούν προσωπικά στην κατεύθυνση επίτευξης των επιχειρηματικών στόχων.

Το ηλεκτρονικό εμπόριο σημαίνει για τους υπαλλήλους σταθερή αύξηση των επιπέδων των δεξιοτήτων επειδή καταργεί επαναλαμβανόμενες και μονότονες εργασίες και παρέχει πολύ πλουσιότερη βάση πληροφοριών για την εκτέλεση της εργασίας. Σε γενικές γραμμές, οι νέες ρυθμίσεις καθηκόντων των εργαζομένων σε περιβάλλον ηλεκτρονικού εμπορίου αναμένεται ότι θα εστιάζονται σε τρία είδη δραστηριοτήτων.

- Διαχείριση της προώθησης και της εμπορίας των προϊόντων και παρακολούθηση των ανταγωνιστών.
- Διαχείριση της επικοινωνίας μεταξύ της επιχείρησης και των πελατών.
- Διαχείριση των υποδομών της τεχνολογίας των πληροφοριών και των επικοινωνιών.

Έτσι η ηλεκτρονική προώθηση προϊόντων, ιδίως μέσω του Internet, θα δημιουργήσει ένα νέο είδος θέσης, του υπεύθυνου προώθησης προϊόντων στον παγκόσμιο ιστό (web promoter). Οι δυνατότητες που προσφέρονται για ηλεκτρονικές πωλήσεις θα παροτρύνουν ορισμένα μέλη του υπάρχοντος προσωπικού να ασχοληθούν με τις ηλεκτρονικές πωλήσεις. Η εργασία του υπεύθυνου λογιστηρίου στο εμπόριο θα αλλάξει σημαντικά, δεδομένου ότι το ηλεκτρονικό εμπόριο τροποποιεί την ανταλλαγή πληροφοριών και τη διαχείριση των πληρωμών που έχουν καταβληθεί ή που έχουν ληφθεί.

Εκτιμάται ότι ο μελλοντικός χώρος εργασίας θα είναι πολύ διαφορετικός από τη σημερινό, τόσο από άποψη γεωγραφικής θέσης όσο και από άποψη λειτουργιών. Η επέκταση του ηλεκτρονικού εμπορίου θα απαιτήσει εύκαμπτες ρυθμίσεις εργασίας λόγω της ανάγκης για εξυπηρέτηση των πελατών σε 24ωρη βάση, της εξάλειψης ορισμένων θέσεων εργασίας, της ανακατανομής των υπαλλήλων και της αποσύνδεσης ορισμένων θέσεων εργασίας, από τη γεωγραφική θέση της επιχείρησης. Τα πακέτα αμοιβών στον τομέα του εμπορίου θα αναδιαμορφωθούν μέσω του ηλεκτρονικού θα αναδιαμορφωθούν μέσω του ηλεκτρονικού εμπορίου λόγω των απαιτήσεων για νέα είδη υπαλλήλων με ανώτερα και ειδικευμένα προσόντα. Αναμένεται ότι οι εργοδότες θα προσφέρουν υψηλότερες αμοιβές για υπαλλήλους με γνώσεις στον τομέα της τεχνολογικής υποδομής του ηλεκτρονικού εμπορίου, καθώς επίσης στους τομείς της τεχνικοοικονομικής υποστήριξης των τεχνικών πώλησης και προώθησης για συγκεκριμένο προϊόν και τομέα αγοράς.

Η τάση για αναβάθμιση των δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού είναι μη αναστρέψιμη. Στο μέλλον, η εργασία θα οργανώνεται με βάση τα αποτελέσματα και ότι τα προκαθορισμένα καθήκοντα και ρόλους, ενώ η τηλε - εργασία θα αποκτήσει μεγάλη σημασία. Οι εργαζόμενοι στο εμπόριο πρέπει να εξελιχθούν σε "σκεπτόμενους εργαζόμενους" οι οποίοι θα είναι ανοικτοί στις μαθησιακές απαιτήσεις του αντικειμένου της εργασίας.

Τέλος, η δικτύωση των δραστηριοτήτων ενθαρρύνει την "εικονική κινητικότητα" του ανθρώπινου δυναμικού και προωθεί την παγκοσμιοποίηση της αγοράς εργασίας. Στο πλαίσιο αυτό, η

διασυνοριακή εργασία θα έχει σημαντικό αντίκτυπο στην εργασιακή νομοθεσία.

Οι νέες τεχνολογίες πληροφορίας και επικοινωνίας αγγίζουν σχεδόν όλους τους τομείς της οικονομίας και συνεπώς την πλειονότητα των εργαζομένων ενώ ταυτόχρονα μεταβάλλουν τα πρότυπα των επαγγελματικών προσόντων σε μεγάλο αριθμό επαγγελμάτων. Το γενικό πλαίσιο της κυβερνητικής πολιτικής για την απασχόληση στην Κοινωνία της Πληροφορίας συνδυάζει εξελίξεις στην τεχνολογία και παράλληλα στην αγορά εργασίας.

Οι τεχνολογίες πληροφορίας και επικοινωνίας μεταβάλλουν με διάφορους τρόπους τη φύση της εργασίας: τα πληροφοριακά συστήματα και τα δίκτυα επικοινωνιών καθιστούν την εργασία ανεξάρτητη από χρονικές και τοπικές παραμέτρους, ενώ οι αλλαγές των επιχειρηματικών πρακτικών ακυρώνουν σε μεγάλο βαθμό την έννοια των σταθερών εργασιακών καθηκόντων. Οι δύο αυτοί παράγοντες επηρεάζουν με τη σειρά τους τη συγκρότηση των θεσμών του εργασιακού βίου, όπως τον συστημάτων οικονομικής ανταμοιβής και των τρόπων προστασίας, και ρύθμισης της απασχόλησης.

Το σύστημα απασχόλησης που βασιζόταν στη μαζική παραγωγή με ένα μόνο επαγγελματικό προσόν, δεν υπάρχει πλέον. Στην ψηφιακή εποχή, η γνώση διαδραματίζει ζωτικό ρόλο στην αναμόρφωση και στην οργάνωση της εργασίας, δημιουργώντας μια οικονομία βασισμένη στα επαγγελματικά προσόντα και την προσαρμοστικότητα.

Κάθε χρόνο, τουλάχιστον το 10% του συνόλου των θέσεων εργασίας εξαφανίζεται και αντικαθίσταται από νέες επιχειρήσεις, που αποκτούν νέα ειδικευμένα επαγγελματικά προσόντα. Η έννοια της σταθερής, και βιώσιμης απασχόλησης μεταμορφώνεται

συνεπώς ριζικά και γρήγορα, ενώ τίθεται υπό αμφισβήτηση η άποψη ότι η εργασία φυσιολογικά εκτελείται σε "κανονικό χώρο εργασίας κατά τη διάρκεια "κανονικών" εργάσιμων ωρών.

Η υψηλή και έμμονη ανεργία και η κοινωνική πτώση σε πολλές χώρες σήμερα είναι ενδεικτικές της αποτυχίας προσαρμογής στις συνεχείς διαρθρωτικές αλλαγές. Όσο αυξάνεται το κατώφλι δεξιοτήτων για τις θέσεις εργασίας, όσο οι θέσεις εργασίας για εργαζόμενους με χαμηλή ειδίκευση γίνονται σπανιότερες, όσο τα ποσοστά ανεργίας των νέων παραμένουν υψηλά και διευρύνονται οι διαφορές αποδοχών ανάλογα με την εκπαίδευση, τόσο γίνεται αναγκαία η προσαρμοστικότητα.

Παράλληλα, η καθαρή αύξηση σε θέσεις εργασίας είναι μεγαλύτερη στις χώρες που έχουν επενδύσει περισσότερο στην εφαρμογή νέων τεχνολογιών και την ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού με νέες δεξιότητες, ικανό να αντεπεξέλθει στη νέα ζήτηση και τις εργασιακές θέσεις που δημιουργούνται από τις εφαρμογές νέων τεχνολογιών σε όλο και περισσότερους τομείς της οικονομίας.

Εφαρμογές και νέες υπηρεσίες που προσφέρονται μέσα από το Διαδίκτυο έχουν γίνει τρόπος ζωής για τις επιχειρήσεις, όσο και για τους ιδιώτες. Εφαρμογές όπως το Internet Banking και το Ηλεκτρονικό Εμπόριο, η τηλεφωνία, η τηλε - εργασία και το videoconference υλοποιούνται μέσα από το Διαδίκτυο, το οποίο θα είναι ένας από τους κινητήριους μοχλούς της αγοράς των επικοινωνιών τα επόμενα χρόνια.

Το ηλεκτρονικό εμπόριο δεν αποτελεί ένα καινούργιο φαινόμενο, δεδομένου ότι εδώ και πολλά χρόνια οι εταιρείες ανταλλάσσουν επιχειρηματικά δεδομένα μέσω μιας ποικιλίας δικτύων επικοινωνιών που αποτελούσαν κυρίως μια

δραστηριότητα από επιχείρηση σε επιχείρηση σε κλειστά ιδιόκτητα δίκτυα. Τώρα όμως υπάρχει επιτυγχανόμενη εξάπλωση σε ένα πολυσύνθετο ιστό εμπορικών δραστηριοτήτων που λαμβάνει χώρα σε όλη την υδρόγειο, μεταξύ ενός αυξανόμενου αριθμού εταιρειών και ατόμων σε παγκόσμια ανοικτά δίκτυα όπως το Internet.

Μια ακόμη αξιοσημείωτη υπηρεσία η οποία υλοποιείται μέσα στο Διαδίκτυο, είναι το Internet Banking, ένα ζωτικό εργαλείο στα χέρια κάθε τράπεζας ή χρηματοοικονομικού οργανισμού γενικότερα, που θέλει να εφαρμόσει απομακρυσμένες ηλεκτρονικές υπηρεσίες (electronic services remotely) και έχει ως στόχο τη γρήγορη, ασφαλή και εύκολη εξυπηρέτηση του τελικού χρήστη.

Με τη χρήση του Internet Banking, ανοίγεται μια νέα εποχή για την αμεσότερη εξυπηρέτηση από το σπίτι, ή τη δουλειά, χωρίς να είναι απαραίτητη η επίσκεψη σε κάποιο υποκατάστημα Τράπεζας για εξόφληση λογαριασμών, μεταφορά χρημάτων, ενημέρωση τόκων, κινήσεις λογαριασμών και για άλλες τραπεζικές εργασίες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ

6

"ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ
ΕΜΠΟΡΙΟ"

Το σημερινό επιχειρησιακό περιβάλλον χαρακτηρίζεται από διεθνοποίηση των αγορών, εξειδίκευση των απαιτήσεων του καταναλωτή, έντονο ανταγωνισμό και μείωση του κύκλου ζωής των προϊόντων. Η ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων στη νέα εποχή εξαρτάται από την ικανότητα προσαρμογής των επιχειρήσεων στις νέες αυτές συνθήκες. Οι νέες τεχνολογίες σε συνδυασμό με την αναδιοργάνωση της παραγωγής και το ηλεκτρονικό εμπόριο επιτρέπουν μια ολοκληρωμένη, ευέλικτη οργάνωση που οδηγεί στη βέλτιστη εκμετάλλευση των κεφαλαιακών, τεχνολογικών και ανθρωπίνων πόρων. Είναι απαραίτητο, λοιπόν οι ελληνικές επιχειρήσεις να προσαρμοσθούν στα νέα δεδομένα και να εντάξουν στην επιχειρησιακή τους λειτουργία τις νέες μεθόδους του επιχειρείν.

Με την ολοένα και ταχύτερη ανάπτυξη των τεχνολογιών και των επικοινωνιών και ιδίως την ραγδαία, τα τελευταία χρόνια, ανάπτυξη του Internet, η φύση και η δραστηριότητα του εμπορίου αλλάζει. Μία νέα μορφή εμπορίου, το ηλεκτρονικό εμπόριο έχει κάνει δυναμική εμφάνιση και διεκδικεί σημαντικό μερίδιο από το παραδοσιακό εμπόριο.

Παρότι το Ηλεκτρονικό Εμπόριο βρίσκεται ακόμη στα πρώτα του βήματα, οι αλλαγές που επιφέρει στην παγκόσμια επιχειρηματική κοινότητα έχουν ήδη αρχίσει να γίνονται ορατές. Μέσα σε τρία μόλις χρόνια, το Διαδίκτυο έχει μετατραπεί σε ένα τεράστιο επικοινωνιακό και εμπορικό κέντρο όπου πάνω από 100 εκατομμύρια άνθρωποι από όλο τον κόσμο ανταλλάσσουν πληροφορίες ή κλείνουν επιχειρηματικές συμφωνίες. Ποτέ ως τώρα μια τεχνολογία δεν έχει εξαπλωθεί τόσο γρήγορα: το ραδιόφωνο χρειάστηκε 60 χρόνια για να προσεγγίσει 60 εκατομμύρια άτομα, ενώ η τηλεόραση 15.

Αντικειμενικός σκοπός της τεχνολογίας είναι πάντα η αποδοτικότερη ολοκλήρωση επιχειρηματικών διαδικασιών προς δυο κύριους άξονες: ελαχιστοποίηση του χρόνου διεξαγωγής των διαδικασιών αυτών και εξάλειψη γραφειοκρατικών διαδικασιών, και κατά συνέπεια μείωση του λειτουργικού κόστους και αύξηση των κερδών της επιχείρησης.

Η παγκοσμιοποίηση της αγοράς δημιουργεί νέους κανόνες για την εμπορική δραστηριότητα και νέες ανάγκες αλλά και προκλήσεις, για τις ελληνικές εμπορικές επιχειρήσεις. Είναι δεδομένο, ότι για να παραμείνουν ανταγωνιστικές στα πλαίσια των νέων εμπορικών και επιχειρηματικών συνθηκών, οι εμπορικές επιχειρήσεις και ιδιαίτερα οι μικρομεσαίες, θα πρέπει το συντομότερο να εναρμονιστούν με τις σύγχρονες πρακτικές του διεθνούς εμπορίου. Η ανάγκη για Ηλεκτρονικό Εμπόριο προκύπτει από την απαίτηση των επιχειρήσεων και των κυβερνήσεων για καλύτερη χρήση της τεχνολογίας των υπολογιστών και των τηλεπικοινωνιών ώστε να βελτιωθούν οι σχέσεις αμφίδρομης επικοινωνίας με τους πελάτες/ πολίτες/ καταναλωτές, οι επιχειρηματικές διεργασίες και η ανταλλαγή πληροφοριών ενδο-επιχειρησιακά, αλλά και κυρίων μεταξύ των επιχειρήσεων. Πάντως η ουσιαστική επιδίωξη κάθε επιχείρησης στον έντονα ανταγωνιστικό επιχειρηματικό στίβο της εποχής μας είναι η εξασφάλιση στρατηγικού πλεονεκτήματος. Η τεχνολογία και ειδικότερα το Ηλεκτρονικό Εμπόριο παρέχει ευέλικτες και ολοκληρωμένες λύσεις τοποθέτησης των επιχειρήσεων στις επιθυμητές αγορές (target market) παρεμβαίνοντας ευεργετικά σε κάθε στάδιο της αλυσίδας αξίας τους (value chain).

Το Ηλεκτρονικό Εμπόριο ορίζεται ως: «οποιαδήποτε επιχειρηματική συναλλαγή, κατά την οποία οι συναλλασσόμενες

πλευρές επικοινωνούν με ηλεκτρονικά μέσα και όχι με άμεση φυσική επαφή και υλικές συναλλαγές».

Αφορά επιχειρηματικές διαδικασίες προηγμένες τεχνολογίες Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών και πρότυπους τρόπους διεπιχειρησιακής επικοινωνίας, που αποσκοπούν στην αυτοματοποίηση και απλοποίηση των εμπορικών διαδικασιών.

Βασίζεται στην ηλεκτρονική επεξεργασία και μεταβίβαση δεδομένων, με διάφορες μορφές όπως κείμενο, ήχος και εικόνα. Συμπεριλαμβάνει τόσο προϊόντα όσο και υπηρεσίες.

Η έννοια του Ηλεκτρονικού Εμπορίου περιλαμβάνει πολλές διαφορετικές δραστηριότητες όπως:

- Ηλεκτρονική εμπορία αγαθών και υπηρεσιών
- Παράδοση ψηφιακού περιεχομένου (άυλων αγαθών)
- Ηλεκτρονική αγοραπωλησία μετοχών
- Ηλεκτρονική έκδοση φορτωτικών
- Εμπορικές δραστηριότητες
- Συλλογικές εργασίες σχεδίασης και τεχνικών μελετών
- Ενημέρωση από πηγές σε απευθείας σύνδεση
- Κρατικές προμήθειες
- Πωλήσεις απευθείας στον καταναλωτή και μεταγοραστική εξυπηρέτηση.

Οι εφαρμογές ηλεκτρονικού εμπορίου αφορούν τόσο προϊόντα (π.χ. καταναλωτικά αγαθά) όσο και υπηρεσίες (π.χ. υπηρεσίες πληροφόρησης, χρηματοπιστωτικές και νομικές υπηρεσίες), παραδοσιακές δραστηριότητες (π.χ. ιατρική περίθαλψη, εκπαίδευση) και νέες δραστηριότητες (π.χ. εικονικά πολυκαταστήματα).

Οι τεχνολογίες που χρησιμοποιούνται για τις εφαρμογές του ηλεκτρονικού εμπορίου συμπεριλαμβάνουν όλες τις μορφές ηλεκτρονικών μηνυμάτων, ηλεκτρονικής ανταλλαγής δεδομένων (Electronic Data Interchange, EDI), ηλεκτρονικής μεταφοράς κεφαλαίου (Electronic Funds Transfer, EFT), ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (Electronic Mail, E-mail), ηλεκτρονικών καταλόγων, υπηρεσιών ηλεκτρονικού πίνακα ανακοινώσεων (Bulletin Board Services, BBS), κοινών βάσεων δεδομένων και οδηγών, συστημάτων συνεχιζόμενης αγοράς και υποστήριξης για όλο τον κύκλο ζωής των προϊόντων, ηλεκτρονικών ειδήσεων και υπηρεσιών πληροφόρησης, ηλεκτρονικής μισθοδοσίας, ηλεκτρονικών εντύπων, πρόσβασης σε απευθείας σύνδεση σε υπηρεσίες μέσω του Internet, καθώς και κάθε άλλη μορφή ηλεκτρονικής μετάδοσης δεδομένων για εμπορικούς σκοπούς.

Έμμεσο Η.Ε	Άμεσο Η.Ε
<ul style="list-style-type: none"> • Ηλεκτρονική παραγγελία προϊόντων • Τα αγαθά παραδίδονται με παραδοσιακούς τρόπους (π.χ. ταχυδρομείο) • Εξαρτάται από εξωτερικούς παράγοντες (π.χ. αποτελεσματικότητα συστήματος μεταφορών) 	<ul style="list-style-type: none"> • Ηλεκτρονική παραγγελία προϊόντων • Πληρωμή και παράδοση άυλων αγαθών και υπηρεσιών (π.χ. λογισμικό, ψυχαγωγικό περιεχόμενο) • Υποστήριξη ηλεκτρονικών εμπορικών συναλλαγών σε παγκόσμιο επίπεδο

Τύποι δραστηριοτήτων Η.Ε

Τόσο το άμεσο όσο και το έμμεσο Ηλεκτρονικό Εμπόριο προσφέρουν συγκεκριμένες δυνατότητες όπως παρουσιάζονται

συνοπτικά στον πίνακα. Οι εταιρείες συνήθως κάνουν χρήση και των δύο τύπων δραστηριοτήτων Ηλεκτρονικού Εμπορίου (π.χ. πουλώντας λογισμικό σε απευθείας σύνδεση, καθώς και με τον κλασικό τρόπο πώλησης «από το ράφι»). Το έμμεσο Ηλεκτρονικό Εμπόριο όμως εξαρτάται από ορισμένους εξωτερικούς παράγοντες, όπως από την αποτελεσματικότητα του συστήματος μεταφορών. Το άμεσο Ηλεκτρονικό Εμπόριο παρέχει δυνατότητα πραγματοποίησης απρόσκοπτων ηλεκτρονικών συναλλαγών από άκρη σε άκρη, πέρα από γεωγραφικά σύνορα και με τον τρόπο αυτό, εκμεταλλεύεται όλες τις δυνατότητες των παγκοσμίων αγορών.

Σε ένα περιβάλλον Ηλεκτρονικού Εμπορίου μπορεί να συμμετάσχουν επιχειρήσεις, δημόσιοι οργανισμοί και καταναλωτές. Στα πλαίσια αυτά, οι εφαρμογές του Ηλεκτρονικού Εμπορίου μπορούν να διαχωριστούν στις ακόλουθες τέσσερις κατηγορίες:

❧ Δημόσιος φορέας προς επιχείρηση. Η κατηγορία εφαρμογών επιχείρηση προς Δημόσιους Οργανισμούς καλύπτει κάθε μορφή ηλεκτρονικής επικοινωνίας μεταξύ ιδιωτικών εταιρειών και των αρμοδίων αρχών, τόσο για την διεκπεραίωση φορολογικών ή άλλων υποχρεώσεων, όσο και για την αυτοματοποίηση της διαδικασίας των δημόσιων προμηθειών. Οι συναλλαγές των επιχειρήσεων με τους δημόσιους φορείς αφορούν συνήθως τέσσερις περιπτώσεις:

- Φορολογία
- Εισαγωγές – εξαγωγές τελωνείων
- Δημόσιες προμήθειες
- Προηγμένες ηλεκτρονικές υπηρεσίες (π.χ. ηλεκτρονική πληροφόρηση, έκδοση βεβαιώσεων – πιστοποιητικών κ.λ.π.)

- ❧ Δημόσιος φορέας προς πολίτες – καταναλωτές. Στις περισσότερες εφαρμογές της μορφής αυτής, οι πολίτες – φορολογούμενοι συναλλάσσονται με τους δημόσιους οργανισμούς χρησιμοποιώντας εφαρμογές ηλεκτρονικού εμπορίου είτε για να ολοκληρώσουν τις φορολογικές τους υποχρεώσεις, είτε για να προμηθευτούν με τα απαραίτητα πιστοποιητικά ή βεβαιώσεις είτε ακόμη για να εξασφαλίσουν τις απαραίτητες πληροφορίες που χρειάζονται.
- ❧ Επιχείρηση προς επιχείρηση. Οι εφαρμογές της μορφής αυτής στοχεύουν στην απλοποίηση των διαδικασιών των επιχειρήσεων, στον έλεγχο και τη μείωση του αποθέματος, στην αυτοματοποιημένη αντικατάσταση των προϊόντων κ.α. Απαραίτητη προϋπόθεση για την επιτυχία των εφαρμογών της κατηγορίας αυτής είναι η συνεργασία και ο συντονισμός των επιχειρήσεων. Ένα παράδειγμα εφαρμογής Ηλεκτρονικού Εμπορίου μεταξύ επιχειρήσεων είναι η χρήση τηλεπικοινωνιακών δικτύων για να διεκπεραιωθούν ηλεκτρονικά καίριες λειτουργίες, όπως η παραγγελιοδοσία και η τιμολόγηση.
- ❧ Επιχείρηση προς καταναλωτή. Η κατηγορία εφαρμογών επιχείρηση προς καταναλωτή παρουσιάζει αυξανόμενη χρήση σε διεθνές επίπεδο λόγω της ευρείας χρήσης των δυνατοτήτων του Internet. Οι επιχειρήσεις εκμεταλλευόμενες τα στρατηγικά οφέλη που προσφέρει το ηλεκτρονικό εμπόριο και ειδικότερα η παγκοσμιοποίηση της αγοράς μέσω της οικονομίας του διαδικτύου, δημιουργούν καινοτομικά προϊόντα και υπηρεσίες και τα προωθούν στους καταναλωτές.

Οι βασικότερες επιχειρηματικές διαδικασίες που συντελούνται σήμερα στα πλαίσια εμπορικής διαδικασίας περιλαμβάνουν:

Ω Προώθηση προϊόντος (marketing). Το marketing περιλαμβάνει μια σειρά από δραστηριότητες τόσο από την πλευρά του πωλητή προϊόντων και υπηρεσιών (π.χ. έρευνα αγοράς, σχεδιασμός προϊόντος, προώθηση και διαφήμιση προϊόντος κ.λ.π.) όσο και από την πλευρά του πιθανού αγοραστή (π.χ. επιλογή κατάλληλου προϊόντος, συλλογή πληροφοριών, επιλογή βέλτιστης προσφοράς κ.λ.π.). Στη διάρκεια των λειτουργιών αυτών, συνήθως υπάρχει ελάχιστη άμεση επαφή μεταξύ του αγοραστή και του πωλητή αλλά συμμετέχουν σ' αυτές και ενδιάμεσοι φορείς (π.χ. μεταπωλητές, αντιπρόσωποι, κ.λ.π.).

Ω Επιβεβαίωση συνεργασίας (contracting). Για τη διεκπεραίωση αυτής της διαδικασίας απαιτούνται:

- Από την πλευρά του αγοραστή, η συλλογή των προδιαγραφών του προϊόντος καθώς και άλλων όρων που σχετίζονται με τη συνεργασία με προμηθευτές (π.χ. μεταφοράς, παράδοσης και πληρωμής) και
- από την πλευρά του πωλητή, η διαπραγμάτευση για τους όρους συνεργασίας, η επεξεργασία των παραγγελιών σύμφωνα με τους συμφωνηθέντες όρους συνεργασίας κ.λ.π.

Στη διάρκεια των λειτουργιών αυτών και ιδιαίτερα κατά την διάρκεια των διαπραγματεύσεων, διεξάγονται επικοινωνίες μεταξύ των δύο μερών που βασίζονται κυρίως σε αδόμητες πληροφορίες και κείμενα.

Ω Διαχείριση αποθεμάτων (logistics). Εδώ περιλαμβάνονται όλες οι λειτουργίες που στοχεύουν στη διάθεση των παραγγελθέντων προϊόντων στον αγοραστή σύμφωνα με τους

όρους συνεργασίας. Λειτουργίες που περιλαμβάνονται στα πλαίσια αυτά αφορούν τη ζήτηση προϊόντων, τη μεταφορά, την υποδοχή και κατηγοριοποίηση των προϊόντων στην αποθήκη κ.λ.π. Κατά τη διάρκεια των λειτουργιών αυτών, συνήθως διεξάγονται δομημένες επικοινωνίες μεταξύ των συμμετεχόντων μερών, αγοραστή και πωλητή.

⌘ Διακανονισμός (settlement). Στη διαδικασία αυτή περιλαμβάνεται η τιμολόγηση προϊόντων και υπηρεσιών και η πληρωμή τους. Δεν πρόκειται απλώς για οικονομικό διακανονισμό αλλά για γενικότερο διακανονισμό των όρων συνεργασίας και εμπορικών εταιρών (π.χ. μπορεί να μη συντελείται μια απλή πληρωμή τιμολογίων αλλά και ο αμοιβαίος συμβιβασμός τους).

⌘ Επικοινωνία με Δημόσιους Φορείς (interfacing with administration). Όλα τα μέρη που συμμετέχουν στα πλαίσια του διεθνούς επιχειρηματικού περιβάλλοντος πρέπει σε κάποια σημεία του εμπορικού κύκλου να έρθουν σε επαφή με δημόσιους φορείς, για διάφορους λόγους (π.χ. διεκπεραίωση εισαγωγών / εξαγωγών, εξόφληση φόρων κ.λ.π.).

Το Ηλεκτρονικό Εμπόριο μπορεί να εφαρμοστεί σε μια ευρεία γκάμα επιχειρηματικών λειτουργιών που περιλαμβάνουν:

⌘ Ανταλλαγή πληροφοριών για προϊόντα και υπηρεσίες (πριν την πώληση). Η ανταλλαγή πληροφοριών, η διαφήμιση και ενημέρωση για προϊόντα και υπηρεσίες είναι ίσως η πλέον διαδεδομένη χρήση του Ηλεκτρονικού Εμπορίου. Για παράδειγμα, πάρα πολλές επιχειρήσεις διαθέτουν ηλεκτρονικές σελίδες μέσω των οποίων διαφημίζουν στο Internet τα προϊόντα και τις υπηρεσίες που παρέχουν. Οι περισσότερες προσφέρουν

παράλληλα και επιπλέον υπηρεσίες στους πελάτες τους και σε κάθε ενδιαφερόμενο.

- ❧ Υποστήριξη πελάτη (πριν και μετά την πώληση). Πολλές επιχειρήσεις δημιουργούν ομάδες συζητήσεων και επαφών με τους πελάτες τους, οι οποίοι με τον τρόπο αυτό μπορούν να επικοινωνούν όχι μόνο με τον προμηθευτή, αλλά και μεταξύ τους, ανταλλάσσοντας ιδέες, ερωτήσεις.
- ❧ Δημιουργία ηλεκτρονικών επιχειρήσεων (virtual enterprises) – Εμπορικά Κέντρα. Το Ηλεκτρονικό Εμπόριο παρέχει τη δυνατότητα δημιουργίας ηλεκτρονικών επιχειρήσεων στο δίκτυο (π.χ. ηλεκτρονικά καταστήματα, εταιρείες παροχής υπηρεσιών, κ.λ.π.). Επιπλέον πολλές επιχειρήσεις (κυρίως οι μικρομεσαίες) δημιουργούν Ηλεκτρονικά Εμπορικά Κέντρα δηλαδή ομάδες επιχειρήσεων που συνεργάζονται ηλεκτρονικά δημιουργώντας ένα Εμπορικό Κέντρο στο Internet. Μια ηλεκτρονική επιχείρηση (virtual enterprise) αποτελείται από δύο ή περισσότερα ηλεκτρονικά καταστήματα και παρέχει τη δυνατότητα στις επιχειρήσεις να δημιουργήσουν ισχυρούς και ανταγωνιστικούς ομίλους εταιρειών. Το γεγονός αυτό φαίνεται να αλλάζει το συσχετισμό δυνάμεων μεταξύ των επιχειρήσεων.
- ❧ Ηλεκτρονικές Τράπεζες. Αρκετές τράπεζες έχουν δημιουργήσει ηλεκτρονικές υπηρεσίες παρέχοντας ένα σύνολο δυνατοτήτων στους πελάτες. Οι ηλεκτρονικές τράπεζες επιτρέπουν στους πελάτες να χρεοπιστώνουν τους λογαριασμούς τους μέσα από το Internet, να μεταφέρουν κεφάλαια από ένα λογαριασμό σε άλλο ή ακόμη να κάνουν αίτηση για προέγκριση δανείου ή απόκτηση πιστωτικής ή άλλης κάρτας. Άλλες υπηρεσίες που προσφέρονται από τις τράπεζες είναι η εξυπηρέτηση των οικονομικών συναλλαγών των ιδεατών καταστημάτων (με

χρήση μηχανισμών ηλεκτρονικών πληρωμών) και η διεκπεραίωση των μηνυμάτων EDI, EFT, SWIFT κ.λ.π.

- ❧ Ηλεκτρονική διανομή. Στα πλαίσια της ηλεκτρονικής διανομής μπορούν να ενταχθούν υπηρεσίες on – line διάχυσης πληροφοριών με μηδαμινό, συνήθως, κόστος χρήσης. Για παράδειγμα, η εταιρεία Oracle διαθέτει μια ηλεκτρονική σελίδα στο Internet μέσω της οποίας οι πελάτες ενημερώνονται για τα προϊόντα της εταιρείας, μπορούν να μεταφέρουν τον υπολογιστή τους δωρεάν δοκιμαστικές εκδόσεις (demos) των προγραμμάτων της εταιρείας και, αν πληρώσουν μέσω πιστωτικής κάρτας, μπορούν να μεταφέρουν ολόκληρα προγράμματα! Ένα άλλο παράδειγμα προέρχεται από το χώρο των εφημερίδων και περιοδικών όπου πολλές εταιρείες παρέχουν τέτοιες υπηρεσίες στους πελάτες τους. Για παράδειγμα, η γνωστή βρετανική εφημερίδα Times και Sunday Times μπορεί να προσπελαστεί εξ ολοκλήρου ηλεκτρονικά και δωρεάν από οποιονδήποτε διαθέτει σύνδεση στο Internet.
- ❧ Ανάπτυξη κοινών επιχειρηματικών διαδικασιών (shared business processes) μεταξύ επιχειρήσεων. Τέτοιες διαδικασίες φέρνουν σε στενή επαφή τους συμμετέχοντες στο εμπορικό κύκλωμα, συσφίγγοντας τους επιχειρηματικούς δεσμούς και δυσχεραίνοντας με αυτό τον τρόπο την αλλαγή συνεργατών (lock – in). Για παράδειγμα, η αλυσίδα σούπερ – μάρκετ Tesco της Μεγάλης Βρετανίας έχει αναπτύξει ένα πολύπλοκο σύστημα ανατροφοδότησης των 540 καταστημάτων που διαθέτει στη χώρα. Κάθε πώληση προϊόντων που καταγράφεται στα ταμεία κάποιου καταστήματος μεταφέρεται ηλεκτρονικά στα κεντρικά γραφεία της εταιρείας. Εκεί γίνεται αυτόματος έλεγχος αποθεμάτων για το συγκεκριμένο κατάστημα και υπολογίζονται

οι ανάγκες ανατροφοδότησης κάθε καταστήματος με βάση τα προϊόντα που εμφανίζονται με υπόλοιπο κάτω από το όριο ασφαλείας. Η πληροφορία τελικά στέλνεται ηλεκτρονικά στο αντίστοιχο depot – αποθηκευτικό χώρο της εταιρείας. Εκεί, αν τα προϊόντα δεν υπάρχουν σε απόθεμα, παραγγέλλονται ηλεκτρονικά από τον κατάλληλο προμηθευτή. Μετά την παραλαβή από το depot, τα προϊόντα στέλνονται στο κατάστημα που τα χρειάζεται. Το όλο σύστημα ανατροφοδότησης λειτουργεί με τη στενή συνεργασία των προμηθευτών, οι οποίοι ουσιαστικά συμμετέχουν σε μια κοινή επιχειρηματική διαδικασία ανατροφοδότησης, των ραφιών στα καταστήματα του σούπερ – μάρκετ.

Βέβαια, η χρήση Ηλεκτρονικού Εμπορίου για όλες αυτές τις κατηγορίες συναλλαγών δεν είναι εύκολη. Το κόστος χρήσης ηλεκτρονικής επικοινωνίας δεν είναι το ίδιο για κάθε εφαρμογή και εξαρτάται από μια πληθώρα παραγόντων, όπως η εξοικείωση της επιχείρησης με την πληροφορική, η τυχόν ήδη χρήση δικτύων και ηλεκτρονικών μεθόδων επικοινωνίας, ο αριθμός των συναλλασσόμενων εταίρων, κ.α. Γενικά, μια επιχείρηση που χρησιμοποιεί ήδη την πληροφορική σε ικανοποιητικό βαθμό και συναλλάσσεται με άλλους εταίρους που κάνουν το ίδιο, δεν αντιμετωπίζει συνήθως το κόστος επένδυσης για χρήση του Ηλεκτρονικού Εμπορίου στον ανασχετικό παράγοντα. Αντίθετα, μια επιχείρηση που πρέπει να επενδύσει από την αρχή σε όλο τον απαραίτητο εξοπλισμό και τεχνογνωσία και ίσως χρειαστεί να «πριμοδοτήσει» κάποιους μικρούς πελάτες ή / και προμηθευτές της να κάνουν το ίδιο, ίσως χρειαστεί να αντιπαραβάλλει προσεκτικά τα κόστη με τα αναμενόμενα (άμεσα και στρατηγικά) οφέλη. Γεγονός πάντως είναι ότι σε μια τέτοια ανάλυση ιδιαίτερη

βαρύτητα έχουν και κριτήρια που δεν μπορούν να μεταφραστούν άμεσα σε χρηματικούς όρους: π.χ το προβάδισμα έναντι του ανταγωνισμού σε τεχνολογίες αιχμής.

Επιπρόσθετα, η χρήση μεθόδων Ηλεκτρονικού Εμπορίου σε κάθε ένα από τα προαναφερόμενα είδη επιχειρηματικών λειτουργιών δεν είναι το ίδιο εύκολη λόγω της ενδεχόμενης ύπαρξης νομικών ή άλλων κανονιστικών περιορισμών. Έτσι, η χρήση του Ηλεκτρονικού Εμπορίου για διαφήμιση ή για ανταλλαγή πληροφοριών για προϊόντα είναι ίσως εύκολη. Δεν ισχύει όμως το ίδιο και για τις ηλεκτρονικές πληρωμές, παρόλο που οι τεχνολογίες που επιτρέπουν τη διακίνηση «ηλεκτρονικού χρήματος» είναι ήδη αρκετά ώριμες για ευρεία χρήση. Οι νομοθεσίες των περισσότερων κρατών θα χρειαστεί να τροποποιηθούν για να επιτρέψουν τέτοιες συναλλαγές, διαφυλάσσοντας παράλληλα τα συμφέροντα των κρατών και διατηρώντας τη δυνατότητα νομικών και φορολογικών ελέγχων από τις αρχές.

Λόγω των παραπάνω συνθηκών, τα οφέλη που αποκομίζουν οι επιχειρήσεις αντικατοπτρίζονται και στους καταναλωτές (παράλληλα κέρδη). Κάθε επιχειρηματική ευκαιρία που παρέχει η χρήση του Ηλεκτρονικού Εμπορίου σε έναν προμηθευτή μπορεί στις περισσότερες περιπτώσεις να μεταφραστεί και σε ένα αντίστοιχο όφελος για τους πελάτες του. Με την έννοια αυτή, το Ηλεκτρονικό Εμπόριο αποτελεί επιχειρηματική καινοτομία, αφού για να αποδώσει καρπούς δεν στηρίζεται στον ανταγωνισμό (win – lose επιχειρηματικές σχέσεις), αλλά στη συνεργασία μεταξύ των εμπλεκόμενων για το αμοιβαίο τους κέρδος (win – win σχέσεις).

Πλεονεκτήματα του ηλεκτρονικού εμπορίου για τον καταναλωτή:

- Τα ηλεκτρονικά καταστήματα είναι ανοιχτά 24 ώρες το 24ωρο. Με άλλα λόγια οποιαδήποτε στιγμή το επιθυμείτε, μπορείτε να αγοράσετε π.χ. ένα CD, ένα αεροπορικό εισιτήριο, ή ακόμη και τα μονωτικά υλικά που χρειάζονται για την οικοδομή σας.
- Το κόστος των προϊόντων που πωλούνται μέσω του Internet είναι κατά γενικό κανόνα πολύ χαμηλότερο από τις τιμές του εμπορίου, αφού ένα ηλεκτρονικό κατάστημα είναι απαλλαγμένο από μεγάλο μέρος του λειτουργικού κόστους ενός πραγματικού καταστήματος (ενοικίαση χώρου και «αέρα», ηλεκτρικό, νερό, κ.λ.π.) και γενικά απαιτεί πολύ λιγότερο υπαλληλικό προσωπικό.
- Η αγορά είναι πραγματικά παγκόσμια. Με άλλα λόγια μπορείτε μέσω του υπολογιστή σας να αγοράσετε ακόμα και κάτι το οποίο δεν κυκλοφορεί στην Ελλάδα, χωρίς να πρέπει πια να περιμένετε πότε κάποιος φίλος σας θα ταξιδέψει στο εξωτερικό για να σας το φέρει.
- Η συναλλαγή είναι γρήγορη και άμεση. Με άλλα λόγια, από τη στιγμή που ολοκληρώνετε την παραγγελία σας, το αργότερο σε 3 – 4 ημέρες την έχετε λάβει, ακόμα και αν εκείνη τη στιγμή το προϊόν βρισκόταν στην άλλη άκρη του κόσμου.
- Αλλά το πιο πρακτικό και πιο σημαντικό όφελος για τον καταναλωτή είναι το ότι ο καθένας βρίσκει αυτό που θέλει, όποτε το θέλει, χωρίς να κάνει βήμα, χωρίς δηλαδή κόπο και χωρίς καμία σπατάλη χρόνου. Με άλλα λόγια απλά και εύκολα ψώνια από το σπίτι ή το γραφείο!!!
- Πλεονεκτήματα του ηλεκτρονικού εμπορίου για την εταιρεία:
- Κάθε εταιρεία που έχει ηλεκτρονική παρουσία μπορεί να διευρύνει τον κύκλο εργασιών της επεκτείνοντας τα γεωγραφικά όρια των συναλλαγών της. Αυτό σημαίνει πως

κάθε επιχείρηση που διαθέτει τα προϊόντα της online μπορεί και αποκτά πελάτες σε περιοχές που βρίσκονται μακριά από την έδρα της, ακόμα και στο εξωτερικό. Με άλλα λόγια, κάθε επιχείρηση που έχει ηλεκτρονικό κατάστημα, είναι σαν να έχει υποκαταστήματα σε πολλές περιοχές και μάλιστα με ελάχιστο κόστος.

- Κάθε εταιρεία που χρησιμοποιεί τις νέες τεχνολογίες – όπως το Internet – γίνεται εξ ορισμού πιο ανταγωνιστική, αφού μπορεί να ενημερώνεται πιο εύκολα για τις τρέχουσες εξελίξεις στο χώρο της. Με άλλα λόγια και με δεδομένο το ότι σε λίγα χρόνια όλες οι εμπορικές δραστηριότητες θα γίνονται μέσω Internet, το ηλεκτρονικό εμπόριο είναι η νέα μεγάλη πρόκληση για κάθε εταιρεία που θέλει να είναι ανταγωνιστική.
- Οι ηλεκτρονικές συναλλαγές επιτρέπουν την αμφίδρομη σχέση μεταξύ επιχείρησης και καταναλωτή (interaction). Αυτό σημαίνει πως κάθε εταιρεία μέσω των ηλεκτρονικών συναλλαγών μπορεί να συλλέξει πολλά στοιχεία για τις συνήθειες, τις ανάγκες και τα γούστα των καταναλωτών και σύμφωνα με αυτά να αναπροσαρμόσει την πολιτική της προς το θετικότερο.
- Τέλος, γνωρίζοντας τις συγκεκριμένες ανάγκες των πελατών τους, οι εταιρείες μπορούν να προχωρήσουν στη δημιουργία συγκεκριμένων προϊόντων είτε ανταποκρινόμενων στη δημιουργία συγκεκριμένων προϊόντων είτε ανταποκρινόμενων σε έναν καταναλωτή, είτε σε μια ομάδα καταναλωτών που χρειάζονται ένα προϊόν το οποίο δεν υπάρχει ακόμα στην αγορά.

Η πλήρης εκμετάλλευση των δυνατοτήτων και ευκαιριών που προσφέρει η χρήση μεθόδων Ηλεκτρονικού Εμπορίου στην

Κοινωνία των Πληροφοριών, επέρχεται μόνο όταν η τεχνολογία συνδυάζεται με (και υποστηρίζει) τον ανασχεδιασμό των επιχειρηματικών διαδικασιών προς την κατεύθυνση της επίτευξης συγκεκριμένων επιχειρηματικών στόχων.

Είναι γεγονός ότι η ραγδαία ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εμπορίου θα έχει επιπτώσεις στο θέμα της απασχόλησης και των εργασιακών σχέσεων, ιδίως στον κλάδο του εμπορίου. Το ποια όμως έκταση θα λάβουν και το αν το τελικό ισοζύγιο θα είναι θετικό, δε μπορεί να το υπολογίσει σήμερα κανείς με βεβαιότητα.

Σήμερα υπολογίζεται ότι περίπου 23 εκατομμύρια νοικοκυριά είναι παγκοσμίως συνδεδεμένα με το Internet, στοιχείο το οποίο μεταφράζεται σε 55 – 60 εκατομμύρια χρήστες. Άλλοι υπολογισμοί αναφέρουν ότι έως την επόμενη πενταετία οι χρήστες Internet θα έχουν ανέλθει σε 550 εκατομμύρια, δηλαδή περίπου το 10% του πληθυσμού. Στη μελέτη της Eurofiel και του EuroCimmerce αναφέρεται ότι ήδη, στην Ευρώπη λειτουργούν περίπου 150.000 εμπορικά sites στο Internet, τα οποία από μόνα τους έχουν δημιουργήσει κατά τους υπολογισμούς 3.000 νέες θέσεις εργασίας, ενώ στις ΗΠΑ όπου το ηλεκτρονικό εμπόριο είναι πολύ περισσότερο αναπτυγμένο υπολογίζεται ότι έχει δημιουργήσει 760.000 θέσεις εργασίας.

Είναι λοιπόν φανερό ότι η ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εμπορίου και η δημιουργία κάποια στιγμή μιας κρίσιμης μάζας χρηστών – καταναλωτών μέσω ηλεκτρονικού εμπορίου, παρουσιάζει τεράστιες δυνατότητες επιχειρηματικής δράσης και δημιουργίας θέσεων εργασίας που αναγκαστικά θα οδηγήσει σε μεγάλης έκτασης διαρθρωτικές αλλαγές κυρίως στους κλάδους του εμπορίου και του τουρισμού. Εδώ κυρίως αλλά όχι αποκλειστικά, αναμένεται να σημειωθούν ανακατατάξεις με τη δημιουργία νέων

επιχειρήσεων, την επέκταση άλλων αλλά ίσως και τη δημιουργία προβλημάτων βιωσιμότητας ορισμένων παραδοσιακών εμπορικών επιχειρήσεων.

Ως αποτέλεσμα, το ηλεκτρικό εμπόριο θα επιφέρει και σημαντικές επιπτώσεις στην αγορά εργασίας. Οι επιπτώσεις αυτές αναφέρονται περισσότερο στις μορφές εργασίας που θα αναπτυχθούν και τα προσόντα των εργαζομένων που θα απαιτηθούν.

Από τη μια πλευρά, αν για παράδειγμα το ηλεκτρονικό εμπόριο αποκτήσει ένα σημαντικό μέρος της αγοράς με αντίστοιχη μείωση των παραδοσιακών μορφών πώλησης στα καταστήματα, τότε θα υπάρξουν πιθανά απολύσεις ιδίως στα μεγάλα καταστήματα. Παράλληλα όμως, πάντα θα υπάρχει η αναγκαιότητα της «φυσικής» παράδοσης των προϊόντων. Ίσως υπάρξει μείωση της παραδοσιακής «εξόρμησης» στα καταστήματα για ψώνια αλλά θα αυξηθούν οι ανάγκες για παραδόσεις των προϊόντων.

Από την άλλη πλευρά, και καθώς η αγορά του ηλεκτρονικού εμπορίου θα αναπτύσσεται, οι νέες τεχνολογίες θα δημιουργήσουν νέα εξειδικευμένα επαγγέλματα πληροφορικής (όπως για παράδειγμα πωλητές μέσω Η/Υ, διαχειριστές – συντηρητές δικτύων, υπεύθυνοι ασφαλείας ηλεκτρονικών συναλλαγών κ.λ.π.) σε επιχειρήσεις που θα σχεδιάζουν και θα λειτουργούν ηλεκτρονικά καταστήματα για τρίτους ή για εμπορικές επιχειρήσεις που θα ενσωματώνουν το ηλεκτρονικό εμπόριο στη δομή τους.

Σύμφωνα με την έρευνα της ομάδας του HELTRUN, τα νέα προσόντα και καθήκοντα για τους εργαζομένους στο ηλεκτρονικό εμπόριο θα εστιαστούν σε τρεις κυρίως μορφές δραστηριότητας: α) στην διαχείριση της προώθησης των προϊόντων, στο marketing και την παρακολούθηση των ανταγωνιστών, β) στη διαχείριση των

επικοινωνιών ανάμεσα στην επιχείρηση, τους προμηθευτές και τους πελάτες και γ) στη διαχείριση της πληροφορικής και τεχνολογικής υποδομής και των επικοινωνιών.

Σε ότι αφορά τις επιχειρήσεις που θα δραστηριοποιηθούν στον τομέα του ηλεκτρονικού εμπορίου, η εισαγωγή του θα απαιτήσει αλλαγές σε βασικές λειτουργίες και διαδικασίες, στις μορφές και την οργάνωση της εργασίας (π.χ. τηλε – εργασία), καθώς και αλλαγές που συνδέονται με τα πωλούμενα προϊόντα μέσα από τα νέα κανάλια προώθησης και διανομής (π.χ. νέες μέθοδοι marketing και προώθησης). Σύμφωνα με τη μελέτη του HELTRUN για παράδειγμα, η άμεση επαφή επιχείρησης – πελάτη μπορεί ακόμη να οδηγήσει και στην μείωση του ρόλου των λιανεμπορικών επιχειρήσεων, που διαμεσολαβούν για την πώληση, αφού θα υπάρχει η δυνατότητα άμεσης πώλησης από τον κατασκευαστή στον πελάτη. Από την πλευρά τους οι λιανέμποροι και προκειμένου να μη μείνουν έξω από την αλυσίδα διανομής θα πρέπει να προχωρήσουν σε αλλαγές εκμεταλλευόμενοι τις ειδικές γνώσεις που έχουν για τα προϊόντα και τα χαρακτηριστικά τους και παρέχοντας εξειδικευμένες υπηρεσίες με ηλεκτρονική μορφή.

Από την πλευρά των εργαζομένων, η ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εμπορίου – πέρα από τις επιπτώσεις στην απασχόληση – θα αλλάξει και το τοπίο των εργασιακών σχέσεων και των συνθηκών εργασίας, καθώς οι νέες ανάγκες που θα προκύψουν θα οδηγήσουν σε ακόμα μεγαλύτερη ευελιξία και ελαστικοποίηση της εργασίας.

Στο πλαίσιο αυτό, το ηλεκτρονικό εμπόριο αναμένεται να έχει σημαντικές επιπτώσεις στα ωράρια εργασίας, στη διαθεσιμότητα του εργαζομένου για εργασία, στις άδειες και τα ρεπό, στην υγιεινή

και ασφάλεια στους χώρους εργασίας αλλά και στα ασφαλιστικά δικαιώματα. Γενικά θα πρέπει να αναμένεται μια μείωση της ανάγκης για φυσική παρουσία του εργαζόμενου στον τόπο εργασίας και αύξηση της εργασίας από απόσταση (τηλε – εργασία). Επίσης θα πρέπει να αναμένεται αυξημένη ευελιξία σε ότι αφορά το χρόνο εργασίας, είτε με τη μορφή της μερικής απασχόλησης και των διακεκομμένων ωραρίων, είτε με τη μορφή της απασχόλησης με βάση το έργο που πρέπει να παραδοθεί.

Το θέμα της εκπαίδευσης και κατάρτισης για τους εργαζομένους στο ηλεκτρονικό εμπόριο είναι ιδιαίτερα σημαντικό γιατί τα νέα προσόντα, οι ικανότητες και δεξιότητες που θα απαιτηθούν θα είναι ιδιαίτερα αυξημένα. Η δια βίου εκπαίδευση θα αποτελέσει σημείο κλειδί για την προσαρμογή των εργαζομένων στις συνθήκες.

Όσο είναι αλήθεια ότι το Ηλεκτρονικό Εμπόριο μπορεί να είναι πολύτιμο εργαλείο στα χέρια μιας επιχείρησης, άλλο τόσο επίσης αληθεύει το γεγονός ότι η χρήση του δε μπορεί να προσδώσει τα ίδια οφέλη σε κάθε είδος και τύπο επιχείρησης. Επιπλέον το Ηλεκτρονικό Εμπόριο μπορεί να επηρεάσει τη λειτουργία και τη δομή μιας επιχείρησης καθώς επίσης να μεταβάλλει τον τρόπο εργασίας και να αναδιαμορφώνει το ρόλο των εργαζομένων. Έτσι είναι απαραίτητο για τις επιχειρήσεις, προτού δεσμεύσουν πόρους σε οποιαδήποτε προσπάθεια, να αξιολογήσουν προσεκτικά τα ακόλουθα:

- Μπορεί η χρήση του Ηλεκτρονικού Εμπορίου να βοηθήσει την επιχείρηση να πετύχει τους στόχους της καλύτερα;
- Σε ποιους τομείς της επιχειρηματικής λειτουργίας είναι προσφορότερο να χρησιμοποιηθούν τεχνολογίες και πρακτικές Ηλεκτρονικού Εμπορίου;

- Ποιος συνδυασμός τεχνολογιών μπορεί να επιφέρει τα καλύτερα αποτελέσματα με το μικρότερο δυνατό κόστος επένδυσης και το ελάχιστο ρίσκο;
- Τι είδους και τι έκτασης οργανωτικές αλλαγές θα αποκτήσει η εφαρμογή του Ηλεκτρονικού Εμπορίου μέσα σε μια επιχείρηση;
- Πώς μπορεί το Ηλεκτρονικό Εμπόριο να μεταβάλλει τις σχέσεις μιας επιχείρησης με τους επιχειρηματικούς της εταίρους;
- Πόσο θα τροποποιηθεί ο τρόπος εργασίας των υπαλλήλων της επιχείρησης και τι ανακατατάξεις θα επιφέρει το Ηλεκτρονικό Εμπόριο στη δομή και την ιεραρχία της εταιρείας καθώς επίσης και στις σχέσεις των εργαζομένων με την επιχείρηση;

Αυτό που σίγουρα απαιτείται είναι μια επιχείρηση να μπορεί να αξιολογήσει σωστά τις ευκαιρίες και τους κινδύνους που μπορεί να συνεπάγεται η υιοθέτηση του Ηλεκτρονικού Εμπορίου, αλλά και να επιλέξει τη σωστή στρατηγική και το πλάνο εφαρμογής του. Κάτι τέτοιο όμως είναι εξαιρετικά δύσκολο για τους εξής λόγους:

❧ Το Ηλεκτρονικό Εμπόριο είναι μια σχετικά καινούρια έννοια και για το λόγο αυτό δεν υπάρχει ακόμη διαθέσιμη σε ευρεία βάση πρακτική εμπειρία που θα βοηθούσε στην αξιολόγηση και ασφαλή εξαγωγή συμπερασμάτων. Έτσι, ο πειραματισμός και η επιχειρηματική διαίσθηση είναι τις περισσότερες φορές οι βασικότεροι μηχανισμοί υιοθέτησης του Ηλεκτρονικού Εμπορίου.

❧ Η αξιολόγηση των ευκαιριών, των δυνατοτήτων αλλά και των κινδύνων που συνεπάγεται η υιοθέτηση μεθόδων Ηλεκτρονικού

Εμπορίου είναι εξαιρετικά δυσχερής γιατί εξαρτάται από μια πληθώρα παραγόντων όπως το είδος επιχειρηματικής δραστηριότητας, το μέγεθος της επιχείρησης, ο βαθμός εξοικείωσής της με τη χρήση νέων τεχνολογιών και μοντέρνων μεθόδων διοίκησης, η γενικότερη στρατηγική και θέση της στην αγορά, και πολλοί άλλοι.

Το Ηλεκτρονικό Εμπόριο δρα ως καταλύτης στις υπάρχουσες ισορροπίες και καταρρίπτει παραδοχές και δεδομένα που μέχρι πριν λίγα χρόνια θεωρούνταν απαραβίαστοι κανόνες για το παγκόσμιο εμπόριο. Έτσι, χώρες που μέχρι πρόσφατα βρίσκονταν στη σκιά άλλων ισχυρότερων κρατών απέκτησαν σημαντικά στρατηγικά πλεονεκτήματα εκμεταλλευόμενες τις δυνατότητες της σύγχρονης τεχνολογίας.

Ο δισταγμός των περισσότερων επιχειρήσεων αλλά και των καταναλωτών οφείλεται κυρίως στην ανησυχία για την ασφάλεια του δικτύου αλλά και των συναλλαγών που πραγματοποιούνται σ' αυτό.

Αυτό είναι και το μείζον πρόβλημα που πρέπει να αντιμετωπισθεί και να καθησυχάσει έτσι τόσο τους επιχειρηματίες, όσο και τους υποψήφιους πελάτες.

Είναι γνωστές πολλές περιπτώσεις καταστροφής δεδομένων, εξαπάτησης ή κλοπής χρημάτων, υποκλοπής προσωπικών ή οικονομικών πληροφοριών (π.χ. αριθμοί πιστωτικών καρτών) κ.λ.π.

Με βάση αυτά ως δεδομένα διαπιστώνουμε ότι η ασφάλεια στο ηλεκτρονικό εμπόριο σημαίνει εξασφάλιση στον καταναλωτή ότι οι συναλλαγές που πραγματοποιεί μέσω του δικτύου είναι απόρρητες και δε μπορούν να επεξεργαστούν από κανένα τρίτο πρόσωπο. Επίσης, να γνωρίζει ότι η συγκεκριμένη σελίδα του

Web που επισκέπτεται ανήκει στη συγκεκριμένη εταιρεία και ότι δε θα δει τα προσωπικά του στοιχεία δημοσιευμένα κάπου στο Internet.

Ένα σύστημα ηλεκτρονικού εμπορίου για να είναι επιτυχημένο θα πρέπει να είναι ασφαλές. Αυτός είναι ο κύριος παράγοντας που το κρίνει. Για να μπορέσει όμως το σύστημα να είναι ασφαλές θα πρέπει να είναι καταγραμμένα με πλήρη σαφήνεια τα σημεία στα οποία είναι ευάλωτο και με συγκεκριμένες τεχνικές να τα αντιμετωπίσει με επιτυχία.

Οι κυριότερες απειλές και επιθέσεις στις οποίες οι εμπορικές δραστηριότητες σε δικτυωμένα περιβάλλοντα είναι ευάλωτες και χρειάζονται επισήμανση είναι οι εξής:

- Πρόσβαση χωρίς εξουσιοδότηση σε δικτυακούς πόρους
- Καταστροφή πληροφοριών και πόρων
- Μεταβολή πληροφοριών ή εισαγωγή νέων
- Αποκάλυψη πληροφοριών σε μη εξουσιοδοτημένα άτομα
- Πρόκληση διάρρηξης και διακοπή δικτυακών υπηρεσιών
- Κλοπή πληροφοριών και δικτυακών πόρων
- Άρνηση λήψης υπηρεσιών και άρνηση λήψης ή αποστολής πληροφοριών
- Κατοχή υπηρεσιών χωρίς άδεια
- Αποκάλυψη σε τρίτους κατά τη διάρκεια της συναλλαγής εμπιστευτικών στοιχείων.

Θεωρείται ίσως το πλέον σημαντικό στοιχείο η κατανόηση αυτών των προβλημάτων. Μόνο με αυτό τον τρόπο μπορούν οι εφαρμογές και οι τεχνολογίες του ηλεκτρονικού εμπορίου να αντιμετωπίσουν τα θέματα αυτά. Με βάση αυτό μπορεί ο διαχειριστής του συστήματος ή ο υπεύθυνος ασφαλείας μιας

επιχείρησης να επιλέξει κατάλληλα και με καλή απόδοση συστήματα που ελέγχουν και προστατεύουν τις πληροφορίες που είναι κρίσιμες για τον τομέα αυτό.

Οι πλέον διαδεδομένοι μέθοδοι προστασίας είναι οι εξής:

- Σύστημα password
- Απόκρυψη των στοιχείων
- Ασφάλεια βασισμένη στην εμπιστοσύνη

Έχει γίνει σαφές ότι η ασφάλεια στο ηλεκτρονικό εμπόριο έχει δημιουργήσει πλήθος συζητήσεων και έρευνας, πράγμα που καθιστά επιφυλακτικό ένα μεγάλο μέρος του αγοραστικού και επιχειρηματικού κόσμου. Αυτή η επιφύλαξη είναι δικαιολογημένη διότι στην καθημερινή μας ζωή, λίγο ασχολούμαστε με την ασφάλεια των συναλλαγών.

Μια ιδιαιτερότητα του Διαδικτύου είναι ότι επιτρέπεται σε οποιονδήποτε στον κόσμο να χρησιμοποιεί τους υπολογιστές κάποιου οργανισμού. Αυτό όμως αποτελεί μια λεγόμενη «τρύπα» στην ασφάλεια του οργανισμού και πρέπει ο υπεύθυνος να είναι πολύ προσεκτικός στη σχεδίαση, υλοποίηση και λειτουργία του συστήματος ώστε να διασφαλισθεί η ακεραιότητα των πληροφοριών και των δεδομένων τους.

Ένα άλλο σημείο στο οποίο δίνεται έμφαση είναι το γεγονός ότι το Διαδίκτυο είναι δημόσιο. Δεν ανήκει πουθενά και όλοι συμμετέχουν ενεργά σ' αυτό. Αυτό που το κρατά ενωμένο είναι μια κοινή συμφωνία που έχει γίνει σε κοινά πρωτόκολλα που χρησιμοποιούνται και στο γεγονός ότι τα δίκτυα επιτρέπουν την κίνηση μεταξύ τους. Έτσι, τις πρώτες ημέρες του Διαδικτύου, λόγω έλλειψης γραμμών τα πακέτα που κινούνταν πέρναγαν από πανεπιστημιακά δίκτυα, με συνέπεια κάθε ικανός φοιτητής να μπορεί να βλέπει το περιεχόμενο αυτών των πακέτων. Με την

πάροδο του χρόνου όμως και την εξέλιξη της τεχνολογίας αυτό αποφεύχθηκε.

Ένα δίκτυο υπολογιστών δίνει τη δυνατότητα σε κάποιον να παρακολουθεί ταυτόχρονα πολλές συζητήσεις. Αυτό σημαίνει ότι μπορεί κάποιος μόλις «ακούσει» κάτι ενδιαφέρον, να παρέμβει. Αυτό συμβαίνει διότι ο υπολογιστής μπορεί να προγραμματισθεί ώστε να ψάχνει για συγκεκριμένες φράσεις όπως αριθμοί πιστωτικών καρτών, χωρίς ο εισβολέας να κάνει κάποια επιπλέον δουλειά.

Το γεγονός ότι οι υπολογιστές μπορούν να προγραμματισθούν δημιουργεί πολλά και σοβαρά προβλήματα. Αυτό συμβαίνει, διότι κάποιος δεν χρειάζεται να είναι έμπειρος εισβολέας, το μόνο που κάνει είναι να αναζητήσει στο δίκτυο άλλους έμπειρους εισβολείς, με αρκετή πείρα στον τομέα αυτό και να κάνουν αυτοί τον απαραίτητο προγραμματισμό στον υπολογιστή, με συνέπεια τη δημιουργία ενός επικίνδυνου εισβολέα.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να προσθέσουμε και να τονίσουμε το γεγονός ότι στο ηλεκτρονικό εμπόριο δεν υπάρχει κάποια διαπροσωπική σχέση. Όλοι βρισκόμαστε πίσω από ένα μηχάνημα, χωρίς να συνομιλούμε με κάποιον άνθρωπο για την ολοκλήρωση μιας παραγγελίας. Έχοντας αυτό ως δεδομένο καθώς και την γενική αντίληψη ότι πιο εύκολα λες ψέματα σε ένα μηχάνημα παρά σε έναν άνθρωπο, παρατηρούμε ότι οι ενδεχόμενοι εισβολείς στο σύστημά μας αυξάνονται με γεωμετρική πρόοδο.

Όταν κάποιος επισκέπτεται ένα Web site, θέλει να είναι εγγυημένος ότι αυτό που βλέπει και συνδιαλέγεται είναι πραγματικά αυτό που βλέπει. Ο καταναλωτής χρειάζεται αυτή τη

σιγουριά, την εγγύηση που προσφέρει το μαγαζί που θα πάει και θα αγοράσει κάτι. Έτσι λοιπόν απαιτεί την πλήρη αντιστοιχία του φυσικού κόσμου με τον κόσμο του Διαδικτύου, όχι μόνο στα παρεχόμενα προϊόντα αλλά και στην εγγύηση της συνδιαλλαγής.

Το όραμα που διέπει τη δέσμευση των δράσεων για το ηλεκτρονικό εμπόριο θα πρέπει να στοχεύει στην ανάδειξη της Ελλάδας σε ισότιμο και ισχυρό εταίρο του σύγχρονου διεθνούς εμπορικού περιβάλλοντος. Η ορθολογιστική χρήση των τεχνολογιών και των πρακτικών του ηλεκτρονικού εμπορίου μπορεί να οδηγήσει στην επίτευξη στρατηγικών και ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων για τις ελληνικές επιχειρήσεις, με συνέπεια την αύξηση της παραγωγικότητας και της διεθνούς ανταγωνιστικότητας της χώρας.

Η ελληνική αγορά του Ηλεκτρονικού Εμπορίου βρίσκεται σε μια διαρκή φάση ανάπτυξης κατά τα δύο τελευταία χρόνια. Παρότι ο αριθμός των επιχειρήσεων που χρησιμοποιούν παραδοσιακές τεχνολογίες Ηλεκτρονικού Εμπορίου κυρίως για business – to – business επικοινωνίες (όπως το παραδοσιακό EDI) έχει σταθεροποιηθεί σε σχετικά χαμηλά επίπεδα και κυρίως στον κλάδο του λιανεμπορίου παρουσιάζεται ένα διαρκώς αυξανόμενο ενδιαφέρον για εφαρμογές που αφορούν την σχέση business – to – consumer και τις on – line πωλήσεις προϊόντων και υπηρεσιών. Η επιχειρηματική χρήση του Ηλεκτρονικού Εμπορίου προωθήθηκε κυρίως από τα μέσα της δεκαετίας του 1990 στα πλαίσια του ECR – Ελλάς, όπου 90 επιχειρήσεις του λιανικού εμπορίου (βιομηχανία και super markets) οργανωμένα προσπαθούν να αυτοματοποιήσουν τις συναλλαγές τους αξιοποιώντας το EDI.

Οι συνεχείς ζυμώσεις στον χώρο της Πληροφορικής δεν ήταν δυνατόν να αφήσουν ανεπηρέαστη την αγορά του Ηλεκτρονικού

Εμπορίου. Εξαγορές και στρατηγικές συνεργασίες που ανακοινώνονται όλο και συχνότερα, μεταβάλλουν διαρκώς το χάρτη της αγοράς αυτής και αλλάζουν τις ισορροπίες της, αποδεικνύοντας παράλληλα τη δυναμική της. Ταυτόχρονα, όλο και περισσότερες εταιρείες Πληροφορικής ανακοινώνουν την πρόθεσή τους να αναπτύξουν και να προσφέρουν υπηρεσίες Ηλεκτρονικού Εμπορίου, δημιουργώντας μια εικόνα υπερπροσφοράς σε σχέση με τον αριθμό των επιχειρήσεων – χρηστών των νέων τεχνολογιών στη χώρα μας.

Πρόσφατες κινήσεις συνεργασιών και συγχωνεύσεων αναμένεται να αλλάξουν το τοπίο της αγοράς των ISPs, να ενισχύσουν τον ανταγωνισμό στην χώρα μας, και πιθανά να επισπεύσουν τη λεγόμενη σύγκλιση των τηλεπικοινωνιακών υποδομών που θα οδηγήσει στην προσφορά ολοκληρωμένων υπηρεσιών Ηλεκτρονικού Εμπορίου στον τελικό καταναλωτή. Συνεργασίες με ιδιαίτερη προστιθέμενη αξία είναι αυτές που γίνονται με χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς (μεγάλοι πελάτες και φυσικό δίκτυο) και με εκδοτικούς οργανισμούς (σημαντικό περιεχόμενο).

Όσον αφορά την Ελλάδα, μέχρι πρότινος, το Internet αποτελούσε ένα ακόμη κανάλι προώθησης και προβολής προϊόντων και υπηρεσιών χωρίς να προσφέρει την δυνατότητα στον τελικό καταναλωτή να υλοποιεί τις αγορές του μέσω αυτού. Αυτή τη στιγμή γίνονται οι πρώτες προσπάθειες για την δημιουργία ηλεκτρονικών καταστημάτων τα οποία ολοκληρώνουν τον εμπορικό κύκλο (προώθηση και πώληση προϊόντων, ανταλλαγή πληροφοριών και παραστατικών με προμηθευτές, κ.λ.π.). Ήδη, η δυνατότητα υλοποίησης παραγγελιών μέσω τηλεφώνου, την οποία έχουν σταδιακά υιοθετήσει και εφαρμόσει γνωστές αλυσίδες

σούπερ μάρκετ στην χώρα μας, αποτελεί έναν προθάλαμο για την αποτελεσματική μετάβαση στον χώρο του Internet αφού «εκπαιδεύει» κατά κάποιο τρόπο τους καταναλωτές στην αγορά προϊόντων «απομακρυσμένα» χωρίς την ανάγκη επίσκεψής τους στο κατάστημα. Για να αναπτυχθεί το εμπόριο με ηλεκτρονικά μέσα είναι αναγκαίο να υπάρξει και στην Ελλάδα σημαντικό ποσοστό καταναλωτών που αγοράζουν συνειδητά από απόσταση.

Όσον αφορά την χρήση του Internet στην Ελλάδα, επικεντρώνεται κατά κύριο λόγο στην άντληση πληροφοριών και ειδήσεων (32%) καθώς και στη χρήση e – mail από το γραφείο (22%). Πάντως τα ποσοστά των καταναλωτών που αγοράζουν μέσω του Internet είναι ιδιαίτερα χαμηλά όταν μάλιστα αναφερόμαστε σε ολοκληρωμένη εμπορική πράξη (π.χ. πληρωμή). Γενικά, μόνο το 6% των χρηστών Internet το χρησιμοποιούν αυτή τη στιγμή για αγορές (και μάλιστα δεν είναι εξακριβωμένη και η συχνότητα των αγορών) ενώ το δυνητικό ποσοστό αναμένεται να φθάσει το 1/3 σε 3 – 5 χρόνια κάτω όμως από συγκεκριμένες συνθήκες και προϋποθέσεις (κυρίως αξιοποιώντας την κινητή τηλεφωνία και την ψηφιακή τηλεόραση). Αυτή η προοπτική δικαιολογεί και τις πρόσφατες επιχειρηματικές δραστηριότητες στην Ελλάδα για την λειτουργία ηλεκτρονικών καταστημάτων.

Θα πρέπει επίσης να σημειωθεί και η διαρκής αύξηση των ελληνικών Τραπεζών που δραστηριοποιούνται στο Internet μέσω των υπηρεσιών Web Banking και θα πρέπει να αναμένεται ραγδαία αύξηση στην αγορά Τραπεζικών Υπηρεσιών μέσω του Internet και άλλων εναλλακτικών καναλιών. Ιδιαίτερα θετική εξέλιξη είναι η δυνατότητα που προσφέρει ήδη Ελληνική Τράπεζα για ασφαλείς ηλεκτρονικές πληρωμές μέσω Internet.

Οι ιδιωτικές πρωτοβουλίες και επενδύσεις για ανάπτυξη νέων επιχειρηματικών μορφών που αξιοποιούν το Ηλεκτρονικό Εμπόριο θα ενταθούν τα επόμενα χρόνια. Οι επιτυχημένες όμως προσπάθειες θα προέλθουν (με βάση τα παραδείγματα από το εξωτερικό) από νέους επιχειρηματίες που θα αξιοποιήσουν τη νέα Χρηματιστηριακή Αγορά και τα Venture Capitals παρά από μεγάλες εταιρείες πληροφορικής που κυρίως εκμεταλλεύονται τον όρο «Ηλεκτρονικό Εμπόριο» για την καλύτερευση της ευρύτερης μετοχικής τους θέσης. Όλοι οι φορείς θα πρέπει να προσπαθήσουν για την δημιουργία της ανάλογης υποδομής (χρηματοδότηση, θεσμικά) που θα επιτρέψει το ηλεκτρονικό επιχειρείν (e – Business) από τη νέα γενιά των Ελλήνων επιχειρηματιών.

Ήδη λειτουργούν και ορισμένα on – line καταστήματα, όπως αυτά των αλυσίδων καταστημάτων υψηλής τεχνολογίας Πλαίσιο, One Way, Microland και E – motion, των βιβλιοπωλείων Λιβάνης και Παπασωτηρίου, των σούπερ μάρκετ Βερόπουλος και αρκετών ακόμη. Παράλληλα, πολλά on – line καταστήματα βρίσκονται σε φάση δημιουργίας, όπως αυτό του ομίλου Γερμανός. Επιπλέον, σύντομα αναμένεται να δίνεται η δυνατότητα για on – line αγορές μέσω των κινητών μας τηλεφώνων.

Αν στο ηλεκτρονικό εμπόριο συμπεριλάβουμε και τις on – line τραπεζικές και χρηματιστηριακές συναλλαγές, τότε η λίστα διευρύνεται. Η Alpha Bank, η Εγνατία και η Eurobank είναι από τους πρωτοπόρους στον χώρο του web banking, ενώ πολύ σύντομα αναμένεται να ακολουθήσουν ο Όμιλος Πειραιώς και η Εθνική Τράπεζα, η οποία, αξίζει να σημειωθεί, ότι προσφέρει ήδη υπηρεσίες μέσω των κινητών τηλεφώνων. Παράλληλα, σημαντικός αριθμός χρηματιστηριακών εταιρειών (Π & Κ, Σίγμα, Telesis για να

αναφέρουμε μερικές από αυτές) δίνουν τη δυνατότητα στους πελάτες τους, για την αγορά και πώληση μετοχών μέσω των site τους.

Προς το παρόν, ουδεμία εταιρεία μπορεί να υποστηρίξει ότι η δραστηριοποίησή της στο χώρο του ηλεκτρονικού εμπορίου είναι κερδοφόρα. Βασικές αιτίες είναι ο σχετικά χαμηλός αριθμός των χρηστών του Internet, το οποίο, προς το παρόν, αποτελεί το βασικό μέσο για την πραγματοποίηση on line συναλλαγών και ο φόβος των Ελλήνων απέναντι στις νέες τεχνολογίες.

Όμως οι προοπτικές ανάπτυξης είναι τεράστιες, καθώς ο αριθμός των χρηστών του Internet αυξάνεται διαρκώς με εντυπωσιακούς ρυθμούς (το 2004 αναμένεται να υπάρχουν περίπου 3,5 εκατομμύρια χρήστες από 600.000 περίπου σήμερα), ενώ η αργά, αλλά σταθερά, ο Έλληνας αρχίζει να συνηθίζει στην ιδέα της αγοράς ενός προϊόντος μέσω του Internet.

Σε σύγκριση με τις Ηνωμένες Πολιτείες, αλλά και την Ευρώπη, το ηλεκτρονικό εμπόριο στη χώρα μας βρίσκεται ακόμη σε νηπιακή ηλικία. Αυτό σημαίνει ότι υπάρχουν με πολλά περιθώρια ανάπτυξης, θα χρειαστεί, όμως, και η κατάλληλη προώθηση για να έλθει η επιτυχία, δηλαδή τα κέρδη. Δεν αποκλείεται, ο Έλληνας να μπει στον κόσμο του ηλεκτρονικού εμπορίου, όχι μέσω του Internet (όπως στην άλλη πλευρά του Ατλαντικού), αλλά μέσω των κινητών τηλεφώνων. Τα δίκτυα της τρίτης γενιάς, που θα προσφέρουν και υπηρεσίες ηλεκτρονικού εμπορίου βρίσκονται, άλλωστε, προ των πυλών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ

7

“ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ”

Από το 1876, που ο A. Bell έκανε την εφεύρεση του τηλεφώνου, μέχρι το τέλος του Β' Παγκόσμιου Πολέμου οι τηλεπικοινωνίες αποτέλεσαν ένα κρίσιμο προϊόν, το οποίο, εκτός του ότι διαμόρφωσε καθοριστικά τις συνθήκες της αγοράς και της ιστορίας, προσδιόρισε τον ρόλο των κρατών, τα οποία διατήρησαν το μονοπώλιο στην παροχή των τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών και ήλεγξαν απόλυτα το μέσον, επιτυγχάνοντας όμως την ευρύτατη χρήση του τηλεπικοινωνιακού προϊόντος. Οι τηλεπικοινωνίες είναι, μαζί με τον ηλεκτρισμό, τα τεχνολογικά επιτεύγματα του 19^{ου} αιώνα που προσδιόρισαν την μορφή των κρατών του 20^{ου} αιώνα, σε καιρό ειρήνης.

Με την εξέλιξη της τεχνολογίας, το προϊόν κατέστη ανεξέλεγκτο. Η «απορύθμιση» ήταν ένδειξη της αδυναμίας του κράτους να ελέγξει το μέσο. Αποδέχθηκε συνεπώς την δραστηριοποίηση των ιδιωτών θεσπίζοντας όρους. Η τεχνολογία ξέφυγε από την ελεγκτική δύναμη της κρατικής εξουσίας και κατέστησε άνευ αντικειμένου τους μηχανισμούς κρατικού καταναγκασμού. Σε ένδειξη συμβιβασμού, το δίκαιο, εργαλείο της παραδοσιακής εξουσίας, περιορίσθηκε να καθορίσει τους κανόνες άσκησης της ελευθερίας και, εν γένει, αποδέχθηκε το ρόλο του αρχαιολόγου της σύγχρονης πραγματικότητας. Με τη λεγόμενη «απορύθμιση» αφέθηκε χώρος στην πραγματικότητα να διαμορφώσει τις συνθήκες του μέλλοντος. Ήταν, όπως φαίνεται, κίνηση τακτικής της παραδοσιακής εξουσίας.

Η κοινωνία της πληροφορίας εξελίσσεται με τρόπο αβέβαιο. Η εποχή της αβεβαιότητας (γνωστή από το 1927 με την ανακάλυψη της «αρχής της αβεβαιότητας» από τον Γερμανό φυσικό W. Heisenberg) είναι το σκηνικό της αναζήτησης των αρχών και των αξιών εκείνων που θα οδηγήσουν στη διατύπωση

του *ractum* μεταξύ αφενός των οδηγών, οι οποίοι πορεύονται με ξέφρενη ταχύτητα στις νέες λεωφόρους της πληροφορίας με όχημα την τεχνολογία, και αφετέρου με τη δύσκαμπτη εξουσία, η οποία υψώνει φραγμούς στη νεωτερικότητα ως εκ της φύσεώς της.

Η Ελλάδα, χώρα δίχως τεχνολογική αυτοδυναμία, ακολούθησε την τύχη των αντιγραφών. Παραχώρησε το 1878 και μέχρι το 1937 το προνόμιο εκμετάλλευσης της τηλεγραφίας στην εταιρεία Eastern (Telegraph Co) και κατόπιν στην Cable and Wireless μέχρι το 1949. Το 1892 άρχισε να ψελλίζει το πρώτο νομοθέτημα «Περί Τηλεφωνικής Συγκοινωνίας». Το 1908 ψήφισε νόμο «Περί Τηλεφωνημάτων», το 1909 νόμο «Περί Μισθώσεως και Εκμεταλλεύσεως των Μεμονωμένων Τηλεφωνικών Σταθμών», έκτοτε τα πράγματα μπήκαν σε μια σειρά. Το 1930 ιδρύθηκε η Ανώνυμη Ελληνική Τηλεφωνική Εταιρεία με κύριο μέτοχο τη γερμανική Siemens – Halske, στην οποία ανατέθηκε από το ελληνικό Δημόσιο η ανάπτυξη αστικών τηλεφωνικών επικοινωνιών, αφού κυρώθηκε με το νόμο 2527/1930 η «εκχώρηση προνομίων κατασκευής και εκμεταλλεύσεως τηλεφωνικής συγκοινωνίας». Το 1949 και με το ν.δ. 1049/49 το προνόμιο αυτό παραχωρήθηκε με νόμο και πάλι στον ΟΤΕ, ανώνυμη εταιρεία ιδιοκτησίας πλέον Ελληνικού Δημοσίου, μετά από αποζημίωση των αρχικών παραχωρησιούχων, οι οποίοι ούτως ή άλλως ουδέποτε έκτοτε διέκοψαν τη σχέση τους με τον τηλεπικοινωνιακό αυτό οργανισμό. Με το ν. 2075/92 το τηλεπικοινωνιακό μονοπώλιο έσπασε στην Ελλάδα, εφόσον προβλέφθηκε η παραχώρηση των πρώτων αδειών κινητής τηλεφωνίας μετά από διεθνή διαγωνισμό στις εταιρείες PANAFON και TELESTET. Ήδη, μετά από νέες νομοθετικές ρυθμίσεις και ο ΟΤΕ Α.Ε. μπαίνει με θυγατρική του ανώνυμη εταιρεία με σημαντική ιδιωτική συμμετοχή στην αγορά

των κινητών επικοινωνιών. Η σταθερή τηλεφωνία των κρατικών μονοπωλίων εξαναγκάζεται σε προσαρμογή και οι προθεσμίες συμπιέζονται. Η οδηγία 90/388/Ε.Κ. εξαγγέλλει στην τελευταία της τροποποίηση τη συνολική απελευθέρωση.

Η κινητή τηλεφωνία αποτέλεσε το ουσιώδες πρόσχημα για το πέρασμα στο τέλος των κρατικών μονοπωλίων στην Ευρώπη: το είδαμε καθαρά και με τον τρόπο ενός μικρού κράτους – μέλους.

Οι αλλαγές που συντελούνται παγκόσμια στην ιδιοκτησία, τη διοίκηση, και τη διαχείριση των τηλεπικοινωνιακών Οργανισμών, δημιουργούν ένα δυναμικό μεταβαλλόμενο περιβάλλον στο χώρο της πληροφορικής και των τηλεπικοινωνιών.

Η ευρεία κλίμακα των υπηρεσιών που προσφέρονται επεκτείνεται με ταχύτατους ρυθμούς ανάλογα με την οικονομική ανάπτυξη και τον διεθνή ανταγωνισμό. Ο ρυθμός της ανάπτυξης των τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών είναι ταχύτερος από τους ρυθμούς ανάπτυξης των εθνικών οικονομιών ή άλλων βασικών υποδομών ή υπηρεσιών όπως μεταφορές, ενέργεια, ύδρευση, παιδεία, υγεία. Αρκετές δραστηριότητες στην παραγωγή, διανομή, χρηματοδότηση, αποθήκευση, προώθηση προϊόντων, αλλά και υπηρεσιών, θα είχαν συρρικνωθεί χωρίς την ανάπτυξη των τηλεπικοινωνιών, που συμβάλλουν στη διαρκή μείωση των τιμών.

Οι τηλεπικοινωνίες έχουν γίνει η «ατμομηχανή» της οικονομικής ανάπτυξης όπως οι μεταφορές και ο εξηλεκτρισμός στα προηγούμενα χρόνια της ανάπτυξης.

Η διαχείριση ενός όλο και μεγαλύτερου συνόλου πληροφοριών, η ευφυής προήγηση ανάμεσα στις πληροφορίες αυτές και η μετατροπή τους σε γνώση για τη στήριξη αποφάσεων, είναι στρατηγικής σημασίας για την άσκηση των ανθρώπινων δραστηριοτήτων.

Όμως η ελεύθερη πρόσβαση στην πληροφόρηση για το πλατύ κοινό προϋποθέτει την εξασφάλιση ορισμένων στοιχείων, όπως είναι η συνειδητοποίηση των δυνατοτήτων που προσφέρουν οι νέες τεχνολογίες και η διαθεσιμότητα σε προσιτές τιμές.

Μέχρι στιγμής, η πρόσβαση στις νέες τεχνολογίες περιορίζεται στις συναφείς με τη δουλειά γραφείου ειδικότητες. Υπάρχουν κοινωνικές ομάδες που κινδυνεύουν να απομονωθούν, ή άτομα που είναι σε θέση να γνωρίζουν πολλά για τις τεχνολογίες αυτές, όμως δε μπορούν να τις χρησιμοποιήσουν λόγω κάποιας αναπηρίας ή άλλων ειδικών αναγκών.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η βελτίωση των γνώσεων των μεγαλύτερης ηλικίας ατόμων για τις νέες τεχνολογίες, την οποία καθιστά επιτακτικότερη η επιμήκυνση του χρόνου απασχόλησης λόγω των δημογραφικών εξελίξεων.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προειδοποιεί ότι η πλάστιγγα θα κλίνει προς μια συμμετοχική κοινωνία ή προς μία κοινωνία αποκλεισμού ανάλογα με το πόσο επιτυχώς θα αντιμετωπιστούν αυτές οι διαστάσεις και σημειώνει ότι μόνο τα κράτη – μέλη έχουν την δυνατότητα να κατευθύνουν την πορεία αυτή εφαρμόζοντας τις κατάλληλες δημόσιες πολιτικές.

Ο Δημόσιος διάλογος για τις τηλεπικοινωνίες και την ανάπτυξη που αυτές υπόσχονται, αλλά και τις παγίδες που εμπεριέχουν, θα σηματοδοτήσει τη διαδικασία διαμόρφωσης ενός ολοκληρωμένου Εθνικού Προγράμματος Επικοινωνιών.

Κοινό όραμα, η Κοινωνία των Πληροφοριών της Ευρώπης θα επηρεάζει τη ζωή κάθε πολίτη,

- βελτιώνοντας την ποιότητα της ζωής του
- συντελώντας στην Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση και στην ανάπτυξη της Ευρωπαϊκής οικονομίας

- βοηθώντας να γίνουν οι επιχειρήσεις πιο αποτελεσματικές και ανταγωνιστικές στην εθνική και παγκόσμια αγορά.

Κοινός στόχος είναι να δημιουργηθεί ένα περιβάλλον που θα στηρίζει τις επαναστατικές αλλαγές στις επικοινωνίες και όπου θα προωθείται η ανάπτυξη, η δημιουργία θέσεων εργασίας και θα παρέχονται διευρυμένες δυνατότητες επιλογής στους καταναλωτές.

Η πρωτοφανής εξέλιξη και αποδοχή των κινητών επικοινωνιών στην εποχή μας αποτελεί προπομπή της μέλλουσας κατάστασης στην παγκόσμια κοινωνία που θα χαρακτηρίζεται από κινητότητα, χρήση πολυμέσων, ευελιξία και αμεσότητα.

Η πορεία προς αυτή την κοινωνία θα είναι εξελικτική. Ξεκινώντας από τα σημερινά δίκτυα και τις υπηρεσίες του GSM, ο πολίτης θα αποκτά σταδιακά την ευκαιρία να επιλέγει μεταξύ όλο και περισσότερων επικοινωνιακών υπηρεσιών.

Στην πορεία αυτή υποστηρίζεται με ενθουσιασμό η προσπάθεια για το Παγκόσμιο Σύστημα Κινητών Επικοινωνιών (UMTS) που προβλέπεται να αποτελέσει το εργαλείο για την ανάπτυξη αυτής της κοινωνίας. Θα προσφέρει μεταφορά φωνής, δεδομένων, εικόνα και βίντεο μέσα από υψηλές ταχύτητες ως και 2Mbits, σύνδεση με Internet και Intranets, μεγάλη επιλογή υπηρεσιών και όλα αυτά μέσα από μια φιλική διασύνδεση με τον χρήστη.

Το αμέσως επόμενο βήμα θα είναι η πρόσβαση σε υψηλές ταχύτητες μεταφοράς δεδομένων έως και 64Kbps (HSCSD, High Speed Circuit Switched Data) ενώ ανοίγει ο δρόμος για παροχή εξειδικευμένων υπηρεσιών μετάδοσης δεδομένων σε ακόμα μεγαλύτερες ταχύτητες μέσω του GPRS (General Packet Radio Services).

Η εθνική υποδομή επικοινωνιών αποτελεί τη ραχοκοκαλιά της Κοινωνίας της Πληροφορίας. Περιλαμβάνει ενσύρματες, ασύρματες, επίγειες, δορυφορικές τηλεπικοινωνίες, δίκτυα υπολογιστών, συστήματα μετάδοσης και μεταγωγής, ψηφιακή τηλεόραση, μεγάλο φάσμα τερματικού εξοπλισμού όπως και υπηρεσίες και εφαρμογές λογισμικού, βάσεις δεδομένων, ηλεκτρονικά αρχεία και ψηφιακές βιβλιοθήκες. Η υποδομή αυτή κάνει δυνατή τη γρήγορη, φιλική και με χαμηλό κόστος αποθήκευση, ανάκτηση, διακίνηση και επεξεργασία της ψηφιακοποιημένης πληροφορίας υπό τη μορφή φωνής, δεδομένων, εικόνας.

Τα συστατικά μιας εθνικής υποδομής επικοινωνιών πρέπει να στοχεύουν σε μια συνολική πλατφόρμα υπηρεσιών που συμβάλλουν στην ανάπτυξη της οικονομίας και της κοινωνίας. Για τις επιχειρήσεις, τα δίκτυα και οι νέες τεχνολογίες επικοινωνίας είναι εργαλεία εκσυγχρονισμού και ανταγωνιστικότητας. Για τον πολίτη, αποτελούν μέσο για μεγαλύτερη πρόσβαση σε πληροφορίες κάθε είδους και βελτίωση της ποιότητας ζωής. Για την κοινωνία, προσφέρουν νέες μεθόδους επικοινωνίας και κοινωνικού διαλόγου, διεύρυνσης της δημοκρατίας και μείωσης κοινωνικών και γεωγραφικών διακρίσεων.

Η ανάπτυξη της βασικής τηλεπικοινωνιακής υποδομής στην Ελλάδα είχε γίνει μέχρι σήμερα με δημόσια χρηματοδότηση στο πλαίσιο των επενδυτικών προγραμμάτων του ΟΤΕ. Η εξέλιξη της τεχνολογίας και η απελευθέρωση των τηλεπικοινωνιών σημαίνει ότι η μελλοντική ανάπτυξη της υποδομής επικοινωνιών (βασική υποδομή τηλεφωνίας, υπηρεσίες προστιθέμενης αξίας, κινητή τηλεφωνία, πρόσβαση στο διαδίκτυο) θα επιτευχθεί με επενδύσεις του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα, με τη βοήθεια ενός

ρυθμιστικού πλαισίου το οποίο ευνοεί τον ελεύθερο ανταγωνισμό και συνεπώς λειτουργεί ως κίνητρο για την βελτίωση των υπηρεσιών και τη μείωση των τιμών.

Στόχος είναι η δημιουργία συνθηκών για ευρεία παροχή ποιοτικά προηγμένων τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών σε εύλογο κόστος. Για την επίτευξη αυτού του σκοπού, η πολιτεία προωθεί ολοκληρωμένο πρόγραμμα για τις επικοινωνίες με πολλαπλούς στόχους, οι κυριότεροι από τους οποίους είναι:

- Ολοκλήρωση της απελευθέρωσης των τηλεπικοινωνιών και της εναρμόνισης του θεσμικού πλαισίου με το αντίστοιχο Κοινοτικό, και οργάνωση του ραδιοεπικοινωνιακού χώρου.
- Παροχή καθολικής υπηρεσίας και προώθηση της ανάπτυξης νέων ολοκληρωμένων υπηρεσιών.
- Περαιτέρω ανάπτυξη των τηλεπικοινωνιακών υποδομών με έμφαση στις υποδομές που επιτρέπουν παροχή υπηρεσιών ευρείας ζώνης, ιδιαίτερα στις απομακρυσμένες και νησιωτικές περιοχές της χώρας.
- Ανάπτυξη εθνικών δικτύων και διασυνδέσεων με αντίστοιχα διεθνή.

Η τηλεπικοινωνιακή υποδομή στην Ελλάδα παρουσιάζει την εξής εικόνα. Βασικές τηλεφωνικές υπηρεσίες προσφέρονται από το σταθερό δίκτυο του ΟΤΕ σε 5,4 εκατομμύρια συνδρομητές με αναλογικά και ψηφιακά συστήματα μεταγωγής.

Υπηρεσίες κινητής τηλεφωνίας (φωνή, fax, modem χαμηλής ταχύτητας) προσφέρονται από τις εταιρείες Panafon, Telestet και Cosmote σε περίπου 3 εκατομμύρια συνδρομητές με ετήσιο ρυθμό ανάπτυξης 80%. Η κινητή τηλεφωνία έχει αναδειχτεί σε έναν από τους ταχύτερα αναπτυσσόμενους τομείς της Ελληνικής οικονομίας.

Στον χώρο παροχής υπηρεσιών Internet δραστηριοποιούνται αρκετοί παροχείς. Δεσπίζουσα θέση στην αγορά κατέχουν το Forthnet, η ΟΤΕnet, η Hellas – on – Line και η Compulink.

Στις δορυφορικές επικοινωνίες, η Ελλάδα συμμετέχει στους Διακυβερνητικούς Δορυφορικούς Οργανισμούς Intelsat, Eutelsat, και επίσης έχει προωθήσει τις δορυφορικές κινητές ναυτιλιακές επικοινωνίες Inmarsat, δεδομένης της μεγάλης ελληνικής ναυτιλιακής αγοράς.

Η ανάπτυξη ασφαλούς, αξιόπιστης, ευέλικτης και ικανούς χωρητικότητας τηλεπικοινωνιακής υποδομής, θα επιτρέψει τη διέλευση διεθνών λεωφόρων διακίνησης της πληροφορίας μέσα από το εθνικό δίκτυο και θα δώσει τη δυνατότητα στη χώρα μας να παίζει το ρόλο της ως το μόνο κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη Ν.Α. Ευρώπη. Η κάλυψη γειτονικών περιοχών από ελληνικούς δορυφορικούς αναμεταδότες μπορεί να οδηγήσει σε στενότερη συνεργασία με τα κράτη των Βαλκανίων.

Οι τηλεπικοινωνιακές υπηρεσίες στο μέλλον θα είναι διαφορετικές από αυτές που ξέρουμε σήμερα. Η ψηφιακή τεχνολογία επιτρέπει σήμερα την παροχή από το ίδιο δίκτυο συμβατικών και νέων υπηρεσιών υψηλότερης χωρητικότητας καθώς και τη χρήση ολοκληρωμένων τερματικών που συνδυάζουν χρήσεις όπως του τηλεφώνου, της τηλεόρασης και του προσωπικού υπολογιστή.

Ο συνδυασμός της απελευθέρωσης της αγοράς με τη σύγκλιση των τεχνολογιών, θα δώσει την δυνατότητα στους χρήστες να επιλέγουν τόσο το ολοκληρωμένο πακέτο που επιθυμούν όσο και τον πάροχο υπηρεσιών, ανεξάρτητα από την τεχνολογία που θα αξιοποιούν και αντίθετα με την σημερινή

κατάσταση που καθορίζεται από συγκεκριμένες τεχνολογίας δίκτυα.

Καθώς το εύρος των δυνατοτήτων και των εφαρμογών αυξάνει, δεν είναι πιθανό όλο το φάσμα των προσφορών στον χρήστη να μπορεί να καλυφθεί από τον παραδοσιακό τηλεπικοινωνιακό οργανισμό ή από άλλους βασικούς παροχείς πληροφορίας. Οι εξελίξεις διεθνώς δείχνουν ότι για να αυξηθεί το εύρος των δυνατοτήτων και των προσφορών προς τον πελάτη, θα εγκαθιδρυθούν στρατηγικές συμμαχίες μεταξύ διαφορετικών φορέων στην βιομηχανία πληροφοριών. Αυτές οι συμμαχίες και οι σχέσεις θα καθορίσουν και τους νέους επιχειρηματικούς φορείς στην Κοινωνία της Πληροφορίας.

Το νέο απελευθερωμένο περιβάλλον αλλάζει ο ρόλος και η λειτουργία των δημόσιων οργανισμών τηλεπικοινωνίας αλλά και των ρυθμιστικών αρχών της πολιτείας. Διεθνώς πολλοί σημερινοί τηλεπικοινωνιακοί οργανισμοί αρχίζουν να ειδικεύονται σε συγκεκριμένες κατηγορίες υπηρεσιών και να παρέχουν επιπρόσθετες υπηρεσίες και εφαρμογές μέσω διακανονισμών με άλλους προμηθευτές όπως οι παροχείς πληροφορίας.

Το επενδυτικό πρόγραμμα του ΟΤΕ, ύψους μεγαλύτερου από 1 τρισεκατομμύριο δραχμές για την περίοδο 1997 – 2001 παίζει καθοριστικό ρόλο στην ανάπτυξη της τηλεπικοινωνιακής υποδομής για την Κοινωνία της Πληροφορίας.

Η ψηφιακοποίηση του δικτύου και η αύξηση της χωρητικότητάς του θα επιτρέψουν την παροχή υπηρεσιών που στηρίζονται στην ψηφιακή τεχνολογία, όπως το δίκτυο ISDN (Ψηφιακό Δίκτυο Ενοποιημένων Υπηρεσιών) που αποτελεί προηγμένη τηλεπικοινωνιακή πλατφόρμα για την μετάδοση εικόνας, φωνής, ήχου και δεδομένων μέσα από απλό χάλκινο

καλώδιο με τρόπο απλό και οικονομικό. Μέσω του δικτύου ISDN, ο ΟΤΕ παρέχει ήδη υπηρεσίες τηλεδιάσκεψης, τηλεϊατρικής, τηλεεκπαίδευσης και τηλεργασίας.

Για την παροχή ζώνης μεγαλύτερου εύρους, ο ΟΤΕ προχωρά στην εισαγωγή τεχνολογίας ATM (Asynchronous Transfer Mode), εγκαθιστώντας διαβιβαστικούς κόμβους πρόσβασης στις μεγαλύτερες πόλεις της χώρας. Η τεχνολογία ATM επιτρέπει στον πελάτη να χρησιμοποιεί κάθε φορά την ταχύτητα σύνδεσης που έχει ανάγκη και να χρεώνεται με τιμή ανάλογη της χωρητικότητας που χρησιμοποίησε, για όσο χρόνο την χρειάστηκε και για την ποιότητα που ζήτησε. Το σύστημα αυτό καθιστά διαθέσιμες υψηλές ταχύτητες σύνδεσης και έχει την δυνατότητα εξοικονόμησης χρημάτων για τον χρήστη αφού πληρώνει ακριβώς για την χωρητικότητα που χρησιμοποιεί και όχι για το κόστος μιας μόνιμης σύνδεσης υψηλής ταχύτητας. Ταυτόχρονα προσδίδει ευελιξία, αφού επιτρέπει στο δίκτυο να εξυπηρετήσει περισσότερους πελάτες.

Τα τελευταία δέκα χρόνια, η κινητή τηλεφωνία αναπτύσσεται ραγδαία παγκοσμίως ενώ σημαντικά βήματα προόδου κάνει στην χώρα μας. Σήμερα δεν υπάρχουν πλέον τα παλαιά και ογκώδη κινητά τηλέφωνα του παρελθόντος. Μικροσκοπικές ηλεκτρονικές συσκευές, εκπληκτικής τεχνολογικής ακρίβειας κατακλύζουν την αγορά.

Το κόστος αγοράς και συντήρησης μιας τέτοιας συσκευής είναι προσιτό στον καθένα, την ώρα που οι εταιρείες παροχής υπηρεσιών κινητής τηλεφωνίας πληθαίνουν στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Έτσι ένα προϊόν πολυτελείας για λίγους «εκλεκτούς», τείνει να γίνει καταναλωτικό αγαθό πρώτης προτεραιότητας, όπως η τηλεόραση, το στερεοφωνικό κ.α.

Μέχρι σήμερα η ευρεία διάδοση της κινητής τηλεφωνίας ανά τον κόσμο, είχε ως ένα βαθμό αιτία το χαμηλό κόστος της αναλογικής τεχνολογίας που χρησιμοποιούσαν οι κατασκευαστές. Ωστόσο η τεχνολογία είχε ως μειονεκτήματα την χαμηλότερη ποιότητα σήματος, λόγω παρεμβολών, αλλά και το όχι ιδιαίτερα υψηλό επίπεδο ασφάλειας από κάθε είδους υποκλοπή.

Η ψηφιακή τεχνολογία που έχει πλέον αρχίσει να κάνει αισθητή την παρουσία της στη ζωή μας, εξασφαλίζει την απαιτούμενη ασφάλεια με την χρήση προηγμένων τεχνικών κρυπτογράφησης δεδομένων, ενώ με την χρήση του συστήματος GSM, των «έξυπνων» καρτών PIN και PUK κάνει τη ζωή των απανταχού «hackers» δυσκολότερη.

Κάθε ψηφιακό κέντρο διαχειρίζεται πιο αποτελεσματικά μεγάλους όγκους κλήσεων, εξυπηρετώντας έτσι περισσότερους χρήστες ταυτόχρονα με χαμηλότερο κόστος. Η ψηφιακή τεχνολογία προσφέρει και άλλες παράλληλες υπηρεσίες όπως αποστολή γραπτών μηνυμάτων (SMS), fax, αναγνώριση κλήσεων, φραγή κλήσεων, σύνδεση με το Internet κ.α.

Το μέλλον της είναι πλέον η τεχνολογία GSM και πιο πρόσφατα η δορυφορική τηλεφωνία το «Iridium».

Αποτέλεσμα της απελευθέρωσης των τηλεπικοινωνιών διεθνώς είναι καλύτερες τηλεπικοινωνιακές υπηρεσίες σε χαμηλότερες τιμές για επιχειρήσεις και καταναλωτές. Παράλληλα, δεδομένου του μεγάλου βάρους του τηλεπικοινωνιακού τομέα στις οικονομίες, η απελευθέρωση έχει λειτουργήσει και σαν μοχλός ανάπτυξης σε πολλούς άλλους τομείς με αύξηση των επενδύσεων, της παραγωγικότητας και της απασχόλησης. Ειδικότερα, για την απασχόληση, διεθνείς συγκρίσεις δείχνουν ότι δημιουργούνται περισσότερες νέες θέσεις εργασίας σε περιβάλλον

απελευθέρωσης από ότι σε περιβάλλον τηλεπικοινωνιακού μονοπωλίου.

Όλες οι χώρες στην Ευρωπαϊκή Ένωση είχαν προχωρήσει σταδιακά στην πλήρη απελευθέρωση των τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών. Στη διαδικασία αυτή έχει συμμετάσχει και η Ελλάδα και είχε λάβει το δικαίωμα αναβολής έως τις 31/12/00 της κατάργησης των αποκλειστικών δικαιωμάτων που έχουν χορηγηθεί στον ΟΤΕ για παροχή υπηρεσιών φωνητικής τηλεφωνίας και την εγκατάσταση δημόσιου τηλεπικοινωνιακού δικτύου, για την παροχή φωνητικής τηλεφωνίας. Στο ισχύον θεσμικό πλαίσιο στην χώρα μας, απελευθερωμένες υπηρεσίες είναι:

- Μετάδοση δεδομένων (π.χ Internet).
- Παροχή κινητών και προσωπικών επικοινωνιών
- Παροχή σταθερών και δορυφορικών επικοινωνιών.
- Παροχή υπηρεσιών φωνής σε κλειστές ομάδες χρηστών και εικονικά ιδιωτικά δίκτυα.
- Η χρήση των εναλλακτικών δικτύων για παροχή απελευθερωμένων τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών.

Προτεραιότητα της πολιτείας είναι η ολοκλήρωση του θεσμικού πλαισίου με την ενσωμάτωση των αντίστοιχων Κοινοτικών Οδηγιών στο Ελληνικό Δίκαιο και τη συμπλήρωση της δευτερογενούς νομοθεσίας. Το ολοκληρωμένο θεσμικό πλαίσιο θα προωθήσει την ανάπτυξη των τηλεπικοινωνιών και θα στηρίξει τις νέες επενδυτικές δραστηριότητες σε εναλλακτικά δίκτυα, άλλες υποδομές και παροχή νέων ή συμβατικών υπηρεσιών.

Η απελευθέρωση της αγοράς και η ανάπτυξη του ανταγωνισμού απαιτούν και την άρση ιστορικών ανισοτήτων όπως και τη διαφάνεια στην τιμολόγηση. Η αναπροσαρμογή του

τιμολογίου περιλαμβάνει μείωση τιμών στις διεθνείς και υπεραστικές κλήσεις και αύξηση στις αστικές κλήσεις. Η τιμολογιακή πολιτική πρέπει να είναι προσανατολισμένη στο κόστος. Με τη βοήθεια κοστολογικών λογιστικών συστημάτων ο ΟΤΕ θα μπορέσει να παρέχει πληροφορίες και να δικαιολογεί την κοστολογική βάση της τιμολογιακής πολιτικής του.

Τέλος, στο πλαίσιο της απελευθέρωσης των τηλεπικοινωνιών είναι σημαντική η μεσοπρόθεσμη αξιοποίηση εναλλακτικών δικτύων στη χώρα. Ως εναλλακτικά δίκτυα νοούνται οποιοσδήποτε τηλεπικοινωνιακές υποδομές εκτός του δικτύου του κατέχοντος την μονοπωλιακή θέση Οργανισμού (στην περίπτωση της χώρας μας ο ΟΤΕ).

Η ανάπτυξη εναλλακτικών δικτύων θα ωθήσει στην προσαρμογή στο διεθνές ανταγωνιστικό περιβάλλον, ενώ θα δημιουργήσει και προϋποθέσεις για ορισμένες δημόσιες σήμερα επιχειρήσεις να διαφοροποιήσουν τη στρατηγική τους και να προσανατολιστούν σε νέες επιχειρηματικές δραστηριότητες με οφέλη για τον καταναλωτή από τη τόνωση του ανταγωνισμού.

Στην Ελλάδα, σημαντικά εναλλακτικά δίκτυα θα μπορούσαν να δημιουργηθούν από τα ισχύοντα δίκτυα της Δ.Ε.Η., του Ο.Σ.Ε., της Δ.Ε.Π.Α. και άλλων φορέων. Τα δίκτυα αυτά, μέχρι την πλήρη απελευθέρωση, μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την παροχή υπηρεσιών φωνής, δεδομένων και εικόνας.

Η καθολική υπηρεσία έχει διπλό ρόλο: κοινωνικό (ως μέσο αποφυγής αποκλεισμών) αλλά και αναπτυξιακό (στηρίζει την αναπτυξιακή διαδικασία). Ορίζεται ως σύνολο υπηρεσιών, προδιαγεγραμμένης ποιότητας, που είναι διαθέσιμο σε όλους τους χρήστες ανεξάρτητα από τη γεωγραφική τους θέση ή άλλους περιοριστικούς παράγοντες (π.χ. άτομα με ειδικές ανάγκες) και,

υπό το πρίσμα των εκάστοτε ειδικών εθνικών συνθηκών, είναι οικονομικά προσιτή.

Στη χώρα μας σήμερα η καθολική υπηρεσία προσφέρεται από τον ΟΤΕ και το περιεχόμενό της εστιάζεται κυρίως σε υπηρεσίες φωνητικής τηλεφωνίας μέσω σταθερής σύνδεσης, επιτρέποντας και τη χρήση τηλεφωτοτυπίας καθώς και την αποστολή δεδομένων σε χαμηλές ταχύτητες. Επιπλέον, προβλέπεται η παροχή υπηρεσιών τηλεφωνητή, αντιμετώπισης έκτακτων αναγκών, αναζήτησης σε καταλόγους, καθώς και κοινόχρηστων τηλεφωνικών συσκευών, με ταυτόχρονη μέριμνα για αντίστοιχες παροχές και σε άτομα με ειδικές ανάγκες.

Με την πρόοδο της τεχνολογίας, την εξέλιξη της αγοράς και τις μεταβολές των απαιτήσεων των χρηστών οι «καθολικές υπηρεσίες» μπορούν να τροποποιηθούν ώστε να συμπεριλαμβάνουν:

- την επιδότηση τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών στις οικονομικά ασθενέστερες κοινωνικές κατηγορίες
- τη δυνατότητα σύνδεσης σχολείων, βιβλιοθηκών, κέντρων υγείας και Νοσοκομείων στον παγκόσμιο Ιστό (Internet) σε ειδικές τιμές.

Σε πολλές χώρες (όπως και στην Ευρωπαϊκή Ένωση), ιδιαίτερη έμφαση δίνεται σε θέματα κοστολόγησης και χρηματοδότησης της καθολικής υπηρεσίας (ενόψει της απελευθέρωσης της αγοράς), καθώς η ανάπτυξή αναμένεται να επηρεάσει σημαντικά βασικές δραστηριότητες όπως είναι η εκπαίδευση ή /και η επαγγελματική κατάρτιση των πολιτών. Ως βασική αρχή απαραίτητες είναι πληροφορίες (και πρόσβαση των χρηστών σε αυτές) σχετικά με το κόστος και τις τιμές των

υπηρεσιών, με την ποιότητά τους και με το κατά πόσον ικανοποιούνται οι στόχοι διασφάλισης αυτής της ποιότητας.

Υπόχρεοι συνεισφοράς στο κόστος της καθολικής υπηρεσίας θα είναι όσοι παρέχουν δημόσια τηλεπικοινωνιακά δίκτυα ή / και δημοσίως διαθέσιμες υπηρεσίες φωνητικής τηλεφωνίας. Σύμφωνα με την οδηγία της Ευρωπαϊκής Ένωσης για παροχή ανοικτού δικτύου, δύο είναι οι προτεινόμενοι τρόποι χρηματοδότησης της καθολικής υπηρεσίας: η δημιουργία ανεξάρτητου ταμείου καθολικής υπηρεσίας σε εθνικό επίπεδο και η πληρωμή επιπρόσθετου τέλους από όσους συνδέονται στο δίκτυο.

Μετά τις «Συμπληγάδες» της πολιτικής οξύτητας και των διαφορετικών επιλογών δύο κυβερνήσεων, από τις οποίες πέρασε ο τομέας των τηλεπικοινωνιών, επιβάλλεται σήμερα πιο επιτακτικά παρά ποτέ, η χάραξη εθνικής πολιτικής, ώστε μετά την είσοδο στον 21^ο αιώνα η χώρα να είναι σε θέση να αντιμετωπίσει τις ραγδαία αυξανόμενες και απρόβλεπτες τεχνολογικές αλλαγές, η προσαρμογή στις οποίες θα αποτελέσει καθοριστικό παράγοντα δύναμης, αξιοπιστίας και σεβασμού στο διεθνές πολιτικό σκηνικό τις επόμενες δεκαετίες.

Η χρονική συγκυρία είναι ιδανική. Οι πολιτικές προοπτικές της κυβέρνησης ευνοούν τη θεώρηση βασικών ζητημάτων της οικονομίας με μακρόπνοο και αναπτυξιακό χαρακτήρα. Ταυτόχρονα παρατηρείται ήδη ιδεολογική εξάντληση της πολιτικής διαμάχης, που βασίστηκε στην έλλειψη τεχνοκρατικής προσέγγισης και τη στείρα και ρηχή πολιτική αντιπαράθεση μεταξύ νεοφιλελευθερισμού και σοσιαλισμού.

Η Ελληνική οικονομία και κοινωνία δεν αντέχει τηλεπικοινωνιακό περιβάλλον άναρχα δομημένο, άκρατα ανταγωνιστικό και ρευστό λόγω κυβερνητικών αλλαγών. Η χάραξη

και υλοποίηση εθνικής πολιτικής θα δώσει τη δυνατότητα στις παραγωγικές δυνάμεις αυτού του τόπου να γνωρίζουν τους κανόνες και τις προοπτικές του τηλεπικοινωνιακού παιχνιδιού, έτσι ώστε να το συμπεριλαμβάνουν ως μια σταθερά στους δικούς τους επιμέρους σχεδιασμούς.

Η εθνική πολιτική θα πρέπει να είναι σαφής, με στόχους μακρόπνοους, στρατηγικούς, με ευελιξία στις τεχνολογικές εξελίξεις και με δυνατότητα άμεσης αντιμετώπισης των υφισταμένων προβλημάτων. Θα πρέπει να διασφαλίζει τη δημιουργία υγιούς ανταγωνισμού υπό την διακριτική εποπτεία του κράτους, την κατάργηση των μονοπωλιακών ή ολιγοπωλιακών συνθηκών στις Ελληνικές τηλεπικοινωνίες με ταυτόχρονη ενίσχυση του κοινωνικού ρόλου του κράτους και να διαγράφει πειστικά την τύχη της κρατικής τηλεπικοινωνιακής περιουσίας με στόχο τη μέγιστη απόδοση στο κοινωνικό σύνολο στο οποίο τελικά ανήκει.

Ας μη ξεχνάμε ότι η χάραξη και υλοποίηση εθνικής πολιτικής στις τηλεπικοινωνίες αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την ουσιαστική ανάπτυξη και τον εκσυγχρονισμό της χώρας, θα παίξει μάλιστα καθοριστικό ρόλο για τις όποιες δυνατότητες έχουν απομείνει για να ανταγωνιστούμε επάξια τη βιομηχανική Δύση σε πολιτικό και οικονομικό επίπεδο και να διεκδικήσουμε με σοβαρές πιθανότητες επιτυχίας τη διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004.

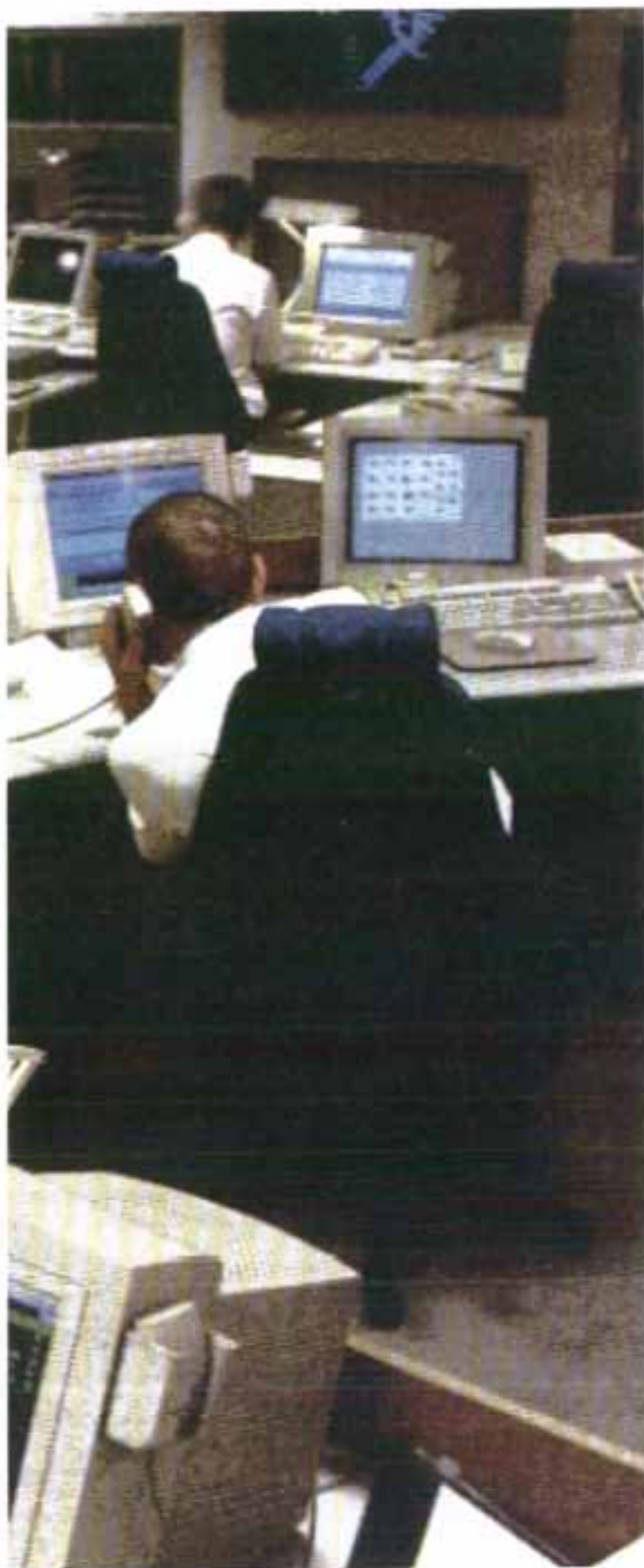
Συνοψίζοντας, η εποχή που έρχεται χαρακτηρίζεται από:

- ❖ Σύγκλιση σταθερής και κινητής τηλεφωνίας.
- ❖ Υψηλή ποιότητα επικοινωνίας.
- ❖ Υψηλότερες ταχύτητες μετάδοσης.
- ❖ Δυνατότητα επικοινωνίας από οποιοδήποτε μέρος και καινοτομικές υπηρεσίες μέσω δορυφορικής κάλυψης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ

8

“ΤΗΛΕ - ΕΡΓΑΣΙΑ”

Η τηλε – εργασία είναι ένας καινούργιος εναλλακτικός τρόπος εργασίας, ο οποίος έχει γνωρίσει σημαντική ανάπτυξη τα τελευταία χρόνια. Η ανάπτυξη και η εξέλιξή της οφείλεται στην βελτίωση της ποιότητας των υπολογιστών, στην μείωση κόστους των εφαρμογών, του υλικού και στην εξέλιξη των τηλεπικοινωνιακών συστημάτων.

Γενικά ο όρος τηλε – εργασία αναφέρεται σε οποιοδήποτε είδος εργασίας, το οποίο μπορεί να εκτελεστεί μακριά από τον παραδοσιακό εργασιακό χώρο, όπως είναι το γραφείο, το εργοστάσιο ή η εταιρεία. Ο όρος τηλε – εργασία μπορεί να συμπεριλαμβάνει και την οποιοδήποτε τρόπου εργασία στο σπίτι, τις επισκέψεις σε πελάτες κ.λ.π. Υπό αυτή την μορφή, η τηλε – εργασία δεν είναι και τόσο καινούρια έννοια. Θα αναφερθούμε στην τηλε – εργασία η οποία βασίζεται στην εκτενή χρήση της τεχνολογίας της πληροφορικής και των συστημάτων τηλεπικοινωνιών, έτσι ώστε η εργασία να κατανέμεται άμεσα σε δίκτυα εργαζομένων και ελευθέρων επαγγελματιών.

Ένας από τους λόγους που η τηλε – εργασία γνωρίζει σημαντική ανάπτυξη είναι ότι αυτή βοηθάει για παράδειγμα στην βελτίωση της ποιότητας ζωής των υπαλλήλων, στη μείωση των λειτουργικών δαπανών της επιχείρησης, στην αύξηση της παραγωγικότητας και με την μείωση της κυκλοφορίας σε ώρες αιχμής επιτυγχάνεται επίσης ελάττωση της ρύπανσης του περιβάλλοντος.

Εφαρμόζεται παντού στην οικονομία και σε διάφορους τομείς επαγγελματικής δραστηριότητας. Ο τραπεζικός και ασφαλιστικός τομέας ήταν οι πρώτοι που την χρησιμοποίησαν ευρέως, γεγονός που οφείλεται στην οικειότητα του προσωπικού τους με τον πληροφοριακό εξοπλισμό και στην συχνά πολύ αποκεντρωμένη

οργάνωση τέτοιων εταιρειών (υποκαταστήματα, κινητό δυναμικό πώλησης, κ.λ.π.). Επιπλέον, μεγάλες εταιρείες (ειδικά στον τομέα της Πληροφορικής) ήταν από τις πρώτες που χρησιμοποίησαν την τηλε – απασχόληση. Η χρήση τηλε – εργασίας είναι μεγαλύτερη σε οργανισμούς με 500 υπαλλήλους και άνω. Αρχικά οι οργανισμοί δικαιολογούσαν την τηλε – εργασία ως μέτρο μείωσης δαπανών: καλύτερη χρήση του χώρου γραφείου, μειωμένο κόστος μετακίνησης και αποτελεσματικότερη διαχείριση του χρόνου ήταν κάποια από τα κρίσιμα σημεία. Ιδιαίτερα στην Ελλάδα όπου το μέγεθος των μικρομεσαίων επιχειρήσεων είναι μικρό, η τηλε – εργασία μπορεί να βοηθήσει αυτού του είδους τις επιχειρήσεις να αποκτήσουν πρόσβαση σε ειδικές υπηρεσίες όπως είναι τα λογιστικά, σχεδίαση προϊόντων, κ.λ.π. Με πολύ περισσότερες εταιρείες να αναζητάνε την ανάπτυξη, η τηλε – εργασία δικαιολογείται ως μια μέθοδος για να πλησιάσει ο οργανισμός τον πελάτη και να γίνει πιο ευέλικτος στις αλλαγές της αγοράς.

Στην τηλε – εργασία χρησιμοποιούνται ηλεκτρονικές συσκευές για επεξεργασία και ανταλλαγή πληροφοριών και αρχείων όπως κείμενα, εικόνες, γραφικά και ήχοι. Οι εργαζόμενοι μπορεί να δουλεύουν είτε από το σπίτι, είτε πολλοί μαζί σε περιφερειακά κέντρα (telecottages), σε δορυφορικά κέντρα (satellite centers) ή σε κέντρα τηλε – εργασίας (telecenters). Με χρήση των βασικών συσκευών επεξεργασίας πληροφορίας (PC, modem, printer), και των διεθνών τηλεπικοινωνιακών δικτύων συνδέονται με τις εταιρείες τους, οι οποίες μπορεί να είναι εκατοντάδες ή ακόμα και χιλιάδες χιλιόμετρα μακριά. Η τηλε – εργασία είναι ήδη μια καθημερινή πραγματικότητα για 7,5 εκατομμύρια ανθρώπους στην Αμερική και περίπου 4 εκατομμύρια στην Ευρώπη.

Τα κύρια είδη τηλε – εργασίας είναι τα εξής: εργασία από το σπίτι (Home – based telework), εργασία σε δορυφορικά κέντρα (Satellite centers), εργασία σε περιφερειακά κέντρα (Telecottages), εργασία σε κέντρα τηλε – εργασίας (Telecenters) και τηλε – υπηρεσίες.

Η σημαντική αύξηση του ποσοστού τηλε – εργασίας τα τελευταία χρόνια οφείλεται κυρίως σε τέσσερις παράγοντες:

- στη σταθερή βελτίωση της ποιότητας των ηλεκτρονικών υπολογιστών και των ηλεκτρονικών συσκευών καθώς επίσης και στην μείωση της τιμής του software και του hardware
- στην προσπάθεια των οργανισμών και των επιχειρήσεων να γίνουν πιο ευέλικτοι
- στην αύξηση του πληροφοριακού περιεχομένου των προϊόντων που τώρα υπολογίζεται ότι είναι στο 70% της αξίας κάποιου προϊόντος και
- στον προσανατολισμό κάποιου μέρους εταιρειών και οργανισμών να προσφέρουν δουλειά στους εργαζόμενους τους μέσα από την οποία αποκτούν υψηλότερο επίπεδο αυτονομίας και υπευθυνότητας.

Στη σύγχρονη κοινωνία, η τηλε – εργασία έχει μία σειρά από θετικές επιπτώσεις. Δίνει καταρχάς νέες δυνατότητες στους εργαζόμενους για να επιλέξουν το πώς διαθέτουν τον χρόνο τους. Μπορεί επίσης να βελτιώσει την καθημερινή ζωή, με την εξοικονόμηση ενέργειας και τη μείωση του κυκλοφοριακού φόρτου.

Επιπλέον, η τηλε – εργασία μπορεί να οδηγήσει σε χωροταξική αναδιανομή της αγοράς εργασίας και σε διαφοροποίηση των δραστηριοτήτων μετατοπίζοντας δραστηριότητες σε λιγότερο ευνοημένες περιοχές, ενώ επιτρέπει την συμμετοχή στην αγορά εργασίας πληθυσμιακών ομάδων

(γονείς δεσμευμένοι στο σπίτι, άτομα με ειδικές ανάγκες) για τις οποίες η απασχόληση με την κλασική της μορφή παρουσιάζει δυσκολίες.

Η πιο σημαντική επίδραση όμως της τηλε – εργασίας είναι ο ρόλος που μπορεί να παίξει στη διαμόρφωση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων. Σε διεθνές περιβάλλον στο οποίο ο ανταγωνισμός βασίζεται όλο και περισσότερο στην τεχνολογία και η γνώση αποτελεί σπάνιο πόρο, η χρήση της τηλε – εργασίας επιτρέπει σε Ελληνικές επιχειρήσεις να προσελκύσουν εργαζόμενους με τις κατάλληλες γνώσεις και δεξιότητες και να παράγουν νέα προϊόντα και υπηρεσίες στην βάση ενός ευέλικτου οργανωτικού σχήματος.

Η γενίκευση της τηλε – εργασίας δεν στερείται κινδύνων. Κίνδυνοι που πρέπει να ληφθούν υπόψιν είναι η εξαφάνιση των συλλογικών μορφών εργασίας, ο προσωρινός χαρακτήρας της εργασίας, η διαίρεση του εργατικού δυναμικού ανάμεσα σε έναν πυρήνα καλά αμειβομένων εργαζομένων με σίγουρες θέσεις εργασίας και σε ένα φλοιό κακοπληρωμένων και ανασφαλών εργαζομένων. Επίσης σημαντικός κίνδυνος είναι η δημιουργία ενός αισθήματος αποξένωσης από κοινωνικές διαδικασίες σε εργαζόμενους οι οποίοι συστηματικά εργάζονται αποκομμένοι από τον επαγγελματικό τους περίγυρο.

Η ανάπτυξη της τηλε – εργασίας πάνω σε υγιής βάσεις έχει πολλές θετικές επιπτώσεις για την οικονομία και την κοινωνία και η πολιτεία πρέπει να την διευκολύνει με μια σειρά από παρεμβάσεις. Οι σημαντικότερες είναι:

- Η προσαρμογή του νομοθετικού πλαισίου.
- Η θεσμοθέτηση ειδικών ρυθμίσεων για την προώθηση της τηλε – εργασίας.

- Η πληροφόρηση, ευαισθητοποίηση και διάχυση περιπτώσεων καλής πρακτικής τηλε – εργασίας.
- Η προώθηση πιλοτικών / επιδεικτικών έργων.
- Η προώθηση της έρευνας.

Η τηλε – εργασία έχει εξαπλωθεί στις μέρες μας και υπάρχουν αρκετά είδη της. Ο διαχωρισμός τους γίνεται κυρίως με βάση τον χώρο όπου ο εργαζόμενος τηλε – εργάζεται, αν δηλαδή βρίσκεται στο σπίτι του, στην πόλη ή την επαρχία καθώς επίσης και από το αν δουλεύουν μαζί εργαζόμενοι διαφορετικών οργανισμών. Παρακάτω περιγράφονται τα κυριότερα είδη τηλε – εργασίας:

1. Εργασία από το σπίτι (home – based telework or electronic homework). Περιλαμβάνει εργασία που εκτελείται στο σπίτι. Ο τηλε – εργαζόμενος χρησιμοποιεί υπολογιστικό και τηλεπικοινωνιακό εξοπλισμό για να επεξεργάζεται, να στέλνει και να λαμβάνει δουλειά από τους πελάτες και εργοδότες του. Οι δουλειές που γίνονται από τηλε – εργαζόμενους από το σπίτι είναι αυτές που σχετίζονται με την επεξεργασία, μετατροπή και ανάλυση πληροφοριών, όπως ο σχεδιασμός, το γράψιμο βιβλίων και άρθρων, η εισαγωγή δεδομένων και οι μεταφράσεις.
2. Κινητή τηλε – εργασία (Mobile telework). Αναφέρεται σε επαγγέλματα τα οποία από την φύση τους ήταν πλανόδια, όπως για παράδειγμα οι αντιπρόσωποι πωλήσεων, επιθεωρητές, μηχανικοί διοίκησης, τα οποία μπορούν να επωφεληθούν από την ανάπτυξη κινητού εξοπλισμού (όπως κινητά τηλέφωνα, κινητές μονάδες fax και φορητοί υπολογιστές) για να βρίσκονται σε συνεχή επικοινωνία με τα κεντρικά γραφεία, όσο αυτοί βρίσκονται «καθ' οδόν». Επίσης

η ανάπτυξη των τηλεπικοινωνιών έχει επιφέρει επιπλέον αλλαγές επιτρέποντας στους πλανόδιους εργαζόμενους να παραμείνουν σε ένα μέρος.

3. Εργασία σε περιφερειακά κέντρα (Telecottages). Πρωτοεμφανίστηκαν στην Σουηδία και σήμερα υπάρχουν σε πολλές πόλεις τόσο της Ευρώπης όσο και της Αμερικής. Στην Αγγλία μόνο, υπάρχουν τουλάχιστον 200 telecottages. Πρόκειται για εγκαταστάσεις που βρίσκονται συνήθως σε απομακρυσμένες περιοχές και είναι εξοπλισμένες με εργαλεία τελευταίας τεχνολογίας, όπως υπολογιστές, fax, φωτοτυπικά μηχανήματα, πρόσβαση στο Internet και εξοπλισμό τηλεδιάσκεψης. Σ' αυτά τα κέντρα οι κάτοικοι της περιοχής μπορούν είτε να δουλέψουν είτε να αποκτήσουν εξοικείωση με την τεχνολογία της πληροφορικής.
4. Εργασία σε δορυφορικά κέντρα (Satellite centers). Είναι πλήρως εξοπλισμένες εγκαταστάσεις που τις μοιράζονται εργαζόμενοι που ανήκουν στον ίδιο οργανισμό. Επειδή τα δορυφορικά κέντρα βρίσκονται συνήθως εγκατεστημένα σε προάστια κοντά στις οικίες των εργαζομένων, τα προβλήματα μόλυνσης του αέρα, κυκλοφοριακής συμφόρησης και τα έξοδα μετακίνησης που προκύπτουν από τη μετάβαση των υπαλλήλων στη δουλειά τους μειώνονται σημαντικά.
5. Εργασία σε κέντρα τηλε – εργασίας (Telecenters). Είναι παρόμοια με τα δορυφορικά κέντρα μόνο που στα κέντρα τηλε – εργασίας τις εγκαταστάσεις τις μοιράζονται διαφορετικοί οργανισμοί ή αυτοαπασχολούμενοι με κάποια βασική μίσθωση. Σ' αυτά τα κέντρα οι εργαζόμενοι έχουν πρόσβαση σε βασικό υπολογιστικό και τηλεπικοινωνιακό εξοπλισμό. Σκοπός των κέντρων αυτών είναι να παρέχουν στους χρήστες

τους κατάλληλο περιβάλλον εργασίας καθώς και επικοινωνία με τους εργοδότες και πελάτες τους. Τα κέντρα τηλε – εργασίας, όπως και τα δορυφορικά κέντρα έχει βρεθεί ότι συντελούν στην αύξηση της παραγωγικότητας των εργαζομένων.

6. Τηλε – υπηρεσίες. Αυτές είναι οι υπηρεσίες ενός οργανισμού που υλοποιούνται από εξωτερικούς συνεργάτες. Δημιουργούνται από ένα επιχειρηματία και προσφέρουν υπηρεσίες με ένα νέο τρόπο, χρησιμοποιώντας τις δυνατότητες που προσφέρουν οι τηλεπικοινωνίες. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η εταιρεία Telegros στο Παρίσι ή οποία προσφέρει γραμματειακή υποστήριξη σε μεγάλες εταιρείες. Παρόλο που η γενική διαχείριση γίνεται στο Παρίσι, το περισσότερο μέρος της δουλειάς εκτελείται από τηλε – εργαζόμενους που δουλεύουν σε κέντρα τηλε – εργασίας τα οποία βρίσκονται σε χωριά της επαρχίας. Ο πελάτης μπορεί να στείλει στην εταιρεία οδηγίες και υλικό για το τι χρειάζεται. Αντίθετα ο τηλε – εργαζόμενος μόλις τελειώσει τη δουλειά που έχει αναλάβει τη στέλνει πίσω στον πελάτη.

Η τηλε – εργασία μπορεί να εφαρμοστεί σε όλους τους τομείς εργασίας. Ο τραπεζικός και ασφαλιστικός τομέας ήταν οι πρώτοι που τη χρησιμοποίησαν ευρύτερα, γεγονός που οφείλεται στην οικειότητα που ήδη διέθετε το προσωπικό τους με τον πληροφοριακό εξοπλισμό και στην συχνά πολύ αποκεντρωμένη οργάνωση τέτοιων εταιρειών (υποκαταστήματα, κινητό δυναμικό πώλησης, κ.λ.π.). Υπάρχουν όμως πολλοί άλλοι τομείς στους οποίους εφαρμόζεται η τηλε – εργασία όπως:

- Υπολογιστές και επικοινωνίες
- Εμπόριο

- Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας και δημοσίευσης
- Εκπαίδευση
- Δακτυλογράφηση και μεταφράσεις
- Γραμματειακή υποστήριξη
- Επεξεργασία δεδομένων και κειμένων
- Έρευνα / Υπηρεσίες συμβουλών

αλλά σχεδόν κάθε επάγγελμα το οποίο περιλαμβάνει διαχείριση πληροφορίας και δεν απαιτεί την φυσική παρουσία του εργαζόμενου στον χώρο εργασίας είναι κατάλληλο για τηλε – εργασία.

Προφανώς οι προγραμματιστές υπολογιστών, οι μηχανικοί, οι υπάλληλοι γραφείου, οι μεταφραστές και οι έμποροι είναι μερικές από τις υποψήφιες κατηγορίες τηλε – εργαζομένων.

Όμως δεν έχουν όλοι οι εργαζόμενοι τα προσόντα για να γίνουν τηλε – εργαζόμενοι. Για να γίνει κάποιος πρέπει να έχει μερικά από τα ακόλουθα χαρακτηριστικά: να είναι ώριμος, να μπορεί να δουλέψει ανεξάρτητα, να έχει αυτοπειθαρχία και ικανότητες οργάνωσης και να είναι αποφασιστικός. Πρέπει επίσης να είναι ικανός στη δουλειά του γιατί διαφορετικά η απόδοσή του μπορεί να χειροτερέψει όταν γίνει τηλε – εργαζόμενος. Επίσης η ύπαρξη κατάλληλου χώρου εργασίας όπου θα τηλε – εργάζεται είναι απαραίτητη προϋπόθεση. Αντίθετα, εργαζόμενοι οι οποίοι χρειάζονται συνεχή επίβλεψη ή πρέπει να έχουν συχνή επικοινωνία με άλλους ή δεν έχουν χωριστό χώρο στο σπίτι τους δεν συνίσταται να τηλε – εργάζονται.

Μερικές εφαρμογές της τηλε – εργασίας είναι οι εξής:

- 1) Το πρόγραμμα της IBM «Στρατηγική της ευκινησίας», η εταιρεία κατάφερε να μεταβάλλει γρήγορα και με επιτυχία το

μεγαλύτερο μέρος του προσωπικού πώλησης και υπηρεσιών στην Αμερική με κινητή κατάσταση. Η IBM ανέφερε μια μείωση 40% - 60% του κόστους για χώρο γραφείου και μια αύξηση της παραγωγικότητας μέχρι 15%. Για πρώτη φορά ικανοποίηση πελατών, ικανοποίηση υπαλλήλων και παραγωγικότητα μεγάλωσαν ταυτόχρονα. Πάνω από 20,000 ή 95% του προσωπικού πώλησης και υπηρεσιών της IBM στην Αμερική έγιναν κινητοί τηλε – εργαζόμενοι από το 1993. Δουλεύουν σε σπίτια, σε γραφεία πελατών, σε αεροδρόμια ή σε τηλε – κέντρα.

- 2) Στο Venice, Καλιφόρνια, όλοι οι 350 υπάλληλοι της διαφημιστικής εταιρείας CHIAT / DAY μπορούν να δουλεύουν από το σπίτι. Γύρω στο 60% των υπαλλήλων βρίσκεται στην εταιρεία κάθε μέρα και, αντί να δουλεύουν σε ατομικά γραφεία χρησιμοποιούν ομαδικά living room ή, για συσκέψεις, «δωμάτια μελέτης». Η πρόσβαση σε δεδομένα γίνεται με πρίζες σκορπισμένες στο κτίριο, με τις οποίες μπορεί κανείς να συνδεθεί με τα αρχεία της εταιρείας ή με τον ηλεκτρονικό υπολογιστή σπίτι του. Επιπλέον, υπάρχουν τερματικά «πηγές δεδομένων» που οι υπάλληλοι χρησιμοποιούν για να διαβάσουν μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (E – mail).
- 3) Στο Εδιμβούργο, 43 συμβούλια προσωπικού οικιακής επιδιόρθωσης και προσωπικού άμεσης επέμβασης έχουν προμηθευτεί με GSM mobile τηλέφωνα. Επιπρόσθετα, 10 υπάλληλοι εξοπλισμένοι με laptop computers μπορούν να έχουν πρόσβαση στη βάση δεδομένων του συμβουλίου. Αυτό τους επιτρέπει να μαθαίνουν πληροφορίες για διαθέσιμα αποθέματα και ακόμη να μεταδίδουν faxes και e – mail. Ελπίζεται ότι αυτό το project θα κάνει αυτού του είδους

εργαζόμενους πιο ευέλικτους και θα τους βοηθήσει να αισθάνονται λιγότερο απομονωμένοι στη δουλειά τους. Η παραγωγικότητα αναμένεται να αυξηθεί και επίσης ελπίζεται να υπάρξει καλύτερη εξυπηρέτηση των πελατών.

Για την επιλογή της κατάλληλης πλατφόρμας και εργαλείων για μια εφαρμογή τηλε – εργασίας είναι απαραίτητο να αναλύονται τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της εφαρμογής. Μετά για την επιλογή του τεχνολογικού εξοπλισμού θα πρέπει να μελετούνται οι παρακάτω τέσσερις παράγοντες:

1. Μορφές επικοινωνίας. Μερικές που μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε μια εφαρμογή τηλε – εργασίας είναι οι εξής:
 - Ανταλλαγή εγγράφων και αρχείων
 - Ανταλλαγή μηνυμάτων (ηλεκτρονικό ταχυδρομείο)
 - Επικοινωνία μέσω φωνής
 - Διασκέψεις (conferencing) / επικοινωνία με multimedia
 - Προσπέλαση απομακρυσμένων δεδομένων
 - Διαχείριση κατανεμημένων εγγράφων.
 - Ψάξιμο και εύρεση πληροφοριών.
2. Ανάμεσα σε ποιους γίνεται η επικοινωνία. Οι τρεις τύποι επικοινωνίας είναι:
 - Επικοινωνία με την εταιρεία
 - Επικοινωνία με έναν συγκεκριμένο αριθμό συνεργατών
 - Επικοινωνία με διάφορους συνεργάτες
3. Τι είδους τηλε – εργασίας εφαρμόζεται.
4. Απόσταση αυτών του επικοινωνούν. Το κόστος του τεχνικού εξοπλισμού εξαρτάται άμεσα από την διάρκεια χρήσης και την απόσταση.

Επίσης πρέπει να λαμβάνουμε υπόψιν πόσο συχνά και για πόσο χρονικό διάστημα ο τηλε – εργαζόμενος συνδέεται, καθώς και η ταχύτητα και ποιότητα σύνδεσης απαιτείται για τη δουλειά του.

Η μεγάλη δημοσιότητα που γνωρίζει τον τελευταίο καιρό το Internet οφείλεται κατά ένα μεγάλο ποσοστό στο World Wide Web (WWW). Το Web, όπως το ονομάζουν οι χρήστες για χάρη συντομίας, είναι μια υπηρεσία του Δικτύου Internet που δίνει εξαιρετικά φιλική όψη, αλλά και δυνατότητες Multimedia. Η υπηρεσία αυτή οφείλεται στην εφαρμογή Hypertext, δεν είναι τίποτα άλλο από ένα κείμενο όπου ορισμένες λέξεις κλειδιά (σύνδεσμοι) έχουν την ιδιότητα να οδηγούν σε άλλο επεξηγηματικό κείμενο ή σε εικόνα ή σε ήχο ή ακόμα και σε video.

Η ψηφιακή θέση των δεδομένων μιας σελίδας Web δεν περιορίζεται σε έναν κεντρικό υπολογιστή. Αντίθετα είναι κοινή πρακτική τα δεδομένα αυτά να είναι διάσπαρτα σε διάφορα σημεία του πλανήτη. Αυτός είναι άλλωστε ο λόγος που η υπηρεσία φέρει το όνομα World Wide Web (Παγκόσμιος Ιστός).

Ο Internet Information Server είναι ένα προϊόν της Microsoft. Χάρη στα Windows NT δεν χρειάζεται πλέον να σπαταλείται πολύτιμος χρόνος για να κατανοήσουμε τα υπέρ και τα κατά του Unix απλώς και μόνο να εγκαταστήσουμε έναν Internet server. Επιπλέον, μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε τον Internet Information Server για να μετατρέψουμε ένα NT server σε ένα Web server μόνο σε λίγα λεπτά, χωρίς να προαπαιτείται γνώση εγκατάστασης Internet information systems.

Ο Internet Information Server (IIS) μπορεί να προσφέρει τα εξής:

- ✓ Βασικές Internet υπηρεσίες όπως Web, FTP, και Gopher, καθώς και πρόσβαση στα publishing tools.
- ✓ Ενσωμάτωση με άλλες NT υπηρεσίες και διάφορα administrative εργαλεία, ιδιαίτερα με την remote administrative λειτουργία. Αρκετοί Internet providers διατηρούν τα WWW sites / server hosts χρησιμοποιώντας NT server. Ο IIS μειώνει το κόστος και αυξάνει την απόδοση. Επίσης μπορεί κάποιος να διαχειριστεί το IIS από απόσταση, Σα να είναι συνδεδεμένος με το LAN, είτε μέσω μιας Internet σύνδεσης είτε μέσω μιας Dial – Up (RAS) σύνδεσης.
- ✓ Ενσωμάτωση των Windows NT NTFS μοντέλα ασφαλείας, κάτι που επιτρέπει στους administrators να κρύψουν κάποιες πληροφορίες απόρρητες από τα Web sites.
- ✓ Ενσωμάτωση με υπάρχουσες βάσεις δεδομένων και υπάρχοντα Internet πρότυπα, όπως τα Common Gateway Interface (CGI) scripts
- ✓ ISAPI για υψηλής απόδοσης CGI scripts και Internet Database Connector για παθητική έκδοση ODBC κωδικών δεδομένων στο Web. Το IDC είναι πολύ χρήσιμο για έκδοση δεδομένων, φαξιμάτων, δυναμικών εκδόσεων, και δουλεύει με οποιαδήποτε ODBC – συμβατή Βάση Δεδομένων.

Η αγορά εργασίας μεταλλάσσεται διαρκώς, και σε ορισμένους τομείς με ραγδαίους ρυθμούς. Μια από τις πιο σημαντικές πτυχές αυτής της μετάλλαξης είναι η αυξανόμενη χρήση της τηλε – εργασίας. Οι τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνίας δίνουν τη δυνατότητα σε πολλούς εργαζόμενους να εργαστούν από το σπίτι ή από άλλο χώρο σε απόσταση από τον συνήθη χώρο εργασίας τους, με τη βοήθεια ενός υπολογιστή και μιας τηλεφωνικής σύνδεσης. Παρότι το ποσοστό των εργαζομένων

οι οποίοι χρησιμοποιούν παρόμοιες δυνατότητες παραμένει μικρό στη χώρα μας, η διεθνής εμπειρία δείχνει ότι ως μορφή οργάνωσης της εργασίας η τηλε – εργασία θα εξαπλωθεί.

Από τις ως τώρα μορφές και τρόπους εφαρμογής της τηλε – εργασίας προκύπτει ότι κυρίως ενισχύονται, χάρη στις νέες τεχνολογίες, οι εργασίες που μπορούν να πραγματοποιούνται με κάποια απόσταση και με σχετική αυτονομία από το χώρο εργασίας. Ταυτόχρονα επιδιώκεται η εφαρμογή της τηλε – εργασίας σε ορισμένες πλευρές της επιχειρηματικής δραστηριότητας με στόχο τη μείωση του κόστους και την ένταση της εκμετάλλευσης του εργαζόμενου, χωρίς να επηρεάζεται ο σκληρός πυρήνας των παραγωγικών – εργασιακών διαδικασιών που εξακολουθούν να πραγματοποιούνται στους συλλογικούς χώρους εργασίας. Έτσι, προκύπτει ότι η τηλε – εργασία, αφενός δεν αποτελεί πανάκεια για τη διατήρηση της απασχόλησης και τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, αφετέρου μπορεί να αποτελέσει απειλή στο βαθμό που εφαρμόζεται με τρόπους και μορφές στους οποίους καταπατούνται στοιχειώδη ανθρώπινα δικαιώματα και διαρρηγνύονται συστηματικοί δεσμοί της κοινωνικής προστασίας και ασφάλειας. Ενισχύεται με αυτόν τον τρόπο ο δυϊσμός της αγοράς εργασίας και η δημιουργία εργαζόμενων δύο ή / και περισσότερων ταχυτήτων.

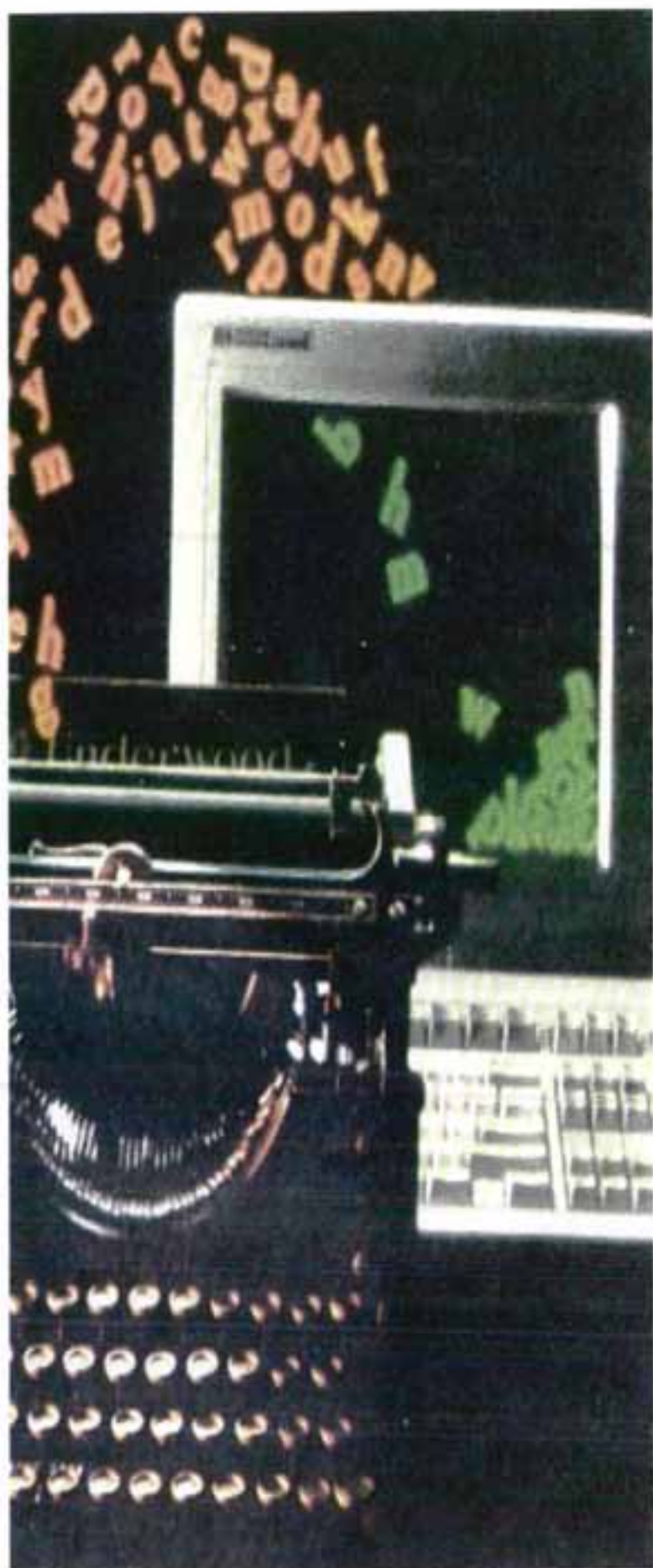
Εξάλλου, σε πολλές επιχειρήσεις η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας, η αύξηση της παραγωγικότητας και η ποιότητα της παραγωγής επιτυγχάνονται χωρίς τη χρήση τηλε – εργασίας, αλλά με έναν άλλο τρόπο χρήσης των νέων τεχνολογιών όπου συνδυάζονται οι συλλογικές διαδικασίες παραγωγής σε ομάδες εργασίας με την διαρκή εκπαίδευση και αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού. Ταυτόχρονα, ήδη από την δεκαετία του

'80 εφαρμόζεται η αποκέντρωση και η διαίρεση των μεγάλων επιχειρήσεων σε μικρότερες μονάδες παραγωγής, οι οποίες εγκαθίστανται, όπως η τηλε – εργασία σε αγροτικές περιοχές.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ

9

“ΤΙ ΕΙΝΑΙ
Η ΝΕΑ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ”

Το βασικό πρόβλημα που νομίζω ότι θα απασχολήσει όλους είναι η εξοικείωσή μας με τη λεγόμενη «μετά – ΟΝΕ» εποχή. Κατά έναν παράδοξο τρόπο, ενώ επί χρόνια τώρα έχουμε στραμμένη την προσοχή μας στις μακροοικονομικές ισορροπίες, στα δημοσιονομικά αποτελέσματα και γενικότερα στην προσέγγιση της ελληνικής οικονομίας ως ονομαστικού μεγέθους, μετά την επισημοποίηση και την οριστικοποίηση της ένταξης της χώρας στον σκληρό πυρήνα του ευρωπαϊκού γίγνεσθαι και στη ζώνη του Ευρώ, θα μετατοπιστούμε στο πεδίο της πραγματικής οικονομίας. Και αυτό θα συμβεί γιατί οι ονομαστικοί δείκτες δεν θα έχουν την κρισιμότητα που έχουν τώρα, αλλά και γιατί η ανάπτυξη και η ολοκλήρωση των λειτουργιών της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης συνεπάγεται τη στέρση των κρατών – μελών από πολύ σημαντικά εργαλεία άσκησης οικονομικής πολιτικής. Τα περιθώρια άσκησης, με τον κλασικό και γνωστό τρόπο, μιας συναλλαγματικής ή μιας νομισματικής πολιτικής δεν θα είναι πια στην διάθεσή μας. Τα εργαλεία που θα απομείνουν θα αφορούν κυρίως τη φορολογική και την εισοδηματική πολιτική, την κοινωνικοασφαλιστική μεταχείριση των επιχειρήσεων, το διοικητικό περιβάλλον μέσα στο οποίο κινούνται οι επιχειρήσεις στην ελληνική επικράτεια ή σε σχέση με το Ελληνικό Δημόσιο.

Αυτά όμως, ούτως ή άλλως, είναι από τη φύση τους πεπερασμένα, γιατί υπάρχουν ορισμένα ανυπέρβλητα δημοσιονομικά όρια, αλλά και γιατί ο ανταγωνισμός μεταξύ των κρατών – μελών πια, προκειμένου να διαμορφώσουν συνθήκες συνολικής ανταγωνιστικότητας των οικονομιών τους, θα κινείται επί ενός πολύ περιορισμένου φάσματος θεμάτων, όπου προέχουσα θέση θα κατέχει η φορολογική μεταχείριση και το μη μισθολογικό κόστος της εργασίας.

Άρα η προσοχή μας πρέπει να στραφεί σε ζητήματα που συνδέονται λίγο με αυτό που λέγεται «συγκριτικό πλεονέκτημα» της ελληνικής πραγματικής οικονομίας. Μιλώντας, συνεπώς, για τις προοπτικές των ελληνικών επιχειρήσεων στην Ευρωπαϊκή Ένωση μετά το 2001 είμαστε υποχρεωμένοι να λαμβάνουμε υπόψιν μας το βασικό υπαρξιακό πρόβλημα που υπό συνθήκες παγκοσμιοποίησης αντιμετωπίζει η Ευρωπαϊκή Ένωση ως περιφερειακού χαρακτήρα συσσωμάτωση: Η γενετική λογική της Ευρωπαϊκής Ένωσης ήταν η διαμόρφωση μιας ενιαίας αγοράς – και αυτό έγινε ή μάλλον γίνεται ακόμη με πολύ μεγάλο κόπο – αλλά ταυτόχρονα και η μετάθεση, η ανύψωση του κρατικού προστατευτισμού σε άλλο επίπεδο. Η Ευρωπαϊκή Ένωση, ως σύλληψη και ως εξέλιξη, δεν ήταν και δεν είναι αντίπαλος του κρατικού προστατευτισμού. Κάθε άλλο μάλιστα. Απλώς με πολύ συστηματικό και επίμονο τρόπο, επέβαλε την ενοποίηση της αγοράς με την κατάχρηση μορφών προστατευτισμού και παρεμβατισμού σε εθνικό επίπεδο, υψώνοντας όμως αντίστοιχα και ανάλογα ευρωπαϊκά τείχη, τα οποία τώρα τίθενται εν αμφιβόλω στο πλαίσιο του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου. Τα πράγματα έχουν φτάσει σε οριακό σημείο, που μας κάνει όλους να αντιλαμβανόμαστε ότι λόγω εξωγενών πιέσεων που συνδέονται με την μορφή που προσλαμβάνει πια το διεθνές εμπόριο, δε μπορεί να παραμείνει αλώβητη αυτή η λογική: μια λογική που, παρότι φαίνεται κατεξοχήν φιλελεύθερη, είναι πολύ πιο σύνθετη.

Ένα πλεονέκτημα είναι η άνεση – που ελπίζω ότι θα αποδειχθεί πως έχουμε – να κινηθούμε μέσα στην ψηφιακή οικονομία, μέσα στην ψηφιακή οικονομία, μέσα στο περιβάλλον του ηλεκτρονικού εμπορίου και να αξιοποιήσουμε τη μείωση της

απόστασης που θα χωρίζει πια το μεγάλο από το μικρό μέγεθος της επιχείρησης στο ηλεκτρονικό εμπόριο.

Διαθέτουμε έναν μεγάλο αριθμό πλεονεκτημάτων, τα οποία πρέπει να συνοψίσουμε σε ένα είδος εθνικής στρατηγικής. Μόνο που αυτό δε μπορεί να πάρει μια μορφή διοικητική ή πολιτική, αλλά πρέπει να πάρει μια μορφή αναπτυξιακής ιδεολογίας, την οποία ο κόσμος των επιχειρήσεων, ο κόσμος της πραγματικής οικονομίας πρέπει να την συγκροτήσει, να την οργανώσει, να την επιβάλλει και να την χειριστεί στη συνέχεια. Στον τομέα αυτόν, ο ρόλος του κράτους, ασφαλώς, είναι πάρα πολύ σημαντικός, διότι καλείται να αναλάβει μια σειρά από πρωτοβουλίες που αφορούν την διαμόρφωση των κανόνων του παιχνιδιού. Αλλά ταυτόχρονα πρέπει να γίνει αντιληπτό ότι, αν ο ίδιος ο κόσμος της παραγωγής, ο ίδιος ο κόσμος της πραγματικής οικονομίας δε νιώσει την πίεση της παγκοσμιοποίησης, τότε, βεβαίως, δεν πρόκειται να πάρει τα μέτρα τα οποία είναι αναγκαία προς το σκοπό αυτό.

Μόνο ως συνολικό μέγεθος η παγκοσμιοποίηση είναι ένα φαινόμενο όντως νέο: μόνο δηλαδή ως άθροισμα του όγκου που αποκτούν οι διεθνείς εμπορικές συναλλαγές, της ταχύτητας και του όγκου της διεθνούς ροής των κεφαλαίων και της ταχύτητας στη ροή των πληροφοριών. Όλα αυτά, μέσα σε ένα ψηφιακό περιβάλλον βεβαίως, συγκροτούν κάτι το οποίο είναι και σημαντικά και νέο και εξαιρετικά προκλητικό. Αν όμως εστιάσουμε την προσοχή μας σε αυτό που θα ονομάζαμε παγκόσμιο εμπόριο, τότε δε νομίζω ότι η τελευταία δεκαετία του 20ου αιώνα ή από την τελευταία δεκαετία του 19^{ου} αιώνα. Μόνο που τότε τα φαινόμενα ονομάζονταν διαφορετικά και, αντί για «παγκοσμιοποίηση» γινόταν λόγος για «αποικιοκρατία» ή για «ιμπεριαλισμό», ανάλογα με τη δεκαετία που βρισκόμασταν.

Μας αρέσει να αναγόμεσθε ολοένα και σε υψηλότερο και γενικότερο επίπεδο, δηλαδή, αντί να μιλάμε με όρους εθνικής αγοράς, να μιλάμε με όρους ευρωπαϊκής αγοράς, και αντί να μιλάμε με όρους ευρωπαϊκής αγοράς, να μιλάμε με όρους παγκόσμιας αγοράς.

Πολύ σημαντικό στοιχείο είναι ότι το σύστημα πια ολόκληρο έχει μια περιρρέουσα ατμόσφαιρα. Αυτό το περιβάλλον της παγκόσμιας ηλεκτρονικής επικράτειας έχει βεβαίως τους συντελεστές του, έχει επιχειρήσεις, έχει χώρο και αγορά, έχει πελάτες, έχει συναλλαγές, έχει οικονομικά υποκείμενα που παράγουν τα δικά τους οικονομικά αποτελέσματα, τα οποία είναι μετρήσιμα, αλλά έχει και μία ακόμη συγκλονιστική διάσταση, την οποία μπορούμε να την ονομάσουμε «πληροφορική υπεραξία». Παράγει πληροφοριακή υπεραξία κατά τρόπο ανάλογο με τις χρηματιστηριακές υπεραξίες που παράγονται και που, βεβαίως, απέχουν πάρα πολύ από τις αξίες της πραγματικής οικονομίας από τις καθαρές θέσεις των επιχειρήσεων.

Αυτή η πληροφοριακή υπεραξία που παράγεται είναι μία υπεραξία οικονομικά εκμεταλλεύσιμη, είναι δηλαδή ένας όγκος πληροφοριών που, για όποιον ξέρει να τις χρησιμοποιήσει, αποδίδουν «πλούτο» – πλούτο πληροφοριακό, πλούτο γνώσης – γιατί του επιτρέπουν να βρει πελάτες που δεν τους είχε σκεφθεί, να συγκροτήσει στο μυαλό του νέες ιδέες για συνεργασίες, για δικτυώσεις και για συγχωνεύσεις. Εάν κανείς ξέρει να κινηθεί στο πλαίσιο αυτού του συστήματος, το οποίο είναι πάρα πολύ ευρύ, και να αξιοποιήσει τις πληροφοριακές «υπεραξίες», τότε παράγει ένα οικονομικό αποτέλεσμα το οποίο δεν έχει καμία σχέση με αυτό που παράγουν οι επιχειρήσεις μέσα από τη λειτουργία τους στη

συμβατική αγορά, λαμβανομένης υπόψιν και της χρηματοοικονομικής σφαίρας.

Εάν ως τώρα στην οικονομία γενικώς γνωρίζαμε ότι υπάρχουν δύο κατά βάση σφαίρες, μία η σφαίρα της πραγματικής οικονομίας και μία η χρηματοοικονομική σφαίρα, βλέπουμε ότι υπάρχει τώρα μία τρίτη σφαίρα, μία ουσιαστικά τρίτη δυνατότητα παραγωγής υπεραξίας. Αυτό είναι σημαντικότατο. Είναι συγκλονιστικότερο από το γεγονός πως η ημερήσια διακίνηση κεφαλαίων σε παγκόσμιο επίπεδο είναι μεγαλύτερη της μηνιαίας διακίνησης εμπορευμάτων στο παγκόσμιο εμπόριο ή ότι 4 ημέρες χρηματοοικονομικών συναλλαγών καλύπτουν περίπου 1 έτος διεθνούς εμπορίου με τη συμβατική έννοια του όρου.

Άρα αλλάζουν ριζικά και τα οικονομικά μεγέθη και οι δυνατότητες παραγωγής υπεραξίας και τελικώς αλλάζει ο ίδιος ο άνθρωπος. Αλλάζουν οι νοοτροπίες και αυτό ουσιαστικά επηρεάζει τη βάση της παραγωγής. Άρα έχουμε μία νέα κοινωνία. Και αυτή η νέα κοινωνία δεν είναι μια κοινωνία τυπολογικά καθαρή. Δε φτάνει κάποια στιγμή που φεύγουμε από τη βιομηχανική ή τη μεταβιομηχανική κοινωνία και βρισκόμαστε πια στη σφαίρα της ψηφιακής κοινωνίας, της ψηφιακής οικονομίας, στην ηλεκτρονική επικράτεια. Παλαιότερα και νεότερα στοιχεία συνυπάρχουν. Άλλωστε, ποτέ δεν θα πάψει να λειτουργεί η συμβατική αγορά, ποτέ δεν θα πάψει να λειτουργεί το συμβατικό εμπόριο

Η εμφάνιση της ψηφιακής οικονομίας παρουσιάζει τρομακτικές ευκαιρίες σε όλους τους τομείς της οικονομίας. Οι καταναλωτές θα έχουν πρόσβαση σε μια παγκόσμια αγορά αγαθών και υπηρεσιών, με ιδιαίτερα ανταγωνιστικές τιμές. Οι επιχειρήσεις θα έχουν πρόσβαση στην ίδια παγκόσμια αγορά και θα είναι σε θέση να συναλλάσσονται πιο αποτελεσματική με τους

προμηθευτές και τους συνεργάτες τους. Η εφαρμογή του ηλεκτρονικού εμπορίου μέσω των καναλιών τροφοδοσίας θα έχει τρομερή επίδραση αλλά και θα επισπεύσει την υιοθέτηση του ηλεκτρονικού εμπορίου στη βιομηχανία.

Πολλές όψεις της ψηφιακής οικονομίας παρουσιάζονται σήμερα σε επίπεδο εμπορικών συναλλαγών. Σε τομείς όπως η υγεία, οι οικονομικές υπηρεσίες και ο κατασκευαστικός τομέας, η ανταλλαγή πληροφοριών είναι καθημερινό φαινόμενο. Η προέκταση αυτού σε άλλες εμπορικές δραστηριότητες και στον καταναλωτή είναι η συναρπαστική υπόσχεση της ψηφιακής οικονομίας.

Η ψηφιακή οικονομία έχει σημαντικές επιπτώσεις στο να μεταμορφώνει τις επιχειρηματικές δραστηριότητες και να δημιουργεί καινούργιες. Οι κυβερνήσεις θα είναι σε θέση να παρέχουν υπηρεσίες στους πολίτες τους με νέες και πιο αποτελεσματικές μεθόδους. Η πρόκληση θα είναι η ανάπτυξη και η εφαρμογή της ειδίκευσης που αποκτείται ώστε να αξιοποιηθούν αυτές οι ευκαιρίες.

Ο συνολικός χαρακτήρας αυτών των δυνάμεων θα ελαχιστοποιήσει την ικανότητα των οικονομιών να αποστασιοποιηθούν από την ψηφιακή οικονομία.

Οι κυβερνήσεις πρέπει να συνεργαστούν με τις επιχειρήσεις ώστε οι νόμοι και οι κανονισμοί να υποστηρίζουν αντί να εμποδίζουν ή αναστέλλουν την εξάπλωση της ψηφιακής οικονομίας. Χρήσιμες αρχές που πρέπει να ακολουθήσουν οι κυβερνήσεις είναι:

- ✓ Πρωτοκαθεδρία στον ιδιωτικό τομέα για συνεχή καινοτομία και ανάπτυξη στηριζόμενη στο ηλεκτρονικό εμπόριο.

- ✓ Ελάχιστη κυβερνητική παρέμβαση στις συναλλαγές, αυτοέλεγχος όπου είναι δυνατόν, με λύσεις προερχόμενες από την ανάπτυξη της τεχνολογίας και της αγοράς.
- ✓ Απλό, προβλέψιμο και δίκαια εφαρμόσιμο νομικό πλαίσιο.
- ✓ Δίκαιη κατανομή των πόρων.
- ✓ Επιλογή του χρήστη και ενδυνάμωση των ατόμων μέσα από την τεχνολογία.
- ✓ Διεθνής συνεργασία στις περισσότερες περιπτώσεις, οι ενέργειες και οι κανονισμοί είναι σε διεθνές πλαίσιο.
- ✓ Δημιουργία εμπιστοσύνης με συντονισμό και σύσκεψη μεταξύ των επιχειρήσεων και των άλλων μελών της τοπικής και διεθνούς κοινότητας.

Νέα οικονομία, ένας όρος που έχει εισβάλλει στην καθημερινή και αποτελεί αντικείμενο συζήτησης σχεδόν σε όλους τους πολιτικούς, οικονομικούς και κοινωνικούς κύκλους. Ο καθένας που προσεγγίζει τον όρο δίνει και το δικό του περιεχόμενο προσπαθώντας με τις γνωστές οικονομικές θεωρίες και εμπειρία να τον ορίσει.

Ενώ όμως οι ειδικοί των οικονομικών θεωριών αναζητούν και επιδιώκουν να ερμηνεύσουν τους συντελεστές της νέας οικονομίας αυτής, ήδη αποτελεί επιχείρημα στο πολιτικό επίπεδο για πολιτικές αποφάσεις που έχουν άμεσες συνέπειες για το κοινωνικό σύνολο, και όχι μόνο, αλλά και για ολόκληρα κράτη με τεράστιες συνέπειες στην οικονομική και κοινωνική υπόστασή τους.

Ο όρος Νέα Οικονομία έχει χρησιμοποιηθεί για να περιγράψει μια πραγματικότητα με πολλές πλευρές και αφορά κατά κύριο λόγο την βελτίωση των επιδόσεων της οικονομίας (της πραγματικής οικονομίας) λόγω της αυξημένης χρήσης των νέων

τεχνολογιών της πληροφορίας και των επικοινωνιών. Σύμφωνα με μια επεξήγηση του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Αναπτύξεως (ΟΟΣΑ), μπορούν να αναφερθούν οι εξής μεταβολές:

- Η νέα οικονομία συνεπάγεται έναν ταχύτερο ρυθμό μεγέθυνσης της οικονομίας. Αυτή η εξέλιξη οφείλεται στην ενσωμάτωση νέας τεχνολογίας που επιτρέπει την ταχύτερη αύξηση της παραγωγικότητας των συντελεστών παραγωγής (τόσο της εργασίας, όσο και του κεφαλαίου).
- Η νέα οικονομία μπορεί επίσης να σημαίνει ότι ο συνδυασμός της χρήσης νέας τεχνολογίας και χαμηλών αυξήσεων του εργατικού κόστους λόγω της παγκοσμιοποίησης, συγκρατεί τον πληθωρισμό και επιτρέπει ταχύτερους ρυθμούς μεγέθυνσης με μειωμένη ανεργία.
- Υπάρχουν επίσης νέοι παράγοντες αύξησης της παραγωγικότητας της οικονομίας, εκτός από την αύξηση σε επίπεδο επιχειρήσεων. Τέτοιοι παράγοντες είναι η μεγάλη δυνατότητα δικτύωσης και συνεργασιών μεταξύ επιχειρήσεων λόγω και πάλι της νέας τεχνολογίας αλλά και της παγκοσμιοποίησης.

Παρά την αύξηση των ρυθμών μεγέθυνσης της οικονομίας τα τελευταία χρόνια, μπορούν να γίνουν ορισμένες διαπιστώσεις που δείχνουν ότι δεν ακολουθεί η οικονομία μια πορεία με αυτά τα θετικά χαρακτηριστικά.

- Υπάρχει μια κόπωση της επενδυτικής ανάκαμψης και μια στασιμότητα σε επίπεδο ανταγωνιστικότητας της οικονομίας.
- Οι επενδύσεις που πραγματοποιούνται δεν οδηγούν σε μια τάση αύξησης της παραγωγικότητας του κεφαλαίου για το σύνολο της οικονομίας. Αυτό σημαίνει ότι δεν αξιοποιούνται επαρκώς οι τεχνολογικές δυνατότητες και ότι οι ελληνικές

επιχειρήσεις συνεχίζουν κατά κανόνα να έχουν αναποτελεσματική οργάνωση και καταμερισμό της εργασίας.

- Η ανεργία συνεχίζει να αυξάνεται, διότι δεν αξιοποιείται το εγχώριο εκπαιδευμένο εργατικό δυναμικό, αλλά αξιοποιείται αλλοδαπό ανειδίκευτο εργατικό δυναμικό.
- Η οικονομία παραμένει διχοτομημένη ανάμεσα σε έναν μικρό τομέα που αναδιαρθρώνεται και αυξάνει την παραγωγικότητα και την ανταγωνιστικότητά του με γρήγορους, πολλές φορές ρυθμούς, και έναν τομέα μη ανταγωνιστικό, ο οποίος στηρίζει την επιβίωσή του στο φτηνό εργατικό δυναμικό.

Το ζήτημα των πολιτικών ανάπτυξης είναι ανοιχτό, όχι για τι το θέτει η συνδικαλιστική πλευρά, αλλά γιατί έτσι και αλλιώς δαπανώνται σημαντικά ποσά με τέτοιες κατευθύνσεις. Για να συζητηθεί όμως το ζήτημα αυτό πρέπει να έχουμε μια γνώση της πραγματικότητας της οικονομίας, που να μην αφορά την μια ή την άλλη επιχείρηση, αλλά να διερευνά την υπάρχουσα κατάσταση σε επίπεδο τοπικό και κλαδικό.

Από μελέτες στις οποίες εμπλέκεται το ΙΝΕ, ειδικότερα δε από μία μεγάλη μελέτη που ολοκληρώνεται στον νομό Θεσσαλονίκης – έναν οικονομικό πόλο της χώρας – προκύπτουν τα εξής συμπεράσματα:

- Έχουμε σε πολλούς κλάδους της οικονομίας, ειδικότερα σε επιχειρήσεις ή τμήματα αυτών των κλάδων, διαδικασίες δημιουργίας νέων επιχειρήσεων, αναδιάρθρωσης, ή προοδευτικού εκσυγχρονισμού παλαιών επιχειρήσεων, που έχουν θετικά αποτελέσματα τόσο στο επίπεδο της ανταγωνιστικότητας όσο και στο επίπεδο της απασχόλησης.
- Αυτές οι μεταβολές στηρίζονται κατά κανόνα σε συνταγές επιτυχίας με κοινά χαρακτηριστικά, την συγκέντρωση της

επιχειρηματικής δραστηριότητας, την δικτύωση των επιχειρήσεων τόσο στην Ελλάδα, όσο και στο εξωτερικό, την αναβάθμιση τεχνολογίας, προϊόντων και ανθρώπινου δυναμικού, την στήριξη στην ανάπτυξη μιας εγχώριας ζήτησης και την εξωστρέφεια ως προς τις πωλήσεις, τις επενδύσεις και την τεχνογνωσία.

Η αξιοποίηση αυτών των δυνατοτήτων, αφορά τόσο την υποστήριξη, στο βαθμό που είναι αναγκαίο, των επιχειρήσεων που έχουν ενταχθεί σε αυτή τη διαδικασία, όσο και την υποστήριξη των υπόλοιπων επιχειρήσεων για να ακολουθήσουν τέτοιες οδούς δυναμικής ανάπτυξης. Οι κατευθύνσεις προς τις οποίες χρειάζεται κατάλληλη υποστήριξη από την πλευρά των φορέων άσκησης πολιτικής είναι:

- ❖ Η διάδοση της γνώσης σε ότι αφορά νέα προϊόντα, νέες μεθόδους παραγωγής και νέες αγορές.
- ❖ Η ενημέρωση για τις εξελίξεις στη διεθνή αγορά, τις δυνατότητες συνεργασίας σε όλους τους τομείς και τις δυνατότητες πρόσβασης σε υποδομές και υπηρεσίες.
- ❖ Η διαθεσιμότητα κεφαλαίων.
- ❖ Η ύπαρξη υποδομών και υπηρεσιών ικανών να καλύψουν νέες ανάγκες των επιχειρήσεων.
- ❖ Η ύπαρξη κατάλληλα εκπαιδευμένων ατόμων που προέρχονται από την εκπαίδευση ή από την κατάρτιση.

Η βασική πηγή πλούτου και το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα κάθε χώρας είναι σήμερα των ανθρώπινο δυναμικό της. Η «νέα οικονομία» απαιτεί στέρεες, γενικές γνώσεις, αλλά και εξειδίκευση. Βασίζεται στο πνεύμα πρωτοβουλίας, την ευελιξία, τη δυνατότητα δημιουργικής προσαρμογής στις συνθήκες που μεταβάλλονται ραγδαία. Κινητήρια δύναμη είναι οι δυνατότητες του κάθε

εργαζόμενου, η εκπαίδευση και δεξιότητές του, η φαντασία του, και η εφευρετικότητά του, το μεράκι του. Η εθνική ανταγωνιστικότητα βασίζεται σήμερα στο διανοητικό συγκριτικό πλεονέκτημα κάθε λαού, την εκπαίδευση και τις δεξιότητές του.

Η απάντηση στις προκλήσεις του διεθνούς ανταγωνισμού και της νέας εποχής, η προώθηση των στόχων μας για μια ισχυρή και σύγχρονη Ελλάδα σε όλα τα επίπεδα της οικονομικής και πολιτικής ζωής, προϋποθέτει ένα ανθρώπινο δυναμικό με ευρεία παιδεία, δεξιότητα και ικανότητα προσαρμογής στις συνεχώς μεταβαλλόμενες συνθήκες.

Τα πρώτα αποφασιστικά βήματα εδραιώθηκαν, άλλα αναμένεται να γίνουν. Πολλοί είναι σε θέση να διακρίνουν ήδη τον προορισμό, άλλοι απλώς διαισθάνονται ότι ο κόσμος σταθερά αλλάζει.

Πολλοί είναι αυτοί που έχουν ήδη μπει στη Νέα Οικονομία και αδημονούν να προχωρήσουν. Άλλοι μόλις τώρα διακρίνουν μια απειλή και αναζητούν τη διέξοδο.

Ο χρόνος που πέρασε έχει εδραιώσει σε όλους την πεποίθηση ότι αφήνουμε πίσω μας πολλές βεβαιότητες. Είναι αρκετά ώριμη η κατάσταση ώστε οι διορατικοί και οι πρωτοπόροι να υλοποιούν ήδη την νέα πραγματικότητα.

Είναι όμως και αρκετά νωρίς, ώστε να αιωρούνται ακόμη αμφιβολίες για το πόσο αυτή η πραγματικότητα εξασφαλίζει ρόλο για όλους.

Το περίγραμμα της Νέας Οικονομίας αρχίζει να αποσαφηνίζεται. Η ταυτότητα της Νέας Κοινωνίας που τη στηρίζει απομένει προς διαμόρφωση.

Η εδραίωση της Κοινωνίας της Πληροφορίας είναι πια σίγουρη. Αυτή η νέα οικονομία βασίζεται στο πνεύμα

πρωτοβουλίας, την ευελιξία, την δυνατότητα προσαρμογής σε έναν κόσμο που αλλάζει συνεχώς και ραγδαία. Απαιτεί νέες συνθήκες που ευνοούν διάθεση για ρίσκο, για καινοτομία, επιχειρηματικότητα, ανταγωνισμό.

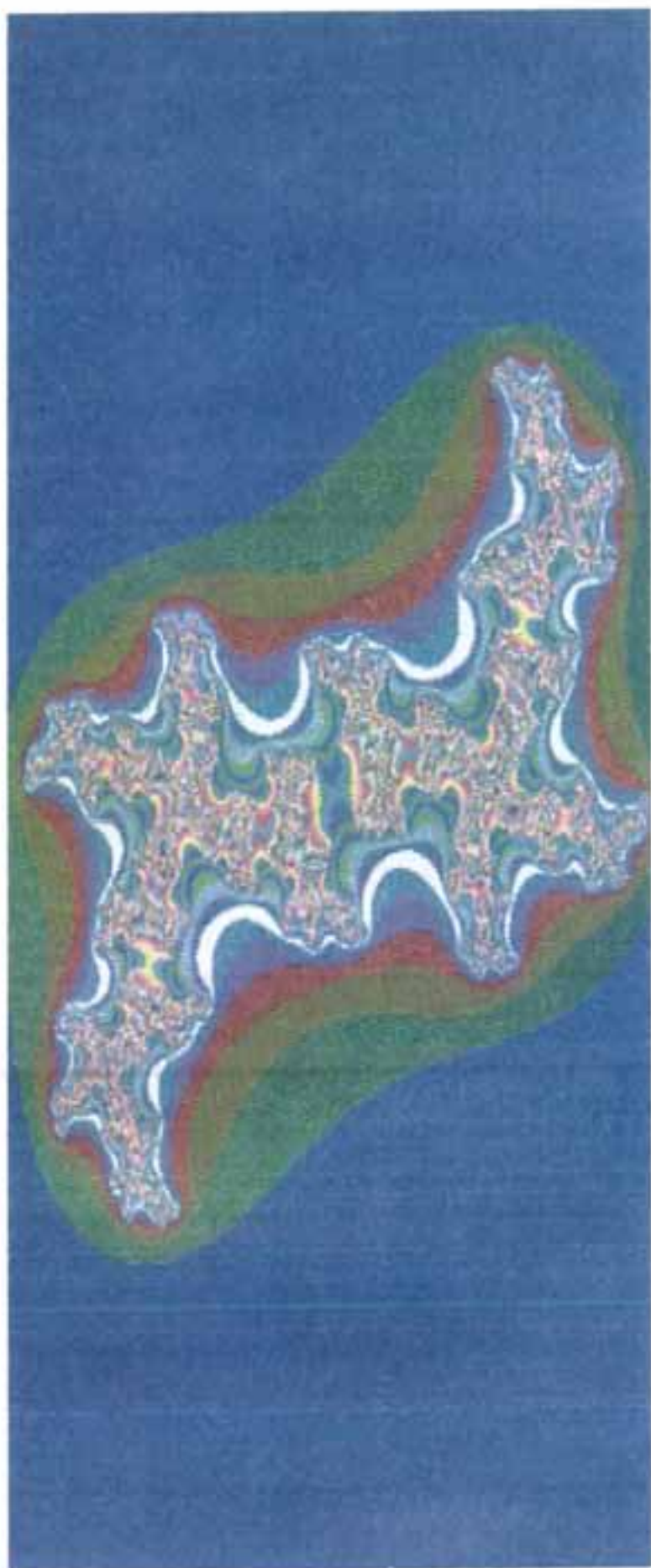
Η καλλιέργεια αυτών των συνθηκών είναι και ο στόχος των διαρθρωτικών αλλαγών που προωθούνται. Με την απελευθέρωση αγορών όπως αυτή των τηλεπικοινωνιών, την κατάργηση ρυθμίσεων που παρεμποδίζουν τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων, την άρση των περιορισμών που υπήρχαν στην ευελιξία και αξιοποίηση κεφαλαιουχικών πόρων.

Αλλά και με τις σημαντικές μεταρρυθμίσεις που προωθούνται στον τρόπο λειτουργίας της δημόσιας διοίκησης, στην υγεία, στο εκπαιδευτικό σύστημα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ

10

**"ΤΟ ΜΕΓΑΛΟ
ΣΤΟΙΧΗΜΑ ΕΙΝΑΙ
Η ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ
ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΚΑΙ Η ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ
ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ
ΣΥΝΟΧΗΣ"**

Αυτά όλα έχουν πολύ μεγάλη σημασία ως υπόβαθρο μιας προσέγγισης η οποία γίνεται ακόμη πολύ δειλά στην χώρα μας – μίας προσέγγισης η οποία έχει πολύ μεγάλη πολιτική σημασία, διότι συνδέεται με αυτό που λέγεται αυτοπεποίθηση της αγοράς και του επιχειρηματία, δηλαδή με τον πυρήνα της επιχειρηματικότητας. Δεν έχει γίνει ακόμη κοινή παραδοχή στη χώρα μας ότι οι διαρθρωτικές μας μειονεξίες μπορούν να μετατραπούν σε πλεονεκτήματα. Θα είχε έτσι διαταραχθεί η πρώτη προϋπόθεση μιας αναπτυξιακής πολιτικής, που είναι η κοινωνική συνοχή και διαφύλαξη της ακεραιότητας της κοινωνίας, διότι η διατάραξη της κοινωνικής συνοχής και άρα της εργασιακής ειρήνης έχει πάρα πολύ μεγάλο κόστος: είναι ένας συντελεστής που μπορεί να επιβαρύνει δραματικά το μη μισθολογικό κόστος εργασίας.

Η διαφύλαξη της κοινωνικής συνοχής είναι άλλωστε και το μεγαλύτερο πρόβλημα της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον 21^ο αιώνα, ως προς την ιδεολογία της ζωής και το επίπεδο της κοινωνικής ανάπτυξης που πρέπει να διατηρήσει η Ευρωπαϊκή Ένωση σε σχέση με τις Ηνωμένες Πολιτείες, την Ιαπωνία και τους νέους παράγοντες που αναδύονται στον κόσμο.

Εάν αυτό αληθεύει, εάν τελικά τα πάντα κρίνονται μέσα από έναν σύνθετο δείκτη κοινωνικής ανάπτυξης και όλα αυτά συνδέονται με μια κοσμοαντίληψη, με μια ιδεολογία (δεν πρέπει να ξεχνάμε ποτέ ότι όλα αυτά είναι κρισιμότεροι οικονομικοί παράγοντες), τότε το μεγάλο πρόβλημα της Ευρωπαϊκής Ένωσης μέσα σε αυτόν τον διεθνή συσχετισμό είναι να διαφυλάξει την δική της κοινωνική συνοχή και άρα την ευρωπαϊκή αντίληψη για το κοινωνικό κράτος απέναντι στην μεγάλη απειλή, που είναι το κοινωνικό dumping, το οποίο μπορεί να γίνεται από άλλες μεγάλες

περιφερειακές αγορές ή μέσα από άλλους συντελεστές της παγκόσμιας οικονομίας και του διεθνούς εμπορίου.

Αυτή τη στιγμή το πρόβλημα είναι σε πολύ μεγάλο βαθμό η αντίφαση ανάμεσα στην ανάγκη της διαφύλαξης και κοινωνικής συνοχής στην Ελλάδα, την καταπολέμηση των προβλημάτων της ανεργίας με ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης και την πραγματοποίηση επενδύσεων σε όμορφες χώρες από ελληνικά συμφέροντα. Η μεγάλη λοιπόν αντίφαση και η μεγάλη σύγκρουση θα είναι ανάμεσα στη διατήρηση ενός ευρωπαϊκού κοινωνικού κράτους εκσυγχρονισμένης μορφής, με ότι σημαίνει αυτό, και ενός κοινωνικού dumping σε παγκόσμιο επίπεδο.

Βεβαίως, όλα αυτά δεν μειώνουν καθόλου την αξία των νέων στερεοτύπων που έχουν διαμορφωθεί. Πολύ μεγάλη σημασία αποδίδεται στο γεγονός πως η γνώση, η καινοτομικότητα, η δυνατότητα παραγωγής «έξυπνων αγαθών» και προσφοράς «έξυπνων υπηρεσιών», η ευελιξία, η προσαρμοστικότητα θεωρούνται πια πολύ σημαντικά πλεονεκτήματα, τα οποία, μάλιστα, αρμόζουν στα χαρακτηριστικά της ελληνικής οικονομίας. Και αυτό θα γίνεται ολοένα και περισσότερο αντιληπτό και θα μας καλεί να επιλύσουμε μια άλλη αντίφαση, πολύ πιο άμεση, ανάμεσα στο μέγεθος της ευρωπαϊκής αγοράς και της ευρωπαϊκής επιχείρησης από τη μια μεριά και το μικρό μέσο μέγεθος της ελληνικής επιχείρησης από την άλλη. Για το λόγο αυτό διαρθρώνεται έτσι το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Μεταποίησης και Υπηρεσιών στο Γ' Κ.Π.Σ., ώστε να ισορροπηθούν και να συντεθούν και τα δύο αυτά στοιχεία. Η προσοχή είναι στραμμένη στη μεγάλη επιχείρηση, η οποία μπορεί να παίξει έναν ηγετικό ρόλο, να είναι ο επικεφαλής πολλών προσπάθειών και μέσα από συγχωνεύσεις και συνεργασίες να αποκτά ολοένα και περισσότερο

ικανοποιητικό μέγεθος. Από την άλλη μεριά, μεγάλη σημασία δίνεται και στη μικρή και στη μεσαία επιχείρηση, επιλύοντας τα προβλήματα τα οποία είναι σε όλους γνωστά, τα οριζόντια προβλήματα, τη φορολογική μεταχείριση, την κοινωνικοασφαλιστική μεταχείριση, τη χρηματοδότηση και την πρόσβαση στο τραπεζικό σύστημα. Το ίδιο προσπαθούν να κάνουν και σε όλα τα ταμειακά επιχειρησιακά προγράμματα, με τη συνολική αναβάθμιση της ποιότητας των υποδομών και των υπηρεσιών στον τουρισμό, με την ενίσχυση, ελαφρά αλλά όχι ευκαταφρόνητη, του Επιχειρησιακού Προγράμματος Έρευνας και Τεχνολογίας και με τη σύνδεσή του με το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Μεταποίησης και Υπηρεσιών, γιατί δε μπορεί κανείς να κάνει λόγο για καινοτομικότητα και ευρηματικότητα χωρίς να αυξάνει τις ιδιωτικές δαπάνες για έρευνα και ανάπτυξη.

Όλα αυτά θα μπορούσαν τελικώς να κωδικοποιηθούν σε ένα και μόνο ερώτημα: εάν εμείς ως κοινωνία, ως πολιτεία, ως δημόσιος και ιδιωτικός τομέας ταυτόχρονα, θεωρούμε ότι εισερχόμαστε στην ΟΝΕ και στον 21^ο αιώνα έχοντας διασφαλισμένες τις προϋποθέσεις «αφετηρίας» ως προς την ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας.

Πρέπει να αναζητήσουμε τις αιτιότητες, οι οποίες θα μας επιτρέψουν να είμαστε πρακτικοί, δηλαδή να έχουμε μια θεωρητική υπόθεση, μία ιδεολογία, μια πολιτική στάση συνολικά, με κριτήριο την κοινωνική ανάπτυξη και την ακεραιότητα της κοινωνίας, χωρίς να πέφτουμε θύματα ενός καθημερινού εμπειρισμού, ο οποίος μπορεί να λύνει το ένα ή το άλλο πρόβλημα (και αυτό είναι όρος αναγκαίος, όχι όμως επαρκής), αλλά στερείται ενός συνολικού σχεδίου.

Η εξάπλωση των νέων τεχνολογιών εγκυμονεί τον κίνδυνο δημιουργίας νέων διακρίσεων ανάμεσα σε πληροφοριακά έχοντες και μη – έχοντες, και την περιθωριοποίηση κοινωνικών ομάδων και εργαζομένων. Με άλλα λόγια δημιουργεί τον κίνδυνο εμφάνισης ενός νέου αναλφαβητισμού. Άλλοι κίνδυνοι αφορούν την λειτουργία των δημοκρατικών θεσμών και τη διαφύλαξη των ατομικών ελευθεριών στην ηλεκτρονική εποχή. Χρέος της πολιτείας είναι να φροντίσει η Κοινωνία της Πληροφορίας να δίνει ίσες ευκαιρίες και τα απαραίτητα εφόδια, να είναι αλληλεγγύη και να διασφαλίζει τα δικαιώματα του πολίτη.

Είναι ένα γεγονός αναμφισβήτητα η ραγδαία αύξηση της κερδοφορίας επιχειρήσεων με την συμβολή των νέων τεχνολογικών εφαρμογών όπως είναι γεγονός ότι αυτές οι νέες εφαρμογές αυξάνουν τον αριθμό των θυμάτων τους, των ανθρώπων δηλαδή που αποβάλλονται από την παραγωγική διαδικασία για να γίνουν άνεργοι μεγάλης διάρκειας ή και ισόβιοι και να σπρωχθούν έτσι στο κοινωνικό περιθώριο.

Κάτω από αυτές τις συνθήκες που διαμορφώνονται η δυναμική ανακατανομή των πόρων που προκύπτουν από αυτές τις εξελίξεις αποτελεί ανάγκη για τη διατήρηση εκείνων των ισορροπιών που θα επιτρέψουν τη διασφάλιση της συνοχής της κοινωνίας.

Οφείλουμε να διεκδικήσουμε επενδύσεις στην κατεύθυνση της μόρφωσης του πολιτισμού και της ποιοτικής αναβάθμισης του ανθρώπινου δυναμικού και όχι πόρους για τα περίφημα ψευτοπρογράμματα επανακατάρτισης που στην πλειοψηφία τους λειτουργούν υπέρ των ολίγων επιτηδείων. Το κράτος οφείλει τα χρήματα που παράγουν οι εργαζόμενοι και αποτελούν τα έσοδα του προϋπολογισμού να τα κατανείμει στην δημιουργία

επενδύσεων με διεύρυνση της παραγωγικής βάσης από κοινωνικούς ή κρατικούς φορείς και όχι με επιδότηση της εναλλαγής εργαζομένων από τους εργοδότες, χρειάζεται πραγματική πολιτική πρόνοιας για τους άνεργους για να μη νοιώθουν κοινωνικά απόβλητοι με επέκταση σε χρόνο και ποσό του επιδοτήματος ανεργίας που να τους διασφαλίζει την δυνατότητα επιβίωσης αυτών και των οικογενειών τους.

Οι τομείς πρόνοια, υγεία, ασφάλεια, πολιτισμός καλούνται να διαμορφώσουν τον νέο παραγωγικό και κοινωνικό άνθρωπο, είναι οι τομείς επένδυσης για μια νέα, καλύτερη κοινωνία και για μια αναπτυγμένη χώρα και όχι οι επιδοτήσεις του μη μισθολογικού κόστους ή των περιφημων επενδυτικών πρωτοβουλιών που καταλήγουν στο να γίνονται ελάχιστοι ιδιώτες πάμπλουτοι και να αποδίδονται στην κοινωνία επιχειρήσεις ερείπια που πολλές από αυτές ουδέποτε έφθασαν σε λειτουργία.

Η εποχή όπου ο άνθρωπος αλλά και ολόκληρη η κοινωνία στράφηκε στην παρακολούθηση των στατιστικών δεδομένων και επείθετο ότι θα έπρεπε να αισθάνεται ευτυχής γιατί οι αριθμοί – δείκτες της οικονομίας ευημερούσαν έχει αρχίσει να παρέρχεται.

Οι επιπτώσεις είναι τόσο σοβαρές όπου ο καθένας αναρωτιέται πια τι σημαίνει γι' αυτόν και το κοινωνικό του περιβάλλον αυτή η ευημερία. Σκύβει πάνω στο λογαριασμό για να δει πόσο του κόστισε και προσπαθεί να ανιχνεύσει αν στο βάθος του τούνελ υπάρχει κάποιο φως που θα του δώσει την ελπίδα για να μπορεί να συμπορευθεί στην πορεία, αν εκείνοι που παίρνουν τις βασικές επιλογές για την εξέλιξη της κοινωνίας δεν αποδείξουν την ύπαρξη αυτής της αχτίδας φωτός, τότε οι επιπτώσεις θα είναι απρόβλεπτες αφού μεγάλα τμήματα του λαού θα σταθούν

αδιάφορα, γιατί όχι και εχθρικά απέναντι σε μια κοινωνία που εξελίσσεται μεν αλλά χωρίς αυτούς και πάνω στις πλάτες τους.

Η εμπειρία δείχνει ότι πολιτικές οι οποίες εστιάζονται στη διαφύλαξη με κάθε τρόπο θέσεων εργασίας σε φθίνοντες τομείς και επαγγέλματα καθυστερούν σοβαρά την ανανέωση του βιομηχανικού ιστού με δυσμενείς συνέπειες για τις υγιείς επιχειρήσεις. Είναι συνεπώς απαραίτητη η δημιουργία ενός θεσμικού πλαισίου για την αγορά εργασίας όπου η αναδιάρθρωση θέσεων εργασίας και δεξιοτήτων μπορεί να γίνει ταχύτερα και ευκολότερα.

— Αποτελεσματικότητα και κοινωνική δικαιοσύνη. Μια τέτοια πολιτική είναι και αποτελεσματική και κοινωνικά δίκαιη όταν συμπληρώνεται από καλοσχεδιασμένα και σύμφωνα με τις ανάγκες προγράμματα αποζημίωσης, κατάρτισης και δια βίου εκπαίδευσης. Επιτυχημένη πολιτική είναι εκείνη που συνδυάζει στήριξη στην καινοτομία και διάχυση τεχνολογίας με προσπάθειες διαρκούς αναβάθμισης των ειδικεύσεων και των δεξιοτήτων των εργαζομένων.

— Ρυθμιστικές και επενδυτικές παρεμβάσεις. Για τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας σε αναδυόμενους δυναμικούς τομείς και επαγγέλματα σε ζήτηση η πολιτεία προωθεί παρεμβάσεις με ρυθμιστικό και επενδυτικό χαρακτήρα:

- Απευθείας υποστήριξη νέων επιχειρηματικών πρωτοβουλιών εστιασμένων στις νέες τεχνολογίες μέσω κινήτρων και παροχής τεχνικής βοήθειας.
- Διαμόρφωση πρόσφορων συνθηκών για επενδύσεις με την ανάπτυξη επενδυτικών κεφαλαίων υψηλού κινδύνου (venture capitals) και την προσέλκυση ξένων επενδυτών.

- Δημιουργία θέσεων εργασίας μέσω της απελευθέρωσης των υποδομών και των υπηρεσιών στις τηλεπικοινωνίες (π.χ. κινητή τηλεφωνία) και την ανάπτυξη της πληροφορικής στον δημόσιο τομέα, της ενίσχυσης νέων υποκλάσεων της βιομηχανίας πληροφορικής, της ενθάρρυνσης της εισαγωγής πληροφορικής σε όλους τους κλάδους της οικονομίας, κ.λ.π

- Παρεμβάσεις στο φορολογικό σύστημα και στο σύστημα ασφάλισης με τη δημιουργία κινήτρων για νέες θέσεις εργασίας.

Οι αρνητικές επιπτώσεις της εισαγωγής των νέων τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών συνήθως επικεντρώνονται σε συγκεκριμένους τομείς και επαγγέλματα, ενώ συχνά έχουν και γεωγραφική διάσταση. Είναι συνεπώς απαραίτητες καλά εστιασμένες δράσεις:

- Προγράμματα για κατάρτιση του εργατικού δυναμικού με δράσεις παροχής συμβουλών, υπηρεσιών επανειδίκευσης και ενίσχυσης της απασχόλησης κατά θύλακα ανεργίας
- Κίνητρα για αναζωογόνηση περιοχών και κλάδων σε ύφεση μέσω φορολογικών απαλλαγών και άλλων ευνοϊκών ρυθμίσεων στα πλαίσια του αναπτυξιακού νόμου του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας
- Προγράμματα πρόωρης συνταξιοδότησης για εργαζόμενους μεγαλύτερης ηλικίας οι οποίοι δύσκολα εντάσσονται σε νέα προγράμματα κατάρτισης.

Ίσως η πλέον ορατή επίδραση των νέων τεχνολογιών στην αγορά εργασίας να αφορά τη μείωση της ζήτησης για εργαζομένους με χαμηλές δεξιότητες και την αντίστοιχη αύξηση της ζήτησης και των αποδοχών ειδικευμένου εργατικού δυναμικού. Αυτή η έμφαση στις δεξιότητες δημιουργεί την ανάγκη για νέα προγράμματα κατάρτισης και δια βίου μάθησης, εφόσον η γνώση

και οι δεξιότητες που αφορούν τις νέες τεχνολογίες μεταβάλλονται διαρκώς.

Στο πλαίσιο του έργου του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και των εποπτευόμενων φορέων του εντάσσεται σειρά δράσεων που αφορούν άμεσα την απασχόληση στην Κοινωνία της Πληροφορίας.

Ο Οργανισμός Απασχόλησης του Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ) εκσυγχρονίζει και αναμορφώνει τις επαγγελματικές του δομές, εισάγει στα προγράμματα του καινοτόμες μεθόδους παροχής γνώσης, κυρίως πολυμέσα και εισαγωγή της πληροφορικής, είτε ως αυτοτελές αντικείμενο είτε ως εργαλείο για τις βασικές ειδικεύσεις.

Στην κατάρτιση, προτεραιότητα δίνεται στα προγράμματα που προβλέπουν την προσαρμογή στη χρήση τεχνολογιών πληροφορικής. Αξιοποιούνται Κοινοτικά προγράμματα όπως το NOW, HORIZON, YOUTHSTART, ADAPT, τα οποία δίνουν την ευκαιρία εξοικείωσης εργαζομένων και ανέργων με τις νέες τεχνολογίες. Επίσης στο σχεδιασμό των προγραμμάτων που υλοποιούνται στα πλαίσια του Ευρωπαϊκού Κοινοτικού Ταμείου (ΕΚΤ) μεγάλο μέρος καλύπτουν οι ενέργειες πληροφορικής.

Για τα προγράμματα απασχόλησης, ο ΟΑΕΔ μελετά την πιλοτική εφαρμογή επιδότησης νέων θέσεων εργασίας ή και αυτοαπασχόλησης με τηλε – εργασία.

Σειρά δράσεων αφορούν τη δημιουργία καλύτερης υποδομής και διοικητικής υποστήριξης για εύρεση εργασίας με τη χρήση νέων τεχνολογιών. Ο ΟΑΕΔ επεκτείνει το μηχανογραφικό σύστημα εγγραφής και έκδοσης αποφάσεων επιδότησης ανέργων, αναπτύσσει ηλεκτρονικό σύστημα για τη σύζευξη προσφοράς και ζήτησης εργασίας σε τοπικά Γραφεία Εργασίας, δημιουργείται

μηχανογραφικό σύστημα «κάρτας εργασίας» στα Κέντρα Προώθησης Απασχόληση (ΚΠΑ) και επεκτείνεται το Ολοκληρωμένο Σύστημα Παρακολούθησης της Αγοράς Εργασίας (ΟΣΠΑΕ) στο Εθνικό Παρατηρητήριο Απασχόλησης.

Το κοινωνικό κράτος έχει μόνο να κερδίσει από την μεγάλη αναπτυξιακή ώθηση που δίνει η Κοινωνία της Πληροφορίας. Η ταχεία οικονομική πρόοδος δίνει πόρους – ένα αναπτυξιακό μέρισμα – για να καταστεί ουσιαστική η κοινωνική συνοχή.

Στην αναμόρφωση του κοινωνικού κράτους, ρόλο – κλειδί παίζει η αναβάθμιση της ποιότητας των κοινωνικών υπηρεσιών. Ο ρόλος της τεχνολογίας εδώ είναι σημαντικός. Ανοίγει δρόμους και δημιουργεί δυνατότητες. Η τεχνολογία μπορεί να βοηθήσει στο να ξανακερδηθεί η εμπιστοσύνη του πολίτη στο κοινωνικό κράτος.

Η ενεργός κοινωνία απαιτεί ένα ενεργό σύγχρονο, κοινωνικό κράτος. Απαιτεί επίσης και ένα σύγχρονο κράτος που επιταχύνει και δεν επιβραδύνει, διευκολύνει και δεν δυσχεραίνει τις πρωτοβουλίες των πολιτών. Ένα ταχύτερο κράτος, συμβατό με την ταχύτητα της Κοινωνίας της Πληροφορίας. Γι' αυτό και η Δημόσια διοίκηση αποτελεί τομέα – κλειδί στην στρατηγική για την Κοινωνία της Πληροφορίας για όλους.

Γιατί οι νέες τεχνολογίες δίνουν την δυνατότητα αναδιοργάνωσης του Κράτους στην κατεύθυνση του Κράτους – στρατηγείου. Γιατί η Κοινωνία της Πληροφορίας δίνει την δυνατότητα για πιο αποτελεσματικό δημοκρατικό έλεγχο και για την εμπάθυνση της δημοκρατίας.

Η Ελλάδα του μέλλοντος είναι μια χώρα υπερήφανη για το παρόν της. Είναι μια χώρα που αναδεικνύει την καινοτομία σε πρωταρχική αξία και στόχο. Που επεξεργάζεται δυναμικά αλλά και παράγει νέα γνώση. Που ενδυναμώνει την παρουσία της στον

κόσμο μέσα από τον διαρκή εκσυγχρονισμό των υποδομών της, μέσα από την έμπρακτη ενίσχυση των παραμέτρων που καθορίζουν μία δίκαιη και σύγχρονη κοινωνία συνοχής.

Είναι μία χώρα σταθερή και ασφαλής που κατοχυρώνει και εμβαθύνει το δημοκρατικό δικαίωμα των πολιτών της να είναι δημιουργοί όσο και συμμετοχοί στην ευημερία της. Μια χώρα της οποίας η οικονομία έχει όλα τα χαρακτηριστικά μιας δυναμικής οικονομίας της γνώσης.

Σήμερα η νέα τεχνολογία δίνει τη δυνατότητα αναβάθμισης της παραγωγής, δημιουργίας νέων δυναμικών επιχειρήσεων, προϊόντων και υπηρεσιών. Περιορίζει τα μειονεκτήματα του μικρού μεγέθους και της απόστασης από τα κέντρα αποφάσεων και τις αγορές. Επιτρέπει σε μικρότερες χώρες όπως η Ελλάδα να συμμετάσχουν ισότιμα στην αγορά της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις νέες παγκόσμιες αγορές.

Είναι κοινός τόπος ότι ο τομέας – κλειδί για αυτό είναι το ανθρώπινο κεφάλαιο. Στο νέο περιβάλλον βασική πηγή πλούτου και ανταγωνιστικό πλεονέκτημα κάθε χώρας είναι το ανθρώπινο δυναμικό της. Η νέα οικονομία βασίζεται στα επαγγελματικά προσόντα και την προσαρμοστικότητα, με κύριο χαρακτηριστικό στην ικανότητα χειρισμού της πληροφορίας και την ανανέωση της γνώσης.

Η επένδυση στο ανθρώπινο κεφάλαιο ξεκινά φυσικά από την εκπαίδευση. Με την πραγματική ενσωμάτωση των νέων τεχνολογιών στην εκπαιδευτική διαδικασία σε κάθε βαθμίδα. Πέρα και πάνω από τον απλό εξοπλισμό με ηλεκτρονικούς υπολογιστές και τη δικτύωση των σχολείων και των πανεπιστημίων.

Η επένδυση ανθρώπινο κεφάλαιο συνεπάγεται επίσης την κατάρτιση και την δια βίου μάθηση. Στην ανάπτυξη κομβικών

δεξιοτήτων για το ανθρώπινο δυναμικό αλλά και εξειδικευμένων στελεχών.

Κορυφώνεται με τη δημιουργία ενός περιβάλλοντος με αυξημένες ευκαιρίες απασχόλησης για όλους. Ένα περιβάλλον που υποστηρίζει την επιχειρηματικότητα και τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας βασισμένο στις νέες αυτές τεχνολογίες σε καθιερωμένους και αναδυόμενους τομείς της οικονομίας.

Η οικοδόμηση μιας κοινωνίας της γνώσης και η εδραίωση αυτοτροφοδοτούμενης ανάπτυξης προϋποθέτει όμως και αλλαγές δομών και νοοτροπιών. Ανάληψη νέων ρόλων για την ανταπόκριση σε προκλήσεις γιατί ο δυναμισμός της κοινωνίας απαιτεί και ευελιξία στις προσαρμογές.

Το στοίχημα της κοινωνίας της πληροφορίας για όλους είναι να κερδίσει την εμπιστοσύνη όλων. Εμπιστοσύνη ότι δεν οικοδομείται σε αποκλεισμούς. Εμπιστοσύνη ότι υπάρχει χώρος και ρόλος για όλους. Εμπιστοσύνη ότι οι αλλαγές θα είναι προς το καλύτερο. εμπιστοσύνη στο αύριο.

Η Κοινωνία της Πληροφορίας είναι μια πρόκληση για όλους μας. Είναι μια εκστρατεία δημιουργίας και προόδου από τον πολίτη για τον πολίτη.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. <http://www.naftemporiki.gr/naftemporiki/news/98/03/21/0601.htm>
2. <http://www.naftemporiki.gr/naftemporiki/news/98/01/21/0602.html>
3. περιοδικό "RAM" Οκτωβρίου 1997
4. περιοδικό "RAM" Ηλεκτρονικό Εμπόριο στην Ελλάδα Απρίλιος 1998
5. <http://www.tradewave.com/products>
6. <http://www.interznet.com/nomad1/ecom>
7. <http://www.zdnewsletters.com/eca/984>
8. <http://www.cappocci.com>
9. Περιοδικό "ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΟΣ" Νοέμβριος 1997
10. ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ "COMPUTER ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ" Technology Update Μάιος 1998
11. ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ "NET" Η Αγορά του χρήματος Φεβρουάριος 1997

12. ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ "COMPUTER ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ" Smart Card Μάιος 1998
13. <http://www.mastercard.com>
14. <http://www.on-sale.com>
15. <http://www.e-stamp.com>
16. <http://www.brainiac.com/tradesafe>
17. <http://www.iitf.nist.gov/eleccom/>
18. <http://www.naftemporiki.gr/naftemporiki/news/98/02/21/0607.html>
http://www.ee.gr/post/3797_4.htm
19. <http://www.forhnet.gr/cgi-din/hweb>
20. ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ "RAM"
21. <http://www.mpa.gr/archive/1997/10/03/gr/gr-31366.htm>
22. <http://www.mpa.gr/archive/1997/02/27/gr/gr-311444.htm>
23. ΚΩΣΤΑΣ ΜΕΛΛΑΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ, ΝΕΑ ΦΑΣΗ ΔΙΕΘΝΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
24. ΜΑΣΜΑΝΙΔΗΣ ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ ΑΠΛΟΎΛΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΝΕΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

25. ΑΝΔΡΙΑΝΟΠΟΥΛΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΝΕΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ
26. ΚΛΕΙΔΑΡΙΘΜΟΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ
27. ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΝΕΩΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ
28. ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

**Η ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΥ
ΚΩΣΤΑ ΣΗΜΙΤΗ
ΣΤΗΝ ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ**

Κυρίες και Κύριοι,

Ζούμε σήμερα σε μία συναρπαστική εποχή. Βλέπουμε γύρω μας τον κόσμο να μεταμορφώνεται με ρυθμούς πρωτόγνωρους.

Νέες τεχνολογίες, νέα προϊόντα και υπηρεσίες, νέες επιχειρηματικές πρακτικές καθορίζουν την οικονομική δραστηριότητα. Νέα εργασιακά πρότυπα, νέες καταναλωτικές συνήθειες, νέοι τρόποι διασκέδασης και επικοινωνίας μεταμορφώνουν τις κοινωνίες μας.

Σήμερα, η Βιομηχανική εποχή βαίνει προς το τέλος της. Διαμορφώνεται παγκόσμια, μία "νέα οικονομία". Η γνώση, οι δεξιότητες, η τεχνολογία, η ευελιξία στην παραγωγή, η ανάδειξη νέων Βιομηχανιών, προϊόντων και υπηρεσιών είναι οι Βασικοί μοχλοί της ανάπτυξης.

Η ανταγωνιστικότητα της σύγχρονης επιχείρησης σήμερα στηρίζεται όλο και περισσότερο στο πώς αφομοιώνει τις νέες τεχνολογίες, τα νέα εργασιακά πρότυπα, τις νέες οργανωτικές δομές, στο πώς καινοτομεί για να προσφέρει καλύτερα νέα προϊόντα και υπηρεσίες.

Η ανταγωνιστικότητα μίας σύγχρονης οικονομίας στο σύνολό της, η ικανότητά της να παράγει πλούτο και νέες θέσεις εργασίας εξαρτάται σήμερα όλο και περισσότερο από το πόσο αποτελεσματικά αναπτύσσει νέα προϊόντα και υπηρεσίες και ενσωματώνει τις νέες τεχνολογίες πληροφορίας και επικοινωνίας σε όλον τον παραγωγικό ιστό.

Η χώρα μας μπορεί και πρέπει να συμμετάσχει ισότιμα σε αυτήν τη νέα παγκόσμια οικονομία.

Η Κοινωνία της Πληροφορίας, η ψηφιακή εποχή, ταιριάζει στην Ελλάδα. Τα χαρακτηριστικά της επανάστασης της πληροφορικής και των τηλεπικοινωνιών είναι φτιαγμένα στα μέτρα μας.

Η νέα τεχνολογία περιορίζει τα μειονεκτήματα τον μικρού μεγέθους και της απόστασης από τα κέντρα αποφάσεων και τις αγορές. Δίνεται συνεπώς η δυνατότητα σε μικρότερες χώρες, όπως η Ελλάδα, να συμμετάσχουν ισότιμα στο διεθνή εμπορικό στίβο.

Το ηλεκτρονικό εμπόριο είναι ίσως το πιο χαρακτηριστικό δείγμα της νέας οικονομίας που διαμορφώνεται. Με τη χρήση υπολογιστών και δικτυακών τεχνολογιών δίνεται πια η δυνατότητα να εκτελούνται ηλεκτρονικές συναλλαγές από επιχείρηση σε επιχείρηση, από επιχειρήσεις σε καταναλωτές ή από επιχειρήσεις και καταναλωτές με το κράτος.

Με το ηλεκτρονικό εμπόριο, μία επιχείρηση μπορεί να αναζητήσει προμηθευτές πρώτων υλών αλλά και πελάτες των προϊόντων της σε όλο τον κόσμο, εξασφαλίζοντας μία μεγάλη αγορά και καλύτερες τιμές.

Μπορεί να ανταλλάσσει ηλεκτρονικά τιμολόγια και άλλα παραστατικά με τους συνεργάτες της, καθώς και να υποβάλλει ηλεκτρονικά διάφορα έντυπα σε δημόσιες υπηρεσίες. Μία τουριστική επιχείρηση από ένα απομακρυσμένο νησί μπορεί να προσφέρει τις υπηρεσίες της σε κοινό από όλο τον κόσμο.

Πέρα όμως από το να είναι απλώς ένας νέος τρόπος συναλλαγής, το ηλεκτρονικό εμπόριο, το Internet, οι νέες δικτυακές τεχνολογίες, μεταμορφώνουν τον ίδιο τον τρόπο λειτουργίας της επιχείρησης και της οικονομίας. Μπαίνουμε πια στην εποχή τον "ηλεκτρονικού επιχειρείν".

Δημιουργούνται νέοι τρόποι πρόσβασης στην αγορά και κατανόησης των μηχανισμών και των λειτουργιών της. Η αλληλεπίδραση στις ηλεκτρονικές συναλλαγές και η δυνατότητα για, εξατομικευμένο

εμπόριο βοηθά στο σχεδιασμό και τη δημιουργία νέων προϊόντων και υπηρεσιών, με βάση τις προσωπικές ανάγκες κάθε καταναλωτή.

Οι αλλαγές αυτές είναι κοσμογονικές και ταχύτατες. Τις βλέπουμε ανάγλυφα στις νέες δυνατότητες που αποκτά καθημερινά ο καταναλωτής. Τις βλέπουμε επίσης και στις μεγάλες εξαγορές και συνεργασίες που πραγματοποιούνται σήμερα ανάμεσα σε επιχειρήσεις πληροφορικής, επιχειρήσεις τηλεπικοινωνιών και μέσω μαζικής επικοινωνίας.

Σε αυτό το νέο περιβάλλον, οι Ελληνικές εμπορικές επιχειρήσεις, οι Ελληνικές επιχειρήσεις γενικότερα, έχουν αρχίσει να δραστηριοποιούνται. Πολλές έχουν παρουσία στο Διαδίκτυο και αρκετές δίνουν ήδη τη δυνατότητα για, ηλεκτρονικές συναλλαγές.

Η μεγάλη ανάπτυξη των κλάδων της πληροφορικής και των τηλεπικοινωνιών στη χώρα μας, η δυναμική που υπάρχει σήμερα στην αγορά, η ταχύτερη αύξηση των χρηστών του Internet είναι όλα σημάδια, ότι τα επόμενα χρόνια, θα δούμε το ηλεκτρονικό εμπόριο και τις ηλεκτρονικές συναλλαγές να μεταμορφώνουν την ελληνική οικονομία.

Στόχος μας είναι να στηρίξουμε αυτήν την πορεία. Στόχος μας είναι:

- Να μεταμορφώσουμε την Ελλάδα σ' ένα διεθνές σταυροδρόμι παραγωγής και ανταλλαγής ευφυΐας, υπηρεσιών και αγαθών, όπου η χρήση των νέων τεχνολογιών εμποτίζει κάθε πλευρά της κοινωνικής δραστηριότητας. Ένα σύγχρονο παγκόσμιο εμπορικό κέντρο.
- Να ενισχύσουμε την ελληνική οικονομική μηχανή, δίνοντας τη δυνατότητα στις ελληνικές επιχειρήσεις και ιδιαίτερα τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, να αξιοποιήσουν το Internet για να έχουν πρόσβαση στην παγκόσμια αγορά.

- Να αναδείξουμε το όραμα της σύγχρονης Ελλάδας, που δεν γνωρίζει όρια. Στόχος μας είναι η σύνδεση με τα εκατομμύρια των Ελλήνων που ζουν εκτός των φυσικών ορίων της χώρας μας, μέσω του Internet, για εμπορικούς, κοινωνικούς και εθνικούς σκοπούς.
- Να δημιουργήσουμε νέους επιχειρηματίες, οι οποίοι, αξιοποιώντας το Internet θα δημιουργήσουν νέες επιχειρηματικές δραστηριότητες.
- Να καλυτερεύσουμε την ποιότητα ζωής τον πολίτη και τον μικροεπιχειρηματία με την τυποποίηση των συναλλαγών τον (από απλή πληροφόρηση μέχρι πληρωμή) με τον ευρύτερο δημόσιο τομέα.

Με τις πρωτοβουλίες που έχουμε πάρει μέχρι τώρα έχουμε βάλει τις βάσεις για, να πετύχουμε τους στόχους μας. Ειδικά για το ηλεκτρονικό εμπόριο:

- Στηρίξαμε πρωτοποριακές εφαρμογές για την αυτοματοποίηση των συναλλαγών μεταξύ επιχειρηματικών εταιρειών και τη δημιουργία δικτύων επιχειρήσεων, με τα "κλαδικά έργα EDI" και τα "Πρότυπα έργα ηλεκτρονικού εμπορίου" στο 2ο Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης. Δημιουργούμε μηχανισμούς στήριξης και κέντρα παροχής πληροφοριών για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις για, την υιοθέτηση νέων επιχειρηματικών πρακτικών με τα "Ηλεκτρονικά Κέντρα Εμπορίου για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις".
- Διευκολύνουμε τις συναλλαγές πολιτών και επιχειρήσεων με το κράτος, με πρωτοβουλίες όπως την ηλεκτρονική καταβολή τον ΦΠΑ.
- Δημιουργήσαμε την Εθνική Επιτροπή Ηλεκτρονικού εμπορίου για την καλύτερη παρακολούθηση και συντονισμό των διαφόρων δράσεων που αφορούν το ηλεκτρονικό εμπόριο.

Για να μπορέσει το ηλεκτρονικό εμπόριο να ανθήσει στη χώρα μας, χρειάζεται και ένα σαφές και συνεκτικό νομικό πλαίσιο, και ένα

περιβάλλον που προωθεί τον ανταγωνισμό και διασφαλίζει επιχειρήσεις και καταναλωτές. Για, το σκοπό αυτό, επικεντρωνόμαστε:

- Στην οικοδόμηση μέτρων εμπιστοσύνης, με πρωτοβουλίες για, την ασφάλεια, και την ιδιωτικότητα συναλλαγών και δεδομένων καθώς και μέτρα για την προστασία των καταναλωτών.
- Στη διαμόρφωση των κανόνων του παιχνιδιού στο νέο περιβάλλον, έτσι ώστε το εμπορικό δίκαιο, η φορολογία, και η πολιτική πρόσβασης των αγορών να διασφαλίζουν διαφάνεια, και υγιείς και δίκαιες συνθήκες ανταγωνισμού για, τις ηλεκτρονικές συναλλαγές.

Το ηλεκτρονικό εμπόριο, η ψηφιακή οικονομία, οι νέες ευκαιρίες και δυνατότητες που ανοίγονται μπροστά μας οδηγούν τη χώρα μας σε μία νέα κοινωνία.

Σε αυτήν τη νέα κοινωνία, βασική πηγή πλούτου και ανταγωνιστικό πλεονέκτημα κάθε χώρας είναι το ανθρώπινο δυναμικό της. Η νέα οικονομία, η νέα κοινωνία απαιτεί γνώσεις και εξειδίκευση.

Βασίζεται στο πνεύμα πρωτοβουλίας, την ευελιξία, τη δυνατότητα δημιουργικής προσαρμογής στις συνθήκες, που μεταβάλλονται ραγδαία. Κινητήρια, δύναμη είναι οι δυνατότητες του κάθε εργαζόμενου, η φαντασία του, η εφευρετικότητά του.

Η γνώση διαδραματίζει πια, ζωτικό ρόλο στην αναμόρφωση και την οργάνωση της εργασίας. Δημιουργεί μια οικονομία βασισμένη στα επαγγελματικά προσόντα και την προσαρμοστικότητα, με βασικό χαρακτηριστικό την ανάγκη χειρισμού της πληροφορίας και την ανανέωση της γνώσης με ταχείς ρυθμούς.

Αυτή η Κοινωνία, της Πληροφορίας, η κοινωνία της γνώσης, πρέπει να είναι μία κοινωνία, όπου όλοι μπορούν να συμμετέχουν.

Σε αυτό το τοπίο δεν πρέπει να οδηγηθούμε σε ανισότητες και στη δημιουργία μίας νέας μορφής "αναλφαριθμητισμού". Σε διακρίσεις των

πολιτών σε αυτούς που έχουν πρόσβαση στη γνώση και στην πληροφορία και σε πληροφοριακά πληβείους.

Πρέπει αντίθετα να αξιοποιήσουμε τις δυνατότητες που δίνουν οι νέες τεχνολογίες ώστε να εξασφαλίσουμε την ισότητα των ευκαιριών και το δικαίωμα τον καθένα να έχει πρόσβαση στην τεχνολογία, στα νέα μέσα, στις νέες ευκαιρίες που ανοίγονται.

Κάτι τέτοιο προϋποθέτει νέα προγράμματα κατάρτισης ανέργων αλλά και εργαζομένων των οποίων οι δεξιότητες σταδιακά απαξιώνονται. Σημαίνει γενικότερα τη διεύρυνση της επιμόρφωσης και της εξοικείωσης των πολιτών με τη γνώση, την κατανόηση και τη χρήση των νέων τεχνολογιών και υπηρεσιών επικοινωνίας και πληροφόρησης.

Προϋποθέτει επίσης τη δυναμική είσοδο των υπολογιστών, των πολυμέσων και τον Internet στα σχολεία μας. Το ζητούμενο είναι να μάθουν οι αυριανοί πολίτες να χρησιμοποιούν τα νέα εργαλεία, να εξοικειωθούν με τη χρήση των ηλεκτρονικών και οπτικοακουστικών μέσων και μέσων επικοινωνίας.

Να μάθουν να τα χρησιμοποιούν για να αποκτήσουν την ικανότητα να εξερευνούν, να αναζητούν, να ανακαλύπτουν, να συλλέγουν και να παράγουν πληροφορία. Να μπορούν να διαχειρίζονται την πληροφορία, να την επεξεργάζονται με κριτική σκέψη και μεθοδικότητα, να την παρουσιάζουν σε κατάλληλη μορφή και να τη διανέμουν.

Πρέπει να μάθουν να μαθαίνουν, προσαρμοζόμενοι σε μία κοινωνία όπου βασικό της χαρακτηριστικό και απαίτηση είναι η δια βίου κατάρτιση και εκπαίδευση.

Το νέο τοπίο ανάπτυξης προϋποθέτει και μία νέα σχέση κράτους - πολίτη, αλλά και τη διαφύλαξη και ενίσχυση των δικαιωμάτων των πολιτών. Οι νέες δικτυακές τεχνολογίες θα παίξουν σημαντικό ρόλο για την επίτευξη αυτού του στόχου.

Αποτελούν σημαντικό εργαλείο για, τον εκσυγχρονισμό της δημόσιας διοίκησης, τη βελτίωση των σχέσεων κράτους και πολίτη, την προσφορά βελτιωμένων υπηρεσιών στον πολίτη, αλλά και την ενδυνάμωση των δημοκρατικών Θεσμών.

Η ανάπτυξη αυτής της Κοινωνίας της Πληροφορίας, η δημιουργία των συνθηκών για τη δημιουργία μίας ψηφιακής οικονομίας που παράγει πλούτο και θέσεις εργασίας για όλους είναι προτεραιότητα για, μας τα επόμενα χρόνια.

Γι' αυτό και στο 3ο Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης καινοτομούμε με μία μεγάλη πρωτοβουλία: Ένα Επιχειρησιακό Πρόγραμμα για, την ανάπτυξη της Κοινωνίας της Πληροφορίας στη χώρα μας με συνολική δημόσια, δαπάνη 780 δισεκατομμυρίων δραχμών.

Από αυτό το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα θα χρηματοδοτηθούν δράσεις εισαγωγής της πληροφορικής και των νέων δικτυακών τεχνολογιών που σκοπό έχουν:

- τον εκσυγχρονισμό της δημόσιας διοίκησης και τη βελτίωση των υπηρεσιών προς τον πολίτη και τις επιχειρήσεις
- τη βελτίωση της ποιότητας ζωής τον πολίτη σε τομείς όπως η υγεία, το περιβάλλον και οι μεταφορές.
- την ανάπτυξη της τηλεπικοινωνιακής υποδομής της χώρας.
- τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων και θέσεων εργασίας στους νέους τομείς και επαγγέλματα, την ανάπτυξη τον ηλεκτρονικού εμπορίου.
- την προσαρμογή του εκπαιδευτικού συστήματος στις νέες απαιτήσεις της ψηφιακής εποχής.
- Την ανάδειξη του Ελληνικού πολιτισμού με τα νέα δικτυακά μέσα.

Με αυτές μας τις παρεμβάσεις, δημιουργούμε τις συνθήκες για μια σύγχρονη, ανταγωνιστική ελληνική οικονομία. Για μια οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη με καλύτερη ποιότητα ζωής, και με μεγαλύτερη κοινωνική αλληλεγγύη για τους πιο αδύνατους.

Στην προσπάθεια αυτή στηριζόμαστε στις δημιουργικές δυνάμεις της ελληνικής κοινωνίας. Στους νέους Έλληνες επιχειρηματίες, που συντείνουν στην ανάπτυξη και τη δημιουργία θέσεων εργασίας. Στους εργαζόμενους, στους επιστήμονες και ερευνητές που δημιουργούν τα νέα προϊόντα και τις νέες υπηρεσίες. Σε όλους εσάς, που είστε εδώ σήμερα στην εκδήλωση της Εθνικής Επιτροπής Ηλεκτρονικού Εμπορίου.

Εύχομαι κάθε επιτυχία στη σημερινή εκδήλωση και το έργο της Εθνικής Επιτροπής Ηλεκτρονικού Εμπορίου.

Σας ευχαριστώ.

"Το Internet σε όλα τα Σχολεία"

Ερ.: Νέος αιώνας, νέα εποχή, νέα τεχνολογία. Ηλεκτρονικό εμπόριο, ψηφιακή οικονομία, κοινωνία της πληροφορίας. Πώς νομίζετε ότι τα ακούει όλα αυτά ο απλός πολίτης, πώς τα αντιλαμβάνεται, τι μπορεί να ελπίζει και τι πρέπει να φοβάται;

Απ. : Κατ' αρχήν, ζούμε ήδη μέσα σ' αυτά. Ζούμε μ' αυτά. Και είμαστε ακόμη στην αρχή. Οι αλλαγές και οι εξελίξεις κινούνται ταχύτατα. Κατακλυσμιαία θα 'λεγα.

Δε χωράει αμφιβολία, ότι ο πολύς κόσμος, βλέπει με δέος αυτές τις αλλαγές. Νιώθει πολλές φορές ξεκομμένος, ανήξερος κι ανήμπορος.

Να σας αναφέρω μερικά απλά - απλούστατα παραδείγματα;

Προσπαθήστε να παίξετε με τα ηλεκτρονικά παιχνίδια τον παιδιού σας και τον ανιψιού σας. Καθίστε δίπλα- δίπλα μπροστά στον υπολογιστή του και ταξιδέψτε μαζί του σ' ένα απέραντο κόσμο, που χωράει μέσα σε μια, απλή δισκέτα. «Σερφάρετε», μαζί τον στο internet, αναζητήστε μέσα από ένα απλό υπολογιστή όλη την ανθρώπινη γνώση, την ανθρώπινη σοφία, μπειτε σε βιβλιοθήκες, σε μουσεία, κάντε αγορές. Κάντε το, έτσι για να διαπιστώσετε από πρώτο χέρι και με απλά πράγματα, πόσο πολύ έχουν αλλάξει οι καιροί.

Εξάλλου, γιατί να πάτε πιο μακριά; Δες τε στην δουλειά σας. Είμαι βέβαιος ότι πολλοί από μας νιώθουν ότι μέρα, με τη μέρα αλλάζουν τα πράγματα, υπάρχουν νέες απαιτήσεις, δεν μας φτάνουν οι γνώσεις που είχαμε, θέλει επίμονη προσπάθεια, για, να παρακολουθήσουμε τις εξελίξεις και να μη μείνουμε στο περιθώριο.

Ερ.: Δέος, λοιπόν, μπροστά στις εξελίξεις που φέρνει η νέα τεχνολογία.

Απ.: Ασφαλώς! Και είναι λογικό και αναμενόμενο. Αλλά, όχι μόνο δέος. Κι ελπίδες! Μεγάλες ελπίδες, για τις μεγάλες δυνατότητες που μας ανοίγονται. Για τις καινούργιες προοπτικές. Η επικοινωνία η ενημέρωση

η πληροφορία, η γνώση. Διαθέσιμη, όσο ποτέ άλλοτε στην ανθρώπινη ιστορία. Νέα τεχνολογία και οι εφαρμογές της στην υπηρεσία του ανθρώπου και της ευημερίας του.

Το δέος, αλλά και η ελπίδα. Η αβεβαιότητα, αλλά και η προσμονή. Έτσι είναι πάντα, αλλά είναι πιο έντονο στους καιρούς των μεγάλων αλλαγών. Πάντως, η βασική μας έγνοια πρέπει να είναι να μη μείνουμε, και χώρα και ως άτομα, απ' τους «απ' έξω».

Ερ.: Δηλαδή;

Απ.: Δεν χωράει αμφιβολία, ότι το βασικό κριτήριο για το αν μπορεί μια χώρα να προκόψει στο σύγχρονο κόσμο, είναι η δυνατότητα της να αξιοποιεί τη νέα τεχνολογία, τις εφαρμογές και τις υπηρεσίες που αυτή μπορεί να προσφέρει.

Το ίδιο ισχύει και για τους πολίτες. Ισχύει και σήμερα για, μας, αλλά θα είναι πιο καθοριστικό για τα παιδιά μας. Υπάρχει ο κίνδυνος να μείνει κάποιος σιγά - σιγά στο περιθώριο, να γίνει ο "ανήμπορος" και ο «αναλφάβητος» της νέας εποχής. Το θέμα αφορά προσωπικά τον καθένα μας και τις προσπάθειές του να είναι μέσα στις νέες εξελίξεις αλλά αφορά και βαραίνει με ιδιαίτερες ευθύνες την ίδια την Πολιτεία. Δεν θέλουμε να γίνουμε μια, κοινωνία ανισότητας ανάμεσα σ' αυτούς που ξέρουν και σε αυτούς που δεν ξέρουν, σε αυτούς που μπορούν και σε αυτούς που δεν μπορούν.

Αυτής της μορφής η ανισότητα θα 'ναι η πιο σκληρή ανισότητα και η πιο δύσκολα ανατρέψιμη. Εδώ κρίνονται οι προοδευτικές ιδέες, οι πολιτικές επιλογές, τα συγκεκριμένα προγράμματα.

Ερ.: Στο χώρο της ευθύνης σας, τις τηλεπικοινωνίες, πως πάνε οι εξελίξεις;

Απ.: Νομίζω, ότι βάσιμα κι αξιόπιστα μπορεί να υποστηρίξει κανείς ότι από άποψη τηλεπικοινωνιακής υποδομής, νέων εφαρμογών και νέων υπηρεσιών είμαστε ανάμεσα στις πιο προηγμένες χώρες. Εξάλλου η

Τηλεπικοινωνιακή αγορά λειτουργεί αποτελεσματικά, με δεκάδες μικρές και μεγάλες επιχειρήσεις να προσφέρουν πολλές και καλής ποιότητας υπηρεσίες. Αν και οι τιμές γίνουν ακόμα πιο προσιτές, τότε ακόμη καλύτερα.

Σ' ότι αφορά την λειτουργία της αγοράς θα 'λεγα ότι είμαστε στη χρυσή εποχή των τηλεπικοινωνιών και της πληροφορικής, με ρυθμούς αύξησης που ξεπερνά ο 20% και το 30% αντίστοιχα, και με τζίρο της τάξης των 3 τρις δρχ ετησίως.

Δεν υπάρχει σήμερα τομέας δραστηριότητας, δεν υπάρχει μικρή η μεγάλη επιχείρηση τον ιδιωτικού η του δημόσιον τομέα, που να μην υλοποιεί συγκροτημένο σχέδιο αξιοποίησης των νέων τεχνολογιών και της ηλεκτρονικής επικοινωνίας. Με δυο λόγια, οι τηλεπικοινωνίες, αποτελούν την ραχοκοκαλιά της Κοινωνίας της Πληροφορίας, στην οποία ήδη έχουμε μπει και σ' αυτό τον τομέα τα καταφέρνουμε καλά.

Ερ.: Ο ρόλος τον ΟΤΕ θα αντέξει σε μια απελευθερωμένη και ανταγωνιστική αγορά;

Απ. : Υποτιμάτε τον ΟΤΕ. Σας θυμίζω ότι είναι η μεγαλύτερη Ελληνική Επιχείρηση - πολυεθνική πια επιχείρηση, που απενθύνεται όχι μόνο σε 10 εκ. αλλά σε 60 εκ, συνδρομητές. Κατέχει το 95% του Τηλεπικοινωνιακού οργανισμού της Αρμενίας και έχει τη διοίκηση του, το 35% της Ρουμανίας και τη διοίκηση το 20 της Σερβίας και συμμετέχει στη διοίκηση, διεκδικεί το 51% της Βουλγαρίας και τη διοίκηση. Έχει κέρδη κάθε χρόνο όσο οι πέντε πιο κερδοφόρες τράπεζες. Αποτελεί ηγέτιδα δύναμη στο χώρο των τηλεπικοινωνιών στην ευρύτερη περιοχή της Ν. Α. Ευρώπης. Λοιπόν, ο ΟΤΕ αντέχει τον ανταγωνισμό. Και σήμερα σε ανταγωνιστική αγορά λειτουργεί.

Μόνο στο σταθερό τηλέφωνο έχει μονοπώλιο κι αυτό μέχρι το τέλος του χρόνου. Μέσα στο χρόνο αυτό θα υπάρξει διεθνής διαγωνισμός και για άλλη άδεια, και για, άλλον ΟΤΕ.

Έχει όλα τα πλεονεκτήματα για να πάει καλά. Αλλά θέλει δουλειά, σοβαρότητα, καλές και φθηνές υπηρεσίες στους πολίτες. Γιατί αυτή θα είναι οι τελικοί κριτές.

Ερ.: Με τα κινητά, τι γίνεται; Καλά τα πήγατε το βράδυ της πρωτοχρονιάς. Έγινε μάθημα το πάθημα των σεισμών με τα πολύωρα μπλοκαρίσματα;

Απ. : Ναι, έγινε μάθημα.

Και στις εταιρίες και σε μας που εποπτεύουμε το χώρο. Αλλά, και στους πολίτες. Πήραμε τα μέτρα μας εμείς, συνεννοηθήκαμε με τις εταιρείες, συντονίστηκαν αυτές μεταξύ τους και με τον ΟΤΕ, αλλά και οι πολίτες πιο συνετά, πιο «λελογισμένα» χρησιμοποίησαν τα κινητά τους την κρίσιμη ώρα. Κοινή ήταν η προσπάθεια. Και πέτυχε.

Ερ.: Υπάρχουν εξελίξεις στο χώρο αυτό; Το κινητό μπαίνει στη ζωή μας όλο και πιο πολύ. Ακούγονται και παράπονα από συνδρομητές. Τι μπορεί να περιμένει ο πολίτης;

Απ. : Δυο πράγματα μπορεί βάσιμα να περιμένει. Το πρώτο, νέες περισσότερες και καλύτερες υπηρεσίες κινητής τηλεφωνίας. Το δεύτερο, τέρμα στα «ψιλιά» γράμματα των συμβάσεων τέρμα στους ασαφείς όρους, καθαρό παιχνίδι. Οι εξελίξεις στην τεχνολογία, η δυνατότητα να εκπέμπουν και στις δύο «μπάντες» των συχνοτήτων, μετά τη συμφωνία που κάναμε και ο σκληρός ανταγωνισμός θα δώσουν στον πολίτη μεγαλύτερο εύρος υπηρεσιών, καλύτερη ποιότητα και με χαμηλές.

Στη νέα άδεια που υπογράφουμε αυτές τις μέρες, ενσωματώνουμε όλους τους όρους και τις υποχρεώσεις των εταιρειών προς τους καταναλωτές, ρητά, καθαρά και κατανοητά.

Ερ.: Υπάρχει κι ένας φόβος στους πολίτες μήπως προκαλείται βλάβη στην υγεία απ' τις κεραίες των κινητών και απ' τα ίδια, τα κινητά. Τι έχετε να τους πείτε;

Απ.: Απλά, ότι μέχρι σήμερα δεν έχει τεκμηριωθεί από κανένα επίσημο φορέα υγείας της χώρας μας, ή της Ευρώπης, ή απ' τον παγκόσμιο οργανισμό Υγείας, ο κίνδυνος για την υγεία των πολιτών απ' την κινητή τηλεφωνία.

Αλλά, Θέλω να πω σ' άλλους δύο - τρία βασικά πράγματα. Κατ' αρχήν, να διαβεβαιώσω ότι δεν πρόκειται να παίξουμε με την υγεία κανενός και ιδιαίτερα με την υγεία των τπιδτών μας. Αυτό σημαίνει ότι επιβάλλουμε την τήρηση των πιο αυστηρών όρων ασφαλείας που επιβάλλει η Ε.Ε.

Και να υποσχεθώ, ότι θα ενσωματώσουμε άμεσα στο κανονιστικό μας πλαίσιο, ότι νέο και όσο πιο αυστηρό κι αν είναι. Ύστερα πρέπει να ξέρουν οι φίλοι που χρησιμοποιούν κινητό, ότι αν υπάρχει περίπτωση βλαπτικής επίδρασης στην υγεία - αυτό δεν ενοχοποιεί τις κεραίες, αλλά την ίδια, την συσκευή που ακουμπάει στο αυτί μας.

Γι' αυτό, στην περίπτωση τον κινητού έχει από κάθε άποψη πλήρη εφαρμογή το «πάν μέτρων άριστον». Λοιπόν, συνετή χρήση τον κινητού. Ιδίως στα παιδιά μας. "Για να 'χουμε τα ρούχα μας", που λει και η λαϊκή σοφία.

Ερ.: Πρέπει να παραδεχτείτε, ότι υπάρχει μια, χαοτική κατάσταση με τις κεραίες. Τι σκέφτεστε να κτντετε γι' αυτό;

Απ.: Πάρκα Κεραιών! Αυτή είναι λύση. Πάρκα κεραιών για, τις κεραίες των ραδιοφωνικών κατ των τηλεοπτικών σταθμών κατ' αρχήν και μετά και των κινητών.

Στην Αττική, προωθούμε πάρκο κεραιών στην περιοχή «αέρας» της Πάρνηθας. Εκεί θα μεταφερθούν κατ' προτεραιότητα οι κεραίες τον Υμηττού. Πρέπει να έχουν μεταφερθεί μέχρι την άνοιξη τον 2001, οπότε θα αρχίσει η λειτουργία τον αερολιμένα στα Σπάτα. Γιατί αλλιώς υπάρχει άμεσος κίνδυνος για, την ασφάλεια, των αεροπλάνων. Εννοείται ότι θα μεταφερθούν οι κεραίες όσων σταθμών έχουν νόμιμη άδεια. Οι υπόλοιπες θα ξηλωθούν!

Πάρκα κεραιών θα προωθήσουμε σ' όλη τη χώρα, με προτεραιότητα Θεσσαλονίκη.

Έχετε δίκιο δεν μπορεί να συνεχιστεί αυτή η κατάσταση.

Ερ.: Γράφτηκε ότι σχεδιάζετε να θέσετε σε τροχιά ελληνικό δορυφόρο.

Είναι αλήθεια; Πώς και για ποια χρήση;

Απ.: Ναι. Ετοιμάζουμε ήδη τους όρους διεθνούς διαγωνισμού. Θα είναι δορυφόρος που θα παρέχει τηλεπικοινωνιακές και τηλεοπτικές υπηρεσίες, με ό,τι πιο σύγχρονο υπάρχει από άποψη τεχνολογίας. Θα γίνει με το σύστημα της αυτοχρηματοδότησης.

Έχουν εκδηλώσει ήδη το ενδιαφέρον τους μεγάλες διεθνείς εταιρείες, που περιμένουν τη δημοσίευση των όρων τον διαγωνισμού.

Ο πρώτος ελληνικός δορυφόρος θα γίνει πραγματικότητα! Και δεν σκοπεύουμε να μείνουμε μόνο με έναν.

Ερ.: Μου είπατε στην κατ' ιδίαν κουβέντα μας ότι την Κυριακή το βράδυ ετοιμάζεται ομιλία προς τους συμπατριώτες σας στην Καρδίτσα.

Να θεωρήσω, ότι οι εκλογές δεν είναι, μακριά;

Απ.: Όχι, ακριβώς. Αλλά έτσι κι αλλιώς ολοκληρώνεται ένας κύκλος, μια θητεία. Έχεις την ανάγκη να κάνεις έναν απολογισμό. Κάποιοι σε τίμησαν με την ψήφο τους. Άρα τους τίμησες κι εσύ με την στάση σου, με την συμπεριφορά σου και με την δουλειά σου; Αυτό είναι. Εξάλλου και οι εκλογές δεν μπορεί να είναι πολύ μακριά. Το πολύ σε οκτώ μήνες.

Ερ.: Και πώς συνδέεται η νέα τεχνολογία με τη ζωή και τα προβλήματα στην ελληνική περιφέρεια; Είστε υπεύθυνος σε ένα χώρο που είναι στην αιχμή της νέας τεχνολογίας. Σε μια, κατ'εξοχήν αγροτική περιοχή, πώς περνάει αυτό;

Απ.: Α, θέτετε ένα πολύ σοβαρό θέμα.

Κοντολογίς με ρωτάτε το εξής: Όλα αυτά που λέμε για, εξελίξεις στη σύγχρονη τεχνολογία, σε τι αφορούν τη καθημερινή ζωή τον πολίτη, τη δουλειά του, τα ενδιαφέροντά του, το μέλλον του, κυρίως στην ύπαιθρο;

Ε, λοιπόν, θέλω να σας πω ότι στο Υπουργείο ετοιμαζόμαστε να απαντήσουμε έμπρακτα σ' αυτό. Σχεδιάζουμε έξοδο προς την περιφέρεια για να ενημερώσουμε τους πολίτες και τους φορείς τους για, το πώς η νέα τεχνολογία στις επικοινωνίες και στην πληροφορική *μπορεί* να τεθεί στην υπηρεσία της περιφέρειας.

Με ποιες συγκεκριμένες εφαρμογές και πώς μπορεί να βοηθήσει τον αγρότη, τον έμπορα, το βιοτέχνη, το δάσκαλο, το γιατρό το δήμαρχο, το δημιουργό.

Αυτό θα αποτελεί από δώ και πέρα βασική στρατηγική του Υπουργείου Μεταφορών και Επικοινωνιών: η νέα τεχνολογία στην υπηρεσία της ανάπτυξης της Ελληνικής Υπαίθρου.

Έτσι, θα κινηθούμε.

Και υπάρχει σπουδαία δουλειά να κάνουμε.

Ερ.: Πολύ ενδιαφέρον ακούγεται;

Απ.: Ασφαλώς! Έτσι, θα συνδεθεί και η γνώση με την καθημερινή ζωή.

Έτσι, και κάποιοι από μας θα συνδέσουν τα βιώματά τους ανάμεσα στους ανθρώπους της υπαίθρου και τα προβλήματά τους με την γνώση τους και τις ευθύνες τους.

ΟΜΙΛΙΑ
ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ
ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΣΤΗΝ ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ
ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ
ΤΡΙΤΗ 15 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 2000

Θέλω κατ' αρχάς να μεταφέρω τη συγνώμη του Πρωθυπουργού, κ. Κώστα Σημίτη, γιατί μπορεί φέτος να δώσαμε με πολύ μεγάλη επιτυχία τη μάχη κατά του ιού του 2000 παγκοσμίως, αλλά και στη χώρα μας, δεν είναι όμως το ίδιο αποτελεσματική η μάχη κατά του ιού της γρίπης, του οποίου θύμα είναι ο Πρωθυπουργός. Ο οποίος ακριβώς επειδή έχει ορισμένα προβλήματα με τη φωνή του και επειδή δεν πρέπει να έρθει σε επαφή τις μέρες αυτές με πολύ κόσμο, για λόγους προληπτικούς, μας στερεί την παρουσία του από την σημερινή πάρα πολύ σημαντική σύναξη, από την πανηγυρική συνεδρίαση της Εθνικής Επιτροπής Ηλεκτρονικού Εμπορίου, από τη σημερινή εκδήλωση που οργανώνει το Υπουργείο Ανάπτυξης με τη συνεργασία της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ελληνικού Εμπορίου που εκπροσωπείται εδώ από τον Πρόεδρό της, τον κ. Φώλια.

Ο Πρωθυπουργός, όμως, έτοιμος όπως πάντοτε και με τη γνωστή επιμέλειά του και θα έλεγα με ειδικό μεράκι και φροντίδα για οτιδήποτε συνδέεται με την κοινωνία της πληροφορίας και το ηλεκτρονικό εμπόριο, μας έστειλε το κείμενο της ομιλίας του, ένα αντίγραφο του οποίου θα φροντίσουμε να λάβετε όλοι σας και όχι μόνον οι εκπρόσωποι των Μέσων Ενημέρωσης που είναι εδώ σήμερα παρόντες.

Άλλωστε αμέσως μετά θα έχω μία συνεργασία μαζί του στο Μέγαρο Μαξίμου και θα του μεταφέρω την εντύπωση που εγώ αποκομίζω από την σημερινή παρουσία σας εδώ, μία παρουσία που

προοιωνίζεται το μεγαλύτερο δυνατό ενδιαφέρον της ελληνικής αγοράς γι' αυτό που λέγεται κοινωνία της πληροφορίας και πιο συγκεκριμένα γι' αυτό που λέγεται ψηφιακή οικονομία, ηλεκτρονικό εμπόριο, γι' αυτό που λέγεται καινοτομία, εκσυγχρανσμός, πρόοδος σε τελευταία ανάλυση.

Το ηλεκτρονικό εμπόριο ως βασικό συστατικό της μεταβιομηχανικής εποχής είναι για όλες τις χώρες, για όλες τις αγορές και για όλες τις εθνικές οικονομίες μία νέα εξαιρετικά σημαντική και δυναμική δυνατότητα. Αυτό όμως συμβαίνει κατ' εξοχήν με την Ελλάδα, με την Ελληνική Οικονομία, συμβαίνει κατ' εξοχήν με την ελληνική αντίληψη της επιχειρηματικότητας. Γιατί σήμερα πια έχει γίνει αντιληπτό, ότι πολλά από τα στοιχεία που ενδημούν στη χώρα μας και που πολύ συχνά τα θεωρούμε ανασταλτικά για την εξέλιξη της σε σχέση με το κλασικό βιομηχανικό μοντέλο ανάπτυξης, μπορούν να λειτουργήσουν ως εφιαλτήρια ανάπτυξης στο πλαίσιο μιας άλλης αντίληψης που ουσιαστικά συγκροτεί μια άλλη νοοτροπία για το επιχειρείν.

Το ηλεκτρονικό εμπόριο ίσως στη συνείδηση πολλών που δεν έχουν ασχοληθεί ή δεν έχουν ασχοληθεί συστηματικά με το ζήτημα αυτό, να ταυτίζεται με μερικές απλές και δεδομένες εφαρμογές, όπως η χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών και πληροφοριακών συστημάτων ή η μηχανοργάνωση των επιχειρήσεων. Φυσικά δεν συζητάμε για κάτι τέτοιο ή εν πάση περιπτώσει δεν συζητάμε μόνον ή κυρίως για τέτοιου είδους δραστηριότητες. Δεν συζητάμε καν για την πρόσβαση στην πληροφόρηση μέσα από τη χρήση του διαδικτύου. Και αυτό πρέπει να συγκαταλέγεται πια μέσα στα αυτονόητα της εποχής μας. Θα έλεγα, ότι δεν αρκεί να συζητάμε ούτε για ζητήματα, όπως η επικοινωνία μιας επιχείρησης με τους πελάτες και τους προμηθευτές της μέσω των συστημάτων ηλεκτρονικής ανταλλαγής ντοκουμέντων (EDI), για τα οποία φαντάζομαι ότι θα γίνει και σήμερα πάρα πολύς λόγος.

Ακόμη και οι εφαρμογές της πληροφορικής που συνδέουν την επιχείρηση με το δημοσιονομικό σύστημα, με τις φορολογικές αρχές, με τις δημόσιες οικονομικές υπηρεσίες και με το σύστημα TAXIS, η ηλεκτρονική καταβολή του ΦΠΑ για παράδειγμα, δεν συνιστούν μία αλλαγή στην αγορά. Δεν συνιστούν μία αλλαγή νοοτροπίας. Συνιστούν περισσότερο μία τεχνική δευκόλωση και έναν εξορθολογισμό των ελέγχων που ασκούν οι δημοσιονομικές αρχές.

Εγώ θα προχωρούσα ακόμη περισσότερο και θα έλεγα, ότι αυτό που λέγεται ηλεκτρονικό εμπόριο δεν είναι ούτε καν ορισμένα στοιχεία που επίσης είναι δεδομένα εδώ και πολύ καιρό και εφαρμόζονται στην πράξη μέσα από πολύ πιο απλές μεθόδους, μέσα από τη χρήση των Ραδιοτηλεοπτικών Μέσων, όπως είναι οι πωλήσεις από απόσταση, μια δραστηριότητα εμπορική την οποία εγώ θα χαρακτήριζα δραστηριότητα συμβατικού τύπου, δραστηριότητα που ούτως ή άλλως οργανώνεται και ελέγχεται νομικά κατά την κείμενη νομοθεσία από τη Γενική Γραμματεία Εμπορίου και τη Γενική Γραμματεία Καταναλωτή.

Το ηλεκτρονικό εμπόριο με βάση αν θέλετε και τις αντιλήψεις πια που επικρατούν διεθνώς ως προς αυτό που λέγεται παγκοσμιοποίηση, εγώ προσωπικά δεν θα το ταύτιζα ούτε με την γενίκευση των ηλεκτρονικών τραπεζικών συναλλαγών, ούτε με τη γενίκευση των ηλεκτρονικών χρηματιστηριακών συναλλαγών, ούτε με τη γενίκευση και την επέκταση των παράνομων ηλεκτρονικών συναλλαγών, όπως είναι το παράνομο ηλεκτρονικό σύστημα, ο τζόγος, το ηλεκτρονικό Καζίνο που βλέπω να διαφημίζεται εντόνως τις ημέρες αυτές και στη χώρα μας.

Ανοίγω εγώ μια αγκύλη για να αναφέρω, πως σύμφωνα με σημερινά δημοσιεύματα, αρχίζει μία πολύ ενδιαφέρουσα δικαστική διαμάχη στις Ηνωμένες Πολιτείες περί του αν τα αμερικανικά δικαστήρια έχουν δικαιοδοσία, όταν Αμερικανοί πολίτες επί αμερικανικού εδάφους συναλλάσσονται ηλεκτρονικά μέσω του (internet ή και τηλεφωνικά με

πολύ πιο απλό τρόπο με επιχειρήσεις παράνομων στοιχημάτων ή με ολοκληρωμένα παράνομα Καζίνο που εδρεύουν σε άλλες χώρες, στην προκειμένη περίπτωση στη γνωστή μας από παλαιότερες υποθέσεις Αντίγκουα.

Αντιλαμβάνεστε ότι όλα αυτά μπορεί να είναι καινοτομίες, μπορεί για πολλούς να είναι ζητήματα καινοφανή, αλλά δεν συνιστούν μία συνολική αλλαγή του περιβάλλοντος και μία συνολική αλλαγή των αντιλήψεων για την επιχειρηματικότητα και για το επιχειρείν.

Αυτό που μας μεταφέρει από τη χρήση των συστημάτων πληροφορικής, από τη χρήση του Διαδικτύου, από τις πωλήσεις από απόσταση, από τις τραπεζικές και χρηματιστηριακές συναλλαγές που γίνονται σε πραγματικό χρόνο διεθνώς σ' αυτό που λέγεται ψηφιακή οικονομία, είναι ουσιαστικά μία ιδεολογικού και αισθητικού χαρακτήρα μεταβολή. Είναι η συνειδητοποίηση του γεγονότος πως δίπλα στο συμβατικό εμπόριο, την συμβατική οικονομία χάρις στην οποία ή εξ αιτίας της οποίας έχουν δημιουργηθεί και συγκροτηθεί ιστορικά μείζονα φαινόμενα πολιτικά και πολιτειακά, όπως η επικράτεια, γιατί χωρίς επικράτεια δεν υπάρχει η αγορά, όπως το εθνικό κράτος, γιατί μέσα από την πίεση του εμπορίου και του λεγομένου εμπορικού καπιταλισμού συγκροτήθηκε τελικά το εθνικό κράτος, αρχίζουν να διαμορφώνονται ή για να είμαι ακριβέστερος έχουν προ πολλού διαμορφωθεί και λειτουργούν, πολύ σημαντικά εικονικά, αλλά με μεγάλη πραγματική οικονομική επίπτωση φαινόμενα. Υπάρχει πια μία άλλη επικράτεια, μια "ηλεκτρονική επικράτεια" πάνω στην οποία εξελίσσεται και λειτουργεί μία ηλεκτρονική αγορά. Μια ηλεκτρονική αγορά η οποία παράγει τις δικές της υπεραξίες, ζήτημα για το οποίο θα σας απασχολήσω ξανά στη ροή του λόγου μου. Θεωρώ ότι αυτό το ζήτημα των πληροφοριακών υπεραξιών που παράγονται μέσα από το Διαδίκτυο και κυρίως μέσα από τις παράπλευρες λειτουργίες του ηλεκτρονικού εμπορίου είναι εξίσου

σημαντικό με το ζήτημα των υπεραξιών που παράγει η κεφαλαγαρά διεθνώς.

Αυτή η νέα ηλεκτρονική επικράτεια, αυτή η νέα ηλεκτρονική αγορά, όπως καλύτερα από μένα γνωρίζετε, ιδίως όσοι βιώνεται την πραγματικότητα των συναλλαγών, της αγοράς και του εμπορίου, κομίζει ορισμένα καταλυτικά στοιχεία σε σχέση με το συμβατικό εμπόριο και τη συμβατική αγορά, χωρίς ποτέ φυσικά να οδηγηθούμε σε κατάργηση αυτού που λέγεται συμβατικό εμπόριο.

Το πρώτο και πολύ σημαντικό στοιχείο είναι, ότι έχουμε μία μείωση της σημασίας των αποστάσεων. Γιατί βεβαίως η διεξαγωγή εμπορικών πράξεων μέσα από το Διαδίκτυα μειώνει πάρα πολύ την απόσταση, την κρισιμότητα της απόστασης στο βαθμό που μειώνεται η σημασία της μεταφοράς των εμπορευμάτων, ιδίως όταν πρόκειται για προσφορά υπηρεσιών ή όταν πρόκειται για εμπόριο προϊόντων που δεν δημιουργούν σημαντικά προβλήματα αποστολής και μεταφοράς. Δεν είναι τυχαίο το γεγονός, ότι το συχνότερα επαναλαμβανόμενο παράδειγμα, θα έλεγα το σχολικό παράδειγμα, είναι το ηλεκτρονικό βιβλιοπωλείο για πολλούς λόγους, αλλά και γιατί το βιβλίο ως προϊόν, ως υλικό αντικείμενο συνεχώς απειλούμενο από την κοινωνία της πληροφορίας και από την εικόνα ως αντίπαλο του λόγου, αλλά και τελικώς συνεχώς υποστηριζόμενο από την κοινωνία της πληροφορίας και από την εικόνα ως εικόνα επεξεργασίας του λόγου - είναι εν πάση περιπτώσει ένα εύκολα αποστελλόμενο ή μεταφερόμενο αντικείμενο, έτσι ώστε πράγματι να αποδεικνύεται στην πράξη ότι ο συντελεστής που λέγεται απόσταση μειώνεται αισθητά, αν όχι δραματικά στο πεδίο της ηλεκτρονικής επικράτειας και της ψηφιακής οικονομίας.

Αυτό δεν σημαίνει, ότι το ηλεκτρονικό εμπόριο είναι αναγκαστικά ένα εμπόριο από απόσταση ή από μεγάλη απόσταση. Η ηλεκτρονική αγορά μπορεί να έχει πολύ μικρή ακτίνα, μπορεί να είναι ταυτισμένη

γεωγραφικά με μία συμβατική αγορά, μπορεί να τροφοδοτήσει τις τοπικές οικονομίες, τις περιφερειακές αγορές, πέρα από τις απεριόριστα διεθνείς βεβαίως διαστάσεις που μπορεί να προσλάβει το φαινόμενο αυτό. Αλλά ως μέθοδος επικοινωνίας, ως καταναλωτική συνήθεια η ηλεκτρονική αγορά και το ηλεκτρονικό εμπόριο μπορούν να αναφέρονται βεβαίως και σε ανθρώπους, κοινωνίες και τελικά αγορές συμβατικές, που είναι πάρα πολύ κοντά μας.

Το δεύτερο πολύ σημαντικό στοιχείο, σημαντικότερο για μια χώρα όπως η Ελλάδα, που είναι και γεωγραφικά έκκεντρη σε σχέση με τον κορμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης, είναι το γεγονός πως από την φύση των πραγμάτων, από τη φύση της ίδιας της λειτουργίας του Διαδικτύου η διαφύλαξη ανάμεσα στα μεγέθη των επιχειρήσεων και αυτή με τη σειρά της μειώνεται σε σημαντικό βαθμό, εκ του γεγονός ότι ανεξάρτητα από τη συγκρότηση, το βάθος, τα κεφάλαια, τον εξοπλισμό, το μέγεθος συνολικά μία επιχείρησης, η θέση που καταλαμβάνει μια μεγάλη επιχείρηση μέσα στο Διαδίκτυο και μέσα στην ηλεκτρονική επικράτεια βρίσκεται σε μικρότερη απόσταση από τη θέση που κατέχει υπό τις ίδιες συνθήκες μια μικρή επιχείρηση. Η μεταξύ τους διαφορά φαίνεται μικρότερη από την πραγματική διαφορά μεγέθους. Για μια χώρα σαν την Ελλάδα, όπου εξακολουθεί να κυριαρχεί το μικρό και μεσαίο μέγεθος της επιχείρησης παρά το γεγονός, ότι σταδιακά έχουμε μία πολύ ενδιαφέρουσα αύξηση του μέσου μεγέθους της ελληνικής επιχείρησης, ιδίως στον τομέα της μεταποίησης, αυτό το στοιχείο είναι εξαιρετικά ενδιαφέρον. Όχι γιατί η διαφορά μεγέθους παύει να είναι κρίσιμη - αυτό θα ήταν μία ψευδαίσθηση εξαιρετικά επικίνδυνη για την αυτοσυνειδησία κάθε επιχείρησης και για τη συγκρότηση της στρατηγικής της, θα ήταν ένας επικίνδυνος μικρομεγαλισμός - αλλά το στοιχείο αυτό, η εικονική σμίκρυνση της διαφοράς μεταξύ του μεγάλου και του μικρού μεγέθους της επιχείρησης, μας επιτρέπει να οδηγηθούμε σε μια άλλη παρατήρηση

που είναι κατά τη γνώμη μου ο πολιτικός πυρήνας της συζήτησης για το ηλεκτρονικό εμπόριο!

Η εποχή μας, η λεγόμενη μεταβιομηχανική, αναδεικνύει ορισμένες έννοιες που συγκροτούν τη σύγχρονη επιχειρηματική ιδεολογία. Είναι πια άλλα τα στερεότυπα και τα πρότυπα της σημερινής εποχής, σε σχέση με τα στερεότυπα και τα αυτονόητα του οικονομικού και πολιτικού λόγου της προηγούμενης 20ετίας. Σήμερα πια κυριαρχούν έννοιες όπως η ευελιξία, η ευέλικτη εξειδίκευση, η καινοτομία, η ικανότητα να συνεισφέρει κανείς με ιδέες, να διαμορφώνει ένα νοητικό κεφάλαιο, που είναι πολύ πιο κρίσιμο από το πραγματικό κεφάλαιο, το επενδεδυμένο κεφάλαιο. Σήμερα πια έχει πολύ μεγάλη σημασία η διαμόρφωση "έξυπνων" αγαθών και "έξυπνων" υπηρεσιών, που είτε προκαλούν το ενδιαφέρον του καταναλωτή και το στρέφουν προς μια κατεύθυνση, είτε ανταποκρίνονται σε ένα υπαρκτό και δεδομένο ενδιαφέρον του καταναλωτή. Και ακόμη περισσότερο, θα έλεγα ότι σήμερα πια η βασική συζήτηση αφορά την οικονομία του χρόνου, την σχέση της επιχείρησης με τον χρόνο, με ότι αυτό σημαίνει για την ετοιμότητα της επιχείρησης να διαθέσει προϊόντα, με ότι αυτό σημαίνει για τα προβλήματα αποθήκευσης, μεταφοράς κλπ.

Στο πεδίο του ηλεκτρονικού εμπορίου, της ηλεκτρονικής επικράτειας, όλες αυτές οι έννοιες, όλα αυτά τα φαινόμενα και όλες αυτές οι καταστάσεις, φτάνουν στο ακραίο σημείο τους. Θα έλεγα φτάνουν στην ολοκλήρωσή τους από πλευρές προκλήσεων, αλλά και από πλευράς δυνατοτήτων. Γιατί οτιδήποτε συνδέεται με τη νέα οικονομία του χρόνου σε σχέση με τον σχεδιασμό και τη διοίκηση της επιχείρησης, οτιδήποτε συνδέεται με την καινοτομία και την καινοτομικότητα, με την ευελιξία, με τη δυνατότητα συγκρότησης συνεργασιών και μάλιστα ad hoc συνεργασιών, οτιδήποτε συνδέεται με τη δυνατότητα αναζήτησης συνεταιίρων και την εφαρμογή ενός συγκεκριμένου σχεδίου, οτιδήποτε

συνδέεται με τις δικτυώσεις, σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό, διεθνές επίπεδο, γίνεται εξαιρετικά γρήγορα και εξαιρετικά εύκολα μέσα από τη λειτουργία αυτής της ηλεκτρονικής επικράτειας.

Όλα αυτά αποκτούν μια πρόσθετη αξία, μία υπεραξία, από το γεγονός ότι το όλο σύστημα προσφέρει πληροφορίες, οι οποίες παρέχονται δωρεάν για όποιον ξέρει να διαβάσει υπό τας γραμμάς ή δίπλα από τις γραμμές τον συστήματος αυτού. Αυτές οι πληροφορίες συνθέτουν μια ενημέρωση, που τώρα πρέπει κανείς να την πληρώσει πανάκριβα εάν βρει πρόσβαση σε αυτή, με συμβατικούς όρους. Παράγεται έτσι αυτή η πληροφοριακή υπεραξία μέσα από την χρήση στοιχείων, που με συμβατικούς όρους θα τα ονομάζαμε ακόμη και σήμερα στοιχεία μιας εσωτερικής, μιας inside πληροφόρησης.

Όλα αυτά οδηγούν στο τελικό ζητούμενο βεβαίως, που είναι η δυνατότητα μιας προσωπικού, κατά κυριολεξία, χαρακτήρα επικοινωνίας ανάμεσα στον πελάτη και τον προμηθευτή του αγαθού ή της υπηρεσίας σε ένα απεριόριστο πολλαπλασιασμό των αγορών, μια που μπορεί πια να φτάσει κανείς σε μία εξατομίκευση της αγοράς για κάθε πιθανό ή για κάθε προνομιακό ή για κάθε ιδανικό καταναλωτή, στον οποίο απευθύνεται οποιοσδήποτε "επιχειρεί" ηλεκτρονικά στο πλαίσιο αυτής της ψηφιακής οικονομίας.

Δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι μέσα και από την αθέμιτη, πολλές φορές, χρήση προσωπικών δεδομένων, υπάρχουν αυτή την στιγμή ηλεκτρονικά καταστήματα, όχι στην Ελλάδα, που δημιουργούν την εικονική αίσθηση στον πελάτη που εισέρχεται στο ηλεκτρονικό κατάστημα, πως το σύνολο της επιχείρησης είναι προσανατολισμένο στις προσωπικές του ανάγκες, καθώς του προβάλλουν εκείνα τα προϊόντα και εκείνες τις υπηρεσίες που ανταποκρίνονται στις δικές του συνήθειες, είτε οι συνήθειες αυτές εήγαι εκλεπτυσμένες, όπως είναι για παράδειγμα τα επιστημονικά ή ερασιτεχνικά ενδιαφέροντα σε σχέση με

το βιβλίο και την ανάγνωση ή τα ενδιαφέροντα σε σχέση με τη μουσική. Αλλά αντιλαμβάνεστε ότι αυτή η εξατομίκευση, η κατά κυριολεξία προσωπική εξυπηρέτηση, η προσαρμογή της όλης επιχείρησης στα δεδομένα του κάθε πελάτη, μπορεί να αφορά και πολύ σημαντικότερα ζητήματα ή και πολύ ιδιωτικότερα ζητήματα.

Όλα αυτά συγκροτούν νέες δυνατότητες, δηλαδή ουσιαστικά νέες ευκαιρίες. Ανοίγουν την αγορά με έναν τρόπο που ποτέ δεν θα μπορούσε να πετύχει το συμβατικό εμπόριο. Ακόμη και αν το επιχειρούσε, θα ήταν αδύνατο να γίνει, γιατί τίποτα το πραγματικό, τίποτα το υλικό, δεν έχει την ευελιξία και την προσαρμοστικότητα, με ταχύτητα και επιτυχία, που έχει το εικονικό. Από την άλλη μεριά, βεβαίως, υπάρχουν μια σειρά από προβλήματα, που ξεκινούν από πολύ κλασσικές αφετηρίες και φτάνουν σε πάρα πολύ εξειδικευμένα, αλλά και επιτακτικά νομικά ερωτήματα.

Κατ' αρχάς όλη αυτή η περιγραφή, που την ξέρετε καλύτερα από εμένα για το τι μπορεί να είναι το ηλεκτρονικό εμπόριο και τι μπορεί να γίνει πολύ σύντομα, θέτει ένα πιεστικό υπαρξιακό πρόβλημα για όσους απασχολούνται στις ενδιάμεσες φάσεις του εμπορεύεσθαι. Αυτή η άμεση και προσωπική επαφή, που τελικά μπορεί να είναι μία προσωπική επαφή του παραγωγού του αγαθού ή της υπηρεσίας με τον τελικό καταναλωτή, θέτει εκ ποδών ή μπορεί να θέσει εκ ποδών από την αλυσίδα της εμπορικής συναλλαγής πάρα πολλά επαγγέλματα και πάρα πολλές επιχειρήσεις, που είναι εγκατεστημένες στις ενδιάμεσες φάσεις του εμπορίου και αυτό δημιουργεί ένα πολύ σοβαρό πρόβλημα. Κατά την γνώμη μου, το οικονομικά και κοινωνικά σοβαρότερο πρόβλημα για μία περιφερειακή αγορά, όπως η ευρωπαϊκή και για μία εθνική αγορά, με τη διάρθρωση και τη διαστρωμάτωση που έχει η ελληνική αγορά.

Το δεύτερο πολύ σοβαρό πρόβλημα είναι το πρόβλημα του αισθήματος της ανασφάλειας, της αβεβαιότητας, απέναντι στο καινούριο,

το άγνωστο, το τεχνολογικά καινούριο, αλλά και στο οικονομικά καινούριο. Κάτι που, βεβαίως, βαθαίνει τη διχοτόμηση που υπάρχει ανάμεσα σε έναν επιχειρηματία που προσαρμόζεται στην εποχή του και αντιλαμβάνεται τι είδους κινδύνους πρέπει να αναλαμβάνει και τον επιχειρηματία που διστάζει, που φοβάται να εισέλθει στα νέα πεδία. Αυτή η διχοτόμηση δεν ταυτίζεται με την τομή ανάμεσα στη μικρή και τη μεγάλη επιχείρηση, αλλά διασταυρώνεται με αυτήν και αφορά ως πρόβλημα όλα τα μεγέθη των επιχειρήσεων. Και βέβαια το ομόλογο φαινόμενο, είναι οι αναστολές, οι φοβίες, οι επιφυλάξεις της ίδιας της αγοράς, τελικά οι επιφυλάξεις του καταναλωτή, ο οποίος έχει αντιμετωπίσει προβλήματα στο εμπόριο από απόσταση, γνωρίζει ότι υπάρχουν νομικές ανασφάλειες οι οποίες δεν έχουν λυθεί σε διεθνές επίπεδο, όπως είναι για παράδειγμα τα ζητήματα των πιστωτικών καρτών και της αέναης κυκλοφορίας του κωδικού τους αριθμού μέσα στο διαδίκτυο, προβλήματα που σχετίζονται με την ηλεκτρονική υπογραφή, προβλήματα που σχετίζονται με την ασφάλεια της μεταφοράς και της αποστολής, με τον έλεγχο της ποιότητας, με τον σεβασμό προδιαγραφών για προϊόντα και υπηρεσίες που ισχύουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση αλλά δεν ισχύουν για τρίτες χώρες που μετέχουν άνευ περιορισμού όμως σε αυτή τη διεθνή συναλλαγή κ.ο.κ.

Αυτό το πρόβλημα άλλωστε, του νομικού πλαισίου του ηλεκτρονικού εμπορίου που εν πολλοίς συμπίπτει με το τεράστιο και δυσεπίλυτο πρόβλημα του νομικού πλαισίου που διέπει τη λειτουργία του διαδικτύου συνολικά, ένα πρόβλημα που θα ήταν φενάκη, θα ήταν επαρχιωτισμός πολιτικός και νομικός να πει κανείς ότι θα το αντιμετωπίσει σε εθνικό επίπεδο, ακόμη και σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Είναι πρόβλημα που ούτως ή άλλως απασχολεί εκ των πραγμάτων και τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών και περιφερειακές Οργανώσεις όπως

ο ΟΟΣΑ. Απασχολεί φυσικά και την Ευρωπαϊκή Ένωση που βρίσκεται σε προωθημένο στάδιο προετοιμασίας.

Το πρόβλημα αυτό είναι πρόβλημα φιλοσοφίας και μεθοδολογίας του δικαίου, στα βαθμό που ο νομοθέτης είναι εξαιρετικά δύσκολο να συλλάβει την ύλη αυτή, τις μεταμορφώσεις και τις ευελιξίες της. Φοβάται πως η φαντασία του και η ευρηματικότητά του - όπως είπα και προηγούμενα - υπολείπονται της φαντασίας και της ευρηματικότητας της ίδιας της αγοράς και της τεχνολογίας. Ο νομοθέτης ούτως ή άλλως στο χώρο του οικονομικού δικαίου εν ευρεία εννοία, πάντοτε είχε το άγχος της διανοητικής σύγκρισης του με τον επιχειρηματία και με την πραγματικότητα της αγοράς.

Αντιλαμβάνεστε τώρα το αδιέξοδο και το άγχος του διεθνούς νομοθέτη και πολύ περισσότερο του εθνικού νομοθέτη, όταν έχει δυο ισχυρότατους διανοητικούς αντιπάλους - μια που το κρίσιμο είναι το νοητικό κεφάλαιο σε όλη αυτή την ιστορία: Αυτό που λέγεται επιχειρηματικότητα καλώς και κακώς νοούμενη, δηλαδή και την επιχειρηματικότητα της γκρίζας ζώνης, στα όρια της παρανομίας, αλλά και αυτό που λέγεται τεχνολογία. Όταν έχει ν' αντιμετωπίσει κανείς διανοητικά και την επιχειρηματικότητα και την τεχνολογία, δηλαδή τις δυο μεγαλύτερες πηγές καινοτομίας, είναι εξαιρετικά δύσκολο να διαμορφώσει νομικές ρήτρες, προδιαγραφές ή εν πάση περιπτώσει πρέπει να το κάνει με έναν τρόπο που εγκαλεί και κινητοποιεί την ίδια τη φύση, την επάρκεια και την κοινωνική αξία της νομοθετικής λειτουργίας και της νομικής επιστήμης.

Παρόλα αυτά πολλά μπορούν να γίνουν στο μέτρο που τελικώς όλα αυτά τα οποία ονομάσαμε "ψηφιακά", "εικονικά", "πληροφοριακά" καταλήγουν σε υλικά αγαθά και υπηρεσίες που παρέχονται με έναν απτό τρόπο. Τελικά, δηλαδή, το στοιχείο της ποιότητας και της ικανοποίησης του καταναλωτή υπάρχει. Και η δυνατότητα αντίδρασης του καταναλωτή

επίσης υπάρχει, μόνο που βεβαίως τα όρια των εθνικών αντιδράσεων, αντιδράσεων που ξεπερνιούνται πάρα πολύ γρήγορα, καθώς τα πάντα ανάγονται σε ένα ευρύτερο επίπεδο.

Μπροστά σ' αυτή την πραγματικότητα η Ελλάδα επιχείρησε να διαμορφώσει - όπως γνωρίζετε - τις στοιχειώδεις προϋποθέσεις της επαφής της ελληνικής αγοράς, της ελληνικής μεταποίησης και του ελληνικού εμπορίου, με αυτό που λέγεται ηλεκτρονικό εμπόριο, μέσα από προγράμματα και δράσεις του Β' ΚΠΣ. Πράγματι, στο Β' ΚΠΣ το επιχειρησιακό Πρόγραμμα βιομηχανίας, από το 1994 μέχρι το 2000, είχαμε μια σειρά από μέτρα και δράσεις, που αν μη τι άλλο μας εξοικείωσαν με το φαινόμενο αυτό και το έφεραν στο επίκεντρο της συζήτησης.

Πρέπει να θυμηθώ - για να τιμήσω τον δυστυχώς απόντα σήμερα Πρωθυπουργό, πως μια από τις πρώτες πολιτικού χαρακτήρα συζητήσεις δημόσιες - που έγιναν για το θέμα αυτό, οργανώθηκε στη Θεσσαλονίκη την άνοιξη του 1995 από τον ΟΠΕΚ με ομιλητές τον σημερινό Πρωθυπουργό, τότε Υπουργό Βιομηχανίας Ενέργειας Τεχνολογίας και Εμπορίου, που κίνησε για πρώτη φορά τη συζήτηση για την κοινωνία της Πληροφορίας και το ηλεκτρονικό εμπόριο, με τη δική μου συμμετοχή, υπό την ιδιότητα τότε του Υπουργού Τύπου και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, επίσης εμπλεκόμενου εκ των πραγμάτων στη συζήτηση για την κοινωνία της Πληροφορίας, από την οπτική γωνία των ραδιοτηλεοπτικών μέσων.

Από τότε βέβαια η εξέλιξη ήταν ραγδαία. Ήταν λοιπόν πολύ σημαντικός ο αριθμός των ελληνικών επιχειρήσεων που πήραν μέρος στις δράσεις μας, είτε για τα προγράμματα του "EDTI είτε για τα πρότυπα έργα του ηλεκτρονικού εμπορίου. Χαίρομαι δε, γιατί μόλις την προηγούμενη εβδομάδα, μετά από την ευγενική πρόσκληση του Προέδρου της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ηλεκτρονικού Εμπορίου του κ.

Φώλια, είχαμε την ευκαιρία με την Άννα Διαμαντοπούλου, την επίτροπό μας, Υφυπουργό Ανάπτυξης το κρίσιμο διάστημα, να εγκαινιάσουμε στην έδρα της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ελληνικού Εμπορίου, την Εθνική Υποδομή του ηλεκτρονικού εμπορίου, που συνδέει 15 αρχικά Εμπορικούς Συλλόγους με το όλο σύστημα, αλλά φυσικά και οποιονδήποτε έχει πρόσβαση σε αυτό.

Στο πλαίσιο αυτό, θα έπρεπε να προστεθούν και κάποιες πιο διακριτικές αλλά εξαιρετικά αποτελεσματικές, κατά τη γνώμη μου, δράσεις, που χρησιμοποιήθηκαν από το ΕΠΕΤ - από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Έρευνας και Τεχνολογίας - στο Β' ΚΠΣ δράσεις που εντάχθηκαν στο "ΕΚΒΑΝ", στο ΠΑΒΕ, στο "ΠΕΠΕΡ", δράσεις όπως η Τεχνομεσειά.

Η Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας διαμορφώνει τη δική της πολύ σοβαρή συμβολή σε αυτό που λέγεται ψηφιακή οικονομία, μέσα από δυνατότητες που εν μέρει μόνο αξιοποιούνται και θα μνημονεύσω δυο μόνο από αυτές. Κατ' αρχάς την πρώτη εταιρεία τεχνολογικών καινοτομιών, την πρώτη "spin off" εταιρεία, που είναι η FORTHNET A.E. Ας μην ξεχνάμε ότι είναι δημιούργημα του Ιδρύματος Τεχνολογίας Έρευνας και των Μινωϊκών γραμμών. Και βέβαια το δίκτυο κορμού της ακαδημαϊκής και ερευνητικής κοινότητας, μιλάω για την "ΕΔΕΤ Α.Ε." που προσφέρει την ηλεκτρονική υποδομή πάνω στην οποία οικοδομείται η πρόσβαση στο διαδίκτυο και των Πανεπιστημίων και των ερευνητικών Κέντρων, αλλά και των σχολικών μονάδων σε όλη την ελληνική επικράτεια. Οι δε προτάσεις που έχουν κατατεθεί για το επόμενο ΕΠΕΤ, στο Γ ΚΠΣ, έχουν ως στόχο, νομίζω φιλόδοξο αλλά επιτεύξιμο, τη δημιουργία του πρώτου εικονικού ερευνητικού ινστιτούτου για το ηλεκτρονικό εμπόριο και την προϋπόθεση μέτρων για την ανάπτυξη του ηλεκτρονιευτού επιχειρίου από νέους Έλληνες επιχειρηματίες.

Το σημαντικότερο όμως είναι, πως στο Γ ΚΠΣ, διαμορφώνεται ίσως το πιο δυναμικό, το πιο σαρωτικό - με την καλή έννοια το όρου - οριζόντια επιχειρησιακό πρόγραμμα, το επιχειρησιακό πρόγραμμα της κοινωνίας της πληροφορίας, που καλείται να διαχειριστεί μία συνολική δημόσια δαπάνη της τάξεως των 780 δισεκατομμυρίων δραχμών, από τα οποία 80 περίπου δισεκατομμύρια δημόσιας δαπάνης, διατίθενται για την δράση της ψηφιακής οικονομίας, όπου κυριαρχεί βεβαίως το ηλεκτρονικό εμπόριο. Φτάνουμε έτσι σε έναν περίπου οκταπλασιασμό των κονδυλίων που διατίθενται για υποδομές και δράσεις στον τομέα αυτό. Αντιλαμβάνεστε ότι αυτό σωστά ήδη από μόνο του μία πολύ σημαντική πρόκληση. Η κοινωνία της πληροφορίας είναι προτεραιότητα του Γ ΚΠΣ, είναι συγκριτικό πλεονέκτημα της χώρας, στο βαθμό που η διανοητική ευελιξία είναι ένα στοιχείο στο οποίο μπορούμε να επενδύσουμε εμείς, αυτό πρέπει όμως να το αποδείξουμε. Η κοινωνία της πληροφορίας είναι βασικό συστατικό του μεταβιομηχανικού μοντέλου ανάπτυξης που πρέπει να κυριαρχήσει, ιδίως μετά την ένταξη της χώρας στην ΟΝΕ. Τώρα που τα πάντα εστιάζονται σε μια συνολική πολιτική εθνικής ανταγωνιστικότητας, η οποία θα αναδεικνύει τα εθνικά πλεονεκτήματα.

Όμως, δεν αρκούν οι πρωτοβουλίες του κράτους, οι οποίες είναι οικονομικού χαρακτήρα, οργανωτικού χαρακτήρα, πολιτικού και θεσμικού χαρακτήρα. Όπως καλή ώρα η νέα μορφή και η νέα σύνθεση της Εθνικής Επιτροπής Ηλεκτρονικού Εμπορίου, που αρχίζει και επίσημα σήμερα τις εργασίες της, ως το μεγάλο λειτουργικό και θέλω να πιστεύω και αποτελεσματικό forum, στο οποίο συνυπάρχουν, συζητούν και συναποφασίζουν όλοι οι παράγοντες, που εκπροσωπούν την πολιτεία και την αγορά και έχουν άμεσα ή έμμεσα λόγο, γι' αυτό που λέγεται ψηφιακή οικονομία.

Ειδικά, πρέπει να μνημονεύσω επίσης την Ομάδα Εργασίας διεπιστημονικού χαρακτήρα, που υποστηρίζει, με συντονιστή τον Καθηγητή κ. Δουκίδη, το έργο της Εθνικής Επιτροπής Ηλεκτρονικού Εμπορίου. Και να μνημονεύσω και την Ομάδα Διοίκησης Έργου που έχει συγκροτηθεί για τον σκοπό αυτό, με όλες τις Θεσμικές δυνατότητες που παρέχει η νομοθεσία, στο Υπουργείο Ανάπτυξης.

Χωρίς την πρωτοβουλία της αγοράς, χωρίς την ιδιωτική συμμετοχή, χωρίς την υπέρβαση των κρατικών πρωτοβουλιών από τις πρωτοβουλίες του ιδιωτικού τομέα, δεν θα μπορέσουμε να κινηθούμε με την ταχύτητα και την αποτελεσματικότητα που απαιτείται. Και βεβαίως, υπάρχουν επιχειρηματικές πρωτοβουλίες που δεν ανέμεναν και δεν αναμένουν καθόλου τις αντίστοιχες κρατικές πρωτοβουλίες. Αλλά αυτά είναι εξαιρέσεις, που δεν συγκροτούν την αναγκαία κρίσιμη μάζα.

Οι παρεμβάσεις του κράτους είναι σημαντικές, στο μέτρο που με την συνέργεια του ιδιωτικού τομέα και βέβαια με την επένδυση ιδιωτικών κεφαλαίων, μπορούμε να διαμορφώσουμε την κρίσιμη μάζα που θα μετατρέψει αυτό που λέγεται ψηφιακή οικονομία και ηλεκτρονικό εμπόριο, από αντικείμενο επιδεικτικών δράσεων, συνεδρίων, δημοσίων συζητήσεων, σε ένα αυτόνομο αντικείμενο του καθημερινού επιχειρείν.

Και ο στόχος μας είναι αυτός. Αυτός είναι ο στόχος και της Εθνικής Επιτροπής και των Επιχειρησιακών μας Προγραμμάτων και όλων των άλλων πρωτοβουλιών που αναλαμβάνουμε ως Πολιτεία. Η πιο σημαντική όμως πρωτοβουλία είναι η πρωτοβουλία της ενημέρωσης, της εξοικείωσης. Είναι η πρωτοβουλία να απευθυνθούμε στην αγορά, να απευθυνθούμε στο σύνολο της ελληνικής οικονομίας, να της ζητήσουμε να εξοικειωθεί με το φαινόμενο αυτό και να συμπράξει στην μετατροπή της ελληνικής οικονομίας και σε μία ηλεκτρονική οικονομία, σε μία ψηφιακή οικονομία, που είναι έτοιμη να αντιμετωπίσει με ίσους και ανταγωνιστικούς όρους, το νέο πεδίο του 21 ου αιώνα.

